

KALENTERI

AMERIKAN SUOMALAISELLE TYÖVÄELLE

1917

AMERIKAN SUOMALAISTEN SOSIALISTISTEN KUSTANNUS-
LIIKKEITTEN KUSTANTAMA

FITCHBURG, MASS., 1916
SUOMALAISEN SOS.. KUSTANNUSYHTIÖN KIRJAPAINO

MERKKIVUOSIA

Vuosi 1917 vastaa vuotta 5377—78 juutalaisten ajanlaskun mukaan, joka alkaa uuden vuoden (5378 maailmanluomisesta) 23 p:nä syyskuuta 1917. Muhamettilaiset laskevat aikansa siitä kun Muhamet muutti Mekasta Medinaan v. 622 j. Kr. 13 p:nä tammikuuta 1917 alkaa muhamettilaisten vuosi 1335.

Vuosi 1917 on järjestyksessä 1962:n juliaanisen kalenterin, 335:s gregorianilaisen ja 217:ta parannetun kalenterin voimaan saattamisesta, 547:s ruudin keksimisestä, 435:s Amerikan löydöstä, 308:s kaukoputken, 259:s heilurikellon, 219:s höyrykoneen keksinnöstä, sekä 80:s sähkömagneettisen sanomalaitoksen toimeensaattamisesta lukien.

TÄRKEIMMÄT LAILLISET JUHLAPÄIVÄT YHDYSVALLOISSA JA ERI VALTIOISSA

1 p. Tammikuuta uudenvuodenpäivä kaikissa muissa valtioissa, paitsi Massassa ja Kansasissa.

12 p. Helmikuuta Lincolnin syntymäpäivä useimmissa pohjoisissa valtioissa.

22 p. Helmikuuta Washingtonin syntymäpäivä kaikissa Yhdysvaltain valtioissa.

19 p. Huhtikuuta patriottien päivä Mainen ja Massan valtioissa.

30 p. Toukokuuta hautainkukituspäivä kaikissa pohjoisissa valtioissa.

4 p. Heinäkuuta Yhdysvaltain itsenäisyyden julistuksen muistopäivä kaikissa Yhdysvaltain valtioissa.

Työnpäivä kaikissa Yhdysvaltain valtioissa ensimmäinen maanantai Syyskuussa.

12 p. Lokakuuta Columbuksen päivä useissa Yhdysvaltain valtioissa.

Kiitospäivän julistaa Yhdysvaltain presidentti vietettäväksi kunakin vuotena, tavallisemmin Marraskuun viimeiseksi torstaiksi. Kiitospäivää vietetään kaikissa valtioissa.

1917

TAMMIKUU

1917

1 M. Uusivuosi	16 T. Ilmari
2 T. Aapeli, set	17 K. Anton
3 K. Eenokki	18 T. Laura
4 T. Root	19 P. Heikki
5 P. Lea	20 L. Fabian
6 L. Loppiainen	
	21 S. Aune
7 S. Aukusti	22 M. Tiera
8 M. Gunnar	23 T. Meri
9 T. Veikko	24 K. Kaukovalta
10 K. Sigurd	25 T. Paavali
11 T. Osvald	26 P. Polykarpus
12 P. Toini	27 L. Viljo
13 L. Nuutti	
	28 S. Kaarlo
14 S. Felix	29 M. Valtteri
15 M. Siviä	30 T. Gunilla
	31 K. Alli

SUOMALAINEN SOSIALISTI-JÄRJESTÖ

Järjestetty suomalainen sosialistiliike Amerikassa alkoi v. 1903. jolloin Gardnerissa, Mass. pidettyjen "kansallisten kesäjuhlien" aikana pidetyssä kokouksessa perustettiin "Imatra"-niminen työväenyhdistysten liitto. Seuraavana vuotena pitivät Imatraan liit-tyneitten yhdistysten edustajat kokouksen Clevelandissa, jossa pää-tettiin liittää suomalaiset työväenyhdistykset Amerikan sosialisti-puolueeseen. V. 1906 Hibbingissä, Minn., pidetyssä suomalaisten sosialistiosastojen edustajakokouksessa päätettiin perustaa kaikkia suomalaisia osastoja yhdistävä keskus toimisto sosialistipuolueen päämajan yhteyteen. Se alkoi toimintansa tammikuun 1 päivänä v. 1907, ollen ensimmäinen vieraskielinen federationsi Yhdysvaltain sos. puolueessa.

Järjestön kehitys ilmenee seuraavissa numeroissa:

Vuosi	Jäsenmäärä	Osastoluku	Tulot
1906	2450	53	\$— —
1907	3,465	103	7,311
1908	3,960	141	10,069
1909	5,384	153	15,445
1910	7,767	173	18,836
1911	9,139	217	20,646
1912	11,535	248	32,786
1913	12,651	260	44,162*)
1914	11,833**)	229	47,705
1915	8,859	212	23,939
1916	9,266		

S. s. järjestön osastojen yhteenlaskettu omaisuus menee nykyään toiselle miljoonalle dollarille, huomioon otettuna tässä myöskin kustannusyhtiöomaisuudet, jotka ovat välittömästi osasto-
jen omaisuutta. Yhteenlasketut velat menevät \$400,000 paikkeilla. Osastojen yhteenlasketut vuositulot tekevät noin \$250,000. Kirjal-lisuutta levitetään noin \$57,000 edestä vuodessa ja sanomalehtien kustantamiseen kulutetaan \$135,000 vuodessa.

Tilasto (puutteellinen) v. 1911 osoitti, että osastojen keskuudessa toimi 86 agit. toimikuntaa, 126 kirjallisuuden levitystoimikuntaa, 12 naiskomiteaa, 107 vakituista näytelmäseuraa, 23 soitto-kuntaa, 23 lauluseuraa, 58 voimistel- ja urheiluseuraa. Englanninkie-
leen kurseja pidettiin 203 viikkoa, kurssiluentoja 59½ viikkoa 4,776 kuulijalle, piiripuhujien luentoja ja puhetta 1,014, 69,061 kuulijalle.

Avustuksia hätään joutuneille jäsenilleen keräävät osastot vuo-
sittain tuhansia dollareita. Suomen sosialistipuolueen tukemiseksi on eri vuosina kerätty \$5,651, lukuunottamatta yksityisten osastojen keräyksiä erinäisille Suomen työväenyhdistyksille. Kaikkia suuria lakkotai-
steluita on varojen keräyksillä tuettu. Michiganin kupari-
kalvosakkolaistille kerättiin järjestön keskusviraston välityksellä vv. 1912—14 \$20,915.01.

*) Tähän sisältyy Michiganin lakkolaistille kerättyjä lakkoavus-
tusvaroja \$11,846.

**) Syndikalistien nostaman rettelön vuoksi erosi 8 osastoa, ero-
tettiin 25 ja kiellettiin oikeudet järjestössä 6 osastolta, yhteensä 38
osastoa.

1917**HELMIKUU****1917**

1 T. Bertta	15 T. Sipri
2 P. Kynttelinp.	16 P. Julia
3 L. Huugo	17 L. Väinö
4 S. Ansgarius	18 S. Rusko
5 M. Armi	19 M. Kauppo
6 T. Dorotea	20 T. Hulda
7 K. Rikhard	21 K. Keijo
8 T. Laina	22 T. Tuulikki
9 P. Naima	23 P. Terttu
10 L. Elina	24 L. Matti
11 S. Eufrosyne	25 S. Viktoria
12 M. Elma	26 M. Nestor
13 T. Sulo	27 T. Torsti
14 K. Walentin	28 K. Onni

SOSIALISTINEN INTERNATIO- NALE

Vuonna 1847 Lontoossa perustettu "Kommunistinen liitto" on ensimmäinen yritys sosialistisen Internationalen perustamiseksi. Se otti ohjelmakseen Marxin ja Engelsin kirjottaman "Kommunistisen manifestin".

V. 1864 Lontoossa pidetyssä työläisten kansainvälisessä kokouksessa laskettiin perustus "Vanhalle Internationalelle".

Vanha Internationale toimi virallisesti v:ta 1864 v:teen 1875, jolloin Vanhan Internationalen pääkortteeri siirrettiin New Yorkiin. Sen yleisesti vaikuttava toiminta lakkasi.

Ranskan sosialistipuolueitten alkuunpanosta pidettiin "Uuden Internationalen" perustava kokous Pariisissa v. 1889. Tällöin pidettiin asiallisesti kaksi kansainvälistä kongressia, toinen marxilaisien (395 edustajaa) ja toinen reformistien (600 edustajaa).

V. 1900 Pariisissa pidetyssä kongressissa perustettiin Internationalen sihteeristö.

Uuden Internationalen jäseniksi hyväksytään:

1. Kaikki yhdistykset, jotka tunnustavat sosiaalismin yleiset periaatteet: tuotannon ja vaihdon välineitten sosialiseraamisen; työläisten kansainvälisen yhteyden ja toiminnan; sekä yleisen valtion valtaamisen köyhälistön luokkapuolueen voimalla.

2. Kaikki sääntöperäiset järjestöt, jotka hyväksyvät luokkataistelun ja tunnustavat poliittisen toiminnan tarpeellisuuden (lainsäädännöllisen ja parlamenttarisen), vaikka eivät suoranaisesti toimikaan valtiollisella alalla.

Kullakin maalla on oikeus valita kansainväliseen sihteeristöön 3 jäsentä.

Sihteeristö kokoontuu sääntömääräisesti kerran vuodessa, ylimääräisesti toimeenpanevan komitean kutsumana. Komitean kokoonpano on seuraava: Camille Huysmans (sihteerin), E. Vanderelde (puheenjohtaja), E. Anseele ja L. Bertrand. Sodan aikana muutettiin toimeenpaneva komitea Hollantiin. Sen osote on: Thresiastraat 49, Hague, Holland. Komitean valitsi Hollannin sos. puolue. Sihteerinä edelleen G. Huysmans.

Internationaleen kuuluu 28 maan sosialistipuolueet, Amerikasta Yhdysvaltain, Canadian ja Argentiinan. Internationaleen liittynällä puolueilla on yhteensä 12,500,000 äänivaltaista kannattajaa ja noin 25,000 näillä äänillä valittua edustajaa parlamentteissa, kunnallishallinnoissa y. m. yleisillä vaaleilla täytettävissä edustaja-asemissa.

Edustajain luku- ja äänimäärä kansainvälisissä kongresseissa määrätään kunkin maan sosialistipuolueen ja työväenliikkeen tärkeyden nojalla. Siten, esimerkiksi, Yhdysvaltain sosialistipuolueella on 20 ääntä ja 120 edustajasijaa, kun sitävastoin Suomella 8 ääntä ja 48 edustajasijaa.

Kansainvälisen sihteeristön kokous pidettiin viimeksi sodan aattopäivinä. Kokous suunnitelti kelpoja sodan välttämiseksi. Tämän jälkeen on sihteeristö ollut pakotettu ja osaitaan halutonkin toimimaan, kunnes vakavampia toimintaedellytyksiä ilmaantuu.

Zimmerwaldissa, Sveitsissä kokoontui syksyllä v. 1914 itsenäisesti toimivien sosialistien edustajakokous, palnostaakseen työväen kansainvälisen toiminnan ja luokkasodan tärkeyttä kapitalistisen sodan lopettamisen tarkoituksessa. Tämä kokous valitsi asjaansa ajavan pysyvän komitean siihen saakka, kun virallinen kansainvälinen sihteeristö ryhtyy jälleen työhönsä. 17 maan sosialistipuolueet ovat ilmoittaneet kannattavansa Zimmerwaldissa laadittua julistusta.

1917

MAALISKUU

1917

1 T. Alpo	16 P. Herbet
2 P. Fanny	17 L. Kerttu
3 L. Kauko	
4 S. Adrian	18 S. Edward
5 M. Laila	19 M. Jooseppi
6 T. Ruudolf	20 T. Jaakkima
7 K. Perpetua	21 K. Pentti
8 T. Vilppu	22 T. Vihtori
9 P. Edvin	23 P. Akseli
10 L. Aura	24 L. Gabriel
	25 S. Maaria
11 S. Kalervo	26 M. Immanuel
12 M. Gregorius	27 T. Soini
13 T. Ernesti	28 K. Armas
14 K. Matilda	29 T. Joonas
15 T. Risto	30 P. Usko
	31 L. Irma

AMMATILLINEN INTERNATIONALE

Ammatillinen työväenliike on kehittänyt kansainvälistä yhteyttä kuluneen 20 vuoden ajalla. Voimakkaammat ammattijärjestöt ovat pitäneet keskenään kansainvälistä kongresseja ja valinneet kansainvälisen komitean asiansa ajamista varten. Eri maiden ammattiyhdistysliittojen kansainvälinen sihteeristö perustettiin v. 1901. Kansainväliseen ammattijärjestöjen liittoon kuuluu nykyään 21 maan yleiset järjestöt. Kansainvälisen ammattijärjestöliiton tarkoituksena on eri maiden ammattiyhdistysliikkeen kokemusten ja edistyksen tunnetuksi tekeminen kaikissa maissa. Täten liittyneiden ammattijärjestöjen yhteinen jäsenmäärä tekee 7,395,361, kalkkien maailman ammattiyhdistysten jäsenmäärän ollessa noin 15,000,000.

Seuraavassa ilmenee kehittyneimpien maiden ammattiyhdistysliikkeen voima v. 1914:

	Jäsenmäärä	Rahastot	Vuositulot
Englanti	3,023,173	\$27,850,450	\$14,683,770
Itävalta	534,811	8,138,500	2,077,050
Belgia	231,805	924,570	1,117,275
Tanska	139,012	1,667,145	1,179,160
Ranska	1,064,413
Saksa	3,317,271	22,890,175	22,891,175
Hollanti	169,144	849,175	495,990
Unkari	111,966	140,225	486,210
Italia	500,000
Norja	60,975	466,475	552,110
Ruotsi	121,866	542,445	658,750
Yhdysvallat	2,496,000
Austraalia	433,224
Suomi	20,983
Sveitsi	86,313
Espanja	100,000
Yhteensä	12,771,458	\$58,457,760	\$44,139,490

Järjestämistyöhön, hallinnon ylläpitämiseen, sanomalehtien ja kirjallisuuden julkaisemiseen kuluttavat yllämainitut ammattijärjestöt yhteensä \$11,659,520, lakkojen tukemiseen \$9,422,335 ja työtömyys-, sairaus-, tapaturma- ja hautausavustuksiin \$18,386,985. Mutta ylläolevissa numeroissa ei tule näkyville ammattiyhdistysliikkeen kokonaisuus ja voima.

Paitsi yleisiä ammattijärjestöjen kansainvälistä liittoa, on 32 ammatti- ja teollisuusalan ammattijärjestöllä oma kansainvälinen toimisto.

Saksan ammattijärjestö on tunnustelut parhaiten järjestetty, ollen kiinteässä yhteistoiminnassa sosialistipuolueen kanssa ja suunnaten pyrkimyksensä keskitettyyn toimintajärjestelmään.

Mainittakoon, että 2½ miljoonaa jäsentä kuuluu Saksassa 47 ammattijärjestöön, kun sitävastoin Yhdysvalloissa vähemmällä kuin 2:lla miljoonalla jäsenellä on 114 toistensa kanssa hyvin löyhässä yhteydessä olevaa ammattijärjestöä.

Kaikki Euroopan ammattiyhdistysjärjestöt ovat yhdellä taikka toisella tavalla yhteydessä ja yhteistoiminnassa sosialistipuolueitten kanssa, paitsi kristilliset ammattiyhdistykset.

1917**HUHTIKUU****1917**

1 S. Haarald	16 M. Jalo
2 M. Pellervo	17 T. Eljas
3 T. Ferdinand	18 K. Ikäheimo
4 K. Ambrosius	19 T. Pernhard
5 T. Irene	20 P. Amalia
6 P. Vilho, Wiile	21 L. Anselm
7 L. Helvi	
8 S. Suoma	22 S. Aliina
9 M. Otto	23 M. Yrjö
10 T. Hesekiel	24 T. Albertiina
11 K. Verna	25 K. Seppä
12 T. Julius	26 T. Visa
13 P. Sievä	27 P. Antamo
14 L. Tellervo	28 L. Tuure
15 S. Linda	29 S. Tyko
	30 M. Marianna

AMMATTIYHDISTYSLIIKE YH- DYSVALLOISSA

Joulukuussa v. 1868 perustettiin Yhdysvaltoihin "Ylhäinen ja kunnia-arvoisa Työnritarikunta". Parhaimmilleen päästyä laskettiin sen jäsenmäärä 500,000—800,000. Tarkotustaan vastaamaton järjestömuoto ja keho työtaistelutaktiikka tuottivat sille tappion toisensa jälkeen. Ritarikunta rappeutui ja hävisi, tehdäkseen tilaa Amerikan Federation of Laborille, joka syntyi Pittsburgissa, Pa., pidetyssä ammattilunioitten edustajakokouksessa marraskuun 15 p:nä v. 1881, käyttäen kumminkin viitenä ensimmäisenä toimintavuotenaan toista nimeä.

Paitsi A. F. of L:n järjestöjä, toimii Yhdysvalloissa joukko itsenäisiä uniojärjestöjä, voimakkaimmat niistä rautatiehenkilökunnan veljesjärjestöt, joiden jäsenmäärä lasketaan 400,000 ja rahat \$15,000,000. Muurarien ammattijärjestö on niinkään itsenäinen, johon kuuluu noin 80,000 jäsentä.

I. W. W.-liiton jäsenmääräksi lasketaan 10,000. Tuo liitto ei kumminkaan ole muodostunut mitenkään kiinteäksi ja yhtenäiseksi järjestörakenteeksi.

A. F. of L. pääkortteeri on Washingtonissa. Virallisessa politiikassaan kieltää A. F. of Labor liittoutumisen minkään poliittisen puolueen kanssa, mutta käytännössä A. F. of L. johtavat henkilöt ajavat ja kannattavat demokraattipuolueen politiikkaa nykyisin. Toinen osa A. F. of L:n jäsenistä kannattaa sosialistipuoluetta.

A. F. of L:n järjestöä ja järjestötyötä valaisevat seuraavat tilastolliset katsaukset:

Vuosi	Jäsentä	A. F. of L. tulot	Osastoja
1890	50,000	\$ 23,849
1900	548,321	71,125	5,737
1910	1,562,112	193,470	18,000
1915	1,946,347	271,625	21,887

A. F. of L:n kuuluu nykyään 110 ammattiliittoa (niiden tuloista ei ole tietoa, kaikkien yhteinen jäsenmäärä ilmenee ylläolevassa), 44 valtiojärjestöä, 673 kaupunkijärjestöä, 21,887 paikallisosastoa ja 439 sekatyöläisten osastoa.

Ammattijärjestöt kuluttivat v. 1915 hautaus-, sairaus-, matkustus- ja työttömyysavustukseen yhteensä \$3,483,037 ja lakkotaliteluihin \$3,418,018. Ammattijärjestöjen varoista ja rahastoista ei ole olemassa yleisiä tilastotietoja; arviolmalla sanoen lienevät ne 15—20 miljoonan dollarin vaiheilla.

Lakkoja oli vuoden kuluessa kaikkiaan 1,004, joihin otti osaa yhteensä 144,923 työläistä. 552 lakkoa voitettiin, 116 päättyi sovittelulla ja 119 hävitettiin täydellisesti. Voitetuista lakkoista tuli hyötymään yhteensä 99,543 työläistä.

Neljälläkymmenellä ammattialalla on järjestyneitten työläisten työpäivä 8-tuntinen.

Kuinka paljon ammattijärjestöt yhteensä ja erikseen kuluttavat järjestämis- ja valistustyön tekemiseen ei ole tietoa. A. F. of L. kulutti v. 1915 "Federationist"-nimisen kuukausijulkaisun ulostantamiseen ja organiseeraajain palkkoihin yhteensä \$110,073.

Puolustautumiseen oikeussyytöksillä vastaan on A. F. of L. kuluttanut 15 vuoden aikana yhteensä \$218,504.

1917

TOUKOKUU

1917

1 T. Vappu	16 K. Ester
2 K. Atanasius	17 T. Alma
3 T. Ristinpäivä	18 P. Tiera
4 P. Roosa, Ruusu	19 L. Emilia
5 L. Jenny	
	20 S. Liina
6 S. Aleksandra	21 M. Kosti
7 M. Helmi	22 T. Hemminki
8 T. Agda	23 K. Lyydi
9 K. Timo	24 T. Alarik
10 T. Aino	25 P. Urpo
11 P. Osmo	26 L. Miina
12 L. Lotta	
	27 S. Vuokko
13 S. Floora	28 M. Leuto
14 M. Eedit	29 T. Oiva
15 T. Sohvi	30 K. Taimi
	31 T. Elli

OSUUSTOIMINNALLINEN INTER- NATIONALE

Vuodesta 1844 alkaa jo mahtavaksi paisunut kansainvälinen osuustoimintaliike (Rochdalen uranaukaisijat), vaikka jo vuodesta 1820 alkaen oli Englannissa osuustoiminnallista harrastusta, Robert Owenin aatteisiin perustuvaa.

Karl Marx arvosteli ensin osuustoimintaliikettä merkitykseltään vähäiseksi, jopa köyhällistöä vapauttavasta luokkataistelusta syrjiteille vieväksi, siis toisin kuin Lassalle, joka ajatteli valtion tukemista tuotanto-osuuskunnista tulevan köyhällistölle orjuudesta vapautteen johtava porras.

Marx selitti myöhemmin: Työläisten osuuskunnat ovat vanhan järjestelmän ensimmäisenä sisäisenä murtumana, vaikka niissä pakosta ilmenee kaikki vanhan järjestelmän puutteellisuudet, mutta kumminkin pääoman ja työn välinen vastakohtaisuus on niissä lakkautettu.

Niin Owenin kuin Lassallenkin ja muiden huomattavien osuustoimintaopettajien suunnitelmien ja ajattelun esineinä olivat tuotanto-osuuskunnat, mutta käytäntö on tehnyt kulutusosuuskuntaliikkeestä mahtavan ja vain suhteellisesti vähän kehittänyt ensimmäinttuja.

Osuustoimintaliikkeellä on kolme käytännöllistä toimintaperustetta:

- a) tavarain myynti päivän hintoihin, käteisellä;
- b) ylljäämän palauttaminen jäseninä oleville kuluttajille takaisin heidän ostoksiensa mukaisessa suhteessa;
- c) kaikkien jäsenien tasa-arvoisuus osuuskunnan hallinnon vaalissa sekä täydellinen liittymisen ja eroamisen vapaus.

Osuustoimintaliikkeen suhde työväen luokkataisteluun liikkeeseen on kolmenlainen:

Belgialainen: kiinteä yhteys sosialistipuolueen kanssa. Osuuskunnan jäsenet osuuskuntien kautta sosialistipuolueen jäseniä.

Saksalainen: osuustoimintajärjestöt erillään puoluejärjestöistä, mutta muutoin ystävälliset ja toislaan tukevat välit.

Englantilainen: osuusliike kokonaan itsenäistä ja poliittisessa puolueeton, joita niin laajat kuluttajapiirit kuin suinkin voivat liittyä yleiseen osuustoimintaliikkeeseen.

Englannissa oli v. 1914 1,390 osuuskuntaa, 3,054,297 jäsentä, pääomat \$232,000,000 ja puhtas vuosivoitto \$68,000,000. Belgian sosialistisissa osuuskunnissa oli v. 1911 157,000 jäsentä; Saksassa, v. 1911, 1,325,000 jäsentä; Ranskassa, v. 1909, 800,000 jäsentä. Osuustoimintayhdistyksiin liittyneiden lukumäärä Euroopassa laskettiin ennen sotaa noin 8,000,000. Saksan ja Belgian sosialistinen osuustoimintaliike kasvoi ja edistyi lähempinä vuosina ennen sotaa suhteellisesti nopeammin kuin Englannin puolueeton liike. Puolueeton osuustoimintaliike paremmin taantuu kuin kasvaa Saksassa ja Belgiassa.

Sosialistisen osuustoimintaliikkeen menestys kumoaa sen väitteet, että työväen luokkapoliittikan asettaminen osuustoiminnan kulmakiveksi, kuolettaa osuustoimintaliikkeen kasvamisvoiman.

Valtava enemmistö kaikkien maiden osuustoimintaliikkeissä on sosialistisesti ajattelevaa työväkeä. Sitä kun sosialistinen tietoisuus voittaa alaa työläisten keskuudessa, lisääntyy myöskin työväen osuuskuntien jäsen- ja kannattajajoukot. Luokka-asemaansa, aatteitansa ja työläisten järjestymistarvetta ymmärtämättömät työläiset eivät liity osuustoimintayrityksiinkään.

1917

KESÄKUU

1917

1 P. Teemu	16 L. Justiina
2 L. Venla	
3 S. Viola	17 S. Urho
4 M. Toivo	18 M. Tapio
5 T. Bonifasius	19 T. Siiri
6 K. Kustaa	20 K. Lilla
7 T. Robert	21 T. Ahti
8 P. Salomo	22 P. Pauliina
9 L. Ensio	23 L. Aalto
10 S. Impi	24 S. Johannes
11 M. Barnabas	25 M. Uno
12 T. Esko	26 T. Jeremias
13 K. Eedla	27 K. Onerva
14 T. Elias	28 T. Leo
15 P. Vieno	29 P. Pekka
	30 L. Päiviö

YHDYSVALTAIN SOSIALISTI- PUOLUE

Heinäkuun 4 p:nä v. 1874 perustettiin "Pohjois-Amerikan Sosiaalidemokraattinen Työväenpuolue". Sitä seurasi myöhemmin Socialist Labor Party, jossa parhaimmillaan, v. 1899, oli 350 osastoa. S. L. P:ssä vallolleen päässyt anarkistinen ja unionistiselle työväenliikkeelle vihameilinen kiihotus lakkautti puolueen edelleen kehittymisen. Elokuussa v. 1901 syntyi Socialist Party. Seuraavassa ilmenee Socialist Partyn asema ja saavutukset:

Jäsenmäärä:

Vuosi	Jäsenmäärä	Vuosi	Jäsenmäärä
1903	15,975	1910	58,011
1904	20,763	1911	84,716
1905	23,327	1912	118,045
1906	26,784	1913	107,432
1907	29,270	1914	93,575
1908	41,751	1915	79,374
		1916	noin 100,000

Sanomalehdistö: Englanninkielisiä päivälehtiä 2; vieraskielisiä päivälehtiä 10; englanninkielisiä viikkolehtiä 151; vieraskielisiä viikkolehtiä 34; englanninkielisiä kuukausilehtiä 31; vieraskielisiä kuukausilehtiä 4. Yhteensä 232. Tähän luetteloon sisältyy myöskin ne ammattiyhdistyslehdet, joita toimitetaan sosialismin periaatteiden mukaisesti. V. 1912 vaalitaistelun aikana levitti sosialistipuolue 2,153,412 lentokirjasta.

Vieraskieliset järjestöt: Puolueen yhteydessä toimii nykyään 15 vieraskielistä järjestöä, jolla on oikeus tehdä sosialistista aatteenlevitystyötä puolueen toimeenpanevan komitean ja valtiojärjestöjen tarkastuksen alaisena. Vieraskielisten järjestöjen osastot kuuluvat puolueeseen valtiojärjestöjen kautta samalla tavalla kuin kaikki muutkin osastot.

Puolueosastot: Sosialistipuolueeseen kuuluu 6,500 osastoa, ollen osastoja kaksissa Yhdysvaltain valtioissa.

Sosialistipuolueen äänimäärätilasto:

Vuosi	Äänestäjiä	Vuosi	Äänestäjiä
1902	223,494	1908	424,488
1904	408,230	1910	607,674
1906	331,043	1912	901,062

Puolueen rahalliset tulot: Kukin osasto hankkii menoihinsa tarvittavat varat jäsenverotuksella ja muilla sopiviksi valitsemillaan keinoina. Kaupunki-, kaunti-, valtio- ja kansallisyjärjestöt saavat vakinaiset tulonsa vakituksilla ja tilapäisillä verotuksilla. Kansallisyjärjestön vakituiset tulot jäsenveroista ovat nykyään noin \$50,000 vuodessa. Vaalitaistelurahastoja kootaan vapaaehtoisilla keräyksillä. Sosialistipuolueen järjestö- ja aatteenlevitystyöhön käytetään Yhdysvalloissa varoja, perustuen laskelma arvioimiseen, noin \$1,100,000 vuodessa ja sosialistisen sanomalehdistön kustantamiseen noin \$1,660,000 vuodessa.

Valittuja edustajia: Valtioitten lainlaatijakuntiin ja kunnallishallintojen jäseniksi sekä muihin yleisiin virkatoimiin sosialistipuolueen vaallistalla valittujen lukumäärä v. 1913 oli 314; kongressissa vain yksi edustaja nykyään. Äänimääränsä nojalla, jos suhteellisen vaalittavan mukaan edustajat valittaisiin, voisi sosialistipuolue valita noin 20 kongressinmiestä.

1917

HEINÄKUU

1917

1 S. Aaro	17 T. Aleksi
2 M. Ihanti	18 K. Freedrik
3 T. Arvo	19 T. Saara
4 K. Ulla	20 P. Margarecta
5 T. Unto	21 L. Hanna
6 P. Esa	
7 L. Klaus	22 S. Matleena
	23 M. Olga
8 S. Toivottu	24 T. Kirsti, Kitty
9 M. Lyyli	25 K. Jaakko
10 T. Saima	26 T. Martta
11 K. Noora	27 P. 7 Unikekoa
12 T. Herman	28 L. Haakon
13 P. Joel	
14 L. Aliisa	29 S. Olavi, Uoti
15 S. Rauni	30 M. Eriika
16 M. Reino	31 T. Helena

MAAILMAN SODAN HÄVITYS- TILASTOA

Suuri maailman sota, kestätyään kaksi vuotta ja vedettyään nieluunsa 15 valtiota, näyttää seuraavanlaisen kamalan uhri- ja hävitysluettelon:

	Kaaturuneita	Haavottuneita
Venäälisiä	1,250,000	3,500,000
Saksalaisia	750,000	2,000,000
Ranskalaisia	450,000	1,550,000
Itävaltalaisia	500,000	1,200,000
Englantilaisia	250,000	600,000
	<hr/>	<hr/>
	3,200,000	8,850,000

Kalkkien sodassa olevien maiden menetykset lasketaan 3½ miljoonaa kuollutta ja 9½ miljoonaa haavottunutta.

Sodan ensimmäisinä kuukausina olivat kalkkien valtioiden sotamenot päivää kohden noin 40—50 miljoonaa dollaria, mutta nykyään menee kaikilta sotamailta yhteensä 100 milj. dollaria päivässä.

Sota on niellyt varoja kahden vuoden ajalla 45 miljoonaa dollaria, ottamatta lukuun välillisiä häviöitä. Tästä summasta tulee ensimmäisen sotavuoden osalle 17 miljoonaa ja toisen 28 miljoonaa dollaria.

Vuoden 1916 elokuun 1 p:ään mennessä oli sota kuluttanut seuraavat summat varoja eri valloilta:

Saksa	\$10,500,000,000	Englanti	9,225,000,000
Itävalta	6,000,000,000	Ranska	8,750,000,000
Turkki	800,000,000	Venäjä	7,000,000,000
Bulgaria	200,000,000	Italia	1,800,000,000
	<hr/>		<hr/>
	17,500,000,000		26,775,000,000

Valtioiden velkoja ennen sotaa ja nykyään valaisee seuraava tilasto:

	Ennen sotaa	Elok. v. 1916
Englanti	\$3,500,000,000	\$14,500,000,000
Ranska	6,500,000,000	14,500,000,000
Venäjä	4,600,000,000	15,000,000,000
Saksa	1,250,000,000	12,250,000,000
Itävalta	3,750,000,000	9,000,000,000

Valtioiden velat, laskettuna kutakin henkilöä ja perhettä kohden eri maissa, tekevät:

	Henkilöä kohden	Perhettä kohden
Ranska	\$372	\$1,850
Englanti	322	1,610
Saksa	194	970
Venäjä	150	750
Itävalta	176	880

Jo ennen sotaa olleet valtiovelat, joita vastaamassa osaltaan oli "tuottavaa omaisuutta", rasittivat euroopalaisia yhteiskuntia. Mitä sitten kun valtiot ovat monenkertaistuneet ja velkoja vastaamassa ei ole mitään, paitsi hävitystä, hävitettyjä maa-alueita, hävitettyjä kaupunkeja, tehtaita ja rappiottilain kulutettuja liikennevälineitä, siis tuotantovoiman hävitystä! Ja parhain ja voimakkain osa tuottavan työn armeijasta on sodassa tapettu ja raadeltu.

1917**ELOKUU****1917**

1 K. Taina	16 T. Aulis
2 T. Katri	17 P. Verner
3 P. Tarkki	18 L. Lemmitty
4 L. Maria	
	19 S. Maunu
5 S. Salme	20 M. Samuli
6 M. Sirkka	21 T. Sulho
7 T. Lahja	22 K. Iivari
8 K. Oma	23 T. Auvo
9 T. Veli	24 P. Pärttyli
10 P. Lauri	25 L. Loviisa
11 L. Sanna	
	26 S. Ilma
12 S. Klaara	27 M. Toimi
13 M. Kanerva	28 T. Tauno
14 T. Onerva	29 K. Iines
15 K. Marjatta	30 T. Eemeli
	31 P. Arvi

SUOMALAISET AMERIKASSA

Suomalaista asutusta Amerikassa valaisee seuraavat, vuoden 1910 väenlaskutilastoista kootut numerot:

	Suom. synt.	Am. synt.	Yhteensä
Maine	831	383	1,214
New Hampshire	1,198	636	1,214
Vermont	293	174	467
Massachusetts	10,744	5,426	16,170
Rhode Island	297	165	462
Connecticut	776	455	1,231
New York	8,760	2,746	11,506
New Jersey	1,640	619	2,259
Pennsylvania	2,413	1,275	3,688
Ohio	3,988	3,313	7,301
Indiana	215	100	315
Illinois	2,390	792	3,182
Michigan	31,144	24,404	55,548
Wisconsin	5,705	3,991	9,696
Minnesota	26,637	17,826	44,463
Iowa	140	51	191
Missouri	120	64	184
North Dakota	1,186	1,424	2,610
South Dakota	1,381	1,694	3,075
Nebraska	79	46	125
Kansas	49	15	64
Montana	4,111	2,512	6,623
Idaho	652	302	954
Wyoming	1,380	774	2,154
Colorado	1,239	618	1,857
New Mexico	26	—	26
Arizona	560	139	699
Utah	1,012	523	1,535
Nevada	174	59	233
Washington	8,719	4,539	13,258
Oregon	4,734	2,977	7,711
California	6,159	2,836	8,995
17 etelävaltiossa	928	479	1,407
Yhteensä	129,680	81,357	211,037

Amerikassa syntyneiksi suomalaisiksi lasketaan ne, joiden vanhemmat ovat syntyneet Suomessa, mutta ei enää Amerikassa syntyneitten "suomalaisen" lapsia.

Siirtolaisuus Suomesta Amerikkaan on lähtösin 1860-luvun loppuvuosilta, ensin ollen siirtolaisten lähtöpaikka syvä pohjoneen, laajentuen vähitellen kautta maan. Kolmastoista osa Suomen kansasta asuu nykyään Amerikassa ja myöskin pysyväisesti jää Amerikkaan. Canadassa asuvien suomalaisten määräksi lasketaan 20,000.

1917**SYYSKUU****1917**

1 L. Gottfrid	16 S. Mielikki
2 S. Toora	17 M. Elisabet
3 M. Serafiina	18 T. Tyynne
4 T. Mooses	19 K. Fredriika
5 K. Maino	20 T. Augusta
6 T. Sakari	21 P. Matteus
7 P. Regina	22 L. Mauri
8 L. Taimi	
9 S. Evert	23 S. Tekla
10 M. Kaleva	24 M. Alvar
11 T. Volma	25 T. Kullervo
12 K. Aleksanteri	26 K. Cyprianus
13 T. Jorma	27 T. Kaino
14 P. Ida	28 P. Lennart
15 L. Runo	29 L. Mikael
	30 S. Nyyrikki

NAISTEN ÄÄNIOIKEUSLIIKE

Äänioikeus kaikissa yleisissä vaaleissa samoilla perusteilla kuin miehillä on naisillakin seuraavissa Yhdysvaltain valtioissa: Colorado, Utah, Idaho, Washington, California, Arizona, Kansas, Oregon, Nevada ja Montana.

Kouluvaaleissa on naisilla äänioikeus seuraavissa valtioissa: Connecticut, Delaware, Kentucky, Massachusetts, Michigan, Minnesota, Mississippi, Nebraska, New Hampshire, New Jersey, New Mexico, New York, North Dakota, Ohio, Oklahoma, South Dakota, Vermont, Wisconsin ja Alaska.

Naisilla on yleinen valtiollinen äänioikeus seuraavissa maissa: Uudessa Seelantissa, Australiassa, Suomessa, Norjassa, Tanskassa ja Islannissa.

Naisten äänioikeuslain ajamista varten toimi kansainvälinen naisten yhdistys johon kuuluu 26 maasta naisten äänioikeusasialla ajavat naisyhdistykset. Kansainvälisen yhdistyksen virkallisoina toimivat: Carric Chapman, New Yorkista, presidentti; Millicent Carrett Fawcett, Lontoosta, varapresidentti; Annie Furuhejm, Suomesta, toinen varapresidentti; Stauton Colt, Lontoosta, rahastonhoitaja. Yhdistyksen pääkortteeri on Lontoossa.

Kaikkien sosialistipuolueiden ohjelmissa vaaditaan täysien kansalaisoikeuksien luovuttamista naisille. Myöskin A. F. of L. vaatii ohjelmassaan äänioikeutta naisille.

Yhdysvalloissa johtaa naisten äänioikeusliikettä "National American Woman Suffrage Association" ja "Congressional Union for Woman Suffrage", viimeksi mainitun erikoistarkoituksena ollen sellaisen muutoksen ajaminen Yhdysvaltain perustuslakiin millä myönnettäisiin naisille koko Yhdysvaltoja käsittävä äänioikeus.

Republikaanipuolueen presidenttiehdokas Mr. Hughes ilmotti kannattavansa viimeksi mainittua perustuslakimuutosta, jota vastoin presidentti Wilson tahtoo jättää tämän asian kunkin valtion erikseen ratkaistavaksi.

Yhdysvalloissa toimi myöskin puolitusinaa miesten ja naisten yhdistystä naisten äänioikeusliikkeen vastustamista varten.

V. 1915 yleisissä valtiovaaleissa äänestettävänä ollut naisten äänioikeusehdotus sai puolesta ja vastaan seuraavat äänimäärät:

Valtio	Puolesta	Vastaan
Massachusetts	162,406	295,489
Nebraska	90,738	100,842
New Jersey	133,282	184,390
New York	544,457	732,770
Pennsylvania	284,538	337,560

Canadassa on naisten äänioikeusolot nykyään seuraavalla tavalla järjestetyt:

Quebec: Äänioikeus kunnallisvaaleissa kiinteätä omaisuutta omistavilla ja omaa taloutta pitävillä leskillä ja naimattomilla naisilla. **Ontariossa:** Kunnallinen äänioikeus kiinteätä omaisuutta omistavilla leskillä ja naimattomilla naisilla. **New Brunswickissä:** Kunnallinen äänioikeus veroa maksavilla leskillä ja naimattomilla naisilla. **Nova Scotia:** Kunnallinen äänioikeus kaikilla kiinteätä omaisuutta omistavilla naisilla, paitsi niillä, joiden miehillä on äänioikeus. **Manitobassa:** Äänioikeus samalla tavalla kuin miehillä. **Saskatchewassa:** Äänioikeus samalla tavalla kuin miehillä. **Albertassa:** Kunnallinen äänioikeus kiinteätä omaisuutta omistavilla naisilla. **British Columbiassa:** Kunnallinen äänioikeus kiinteätä omaisuutta omistavilla leskillä ja naimattomilla naisilla.

1917

LOKAKUU

1917

1 M. Valio	16 T. Hellin
2 T. Ludvik	17 K. Lucina
3 K. Hyväneuvo	18 T. Luukas
4 T. Frans	19 P. Uljas
5 P. Inkeri	20 L. Kasper
6 L. Bruuno	
	21 S. Irja
7 S. Birgitta	22 M. Vaito
8 M. Hilja	23 T. Severi
9 T. Ilona	24 K. Taito
10 K. Josefiina	25 T. Hilda
11 T. Otso	26 P. Amanda
12 P. Valfrid	27 L. Sabiina
13 L. Mielipäivä	
	28 S. Simon
14 S. Elsa	29 M. Lieto
15 M. Hela	30 T. Kustaava
	31 K. Artturi

VAPAATA (HOMESTEAD) MAATA YHDYSVALLOISSA

Maaviraston helmäk. 1 p:ltä 1911 antamain laskelmain mukaan on Yhdysvaltain eri valtioissa vapaat maata seuraavasti:

Valtio tai teritori	Ulosmittattua Eekeriä	Mittaamaton Eekeriä	Yhteensä Eekeriä
Alabama	100,200		100,200
Alaska		368,011,291	368,011,291
Arizona	12,040,428	28,982,465	41,022,893
Arkansas	515,455		515,455
California	18,012,903	5,350,061	23,362,964
Colorado	19,069,624	1,529,476	20,599,100
Florida	321,638	155,531	477,169
Idaho	6,180,332	17,942,705	24,123,037
Kansas	108,402		108,402
Louisiana	70,313		70,313
Michigan	105,130		105,130
Minnesota	1,759,027	45,965	1,804,992
Mississippi	51,960		51,960
Missouri	1,483		1,483
Montana	15,283,718	16,746,928	32,030,646
Nebraska	1,336,499		1,336,499
Nevada	28,924,771	26,058,377	54,983,148
New Mexico	23,093,519	10,677,848	33,771,367
North Dakota	1,300,333		1,300,333
Oklahoma	42,919		42,919
Oregon	13,257,246	3,995,929	17,253,175
South Dakota	3,650,573	122,720	3,673,293
Utah	11,587,569	23,447,035	35,034,604
Washington	1,196,231	781,560	1,977,791
Wisconsin	13,500		13,500
Wyoming	30,965,363	2,664,242	33,629,605
Yhteensä kalkkia	188,889,136	506,512,123	695,401,259

MAAN VILJELLYT ALUEET

Seuraava taulu osoittaa, kuinka monta prosenttia allaluetelluissa maissa on viljeltyjä alueita:

Maa	Pros.	Maa	Pros.	Maa	Pros.
Argentina	2	Yhdysvallat	21	Porto Rico	21
Australia	1	Kreikka	22	Portugali	25
Belgia	35	Hawaiji	7	Rumania	43
Cuba	57	Hollanti	62	Venäjä (Eur.)	24
Tanska	70	Intia	20	Serbia	30
Egypti	4	Italia	71	Espanja	25
Engl. ja Wales	74	Irlanti	22	Ruotsi	8
Filippiinit	5	Uusi Seelanti	20	Saksa	42
Ranska	48	Norja	1	Itävalta	35

1917

MARRASKUU

1917

1 T. Pyh. miest. p.
2 P. Topias
3 L. Erland

4 **S.** Hertta
5 M. Malakias
6 T. Kustaa Adolf
7 K. Engelbert
8 T. Veikko
9 P. Teuvo
10 L. Martti Luth.

11 **S.** Martti
12 M. Konrad
13 T. Kristian
14 K. Vesa
15 T. Leopold

16 P. Aarne
17 L. Eino

18 **S.** Maksimus
19 M. Aili
20 T. Ilmari
21 K. Hilma
22 T. Silja
23 P. Aimo
24 L. Lempi

25 **S.** Katariina
26 M. Dagmar
27 T. Bitalis
28 K. Steen
29 T. Terttu
30 P. Antero

MAANOSAT JA IHMISRODUT

Ihmisrodut. Ihmiskunnan jako eri rotuihin on vielä ratkaise-matta. Jaotusta valkeuttaa se, etteivät rodut ole pysyviä, vaan aikain kuluessa kehittyneitä; siten ovat rodut katsottavat saman ihmislajin muunnoksiksi, saman kantahaimon jälkeläisiksi. Esi-tämme kuitenkin seuraavassa erään uusimmista jaotuksista, jonka on laatinut venäläinen tutkija D. I. Korvin-Velednitskij.

Rodut	Asuinpaikka	Luku
I. Keltainen rotu		860,000,000
1. Mongollainen haara, Asia, Bulgaria		555,000,000
2. Urallilainen haara, Itä-Eur., Unkari, Suomi		20,000,000
3. Malajilainen haara, Kaakkois-Aasia		250,000,000
4. Intianien haara, Amerikka		35,000,000
II. Valkoinen rotu		750,000,000
1. Arjalainen haara, Europp., Lounais-Asia		685,000,000
2. Haamilainen haara, Pohjois-Afr., Kaukasia		33,000,000
3. Seemiläinen haara, Syyria, Arabia		32,000,000
III. Musta rotu		150,000,000
1. Afriikalainen haara, Keski-Afr., Amerikka		147,000,000
2. Aasialais-austr. haara, Intia, Australia		3,000,000
IV. Tummanruskea rotu, Austr., Aasia, Afrikka		1,000,000

Ratkaisevana jakoperusteena on tässä käytetty ihon väriä, myöskin pään eri ominaisuuksia j.n.e. Tätäkään jaotusta ei voi pitää täysin onnistuneena. Suomalaiset esim. ovat lasketut "keltaiseen" rotuun kuuluviksi, vaikka viime aikoina on erotettu erikoinen urallilainen rotu, joka on yhtä lähellä arjalaisia kuin mongolejakin.

MAANOSAT.

Maanosat	Pinta-ala km ²	Asukkaita	As. km ² :lla
Europa	9,897,010	430,088,000	46
Aasia	44,284,784	823,676,000	19
Afrikka	30,061,673	129,562,000	4
Amerikka	38,995,153	165,249,000	5
Australia	8,954,421	6,849,000	0.8
Napamaat	12,669,510	13,000	—
Yhteensä	144,852,550	1,560,425,000	11

European väkiluku lisääntyi vuodesta 1800 vuoteen 1909 lähi-main kaksi ja puoli kertaa. Ensimmäinnittuna vuotena oli Europassa asukkaita 188 miljoonaa ja viimeainnittuna 425 miljoonaa.

Yhdysvaltain väkiluku lisääntyi samana aikana 5:tä miljoonasta 91:teen miljoonaan, ollen näin nopea ja voimakas lisääntymisen Europan siirtolaisuuden ansio.

Siirtolaisuus Yhdysvaltoihin on sodan vaikutuksesta vähentynyt. Vuoden 1915 aikana saapui Yhdysvaltoihin ulkomailta 968,837 hen-keä vähemmän kun v. 1914.

1917

JOULUKUU

1917

1 L. Valio	16 S. Jouko
2 S. Beata	17 M. Ignatius
3 M. Vellamo	18 T. Abraham
4 T. Kyllikki	19 K. Nikolai
5 K. Niilo	20 T. Jaakoppi
6 T. Selma	21 P. Tuomas
7 P. Agaton	22 L. Rafael
8 L. Anna	
9 S. Aira	23 S. Israel, Isko
10 M. Juudit	24 M. Aatami, Eeva
11 T. Taneli	25 T. Joulupäivä
12 K. Talvi	26 K. Tapani
13 T. Lucia	27 T. Johannes
14 P. Hyvä	28 P. Viatt. last. p.
15 L. Heimo	29 L. Rauha
	30 S. Taavi
	31 M. Sylvester

RAHAT, MITAT JA PAINOT

		Dollareissa*)			
Raha		\$	c	Pituusmitat	
Alankomaat	1 Gulden = 100 cent	.40,20	1	Elle = 1 m	
Belgia	1 Franc = 100 cent	.19,30	1	Metri	
Brasilia	1 Milreis = 1000 reis	.54,62	1	"	
Chile	1 Peso = 100 centavo	.36,50	1	"	
Englanti	1 Punta = 20 shilling	4.86,65	Yard = 0,91 m		
Espanja	1 Peseta = 100 cent	.19,30	1	Metri	
Italia	1 Lire = 100 centesime	.19,30	1	"	
Itäv.-Unkari	1 Krone = 100 heller	.20,26	1	"	
Japani	1 Yen = 100 sen	.49,85	1	Shakukane 0,30 m	
Kiina	1 Tael = 1000 kash	.52,96	1	Covid = 0,37 m	
Kreikka	1 Drakma = 100 lepta	.19,30	1	Piki = 1 m	
Norja	1 Kruunu = 100 äyriä	.26,30	1	Metri	
Ranska	1 Franc = 100 cent	.19,30	1	"	
Rumania	1 Leu = 100 ban para	.19,30	1	"	
Ruotsi	1 Kruunu = 100 äyriä	.26,80	1	"	
Saksa	1 Reichsmark = 100pf	.23,82	1	"	
Serbia	1 Dinar = 100 para	.19,30	1	"	
Sveltsi	1 Franc = 100 rappen	.19,30	1	"	
Tanska	1 Kruunu = 100 äyriä	.26,80	1	Alen = 0,63 m	
Venäjä	1 Rupla = 100 kop.	.51,46	1	Arshin = 0,71 m	

Painot ja tilavuusmitat ovat metriset kaikissa Euroopan maissa, paitsi Englannissa, Tanskassa ja Venäjällä.

Englannin ja Yhdysvaltain mitat: Pituusmitat: yard = 3 feet (jalkaa) = 0,914 m; 1 foot (jalka) = 12 inches (tuumaa) = 96 parts = 0,3048 m.

Pintamitat: 1 acre = 43,560 squarefeet (□ jalkaa) = 0,405 ha; squarefoot = 0,093 m².

Tilavuusmitat: 1 quarter = 8 bushels = 64 gallons = 290,79 l.; 1 imperial gallon = 4 quarts = 8 pints = 32 gills = 4,54 l.; 1 cubie foot (kuutiojalka) = 1,728 cubie inches = 28,3 l.

Painot: 1 hundredweight (Cwt) eli centner = 4 quarters 8 stones = 112 pounds avoirdupois = 50,8 kg; 1 pound (naula) = 16 ounces (unssia) = 453,6 gr; 1 ton = 20 centners = 1016 kg.

Venäjän mitat. Pituusmitat: 1 fut (jalka) = 1 engl. jalka = 0,305 m; 1 sashen (syll) = 7 fut = 3 arshin = 48 vershok = 2,1336 m; 1 versta (virsta) = 500 sashen = 1,066,8 m.

Pintamitat: 1 □ fut = 0,093 m²; 1 □ sashen = 9 □ arshin = 49 □ fut; 1 desjatina = 1,0925 ha; 1 □ virsta = 1,138 □ km.

Tilavuusmitat: 1 tshetvert = 2 osmina = 8 tshetverik = 2,097 hl; juoksevat aineet: 1 hotshka = 40 vedro; 1 vedro = 10 krushka = 12,299 l.

Painot: 1 berkovets = 10 pud (puutaa); 1 pud = 40 funt = 16,38 kg; 1 funt = 96 solotnik = 409,51 gr.

Tanskan mitat. Pituusmitat: 1 alen (kynnära) = 2 fod (jalkaa) = 24 tommer (tuumaa) = 0,6277 m; 1 mil (peninkulma) = 7,5325 km.

Pintamitat: 1 □ fod = 0,0985 m²; 1 tøndeland (trinala) = 5516,23 m².

Tilavuusmitat: 1 kande (kannu) = 2 potter = 1,932 l.

Painot: 1 centner = 100 pund (naulaa) = 50 kg; 1 pund = 100 kvinter = 1,000 ort = 500 gr.

*) Tässä merkitään rahan normaaliarvo.

Ammatillisen työväenliikkeen saavutuksia

Kulunut vuosi on ollut ammatillisesti järjestyneiden työläisten merkkivuosi Yhdysvalloissa. Tämän vuoden ajalla ovat satoihin tuhansiin nousevat työläisjoukot voitaneet itsellensä kahdeksantunnin työpäivän, huomattavia palkankorotuksia ja työolojen parannuksia. Samalla on lähes jokaisen järjestön jäsenmäärä kasvanut ennen kuumattomassa määrässä. Hyvin järjestetyt työläiset ovat vilkasta tuotantoaikaa edukseen käyttäen saavuttaneet kaikki nämä voitot, civätkä ammatillisen työväenliikkeen taistelujen tulokset ja saavutukset rajoitu yksinomaan näiden järjestöjen jäseniin. Kymmenet ja sadat tuhannet samoilla teollisuusaloilla työskentelevät järjestymättömät työläiset ovat saaneet myös parannuksia olosuhteisiinsa, mutta ei läheskään niin suuressa määrässä kuin järjestyneet. He ovat saaneet tämän hyödyn järjestyneiden työläisten toimesta, heidän kustannuksellaan.

Mutta ellemme numeroilla osottaisi järjestyneiden työläisten voittojen suuruutta, vältteemme olisi ylimalkainen. Siksi luomme lyhyen katsauksen kunkin suuren Amerikan Työväenliittoon kuuluvan kansainvälisen järjestön saavutuksiin.

Hiilenkaivajat.

Amerikan hiilenkaivajien järjestöllä (United Mine Workers of America) oli suuri tehtävä vuoden 1916 ajalla. Sopimukset sen ja hiilikaivosten omistajien välillä kovan ja pehmeän kivihiiilen alueilla päätyivät maaliskuun 31 päivää, v. 1916. Järjestön oli ryhdyttävä neuvottelemaan uusista sopimuksista noin 400,000 nousevalle hiilenkaivaja-armeijalle. Hiilenkaivajien järjestön konventionissa, joka pidettiin vuoden alussa Indianapolis'issa laadittiin ne vaatimukset, jotka neuvottelujen alkaessa kaivoskapitalisteille esitettiin. Samalla päätettiin, että hiilenkaivajat eivät noudata entistä menettelytapaa ja sopimuksen pää-

tyttyä lakkoudu siihen asti kuin uusi sopimus on saatu aikaan, vaan pysyvät työssä neuvottelujen ajan.

Neuvottelut alkoivat maaliskuulla. Lyhytaikaisten neuvottelujen perästä pehmeän hiilen kaivosten omistajat Illinoisissa, Indianassa, Ohiossa ja Pennsylvaniassa suostuivat antamaan työläisilleen viidestä kolmeentoista prosenttiin palkankorotusta ja n. s. "mine-run-systeemin", joka merkitsee sitä, että hiili punnitaan ja työläisille maksetaan sen mukaisesti. Hiilenkaivajain järjestön virkailijat sanovat, että viimeksi mainittu voitto on hiilenkaivajille yhtä tärkeä kuin itsenäisyyden julistus Amerikan kansalle.

Neuvottelut kovan hiilen kaivajien ja kaivosten omistajien välillä venyivät pitemmälle. He palkankorotuksen ohella vaativat itselleen 8-tunnin työpäivää ja järjestönsä tunnustamista. Mutta lopulta hekin voittivat ilman lakkoa kahdeksan tunnin työpäivän, $7\frac{1}{2}$ —10 prosentin palkankorotuksen ja ensimmäisen kerran tämän maan historiassa hiilenkaivajien järjestön presidentti allekirjoitti sopimuksen kaivosten omistajien ja kaivostyöläisten välillä. Hiilenkaivajat pakottivat kaivoskapitalistit tunnustamaan järjestönsä.

Nämä voitot saavutettiin ilman lakkoa. Tosin kyllä pienempiä lakkoja on tapahtunut tämän vuoden ajalla Ohiossa ja Pennsylvaniassa sopimusten tulkinnasta, mutta nekin on sovittu työläisille edullisesti.

Vuosi 1916 on ollut loistovuosi hiilenkaivajien järjestön historiassa. Edellälueteltujen voittojen lisäksi järjestön jäsenmäärä on huomattavasti lisääntynyt. West Virginian hiilenkaivajat, jotka työläisille epäedullisesti päättäneen lakon jälestä ovat olleet erossa pääjärjestöstä, ovat uudelleen liittyneet siihen. Coloradon hiilenkaivajat ovat myös alkaneet uudelleen järjestyä mahtavan United Mine Workersin yhteyteen.

Kirvesmiehet.

Kirvesmiesten ja puuseppien (United Brotherhood of Carpenters and Joiners of America) veljesjärjestöllä on ollut enemmän taisteluja tämän vuoden ajalla kuin koskaan ennen yhtä pitkänä ajanjaksona. Noin kolmesataa piirijärjestöä järjestön sihteerin Frank Duffyn lausunnon mukaan pyysivät pääjärjestön toimeenpanevalta komitealta lupaa saada tehdä työpäivän lyhennys- ja palkankorotusvaatimuksia isännille. Järjestön jäseniä, jotka palkankorotusvaatimuksia tehdessään työskentelivät yhdeksän ja kymmenen tuntia päivässä, kehoitettiin pääjärjestön taholta tällä kertaa antamaan suurempaa huomiota kahdeksantunnin työpäivän saamiselle. Piiri- ja paikallisjärjestöt noudattivat tätä kehotusta ja nyt melkein kaikki järjestön jäsenet nauttivat kahdeksantunnin työpäivästä.

Järjestön toimeenpanevakomitea on tämän vuoden ajalla noudattanut hieman erilaista menettelytapaa kuin mennään vuosina. Kun piiri- tai paikallisjärjestöt ovat pyytäneet lakkolupaa, lupa on annettu sillä ymmärryksellä, että lakkoa ei julisteta alkavaksi ennen kun järjestön presidentille tai hänen edustajalleen on annettu tilaisuus sovitella riitaisuuksia. Tästä menettelytavasta oli sellainen tulos, että vaikka järjestöllä oli keväällä rakennustöiden alkaessa lähes kolme sataa palkankorotus- ja työpäivälyhennysliikettä, niin siitä huolimatta puhkesi vain kymmenen sellaista lakkoa, joissa pääjärjestön rahastosta täytyi lakkoavustusta maksaa. Näistäkään lakoista ei yksikään kestänyt kuutta viikkoa kauemmin.

Näiden lakkoliikkeiden ohella kirvesmiesten järjestö on ollut boikottia vastustavan liiton ankaran hyökkäyksen alaisena. Viimeisten seitsemän tai kahdeksan vuoden ajalla on sanotun liiton toimesta nostettu kaksitoista juttua järjestöä vastaan boikotin harjottamisesta. Tärkein näistä on Oshkoshissa, Wisconsinissa olevan Payne Lumber Companyn nostama juttu, joka on nykyään Yhdysvaltain ylioikeuden ratkaistavana.

Kirjaltajat.

Kirjaltajien järjestö (International Typographical Union) on kuluneen vuoden ajalla uudistanut sopimuksen Amerikan sanomalehtien kustantajien liiton kanssa viiden vuoden ajaksi ja tätä kirjoitettaessa paraallaan neuvottelee samanlaisesta sopimuksesta muiden kirjapainojen omistajien liiton kanssa. Tämän lisäksi järjestö on tehnyt 277 paikallista sopimusta. Järjestön jäsenten keskimääräinen ansio vuoden ajalla on ollut \$1,041.19. Koko jäsenistön vuotuinen ansio on ollut \$62,711,805, eli noin \$1,556,520 dollaria suurempi kuin edellisellä vuotena. Jäsenten vuotuinen ansio on vuodesta 1909 kasvanut seuraavasti:

1909	\$897.00
1910	953.00
1911	974.00
1912	992.00
1913	1,023.00
1914	1,042.00
1915	1,026.51
1916	1,041.18

Sikaarintekijät.

Sikaarintekijäin (Cigarmakers' International Union of America) järjestö on myös onnistunut taistelussaan kuluneen vuoden ajalla. American Tobacco Company ja useat toiset suuret tupakkayhtiöt ovat useampien vuosien ajan

koettaneet saada järjestymättömiä naisia ja lapsia työskentelemään tehtaissaan sellaisilla paikoilla, joilla naisten on mahdotonta kunniallisesti elää. Näitä työläisiä on menneisyydessä ollut melkein mahdotoin järjestää. Tämän vuoden ajalla järjestö on kuitenkin onnistunut järjestämään näiden tehtaiden miespuolisia työläisiä, korottamaan heidän palkkojansa ja lyhentämään työaika kahdeksaan tuntiin päivässä. Useissa tapauksissa nämä voitot saavutettiin ilman lakkoo, toisissa lakkotaistelun kautta.

Granitiin hakkaajat.

Granitiin hakkaajien järjestö (The Granite Cutters' International Association of America) saavutti keväällä vuonna 1916 suurimman voittonsa. Kaikki tähän järjestöön kuuluvat työläiset, joiden alin palkka viime kevään asti oli \$3.20 ja \$3.60 päivältä, saavat nyt \$4.00 alinta päiväpalkkaa yli maan ja nauttivat 44 tunnin työviikosta. Kaikkia tämän järjestön ja granitiintehtailijain välillä nyt voimassa olevia sopimuksia ei tehty tämän kevään ajalla. Useat niistä on tehty aikaisemmin, mutta jokaisessa ennemmin tehdyssä sopimuksessa oli pykälä, jonka mukaan alin palkka nousi tähän summaan v. 1916. Noin 70 prosentissa paikkakuntia, joilla uusia sopimuksia tehtiin, työläisten palkka nousi 75 sentillä päivää kohden. Palkat useilla paikkakunnilla ovat yläpuolella tämän minimin. M. m. Californiassa on alin palkka 60 senttiä tunnilta.

Tämän palkankorotuksen lisäksi järjestö sai suuria ja paljon merkittäviä parannuksia työoloihin. Uusien työläisten terveydelle vahingollisiksi osottautuneiden koneiden käyttöä rajoitettiin ja työnantajat pakotettiin pitämään tehtaansa puhtaina.

Järjestön presidentti James Duncan puhuessaan järjestönsä saavutuksista lausuu, että 44 tunnin työviikko ja neljän dollarin alin päiväpalkka ei ole järjestyneiden granitiin hakkaajien pyrkimysten lopullinen päämäärä. Se on vain levähdyskohta. Sen jälkeen alkavat uudet taistelut uusien parannuksien puolesta.

Maalarit, koristelijat ja paperoitsijat.

Maalarien, koristelijain ja paperoitsijain veljesjärjestössä (Brotherhood of Painters, Decorators and Paperhangers of America) oli kesäkuun lopussa v. 1916 yhteensä 83,853 täysin maksanutta jäsentä. Järjestön toimitsija J. C. Skemp arvelee järjestön jäsenmäärän lyhyen ajan sisällä nousevan sataan tuhanteen.

Kuluneen vuoden ajalla on tehty enemmän vaatimuksia ja saatu enemmän parannuksia kuin yhtenäkkään yhtä

pitkänä ajanjaksona ennen järjestön historiassa. Noin sadalla eri paikkakunnalla on saatu työpäivän lyhennyksiä, palkankorotuksia ja työolojen parannuksia ilman lakkoa. Siellä missä kävi välttämättömäksi julistaa lakkoja, ne olivat lyhyitä ja päättyivät työläisten voitolla. Palkankorotuksen suuruus vaihtelee 12½ sentistä dollariin päivältä. Tämän lisäksi maalarien järjestö sai maalarityönantajaliiton tekemään sopimuksen kanssansa. Tämä on ensimmäinen kerta kuin tällainen sopimus on aikaansaatu. Se jo yksinään oli taistelemisen arvoinen. Tämä voitto kuitenkin saavutettiin vain sen kautta, että maalarien järjestön yhteyteen otettiin vuosi takaperin entinen International Painters' Union, juutalaisten maalarien järjestö.

Useat paikallisjärjestöt saivat lauantaina puoli päivää vapaaksi. Boston kuitenkin teki poikkeuksen entisestä tavasta. Siellä tehtiin sopimus maalarientönantajien liiton kanssa entisellä palkalla, mutta sopimuksen mukaan maalarit työskentelevät vain viitenä päivänä viikossa, siis yhteensä 40 tuntia. Bostonin maalarit ovat tästä lähtien koko lauantai päivän vapaana. Yleisenä pyrkimyksenä maalarien järjestön keskuudessa on ollut pitempiä aikaisia sopimusten tekeminen. Ennemmin sopimukset tehtiin vain vuodeksi kerrallaan. Enemmistö tämän vuoden ajalla tehdyistä sopimuksista on tehty kolmeksi vuodeksi. Mutta kaikkialla maalarit ovat pidättäneet itselleen oikeuden mennä myötätuntoisuuslakkoon toisten rakennustyöläisten puolesta.

Järjestämistyötä maalarien järjestö on myös tehnyt huomattavalla menestyksellä. Vuoden ajalla on saatu järjestetyksi San Franciscon ja Seattlen laivain maalaajat. Tämän lisäksi on maalarien järjestöön liitetty Amalgamated Glass Workers' International Association. Tästä on ollut seurauksena, että järjestö on tehnyt useita eri sopimuksia, useissa tapauksissa työläisille sangen edullisia, lasitehtailijain kanssa.

Höyrylapiotyöläiset.

Höyrylapiotyöläisten järjestön (International Brotherhood of Steam-Shovel and Dredgemen) sihteeri E. M. Foley kirjottaa, että järjestön jäseniä on ollut tavattoman paljon työttöminä viimeisten vuosien ajalla. Tämä työttömyys on johtunut siitä kun rautatiet eivät alkaneet suurempia rakennustöitä ja kun järjestön jäsenistö menneisyydessä työskenteli pääasiassa rautateiden rakennuksilla. Viime vuoden ajalla höyrylapiota ja muita maankaivuvälineitä on alettu käyttää muillakin aloilla, joten niiden käyttäjien työ on tullut pysyväisemmäksi.

Mutta huonosta työajasta huolimatta järjestö on parantanut jäsentensä työoloja, lyhentänyt työpäivää ja korottanut palkkoja useilla paikkakunnilla.

Rautateiden sähköttäjät.

Rautateiden sähköttäjien järjestöllä (Railroad Telegraphers') on ollut v. 1916 ajalla vain yksi huomattavampi palkka-juttu rautateiden kanssa. Järjestö esitti New York Central, Lake Shore and Michigan ja New York, Chicago & St. Louis rautatieyhtiölle useita vaatimuksia tämän vuoden alussa. Useita kuukausia kestäneiden neuvottelujen jälestä yhtiöt suostuivat alistamaan työläisten vaatimukset sovintolautakunnalle. Kuulustelut alettiin Heinäkuun 6 päivänä New Yorkissa. Sovintolautakunta antoi päätöksensä elokuun ensimmäisenä päivänä. Tämän päätöksen mukaan sähköttäjät saivat kymmenen prosentin palkankorotuksen itäisillä teillä, kahdeksan prosentin korotuksen läntisillä teillä, ylityömaksun sunnuntaityöstä ja ja seitsemästä kymmeneen päivään lomaa täydellä palkalla joka vuosi. Sovintolautakunnan päätöksestä hyötyi 4,300 sähköttäjää.

Sähkörautateläiset.

Sähkörautateläisten järjestö (Amalgamated Association of Street and Electric Railway Employees of America) perusti vuoden 1916 ajalla 36 uutta osastoa ja lisäsi jäsenmääränsä 4,500. Mainitun vuoden elokuun ensimmäiseen päivään mennessä järjestöllä oli ollut 20 lakkotaistelua, joista 16 voitettiin. Neljä lakkoa tätä kirjoitettaessa oli käynnissä. Kuudestatoista työnsulusta järjestö voitti kuusi, kolme hävittiin ja viisi ei ollut elokuun ensimmäisenä päivänä vielä päättynyt. Nämä lakot koskivat 10,668 työläistä, joista 10,216 kuului sellaisiin paikallisosastoihin, jotka voittivat taistelunsa. Useimmissa tapauksissa lakkojen syynä oli palkankorotusvaatimus. Työläiset ovat saaneet lakkojen ja rauhallisten neuvottelujen kautta palkankorotusta, jonka yhteenlaskettu summa nousee \$6,262,000 vuodessa. Tästä palkankorotuksesta pääsi osalliseksi 64,000 järjestön jäsentä. Korotus on keskimääräisesti 12 prosenttia.

Lakkoavustuksien ohella järjestö maksoi vuoden ajalla \$262,500 työttömyys-, sairaus-, vanhuus- ja hautausavustusta.

Kutomotyöläiset.

Vuosi 1916 oli kutomotyöläisten järjestölle (United Textile Workers of America) suurin voittojen vuosi, mitä sen historiassa tunnetaan. Vuoden 1915 lopussa useilla kutomoteollisuuden aloilla alkoi ilmetä huomattavaa vilkkautta. Kutomotyöläisten järjestö tilaisuutta hyväkseen käyttäen saman vuoden lokakuulla pidetyssä konventiossaan päätti alkaa yleisen palkankorotusliikkeen yli

maan. Tammikuussa v. 1916 alettiin kaikissa puuvillakutomoteollisuuden keskuksissa yleinen agitatsioni kymmenen prosentin palkankorotuksen puolesta. Sitä seurasi samanlainen agitatsioni villateollisuuden alalla. Menestys kummallakin alalla oli oivallinen. Ei ainoastaan järjestyneiden, mutta myös järjestymättömien kutomotyöläisten palkkoja korotettiin kymmenellä prosentilla. Tosiasia on, että palkankorotus joillakin paikkakunnilla nousi ainoastaan viiteen prosenttiin, mutta työläiset näillä paikkakunnilla olivat joko kokonaan järjestymättömiä tai sitte kuuluivat sellaisiin järjestöihin, joilla ei ole minkäänlaista yhteyttä muun tämän maan työväenliikkeen kanssa.

Tämän vuoden huhtikuulla alettiin agitatsioni toisen 10 prosentin palkankorotuksen saamiseksi. Tähän sisältyi vielä erikoinen kymmenen prosentin palkankorotusvaatimus huonoimmin palkatuille työläisille. Nämäkin palkkaliikkeet onnistuivat erinomaisesti, niin että kutomotyöläisten palkat ovat nyt 20—35 prosenttia korkeammat kuin mitä ne olivat vuoden 1915 lopussa. Näistä palkankorotuksista on osallisiksi päässyt noin puoli miljoonaa työläistä. Etelävaltioiden kutomotyöläisten palkat ovat kuitenkin yhä edelleen alhaiset. Tämä agitatsioni ei ole ulottunut näihin "orjavaltoihin". Siksi kutomotyöläisten järjestö on nyt kääntänyt kaiken huomionsa näiden työläisten järjestämiseen ja heidän olosuhteittensa parantamiseen.

Höyrykoneiden lämmittäjät.

Höyrykoneitten lämmittäjien järjestön (International Brotherhood of Stationary Firemen) jäsenmäärä on vuoden 1916 ajalla lisääntynyt 2,500. Neljä tuhatta järjestön jäsentä ovat saaneet 8-tunnin työpäivän ja 8,000 järjestön jäsenen työviikko on saatu muutetuksi kuusipäiväiseksi. Noin 75 prosenttia järjestön jäsenistä nauttii nyt 8-tunnin työpäivästä ja ansaitsevat \$19—\$24 viikossa. Noin viisi vuotta takaperin tämän alan työläiset työskentelivät seitsemän päivää viikossa ja ansaitsivat keskimääräisesti kaksi dollaria päivältä. Viiden vuoden taistelulla on saavutettu 48 tunnin työviikko ja palkat ovat lähes kaksinkertaistuneet.

Mallisevät.

Malliseppien järjestö (Patternmakers' League of North America) on vuoden 1916 ajalla saavuttanut monia huomattavia voittoja, lyhentänyt jäsentensä työaikaa ja korottanut palkkoja keskimäärin 10 prosentilla. Järjestö on erikoisesti taistellut kahdeksantunnin työpäivän tai toisinaan 44 tunnin työviikon saamiseksi. Nämä taistelut ovat melkein kaikki voitettut.

Vaikeimmat taistelut tällä järjestöllä on ollut Detroitissa. Sirkäläiset lakot eivät olleet vielä tätä kirjoitettaessa päättyneet. Siellä työnantajat ryhtyivät estetuomioiden avulla murskaamaan työläisten rintamaa. Siellä oikeuslaitos \$10,000 sakon uhalla kielsi järjestön jäseniä salaliittoutumasta tarkoituksella pelottaa työnantajat myöntymään työläisten vaatimuksiin tai johonkin osaan niistä. Samassa estetuomiassa kielletään työläiset asettamasta lakkovartiota lakonalaisten tehtaiden luo, käymästä rikurien asunnoissa tarkoituksella saada nämä miehet eroamaan työstään. Senlisäksi lakkolaiset kiellettiin sanomalehdissä ja lentolehdissä boikoteeraamasta kantajien liikettä.

Näistä inhoittavista estetuomioista huolimatta mallispien järjestö uskoo voittavansa nämä taistelunsa.

Putkityöläiset.

Putkityöläisten järjestö (United Association of Plumbers and Steamfitters of the United States and Canada) perustettiin lokakuulla v. 1889, jolloin siihen yhti 23 paikallisosastoa, joissa oli yhteensä 1,800 jäsentä. Toukokuun 1 päivänä v. 1916 järjestöön kuului 673 paikallisosastoa, joissa oli yhteensä 44,245 jäsentä. Vuosien 1889 ja 1900 välillä järjestöllä oli 341 lakkoa ja työnsulkua, joista 276 päättyi työläisten täydellisellä voitolla ja 65 sovittiin molemminpuolisilla myönnytyksillä.

Vuodesta 1900 kuluvan vuoden toukokuun ensimmäiseen päivään saakka järjestöllä oli 1,318 lakkoa ja työnsulkua, joista 1,184 päättyi työläisten täydellisellä voitolla, 102 sovittiin molemminpuolisilla myönnytyksillä ja 32 hävitettiin. Viimeisenä ajanjaksona tapahtuneisiin lakoihin otti osaa yhteensä 36,607 miestä. Lakko-, sairaus- ja haudausavustuksina maksettiin tänä aikana \$1,285,798. Vuoden 1916 ensimmäisellä puoliskolla järjestöllä oli 22 lakkoa, jotka kaikki voitettiin.

Vuonna 1904 järjestön jäsenet ansaitsivat \$3.20 päivältä. Vuonna 1915 ain päiväpalkka oli viisi dollaria. Järjestön jäsenet työskentelevät kahdeksan tuntia päivässä ja lauantaisin vain neljä tuntia, eli yhteensä 44 tuntia viikossa.

Hotelli- ja ravintolapalvelijat ja viinurit.

Hotelli- ja ravintolapalvelijain ja viinurien järjestö (Hotel and Restaurant Employes' International Alliance and Bartenders' International League of North America) kumpainenkin ilmoittavat vuoden 1916 olleen ankan järjestöilleen. Vuoden 1914 vaaleissa äänestettiin useita

kaunteja ja valtioita kuiviksi, joten tuhannet järjestöjen jäsenet joutuivat työttömiksi. Järjestöjen jäsenmäärä aleni noin kymmenellä tuhannella. Järjestöillä on ollut täysi työ saada jäsenmääränsä kohoamaan siihen missä se oli ennen vaaleja.

Samanlaisen raportin antaa oluenpanijain järjestö (International Brewery Workers' Union). Sekin sanoo, että kieltolakien voimaantuminen on aiheuttanut työttömyyttä järjestön jäsenten keskuudessa, heikentänyt järjestön voimaa palkkaliikkeissä ja pienentänyt jäsenmäärää.

Kukin näistä järjestöistä ovat katkeralla mielellä toisia järjestyneitä työläisiä kohtaan siitä, että ainakin osa niistä on kannattanut kieltolakeja ja työskennellyt niiden aikaansaamiseksi.

Pukutyöläiset.

Pukutyöläisten järjestölle (United Garment Workers of America) on vuosi 1916 ollut merkkivuosi siinä suhteessa, että se on saavuttanut huomattavia parannuksia pukuteollisuuden alalla työskenteleville työläisille tarvitsamalla turvautua lakkoon vain harvoissa tapauksissa. Lähes kaikissa pukuteollisuuskeskuksissa, joissa valmistetaan miesten pukuja, on saatu kahdeksantunnin työpäivä aivan yleiseksi ilman palkanalennusta. Leikkaajat, jotka ovat nauttineet kahdeksantunnin työpäivästä jo useita vuosia, ovat saaneet palkankorotuksia.

Mutta tällä järjestöllä on ollut taisteitava ei yksistään työnantaja, mutta myös kilpailevaa järjestöä Amalgamated Clothing Workers'ia vastaan, joka joitakin vuosia takaperin erosi pukutyöläisten valtajärjestöstä ja joka senjälkestä on tehnyt kaikkensa häiritäkseen pukutyöläisten järjestön toimintaa. Kuluneen vuoden ajalla se on värvännyt lakkorikkureita niille baltimorelaisille liikkeille, joiden järjestyneet työläiset ovat olleet lakossa.

Ruukinkantajat ja rakennustyöläiset.

Ruukinkantajien ja rakennustyöläisten järjestöön (International Hodcarriers, Building and Common Laborers Union) on v. 1916 ajalla yhtynyt 20,000 uutta jäsentä. Vaikka järjestö on menettänytkin paljon jäseniä, niin hyvälle puolelle jää useita tuhansia. Järjestö on saanut jäsenilleen palkankorotuksia joiden suuruus vaihtelee $2\frac{1}{2}$ sentistä $11\frac{1}{2}$ senttiin tunnilta. Järjestön jäsenet nauttivat yli maan kahdeksantunnin työpäivästä. Järjestön sihteeri A. Persion leikkiläisestä huomauttaakin, että siihen asti kun tämän maan järjestynyt työväestö ottaa tunnussanakseen seitsemän tunnin työpäivän kahdeksan-

tunnin työpäivän asemasta, heidän järjestöillään ei ole mitään tekemistä tässä suhteessa.

Järjestöä vastaan annettiin Massachusettsin ylioikeudessa yksi mitä inhoitavampi estetuomio, mitä tässä maassa tunnetaan.

Leipurit.

Leipurien järjestö (The Bakers' International Union) perustettiin v. 1885, eli 31 vuotta takaperin. Ennen sitä leipurit asuivat työnantajensa luona, työskentelivät 18 tuntiakin päivässä ja saivat palkkaa kolmesta kahdeksaan dollariin viikossa. Järjestö on perustamisestaan asti käynyt väsymätöntä taistelua työpäivän lyhentämiseksi, palkkojen korottamiseksi ja työolojen parantamiseksi. Tämä taistelu on ollut tuloksia tuottava. Vuoden 1916 toukokuulla nautti kaksi tuhatta leipurien järjestön jäsentä 8-tunnin työpäivästä, 18,000 yhdeksän tunnin työpäivästä ja kaikki saavat yhden vapaapäivän viikossa. Leipurien (järjestyneiden) palkat vaihtelevat nyt \$17 ja \$30 välillä viikossa.

Rautateiden kirjurit.

Rautatiekirjureiden järjestö (Brotherhood of Railway Clerks) on myös alkanut edistyä viimeisten vuosien ajalla, vaikka kaikki rautatieyhtiöt ovat jonkunlaisella "rockefellerismillä" koettaneet estää näitä työläisiään järjestymästä vaatiaksensa parempaa palkkaa ja lyhyempää työpäivää. Tähän asti ei ole vielä yleisemmin käsitetty minkä tärkeän osan nämä työläiset rautateilla muodostavat. Arvellaan, että rautateiden palkkailistoilla on yhteensä noin 250,000 kirjuria. Mutta vaikka kirjurien järjestö onkin vielä nuori ja heikko on se saanut aikaan huomattavia voittoja. Uuden Englannin rautatiet olivat vuoden 1916 ajalla pakotettuja korottamaan tähän luokkaan kuuluvien työläistensä palkkoja, parantamaan heidän työolojansa ja antamaan heille lauantaisin puoli päivää vapaata yli vuoden.

Järjestön jäsenistö on kuluneen vuoden ajalla yleisäänestyksellä päättänyt ottaa jäsenyyteensä rahtitavaran käsittelijöitä, varastohuonetyöläisiä, pakaasimiehiä ja muita asematyöläisiä. Kun kaikki nämä työläiset on saatu järjestettyä yhteen unioon, tulee siitä mahtava järjestö, joka pelkällä uhalla pakottaa rautatiet taipumaan.

Postkonttorityöläiset.

Amerikan Työväenliittoon kuuluva postikonttorityöläisten järjestö (National Federation of Post Office

Clerks) on myös saanut huomattavia voittoja lainsäädännön kautta. Kongressin istunnon alussa yritettiin näiltä työläisiltä riistää kahdeksantunnin työpäivä ja vapaa sunnuntai. Nämä yritykset teki järjestö toisten järjestyneiden työläisten avustaman tyhjäksi. Postikonttori-työläisten palkkoja korotettiin, heidät vapautettiin työstä vuoden seitsemänä pääasiallisimpana juhlapäivänä, se aika, jonka työläiset saavat olla työstä poissa sairauden takia ilman että heitä poistettaisiin palkkaluettelosta, on jatkettu yhdeksi vuodeksi, kaikki postilaitoksen työläiset on saatettu hallituksen työläisten tapaturmavakuutuslain alaisiksi, rautateillä oleville postityöläisille annettiin 15 päivän vuotuinen loma j. n. e. Järjestön sihteeri Thos. H. Flaherty huomauttaa, että ennen kun nämä työläiset yhtyivät Amerikan Työväenliittoon ei saatu sanottavasti postilaitoksen työläisiä hyödyttäviä lakeja.

Stereotypeeraajat.

Stereotypeeraajien järjestö (International Stereotypers and Electrotypers' Union) on hyvässä kunnossa. Järjestöllä on 122 paikallisosastoa, joista 32 saivat uuden sopimuksen alkaen työnantajien kanssa tämän vuoden ajalla. Järjestöllä on yleissopimus Amerikan sanomalehtien kustantajien liiton kanssa ja paikalliset sopimukset läheisimpien työnantajien kanssa. Jokainen stereotypeeraaja Mississippin joesta länteen, lukuunottamatta kolmea työpajaa, kuuluvat järjestöön. Ei-union pajat ovat Los Angelesin Times, Salt Lake City Desert News ja Minneapolis Tribune. Canadassa ei ole yhtään ei-union työpajaa. Pohjois-Amerikan stereotypeeraajista on 92—95 prosenttia järjestyneitä.

Rauta-, teräs ja tinatyöläiset.

Rauta-, teräs- ja tinatyöläisten järjestön (Amalgamated Association of Iron, Steel and Tin Workers of North America) jäsenistö ja kymmenet tuhannet järjestön ulkopuolella olevat rauta- ja terästeollisuuden työläiset ovat saaneet vuoden 1916 ajalla huomattavan suuria palkankorotuksia. Järjestyneiden saaman palkankorotuksen suuruus vaihtelee 12:sta 61:een prosenttiin. Järjestö on ryhtynyt entistä pontevammin toimimaan järjestymättömien terästeollisuuden työläisen järjestämiseksi.

Opettajat.

Vuoden 1916 ajalla perustettiin opettajien kansalliliitto (The American Federation of Teachers), joka yhtyi Amerikan Työväenliittoon. Järjestöllä on vasta muuta-

missa kaupungeissa paikallisosastoja. Siitä huolimatta se on saanut maistaa omistavan luokan vainoa. Jo edellisenä vuotena antoi Chicagon koululautakunta julistuksen, että ellei Chicagon opettajien yhdistys eroa Chicagon Työväenliitosta, opettajat erotetaan. Opettajat hakivat estetuomion, joka kielsi koululautakunnan voimaanpanemasta tätä päätöstään. Kun koululautakunta hävisi tässä jutussaan, se ryhtyi kukistamaan opettajien järjestöä erottamalla toimivimmat opettajat palveluksestaan. Taistelu on yhä edelleen käynnissä. Clevelandin järjestyneillä on ollut samanlaisia kokemuksia sikäläisen kouluhallinnon kanssa.

Teurastajat.

Mikäli tunnetaan, ensimmäinen teurastajien järjestö (The Butcher Workman) muodostettiin v. 1891. Tällöin teurastajat työskentelivät kello viidestä aamulla yhdeksään illalla viitenä päivänä viikossa ja lauantaisin viidestä aamulla yhteentoista illalla ja sunnuntaisin seitsemästä aamulla yhteen päivällä, tehden yhteensä sataviisi tuntia viikossa. Nykyisin teurastajat työskentelevät vain 62 tuntia viikossa, saavat olla vapaina sunnuntai- ja juhlapäivät sekä saavat \$16.50 alinta viikkopalkkaa ja lisämaksun ylityöstä. Unio on näinmuodoin tällä ajalla voittanut jäsenilleen 43 tuntia viikossa vapaata aikaa ja \$7.50 palkankorotusta viikkoa kohden. Jäsenet ovat saaneet nämä voitot maksamalla jäsenmaksuja keskimäärin noin yhdeksän dollaria vuodessa.

Pesulatoistyöläiset.

Pesulatoistyöläisten järjestö (Laundry Workers' International Union) on myös kuluneen vuoden ajalla hiljalleen edistynyt. Elokuun ensimmäiseen päivään mennessä oli perustettu 22 uutta paikallisosastoa. Yhdeksän pientä paikallisosastoa lopettivat toimintansa vuoden ajalla, joten voitonpuolelle jäi 13 osastoa ja 470 uutta jäsentä.

Radankorjaajat.

Radankorjaajien järjestöön (International Brotherhood of Maintenance-of-Way Employes) kuuluvat kaikki rautateiden ratojen ja siltojen kunnossa pitäjät. Suurin osa näistä työläisistä on hajallaan pienissä kaupungeissa, kylissä ja erämaissa. Vain pieni osa järjestön jäsenistä työskentelee suurissa kaupungeissa olevilla pääteasemilla. Kun nämä työläiset eivät voi läheisesti seurustella toistensa kanssa, käydä yhteisissä suurissa kokouksissa, hei-

dän järjestämisensä on ollut valkeata. Tästä huolimatta järjestö on viimeisten kolmen vuoden ajalla saanut varman jalansijan rautateillä.

Tämä järjestö on myös saavuttanut voittoja vuoden 1916 ajalla. Kesäkuulla korotettiin Canadian hallituksen rautateillä työskentelevien radankorjaajien palkka \$2.00—\$2.20 päivältä ja työnjohtajan palkka \$3.35 päivältä. Chesapeake and Ohio rautatieyhtiö korotti radankorjaajiensa palkkoja noin 45 dollarilla vuodessa miestä kohden, Northern Pacific antoi 2,000 työläisilleen palkankorotusta, jonka yhteenlaskettu summa nousee \$100,000 vuodessa. Useita toisia pienempiä voittoja on myös kuluneen vuoden ajalla saavutettu.

Rautatievaunujen korjaajat.

Rautatievaunujen korjaajien järjestö (Brotherhood of Railway Carmen of America) vuoden 1916 tammikuun alussa uudisti sopimuksensa neljäntoista rautatien kanssa Yhdysvaltain kaakkoisosassa, saaden jäsenilleen palkankorotusta $1\frac{1}{2}$ sentistä viiteen senttiin tuntia kohden. Tämän lisäksi on tehty uusia sopimuksia Canadian läntisillä rautateillä, jossa työläiset saivat 10 prosentin palkankorotuksen ja sen lisäksi sopimuksia useiden terminaali-yhtiöiden kanssa.

Järjestön jäsenmäärä oli kesäkuun 30 päivänä v. 1916 päättyneenä vuotena lisääntynyt 8,366. Vaikka vuoden ajalla Canadassa vallitsi ankara pula, niin siitä huolimatta järjestön onnistui perustaa sinne 15 uutta paikallisosastoa 1,098 jäsenellä.

Tynnyrisepät.

Tynnyriseppien (Coopers' International Union) onnistui saada uusia sopimuksia aikaan tehtailijain kanssa 30 kaupungissa ja korotettua jäsenten palkkoja \$1.50—\$3.00 viikkoa kohden. Järjestöllä oli kolme lakkoa vuoden ajalla. Näistä lakoista kaksi voitettiin ja kolmas oli tätä kirjoittaessa ratkaisematta.

Rautateiden junamiehet.

Rautateiden junien kuletuskuntiin kuuluvien työläisten, veturinkulettajien, lämmittäjien, konduktöörin ja jarrumiesten järjestöt (eivät kuulu Amerikan Työväenliittoon) joissa lasketaan olevan yhteensä 400,000 jäsentä, saivat vuoden 1916 ajalla ehkä loistavimman voiton. Näiden neljän järjestön toimitsijat kokoontuivat maaliskuulla Chicagossa neuvottelemaan ja päättämään rautatieyhtiöille tehtävistä vaatimuksista. Tällöin päätettiin vaatia

kaikilta yhdysvaltalaisilta rautateiltä kahdeksantunnin työpäivää ja puolitoistakertaista ylityömaksua näiden järjestöjen jäsenille. Vaatimusten teko alistettiin kunkin järjestön jäsenistön yleisäänestyksellä hyväksyttäväksi. Yleisäänestyksen päätyttyä kesäkuun alussa kokoontuivat rautatieyhtiöiden ja järjestöjen edustajat New Yorkiin neuvottelemaan näistä työläisten vaatimuksista. Kun rautatieyhtiöt hylkäsivät vaatimukset, niin järjestöjen edustajat alistivat jäsenistön päätettäväksi lakkoon menon. Valtaava suuri enemmistö järjestöjen jäsenistä kannattivat lakkoon menoa siinä tapauksessa, jos rautatiet lopullisesti kieltäytyvät antamasta heille kahdeksantunnin työpäivää. Uudet neuvottelut alettiin New Yorkissa elokuun ensimmäisenä päivänä. Nämäkin neuvottelut päättyivät ilman mitään tulosta. Lopulta presidentti Woodrow Wilson ryhtyi välittäjäksi. Hän kutsui kummankin riita-puolen edustajat Washingtoniin ja ehdotti, että rautatieyhtiöt antaisivat työläisilleen kahdeksantunnin työpäivän entisen kymmentuntisen työpäivän palkalla ja että työläiset luopuvat puolitoistakertaisen ylityömaksun vaatimisesta. Työläisten edustajat hyväksyivät presidentin esityksen, mutta rautatieyhtiöt hylkäsivät senkin, vaatien riidan alistamista sovinto-oikeudelle. Kun sovintoa ei näyttänyt tulevan, lähti osa työläisten edustajista pois pääkaupungista ja yleinen rautatielakko julistettiin alkavaksi Työpäivän (syysk. 4 p.) aamuna. Tällöin tuli hallitukselle kiire. Presidentti Wilson edustajahuoneen ja kongressin yhteiselle istunnolle pitämässään puheessa ehdotti laadittavaksi 8-tunnin työpäivälain rautatieläisille ja sillä tavalla välttämään uhkaavan lakon. Laki laadittiin ja presidentti allekirjotti sen syyskuun kolmannen päivän aamuna. Rautatieläisten yleislakko vältettiin yhdennelätoista hetkellä.

Tämä on ehkä suurin yksityinen voitto Amerikan työväenliikkeen historiassa. Se osotti työväestölle mitä se voisi tehdä, jos se olisi hyvin järjestynyt.

Konetyöläiset.

Konetyöläisten järjestöä (International Association of Machinists) on kuluva vuosi hyödyttänyt ehkä yhtä paljon kuin rautatieläisiäkin. Euroopan sota vilkastutti kone-teollisuutta täällä ennen kuulumattomassa määrässä. Konetyöläisten kysyntä oli suuri. Järjestö huomattessaan ajan olevan otollisen saada palkankorotuksia, työpäivän lyhennyksiä ja muita parannuksia, alkoi koko maata käsit-tävän agitatsionin kahdeksantunnin työpäivän puolesta. Lukemattomia lakkoja puhkesi vuoden 1915 loppupuolella ja vuoden 1916 alussa. Suuri osa näistä lakoista päättyi työläisten täydellisellä voitolla ja toiset sovittiin molem-

minpuolisilla myönnytyksillä. Presidentti Johnstonin raportti järjestön konventionille, joka pidettiin kesäkuun loppu- ja heinäkuun alkupäivinä Baltimoressa, osoittaa järjestön jäsenmäärän kohonneen useilla kymmenillä tuhansilla. Kymmenet tuhannet järjestyneet ja järjestyttömät konetyöläiset ovat saaneet palkankorotuksia, joiden yhteenlaskettu summa nousee 60—70 miljoonaan dollariin vuodessa.

Hattu- ja lakkityöläiset.

Hattu- ja lakkityöläisten järjestöllä (United Cloth Hat and Cap Makers of North America) on ollut monta palkkataistelua vuoden 1916 ajalla. Vuoden 1915 lopussa järjestö esitti naisten hattutehtailijain liitolle vaatimuksia, joihin m. m. sisältyi viiden dollarin alin päiväpalkka. Kun liitto hylkäsi union vaatimukset, kutsuttiin työläiset lakkoon useista tehtaista. Lyhyen lakon perästä tehtailijat olivat pakotettuja suostumaan työläistensä vaatimuksiin ja sovinto saatiin aikaan. Sopimus koskee 6,000 työläistä. Helmikuulla oli 2,000 järjestön jäsentä lakossa New Yorkissa, Brooklynnissa ja Philadelphiassa. Kaksi viikkoa kestäneen lakon perästä tehtailijat olivat pakotettuja korottamaan työläistensä palkkoja 20—25 prosentilla. Järjestön jäsenmäärä on kuluneen vuoden ajalla lisääntynyt kuudella tuhannella.

Katukivien hakkaajat.

European sota alussa vaikutti tuhoisasti katukivien hakkaajien järjestöön (Paving Cutters Union). Suuret kaupungit pienensivät menojaan ja se mukanaan toi hiljaisen ajan tällä teollisuusalalla. Canadassa sodan seuraukset tunnettiin vielä kipeämmin kuin Yhdysvalloissa. Siellä suuret määrät järjestön jäseniä joutui työttömäksi. Yksi osa heistä yhtyi armeijaan ja toiset etsivät työtä muilta aloilta.

Tällaisten olosuhteiden vallitessa oli vaikea saada uusia edullisia sopimuksia Uuden Englannin valtioissa, joissa sopimukset union ja työnantajien välillä päättyivät keväällä v. 1916. Sopimusten saantia vaikeutti vielä se, kun järjestöä vastassa näissä valtioissa oli voimakas Granite Paving Block Manufacturers' Association of United States. Työnantajat olivat jo aikaisemmin onnistuneet saamaan kaikki sopimukset päätymään samalla aikaa, sillä se oli heille edullista. Eläinkustannusten kohoaminen pakotti kuitenkin jäsenistöä tekemään palkankorotusvaatimuksia. Nämä vaatimukset johtivat useilla paikkakunnilla lakkoihinkin. Lakot olivat kuitenkin jotakuinkin lyhytaikaisia. Ne voitettiin ja työläiset saivat palkanko-

rotusta kymmenestä viiteentoista prosenttiin. Jotkut paikallisosastot saivat sopimuksen alkaan ilman lakkoa.

Pennsylvaniassa ja useissa toisissa valtioissa kuin myös Canadassa saatiin 15 prosentin palkankorotus ilman lakkotaistelua.

Sahatyöläiset.

Sahatyöläisten järjestö (International Shingle Weavers' Union of America) on ollut kiivaissa palkkataisteluissa vuoden 1916 ajalla. Union sihteeri W. H. Reid sanoo, että järjestön toisessa piirissä, joka käsittää suurten järvien alueet, asema on hyvin lupaava mikäli tulevaisuus on kysymyksessä. Useat puutavaraitehtailijat ovat korottaneet työläistensä palkat union asettamalle tasolle ja union organiseeraajat ovat onnistuneet perustamaan useita paikallisosastoja alueella, jossa työläiset ovat viimeiset kaksi vuotta taistelleet mitä tukalimmassa taloudellisessa asemassa. Ensimmäinen piirijärjestö, joka käsittää Tyynen meren rannikot, piti konventionsin huh-tikuun alussa. Tällöin päätettiin että toukokuun ensimmäisenä päivänä tehdään yleinen palkankorotusvaatimus sahalaitosten omistajille. Ehdotettu palkkatariffi oli sama, joka saatiin voimaan kahdeksantoista kuukautta takaperin, mutta josta työläisten oli pakko luopua myöhemmin. Työnantajat silloin lupasivat, että kunhan puutavaran hinta kohoaa entiselleen, vanha palkkatariffi otetaan käytäntöön.

Jotkut työnantajista pitivätkin lupauksensa, olletikin siellä missä työläiset olivat hyvin järjestyneet ja heidän järjestönsä oli kaikinpuolin talstelukunnossa. Toisilla palkkakunnilla työläisten oli lakkouduttava saadaksensa vaatimuksensa läpiajetuksi. Jotkut näistä lakoista olivat tätä kirjoitettaessa vielä ratkaisematta. Tästä huolimatta noin 75 prosenttia Washingtonin valtion sahalaitoksista maksaa nyt union palkkaa.

Tunnelityöläiset.

Tunnelityöläisten järjestöllä (Tunnel and Subway Constructors' International Union of North America) oli vuoden 1916 huhtikuulla suurin lakko, mitä on ollut järjestön olemassa oloajalla. Useita tuhansia New Yorkin ja Brooklynin maanalaisten rautateiden rakennuksilla työskenteleviä työläisiä lakkoutui, vaatien parempaa palkkaa ja järjestön tunnustamista. Lakko kesti kuusitoista päivää. Lakko voitettiin. Työläiset saivat palkankorotusta ja senlisäksi saivat maan suurimmat rakennuttajaurakoitsijat tunnustamaan järjestönsä.

Unio maksaa hautausavustusta kuolleiden jäsenten omaisille. Tämän lisäksi järjestöllä on erikoinen virasto,

joka avustaa englanninkieltä taitamattomia jäseniä saamaan vahingonkorvausta tapaturmistaan.

Nostohissien rakentajat.

Nostohissien rakentajien järjestöllä (International Union of Elevator Constructors) on Yhdysvalloissa ja Canadassa 44 paikallisosastoa, joista 40 uudistivat sopimuksensa työnantajien kanssa tämän vuoden ajalla. Uudessa sopimuksissa työnantajat sitoutuivat pitämään työssä vain unioniin kuuluvia työläisiä. Ammatillaiset saavat nyt keskimääräisesti \$5.50 ja apulaiset \$3.60 kahdeksantuntin työpäivältä. Kun lauantaisin on puoli päivää vapaata, niin työviikko on 44 tuntinen, paitsi Bostonissa, jossa se on 40 tuntinen. Kaikesta ylityöstä maksetaan kaksinkermainen palkka.

Ennen kun hissien rakentajat järjestyivät, korkein päiväpalkka ammatillisille oli \$2.50 ja apulaisille \$1.50 kymmentuntiselta päivältä.

Kivenhakkaajat.

Kivenhakkaajien järjestön (Journeymen Stone Cutters' Association) jäseniä vastassa on viimeisten vuosien ajalla ollut mitä lamaanuttavimmat olosuhteet. Ne ovat johtuneet keinotekoisien kiven ja terra-cottan käyttämisestä, työtä säästävien koneiden käytäntönottamisesta ja teollisuuden keskittämisestä lähelle murtimoita. Tästä huolimatta vuoden 1916 ensimmäisellä puoliskolla 21 paikallisuusliotä saivat jäsenilleen palkankorotusta noin 50 senttiä päivältä. Ainoastaan kahdessa tapauksessa järjestön jäsenistö oli turvaututtava lakkoon ja nämäkin lakot kestivät vain kahdeksan päivää. Järjestön sihteeri W. W. Drayer lausuu, että kivenhakkaajien järjestö on nyt paremmassa rahallisessa asemassa kuin mitä se on ollut mo-
niin vuosin.

Merimiehet.

Merimiesten järjestöllekin (International Seamen's Union of America) on vuosi 1916 ollut erittäin otollinen. Uusi merimieslaki astui voimaan lokakuun neljäntenä päivänä v. 1915, jolloin merimiesten palkat nousivat \$50 ja lämmittäjien \$55 kuukaudessa Tyynen meren rannikolla. Ulkomaakauppaa käyvien laivojen merimiesten palkat ovat \$25—\$30 ja lämmittäjien \$35—\$40 kuukaudessa. Suurilla järvillä merimiesten ja lämmittäjien palkat ovat vieldenkymmenen dollarin seuduilla kuukaudessa. Atlantin rannikolla maksetaan \$25—\$30 merimiehille ja \$30 ja \$40 lämmittäjille kuukaudessa.

Räätälit.

Suurimpia tapauksia räätälien järjestölle (Journey-men Tailors' Union of America) oli vuoden 1916 ajalla New Yorkin lakko ja Denverissä saatu työsopimus räätälimestarien kanssa.

New Yorkin paikallisosaston jäsenmäärä on lisääntynyt 50—75 prosentilla. 350 jäsenten palkat kohosivat 10—15 prosentilla ja päivätyöläisten työaika lyheni kuu-
della tunnilla viikossa. Tämän lisäksi sautiin 34 vapaata työpajaa siellä missä ennen ei ollut yhtään. New Yorkin lakko kuitenkin maksoi enemmän kuin yksikään lakko ennen järjestön historiassa. Vertailtuna New Yorkin ja Denverin taisteluita toisiinsa huomataan, että New Yorkin taistelu maksoi järjestölle viikossa enemmän kuin Denverin taistelu olisi maksanut koko vuodessa ja sittenkin tulokset olivat huonot.

Vuoden 1916 ajalla on räätälintyöntekijöiden olosuh-
teita parannettu useissa kaupungeissa ilman lakkoa. Kaik-
kialla missä lakkoja puhkesi, ne voitettiin, lukuunotta-
matta New Yorkia.

* * *

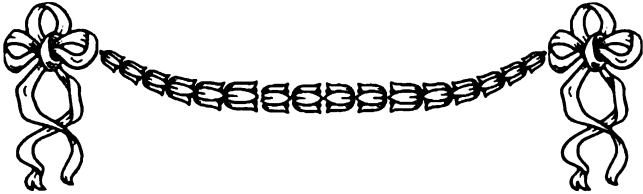
Nämä voitot, joita järjestyneet työläiset ovat saavut-
taneet vuoden 1916 ajalla, eivät ole vähäksi arvioitavat.
Mutta järjestyneellä työväestöllä, vaikka se ei haluaisi-
kaan lisää, on suuret taistelut edessään. Tämän maan
työnantajat eivät halua sitä seikkaa, että ne aikovat heti
kun rauha palaa maailmaan, tehdä järjestyneen hyök-
käyksen valloittaakseen takaisin sen, mitä työläiset ovat
saavuttaneet. Tämän maan tehtailijan liitto on valmis-
tellut suunnitelmia ja odottelee hetkeä jolloin työväenluo-
kan kurjuus tuopi uusia tilaisuuksia riistäjille. Eräskin
työnantajien äänenkannattaja, "The Forum" lausui vuo-
den 1916 syyskuulla, että Amerikan tehtailijat eivät ole
joutilaina päältä katsellut kun järjestyneet työläiset ovat
"kyntäneet syviä vakoja heidän voittoihinsa". "He ovat
työskennelleet kaikessa hiljaisuudessa ja kun teollisuusolot
jälleen palaavat normaaliin, niin tuleva kosto ennustaa
vakavaa kriisiä. On aivan luonnollista, että tehtailijat
käyttävät ruoskaa niin pian kuin saavat sen haltuunsa".

Rauhan palaaminen Euroopassa merkitsee sodan ju-
listusta Amerikassa. Se tulee olemaan armoton sota. Sli-
hen sotaan ei kutsuta vapaaehtoisia. Jokainen ihminen,
joka tekee työtä palkan edestä, kutsutaan taisteluun. Siltä
ei ole pelastusta.

Ja järjestyneet työläiset tietävät tämän sodan lähesty-
vän. Konetyöläisten järjestön presidentti Johnston rapor-
tissaan järjestönsä konventionille kehotti jäsenistöä va-
rustautumaan tätä sotaa varten.

Yrjö Mäkelä.

IHMISEN ÄÄNI

Kirj. AKU PÄIVIÖ

Kolkutin honkapätkisen oven
harmaantuneeseen. jo pihtipielcen,
kolkutti myös poukamissani poven,
raatajan kohtalo kolkutti mieleen.

— Puskehan sisään.... Ka, kunnia suuri,
harvoinpa vierahat majaani muistaa.
Sattuipa vierahan varaakin juuri,
jotta nyt hetkisen juttukin luistaa.

Pistimme piippuhun rouhenta jäyhää,
tuohan on tapa niin vanha ja tuttu:
"rauhan savut kun maailma räyhää" —
ja siitä se alkuhun lähti juttu.

— Kaikkehen ihminen tottuvan näyttää
ja kaikki se kohtalon jauhinkivi käyttää....
Näkyypä se tottuvan tupakkaan ja viinaan,
monehen myrkkyyn ja monehen roskaan,
ja viluun ja nälkään ja puutteen piinaan
ja moni ei nureksi kohtaloa koskaan....

Tottuu se käymähän harteilla taakka
kehdosta hamahan hautahan saakka;
olemaan oma ja maailman orja
vaikka on vielä nuori ja norja,

ja olemaan orjana niin yhä, yhä
kunnes on niskassa kuoleman ryhä
ja viimein luhistuu hylkynä läjään....

Tottuu se pitkähän toivottomuuteen
luottaen sittenkin tulevaisuuteen,
pettymyksiin, että ei vertaa,
kokien kaikki ne satakin kertaa....
Ja tottuu se vihdoin uskoon jos toiseen,
valheenkin juoksuhun jos jonkin moiseen.
Ja vaikka sen valheenkin valheeksi tietää,
niin tottumuksesta sitäkin sietää....
Niin että, luulen ma, ihminen vaikka
käärmeihen pihtihin elävänä pantais
se tottuis, kärsis ja anteheks antais....

Tuossa on lehti, kai sulle jo tuttu,
taisikin johtua siitä mun juttu, —
että on niissä nyt uutista kyllin,
on sitä ollut ja riittääpä yllin.

Lehden kun aukaset, niin joka kerta
on edessä suurena: tuhoa ja verta! —
niin julmin panoksin, sivistyskuosiin,
kuin ennen "raakuudenaikana" vuosiin....

Ja siihenkin tottuu, — myrkkyä syömään, —
verellä ja hengellä leikkiä lyömään!
Ensin se tunnolle tuskia tuottaa,
viha ja inho on rajaton aivan,
ja melkeinpä kostaja — Jehovan luottaa
iskevän keskelle häpeän, vaivan.
Vaan panoraama kun silmien cessä
kauhujen kuvia vaihtaa ja vaihtaa
päivästä päivähän, vuosia pitkään,
niin jopa huomaa: ei vaikuta mitkään!....
Moinen on ihminen, semminkin heistä
ne jotka eroaa kermana meistä.
Himo ja tottumus käy yli jären,
taittaen terveeltä tunnolta kären....

Niin se nyt matonen maailma kiehuu,
kuohuu ja kiehuu, villeys riehuu,
sivistyksen aseina ihmisyyttä lyödään.
Uusia muotoja huutaapi veri,
uusia uomia luo ajan meri....

Nouseeko työmies ja onneton kansa
kuohunnan aalloista oikeuden valtaan,
vai vaipuuko, jatkaen orjuuttaansa
lyötynä saadut jo tuetkin altaan? —
tuota ma mietin kun kuohua seuraan,
kun näen niiden kuin pedon tai teuraan
syöksevän toistaan, ja syöksyvän surmaan,
tai näen työväen hajalla-voimin,
halvoissa riidoissa, repivin toimin
ajavan yhteistä asiata turmaan.
Tuntoni sanoisi: voitto on meidän,
historian ankara tuomio heidän! —
mutta ma orjien pimeyttä pelkään.

Paljon on rohkeutta, paljon on voimaa
joukoissa, joilla on selvänä aatteet,
ja monta on uljasta ihmistä siellä,
sankariurhoa taistelun tiellä,
vaikka ei loistele nimi eikä vaatteet.
Toisaalla taas, oi surkeus suuri,
kurjuus ja pimeys on kuni muuri;
tuskailten, melkeinpä toivotta tuota
saa katsella niinkuin ikuista suota —
katsella kuinka ne turtana nukkuu,
kuinka ne luokona liejuunsa hukkuu —
tai raivokuuroin sokeina laukkaa
seuraten päätöntä johtajaraukkaa....

Siellä ne on Efiältes ja Juudas,
sieltä ne pettäjät, pyövelit saadaan,
joilla tän olotilan jatkoa taataan....

Ma sanoin "kaikkehen ihminen tottuu",
ei toki yhtehen totu se vainkaan:

Juudaksihinsa se ei totu lainkaan.
Petturi aina on kirottu kalu,
johon on jokaisen sylkemishalu
jolla on tuntoa, kuntoa hitu.
Aina kun kuulen ma kurjista noista,
tai raukkoina lyödyistä joukkioista,
mun vereni vanhakin kuohahtaapi
ja ryhtini rauennut terästä saapi.
Ja sanon ma silloin, vaikka on ainut
ylpeys raatajan harmajat hapsset:
noin eipä tekisi tän ukon lapset!....

— — —

Kuuntelin niinkuin poikanen isää,
siinä soi työmiehen — ihmisen ääni;
pyytänyt siihen en koruja lisää,
kunnioituksesta taivutin pääni.
— Parasta ehkä, hän lopuksi päätti,
että ma rauhassa syrjässä täällä
murtuvat voimani hautahan kannan
ja nuorten taistella, riehua annan.
Hepä sen tiensä ja tarpeensa tietää
ja saavat he työstänsä hedelmät niittää.
Totta kun puhun, niin heihin ma luotan,
päittänsä ylitse huomenta vuotan —
ja toiveista heitä jo sopisi kiittää.

Jos minä mitään ihailen koskaan,
niin minä ihailen uljuutta orjan,
poikani väkevän, tyttöni sorjan;
ihailen, rajusti, kuin peto lastaan
ja ylpeänä uskon ne maailmaa vastaan....

Muutamia mietteitä pienten kansojen tulevaisuudesta

Yhtenä syynä liittolaisvaltojen sotaan ryhtymiseen selitettiin olevan pienten kansojen — ensi kädessä Belgian — valtiollisen itsenäisyyden turvaaminen. Keskusvallat puolestaan selittävät tais-televansa muunmuassa Puolan itsenäisyyden palauttamiseksi. Belgiassa sanovat saksalaiset aiko-

vansa turvata flaamilaisen kansanemmistön laiminlyötyjä kielellisiä oikeuksia. Noista selitte-lyistä ei maksa vaivaa pitemmälti puhua. Ne ovat alusta loppuun valhetta ja tekopyhyyttä, niinkuin koko porvarillinen valtiotaito.

Mutta siitä maksaa vaivan puhua, että s o s i a-
l i s t i t kaikissa tähän saakka julkitulleissa rau-
hanehtojen suunnitteluissaan ovat etutilalle asetta-
neet tuon samaisen pienten kansojen "vapautta-
mis"-vaatimuksen. Ainakin muutamille noista
pikkukansoista — niiden joukossa suomalaisille —
olisi annettava tilaisuus itse ratkaista kansanää-
nestyksellä, mihinkä naapurivaltioon ne haluavat
liittyä, vai tahtovatko olla itsenäisinä. Nykyisten
suurvaltojen rakennne silti saisi nähtävästi jäädä
pääasiallisesti entiselleen. Niinpä, esim. Venäjä,
jossa sanotaan asuvan kokonaista 140 eri kansalli-
suutta — kaikki sorrettuja ja epäilemättä varsin
halukkaita vapautumaan tsaarivaltiuudesta, jos siitä
vain voisivat toivoa pääsevänsä edes tappelemalla,
saatikka äänestyksellä. Brittiläisessä maailman-
vallassa on asianlaita jokseenkin sama, paitsi että
kansallisuuksien lukumäärä lienee vielä suurempi
sekä väri- y. m. eroavaisuudet vielä räikeämmät.

Jos kerran muutamille suurvaltojen rajamailla
asuville kansoille olisi annettava oikeus itse päät-
tää valtiomuodostansa, niin eikö silloin kai-
kille kansallisuuksille: niillekin, jotka muodos-
tavat kunkin valtakunnan pääväestön? Brittiläi-
set, ranskalaiset, saksalaiset, venäläiset, italialai-
set j.n.c. eivät yksikään ole yhtenäistä puhdasro-
tuista kansaa, vaan mitä erilaisimmista aineksista
aikojen kuluessa sulautuneita — ei kuitenkaan niin
täydellisesti sulautuneita, ettei niitä vieläkin voisi
hajottaa alkutekijöihinsä, ainakin teoreettisesti.
Mutta

olisiko se käytännöllistä?

Suurkansat — samaten kuin itse asiassa pie-
nemmätkin — ovat tuloksia vuosisatojen, vuositu-

hansienkin, kehityksestä ja taisteluista. Nyt kun niistä on muodostunut jonkunlaisia, vaikka kelvottomasti hallittuja kokonaisuuksia, olisi selvää taantumusta palata taas sille kannalle, jolta kerran hämärässä muinaisuudessa on lähdetty. Sillä johdonmukaisesti jatkaen jouduttaisiin tässä "kansallismielisyydessä" siihen, että joka kylä olisi oma valtionsa, niinkuin joskus on ollut ja raakalaisilla vielä on.

Sosialistien ehdottama kansanäänestys muutamien maiden valtiomuodon määräämiseksi tosin ei ole sopusoinnussa jyrkimmän kansallismielisyyden periaatteiden kanssa. Unkarissa esim. äänten enemmistö varmaan kannattaisi itsenäisyyttä, jolloin Unkarin alueella asuvat slaavilaiset pakotettaisiin edelleen alistumaan madjaarien sietämättömään ikeeseen.

Entä kuinka kävisi Suomessa? Ruotsikot ja ehkä enin osa nuorsuomalaisista n. s. perustuslailisista kaiketi äänestäisivät yhtymistä Ruotsiin tai Saksaan; suomettarelaiset edelleen pysyisivät Venäjän vallan turvissa; sosialistit ja ehkä myös maalaisliittolaiset vaatisivat itsenäisyyttä. Tuskinpa voi kukaan ennakoita arvata, mikä tulisi olemaan äänestyksen lopputuloksena. Mutta yhdestä asiasta voi olla ihan varma: siitä, etteivät häviölle joutuneet kiltisti tyytyisi tappioonsa. Aseihin luultavasti eivät tarttuisi — se ei ole suomalaisten tapaista nykyään — vaan jäisivät juonittelemaan tarkotusperiensä saavuttamiseksi. Miten mainio kisakenttä siinä olisikaan eri valtojen diplomatian vehkeilyille, mitkä makeanleivän päivät tarjoutuisivatkaan urkkijoille ja vastaurkkijoille! Muutamien vuosien kuluttua olisivat kaikkien porvarillisten puolueitten johtomiehet ulkovaltojen palkoissa ja sosialisteillakin olisi täysi työ pysytellessä irti kaikista kavaluuden ja turmeluksen verkoista. Näyttää siis siltä, että tässä tapauksessa viimeiset villitykset tulisivat pahemmiksi kuin ensimmäiset.

Jollakin taholla näyttää olevan erityisenä harrastuksena luoda pieniä "puskuri"-valtioita suurvaltojen väliin, muka niiden rajojen turvaksi. Sellaisia on jo olemassa: Sveitsi neljän suurvallan raossa, ennen oivallinen palkkasoturien saanti-paikka, nykyään paras kansainvälisten urkkijain värväsalue; niitä olivat Belgia ja Luxemburg Saksan ja Ranskan välillä, edellinen ollen myös tärkeänä Englannin etuvarustuksena molempia, sekä Saksaa että Ranskaa vastaan. Melkein sama asema on Hollannilla. Tanska ei ole ainoastaan Ruotsin ja Norjan, vaan etupäässä Englannin suojana Saksaa vastaan. Viimeisen Balkanin sodan jälestä yritettiin Albaniasta muodostaa sellainen puskurivaltio riitaisten Balkanin valtojen keskelle; siinä asemassa se nykyäänkin lieenee — paperilla — vaikka mahdotonta luulisi olevan saada minkäänlaista valtiollista ja taloudellista kokonaisuutta syntymään keskenään tappelevista raakalaisheimoista, joilla ei ole minkäänlaista sivistyselämää, joiden kielissä ei edes ole mitään aatteellisia käsitteitä vastaavia sanoja.

Nykyisen sodan yhtenä tarkoituksena on toisille itsenäisen Elsas-Lotringin muodostaminen Ranskan turvaksi Saksaa vastaan, toisilla taas vanhan Puolan valtakunnan uudistaminen Saksan ja Itävalta-Unkarin suojaksi Venäjää vastaan. Vielä on kuultu suunniteltavan Venäjän Itämeren maakuntien, Viron, Liivin ja Kuurinmaan itsenäisyyttä Saksan ja samalla Ruotsin turvaksi mahdollisilta Venäjän laivastohyökkäyksiltä. Sama suurpoliittinen tarkoitus tulisi olemaan myös haaveksitulla Suomen itsenäisyydellä. Saksa siten saisi Venäjän suljetuksi Itämereltä, samaten kuin Englanti nyt pidättää Saksaa pääsemästä Pohjanmerelle muuten kuin luvan perästä.

Näiden puskurivaltioitten eriotuisia kansanaineksia tai muuten eripuraisia puolueita voisivat suurvaltojen ovelat diplomaatit mielin määrin tap-

peluttaa asioissaan. Jos täytyisi suurvaltojen itsensäkin joskus sekaantua juttuun, niin puskurivallat olisivat mukavana taistelutantereena, joten oma alue säästyisi sodan hävityksiltä. Kylmän järjen kannalta katsoen siis tuo suunniteltu pienten kansojen nimellinen itsenäisyys suurvaltojen "puskureina" tulisi todellisuudessa noille pikkukansoille turmioksi. Itsenäisyytensä harhakuvan säilyttämiseksi täytyisi niiden ylläpitää suhteettoman raskasta sotalaitosta ja omintakeista hallitusko-neistoa. Eivätkä mitkään uhraukset kuitenkaan voisi pelastaa niitä sortumasta ahnaitten suurvaltojen jalkoihin milloin tahansa.

Mutta ne, jotka pienten kansojen "vapautusta" harrastavat, ovatkin a a t t e e n miehiä ja naisia. Heitä johtavat (olemattoman) "ikuisen oikeuden" ihanteet, joiden tiellä käytännöllisten näkökohtien tulee väistyä. Kaikille kansallisuuksille on annettava yhtäläinen oikeus elää omaa kansallista elämäänsä, sillä hyvä. Jos kerran periaate on oikea, täytyy seuraustenkin osottautua siedettäväksi. Niin he päättelevät. Ja heidän ajatuskantansa on yhtä paikkansapitävä kuin kansaan mikään muu anarkistinen yksilöllisyyskanta sosialistista yhteisö-aatetta vastaan.

Näiden näkökantojen välillä on ikuinen ristiriita; eikä se toistaiseksi näytä olevan lopullisesti ratkaistu edes niidenkään piirissä, jotka pitävät ja ovat pitäneet itseään sosialisteina.

Täytynee sentähden hetkeksi syventyä ajattelemaan kysymystä:

Mitä on kansallisuus?

Mikä tekee jonkun väestöryhmän kansaksi? Rotuko?

Europassa ei ole enää asiaksi asti puhtaita rotuja, vielä vähemmän Amerikassa. Muissa maanosissa rodut ovat säilyneet puhtaampina, mutta myös sivistystasoltaan alkuperäisempinä.

N. s. sivistyskansat ovat mitä moninaisimpia rotusekotuksia. Esim. englantilainen kansallisuus sisältää aineksia useimmista Euroopassa eri aikoina eläneistä ja nyt elävistä kansallisuuksista; siitä huolimatta on kuitenkin englantilaisia pidettävä verraten yhtenäisenä kansallisena kokonaisuutena. Samaten ovat ranskalaiset, saksalaiset ja italialaiset muodostuneet sangen kirjavista rotuaineksista. Vielä tänäkin päivänä on pohjorsanskalainen tyyppi ihan erilainen kuin eteläranskalainen; samoin pohjossaksalainen jo kaukaa nähden toista maata kuin eteläsaksalainen ja pohjos-italialainen aivan vastakkaista rotutyyppejä kuin etelä-italialainen. Sama on laita kaikissa muissa Euroopan kansoissa, suurissa ja pienissä, itsenäisissä ja epäitsemäisissä.

Toisaalta taas on olemassa esim. suomalaisia heimoja, joita ei voida lukea Suomen kansaan kuuluviksi, koska ne eivät kuulu samaan valtiolliseen ja taloudelliseen kokonaisuuteen. Samoin on ruotsalaista, tanskalaista y. m. rotuja parast'aikaa sulautumassa vieraihin kansallisuuksiin.

Alkuperäisessä luonnontilassa oltaessa rotu on voinut olla ratkaisevana tekijänä kansallisuuksien muodostumisessa, mutta nykyajan kehittyneemmissä oloissa ei rotusuhteilla enää ole suurtakaan merkitystä. Niihin vetoaminen ja niiden painostaminen on siis taantumista, palautumista jo voitettulle kehitysasteelle.

Jos rotu ei kelpaa kansallisuuden perusteeksi, niin kelvannehan

kieli?

Sehän se tavallisesti on eri kansallisuuksien pettämätön ilmaisija eli tuntomerkki.

Mutta mikä kieli? Kansan jokapäiväinen puhekieli?

Se on esim. Suomessa erilainen joka pitäjässä, milteipä joka kylässä, vaikka niissä asuu sama

kansa. Muissakin maissa puhutaan eri seuduilla niin erilaisia murteita, että eripaikkaiset ensimmältä tuskin ymmärtävät toisiaan. Eikä ne ole esim. englantilaisia läheskään kaikki, jotka jonkunlaista englantinkieltä käyttävät puhekielenään; niitä on jos minkä värisiä — pikimustiakin — jotka eivät muuta kieltä osaakaan, mutta brittejä ne eivät silti ole.

Silloin kun kieltä kansallisuuden tuntomerkinä mainitaan, tarkotetaan kaiketi enimmäkseen kirjakieltä, eli jonkun samasukuisen kieli-alueen sovittua, enemmän taikka vähemmän keino- tekoista yhteiskieltä, jota aniharvat omissa oloissaan puhuvat, mutta kaikki hiukankin valistuneet ymmärtävät, ja jota kaikessa julkisessa esiintymisensä sekä kirjallisuudessa käytetään. Suomen kirjakieli vastaa länsisuomalaisen murteiden ääntämistä, mutta itäsuomalaisen murteiden taivutuksia ja lauserakennusta. Englannin kirjakieli on lähinnä etelä-englantilaista puhekieltä, mutta englantilaisessa kirjallisuudessa on muitakin murrealueita runsaasti edustettuna. Ranskan kielellä tavallisesti tarkotetaan pohjosranskaa, vaikka suuresti erilaisella eteläranskan kielelläkin on paljo kirjallisuutta. Saksan virallinen kirjakieli on lähinnä eteläsaksaa, mutta kirjallisuutta on myös melkoisesti toisenlaisella pohjos- eli alasaksan kielellä. Samoin muuallakin yhteinen kirjakieli vasta taistelee yksinvallasta alueellaan. Kansallisuuden perusteeksi se siis — ainakin toistaiseksi — olisi vielä koko lailla horjuva.

Onpa kansoja, joilla ei ole omintakeista kirjakieltä. Norjalaiset esim. ovat yhtenäisempi, selväpiirteisempi kansallisuus kuin monet muut. Mutta heillä on vuosisatoja ollut kirjakielenä tanska, jota norjalaisten on helppo oppia, se kun on lähisukuinen heidän omalle kielelleen. Tosin on Norjassa käyty kiivasta kielitaistelua oman kansan kielen korottamiseksi kirjakieleksi; osa uudempia

kirjailijoita on esiintynyt tällä n. s. maalaiskielellä, mutta heidän arvokkain kirjallisuutensa on edelleen tanskankielistä. Syrjästä katsoen näyttäisi käytännöllisemmältä pysyä siinä, sillä silloin avautuu norjalaiselle lapselle, kun lukemaan oppii, myös Tanskan kirjallisuus, joka on vähintään yhtä laaja ja arvokas kuin Norjankin; ja norjalaisella kirjailijalla on tilaisuus ilman muuta lähestyä myös tanskalaista yleisöä, tarvitsematta pelätä lukijakunnan sittenkään tulevan liian suureksi. Eikä ulkolaisen, joka tahtoo norjalaisten hengentuotteihin tutustua, täytyisi sitä varten opetella vielä yhtä kieltä.

Yhä oudomman ilmiön tarjoavat meille sveitsiläiset. Heillä on kieliä liiaksi: kolme sekä puhe- että kirjakieltä, ja ne kaikki vakaantuneita sivistyskieliä. Läntiset kanttoonit ovat ranskalaisia, pohjoiset saksalaisia, itäiset ja eteläiset italialaisia. Tietysti on väestö sukuperältään yhtä eriaroista kuin erikielistäkin ja eri uskontoja tunnustavaa. Kuitenkin on Sveitsi kiinteä valtiollinen ja taloudellinen kokonaisuus, ja sveitsiläiset oma omintakeinen kansallisuutensa. Nykyisessä sodassa he esim. ovat pysyneet tiukasti puolueettomina. Yksikään Sveitsin eri kansa-aineksista ei ole osottanut heillä olevan mitään yhteistä ulkopuolisten rotuja kieliheimoistensa kanssa. Eikä luultavasti tulekaan osottamaan — niin kovin kuin heitä onkin koetettu puolelta ja toiselta saada sekaantumaan yleiseen mylläkkään, sekä hyvällä että pahalla.

Jos siis ei rotu eikä kieli tee kansaa kansaksi, niin mikä sen siksi tekee?

“Yhteisesti elettyjen vaiheiden synnyttämä kansallistunto”, kuuluu kansallisuusperiaatteen harrastajien määritelmä. — “Yhteinen tietäminen ja tapa”, vastaa suomalaisen kansallistunnon herättäjä J. W. Snellman. Nämä ovat kuitenkin subjektiivisia, sisäisistä mielialoista riippuvia määritelmiä, joilta puuttuu objektiivista, kaikille ilmeistä ulkopuolista varmuutta.

Niinpä on myös epämääräinen tuo paljon huudettu

kansallisuusperiaate,

“että jokaiselle kansakunnalle on tunnustettava oikeus muodostaa valtiollinen kokonaisuus.” Se on epämääräinen ja häilyvä sentähden, ettei ole mittapuuta, joka yleispätevästi osottaisi mitkä kansallisuudet ovat pidettävät sellaisina “kansakuntina” ja siis ansaitsevat tuon oikeuden, mitkä eivät. Käytännössä se on jäänyt ascellisen taistelun ratkaistavaksi — vain sotaonnen oikeista riippuvaksi. Ne kansat ovat saaneet valtiollisen itsenäisyyden, jotka ovat kyenneet sen asevoimin hankkimaan, ja joidenka naapurit uskovat kykenevän sen asemansa edelleen säilyttämään. Sotakunto ja valmeus taisteluun, eli oikealla nimellään raavin väkivalta on siis viime kädessä se “ikuinen oikeus”, johon kansallisuusaatteen harrastajat aina niin kaunopuheisesti vetoavat!

Joissakin tapauksissa on kansallisuusperiaate vaikuttanut yhdistävästi, kuten Saksassa ja Italiassa. Silloin se on ollut edistyksellinen aate. Mutta toisaalla, esim. Itävalta-Unkarissa, Turkissa, Venäjällä, sen vaikutus on hajottava, siis ihmiskunnan yleiseen veljestymiseen nähden taantumuksellinen.

Ja taantumuksellisena kansallisuusaatetta yleensä nykyaikana täytyy pitää. Se on vain jatkoa niin porvarillis- kuin proletaaris-anarkistiselle yksilöllisyys-aatteelle. Yksilöllisyysaate tahtoi palauttaa meidät alkuperäisen esi-yhteiskunnallisen luonnon-ihmisen kannalle. Kansallisuusaate johdonmukaisesti toteutettuna veisi esihistoriallisiin heimoyhdyskuntiin.

Ihan päinvastaiseen suuntaan näyttää käyvän historiallinen kehitys, joka pääasiallisesti on taloudellisista oloista riippuva. Hyvin sekavien rotujen ja kielisuhteiden muodostamat n. s. “kansallisuudet” eivät tarkkaan ottaen tuskin koskaan ole luo-

neet omia valtiollis-taloudellisia kokonaisuuksia, vaan päinvastoin — niinkuin olemme nähneet tapahtuneen Sveitsissä, ja niinkuin näemme parhailaan tapahtuvan Yhdysvalloissa ja Kanadassa —

valtiollinen ja taloudellinen kokonaisuus muodostaa kansallisuuden

mahdollisimman erirotuisista, erikielisistä, erivärisistä, eritietoisista, eritapaisista j.n.e. aineksista. Äsken mainitut esimerkit, Yhdysvallat ja Kanada, tosin ovat selvimpiä ja räikeimpiä mitä olemassa on, mutta jos tarkemmin tutkimme minkä hyvänsä valtion kansallisuusoloja, tulemme näkemään asianlaidan olevan pohjaltaan saman.

Nähtävästi on noissa itseään "kansanvaltaiseksi" nimittävässä kansalliskiihkoisissa piireissä huomattu kansallisuusperiaatteen taantumuksellinen luonne, koskapa sekä sosialistien että porvariradikaalien taholta on samalla alettu vaatia Europan Yhdysvaltojen perustamista. Sellaiseksi yleisvaltakunnaksi liitettäisiin Europan tärkeimmät kansallisuudet, joille jäisi itsekullekin oma paikallinen itsehallintonsa, jotenkin samoilla perusteilla kuin Amerikan Yhdysvaltojen eri valtioilla on. Lopullisena tarkotusperänä kuulee jo puhuttavan koko "Maailman Yhdysvalloista".

Varmaan olisi eduksi Europalle, jos se saataisiin yhdeksi valtiolliseksi ja taloudelliseksi kokonaisuudeksi. Eikä mikään ole sen oikeammin ajateltu kuin että koko maailma itse asiassa on jo nyt taloudellinen kokonaisuus, niin miksi ei sitä myös voitaisi muodostaa valtiolliseksi kokonaisuudeksi?

Kuitenkin on sängen epäiltävää, voidaanko noita tulevaisuuden suunnitelmia koskaan toteuttaa rauhallisilla keinoilla, neuvotteluilla ja sopimuksilla. Sillä millään alalla ei ole niin paljo

ennakkoluuloja kukistettavana

kuin tässä kansallisuuskysymyksessä.

Porvarillis-isänmaallisista intoilijoista ei maksa puhuaakaan tässä yhteydessä. He kyllä runoilevat paljonkin kansojen veljeydestä ja haaveksivat yleisinhimillisiä ihanteita, mutta jokainen askel käytännöllistä kansainvälisyyden aatteen toteuttamista kohden on heille kauhistus. Se on heidän aatteensa ainoastaan niin kauan kuin sen nojalla käy alistaminen muita kansallisuuksia oman kansansa ylivallan alaisiksi, mutta jos tulee kyseeseen o m a n kansallisen itsekkyyden suistaminen, silloin sellaiset veljeysaatteet eivät enää kelpaa mihinkään. Heti on silloin kellossa toinen ääni. Onpa nykyisen sodan historia osottanut, että enemmistö kunkin maan sosialisteistakin on kansallisuus-ennakkoluulojen sokaisemaa. Vähemmistöläisissäkin saattaa vielä löytyä niitä, joita arveluttaa alistua kaikkiin vaatimuksiin mitä sellainen kansainvälisyys kuin Europan, ja vielä enemmän koko ihmiskunnan, yhteenliittyminen edellyttäisi. Eikä sitä tule ihmetellä. Kysyyhän se sängen suurta itsekieltämystä: vaihtaa toisiksi kaikki entiset kalleimpina pidetyt elämän-arvot — antaa käytännöllisen järjen kylmänä vihurina puhaltaa nurin nuoruutemme lämpimimmät, ylevimmät tunteet.

Mutta ei siinä auta. Valittava on toinen taikka toinen: joko tunnustaa ikuinen väkivallan-oikeus, taikka kieltää oma heimo-itsekkyyys.

Asian valaisemiseksi otettakoon pari meitä suomalaisia likeltä hiipasevaa esimerkkiä, koetellaksemme miltä ne maistuvat.

Jos noille 140:lle eri kansallisuudelle, jotka muodostavat Venäjän valtakunnan, jolloinkin pätkähtäisi päähän ruveta pyrkimään sivistystä kohti, niin kansallisuus-aatteen mukaan niille olisi melkein kaikille — niillä kun ei sitä ennestään ole — luotava oma kirjakielensä ja kirjallisuutensa. Sitä varten olisi nälkäpalkoilla — sillä lukijakunta on pakosta pieni — tahi pelkästään asianharrastuksesta käännettävä tärkein osa siihenastisesta

maailmankirjallisuudesta noille 140:lle eri kielille. Sivistyksen leviäminen niiden keskuuteen siis kävisi sangen hitaasti ja vaivaloisesti.

Historiallinen kehitys on kulkenut toista tietä. Pusertanut nuo kansat Venäjän pakkovallan alle, joka antaen palttua kaikille "separatistisille" kansallisuusharrastuksille, vaatii jokaisen aikaansa seuraavan ja eteenpäin pyrkivän yksilön oppimaan auttavasti venäjänkieltä, olipa hän mitä kansallisuutta tahansa. Tarvitsee siis kääntää maailman kirjallisuuden aarteita ainoastaan venäjäksi — niitä on tähän mennessä jo paljon käännetty, ja venäläisellä kirjallisuudella on huomattava määrä omiakin aarteita — niin ne ovat melkein kaikkien noissa 140:ssä eri kansallisuudessa löytyvien lukutaitoisten ja -haluisten saatavilla; ja sellaisillakin olioilla kuin kirjailijoilla on mahdollisuus elää työstään.

Huutakoot siis tunteemme ja ennakkoluulomme kuinka kiukkuisia vastalauseita hyvänsä, tosiasiaksi jää, että niinkin vastenmielinen historian vaihe kuin Venäjän sortovalta on sittenkin ollut askel ihmiskunnan edistyksen tiellä, ja että Venäjän palottelemisen eri kansallisuuksiinsa veisi takaisin sille asteelle millä joskus ennen on oltu, eli toisin sanoen: olisi taantumista.

Toinen esimerkki, vielä lähemmältä omia sydänjuuriamme:

Ajatelkaamme sitä suunnatonta henkistä työtä mitä niin monen miespolven ajalla, aina Mikael Agrikolan päivästä alkaen, on suoritettu oman suomalaisen kirjallisuuden ja omintakeisen suomalaisen sivistyksen luomiseksi! Alkeellisempiakin tarpeita tyydyttävän yhtenäisen kirjakielen kehittäminen eri murteista on jo vaatinut tavatonta ahkeruutta, sitkeyttä ja kykyä ensimmäisiltä uravaajilta; sen edelleen muovaileminen uudenaikaisia teknillisiä ja tieteellisiä vaatimuksia vastaavaksi on pitkin matkaa kysynyt arvaamattomia

ponnistuksia kunkin polven parhailta kielineroilta. Ja yhä kysyy. Sillä edistyneempiin tarkoituksiin käytettävissä oleva suomenkieli ei vielä ole likimainkaan vakaantunut, eikä valmis. Yleiseen kansalaissivistykseen kuuluvaa suomenkielistä kirjallisuutta lukiessaan joutuu kansan mies, joka ei osaa vieraita kieliä, ihan ymmälle kohdatessaan tuontuostakin vierasperäisiä maailmankieliin syöpyneitä tiedesanoja, hänelle niin outoja että niiden merkitystä on mahdoton edes suunnilleen arvata. Muutamissa teoksissa on niitä koetettu välttää käyttämällä mikäli mahdollista vain suomalaisia tiedesanoja. Mutta usein ne ovat yhtä vaikeatajuisia kuin nuo muukalaisetkin. Sentähden tapaa monen kirjan lopussa luettelon siinä käytetyistä teknillisistä sanoista ja niiden vieras-kielisistä vastineista, että edes muita kieliä taitavat ymmärtäisivät, mitä noilla sepitetyillä suomalaisilla sanoilla oikeastaan tarkotetaan.

Kaikista suomenkielen ja suomalaisuuden harrastajain ponnistuksista huolimatta on kuitenkin Suomen oppikouluissa täytynyt opettaa latinaa ja kreikkaa, että päästäisiin selville yleisimpäin sivistyssanojen merkityksestä, niiden alkujuret kun ovat peräisin noista vanhoista "kuolleista" kielistä. Viime aikoina on tosin oppikouluissa enemmän annettu huomiota uudemmille "eläville" kielille, etupäässä saksalle, mutta myös ranskan- ja englanninkielille — puhumattakaan ruotsista ja venäjistä, joita naapurussuhteitten vuoksi on täytynyt oppia.

Miksi niissä opetetaan saksaa ja muita sivistyskielisiä?

Etupäässä sentähden, että opintiellä ei voisi pitkällekkään päästä osaamatta näitä kieliä. Korkeampi tieteellinen kirjallisuus ilmestyy enimmäkseen näillä kielillä, eikä — kaikista suomenkielen erinomaisista mahdollisuuksista huolimatta — sen kaiken suomentaminen voi tulla kysymykseen

muutamaa kourallista lukijoita varten. Tieteellinen elämä nykymaailmassa on niin vilkasta, että harva se päivä ilmestyy jollakin nurkalla uusi teos tai tutkielma, johon tieteensä edistystä seuraavan välttämättä pitäisi tutustua. Kuka niitä kerkiäisi sitä myöten suomentaa? Mieslukuinen Raamatunkäännös komitea on hikoillut vuosikymmeniä pätö työssä, vaikka raamattu on jo moneen kertaan ennen suomennettu, — ja hietaan näyttää ottavan Marxin Pääoman suomentaminenkin.

Harvalukuiset suomalaiset tieteilijät voivat kuitenkin verraten helposti pysyä tiedealansa tasalla seuraamalla suurilla sivistyskielillä ilmestyviä aikakauslehtiä, joissa selostetaan kutakin alaa koskevat uudet teokset, keksinnöt y. m. tieteellisessä suhteessa huomattavat saavutukset. Erikoisemmän merkkiteoksen voivat silloin tällöin tilatakin, tutustuakseen niihin tarkemmin. Jos taas suomalaisella tiedemiehellä on jotain uutta ja mielestään tärkeätä sanomista, on hänen julkastava tutkimustensa tulokset jollakin edellämäinuituista sivistyskielistä, sillä suomea eivät tieteellisessä maailmassa ymmärrä muut kuin aniharvat kielen-
tutkijat.

Tässä suhteessa siis jo ollaan koko pitkälti kansainvälisyyden kannalla. Eikö tätä kansainvälisyyttä voitaisi ulottaa laajempiin piireihin — edes niin pitkälle, että edistystaluinen kansan mies kykenisi lukemaan omankielistä kirjaansa ilman tieto- y. m. sanakirjojen apua?

Miks'ei, jos pidettäisiin ja olisi pidetty enemmän huolta tämän nykyisen elämän tarpeista ja vähemmän tulevaisista.

Jos kaikki se aika ja harrastus, mikä Suomen kansakouluissa uhrataan uskonnon opetukseen, käytettäisiin jonkun sivistyskielen — sanokaamme, saksan- tai englanninkielen — alkuharjotuksiin; jos tuon kielen oppimista pidettäisiin esillä muidenkin aineiden opetuksessa lähimain saman ver-

ran kuin mitä niiden ohella nyt tyrkytetään jumalanpelkoa; ja jos tässä kieliopetuksessa noudatettaisiin nykyaikaisia käytännöllisiä menettelytapoja, niin kansakoulun käyneet voisivat verraten vähällä lisäopiskelulla omin päinsä ryhtyä viljelemään maailman kirjallisuutta. Silloin Suomen kansakoulu todella tarkoittaisi yleistä kansalaissivistystä eikä, niinkuin nyt, uskonnollisen ja kansallisen pimityksen jatkuvaa ylläpitämistä muka valistuksen varjolla.

Mutta mihin sitte joutuisi suomenkieli ja suomalaisen kansallisuus?

Mahdollisesti säilyisivät yhtä kauan kuin muutenkin ja kehittyisivät edelleen yhtä hyvin kuin ennenkin, kenties paremmin. Valistuneempi osa kansallisuudestamme vain tulisi läheisempään yhteyteen sivistysmaailman ja maailmankirjallisuuden kanssa. Suomenkieli säilyisi entisessä asemassaan omassa keskuudessamme ties kuinka pitkät ajat; edelleen sillä runoiltaisiin ja kirjailtaisiin, mutta teknillisten ja tieteellisten teoksien suomentaminen sekä uusien keinotekkoisten sanojen keksiminen jäisi vähemmälle. Arvaamaton määrä henkistä kykyä ja tarmoa vapautuisi siten, käytettäväksi hyödyllisiin tarkoituksiin. Ylivoimaista haaveilua on — se täytynee jo saavutetun kokemuksen nojalla myöntää — yrittää tähän maailman aikaan luoda miltei tyhjästä uutta europaalaista sivistyskieltä, kun entisiäkin on liiaksi, kolmemiljoonaista puoliraakalais-kansaa varten, josta ainoastaan muutama kymmentuhantinen on tieteelliseen kirjallisuuteen nähden lukutaitoista. Se on pohjaltaan samaa kuin Irlannin kansalliskiihkoilijain lapsekkaat ponnistukset vanhan gaelin kielen uudelleen henkiin herättämiseksi — vaikka heidän yrityksensä tosin on vielä räikeämmin epätoivoinen, koska lähes koko maan väestö on sellaisen sivistys- ja maailmankielen kuin englanninkielen taitoista.

Kapitalistisen maailmankehityksen periaate

näkyvyy viimeisten vuosisatojen ajan olleen ja yhä olevan sama kuin kapitalistisia liiketapojakin valitseva ohje:

“oikein ja väärin
kokoon käärin.”

Niin suurta elämää kuin Europan sotivat vallat nyt pitävätkin “kansojen oikeudesta”, tulee nykyinen sota pakosta johtamaan mitä ankarimpaan korvapuustiin koko kansallisuus-aatteelle. Sillä päätyipä tämä sota niin taikka näin, muuta ei ole odotettavana kuin entistä laajemmat ja lujemmat kansojen ryhmittymät eri vihollisleireiksi. Niihin vedetään — ja on jo vedetty — joko asevoimalla tai taloudellisella puristuksella sellaisiakin kansallisuuksia, jotka tähän saakka tuskin ovat tunteneet toisiaan, taikka ovat ennen olleet verivihollisia keskenään. Näistä ryhmittymistä saattaa kyllä joskus syntyä Europan Yhdysvallat, mutta jos kehitys käy vielä jonkun aikaa entistä latuaan, tarvitaan siihen toinen ja kolmaskin kahta tuhoisampi sota kuin tämä nykyinen. Ihmiskunta ei järkiinny, jos ei hulluja hävitetä vähemmäksi. Isänmaallisuus- ja kansallisuushulluja tulee vielä kauan olemaan liian paljo muulla tavoin käännettäväksi tai vaiennettavaksi kuin sillä että annetaan heidän tappaa toisensa.

Kapitalistinen tuotantotapa ja sitä tukeva imperialistinen politiikka hitaasti mutta varmasti vanuttavat eri kansallisuus-ainekset yhdeksi taikinaaksi niin Euroopassa kuin Amerikassa ja muissa maailmanosissa mihin kapitalismin vaikutus ulottuu. Juuri tätä kirjottaissa Amerikan Yhdysvaltojen kapitalismi yrittää ennestäänkin monipuoliseen taikinaansa sotkea Meksikonkin. Mitä pahaa siinä olisi? Ettäkö se tehdään kavaluudella, väkivalalla ja verenvuodatuksella? Mutta sillä asteella oleva kansa kuin meksikolaiset ei pitkiin aikoihin

vapaaehtoisesti suostuisi muiden seuraan, vaan murjottaisi nurkassaan, kahakoisi keskuudessaan ja jäisi syrjään maailman kehityksestä. Sitä ei kapitalistisen aikakautemme historia suvaitse. Viekö tämä kehityssuunta oikeille vai väärille perille, tulevaisuus ratkaiskoon. Minä puolestani luulen sen johtavan koko ihmiskunnan yhtenäisempään, yhtärintaisempaan edistykseen kuin kansallisuuksien eristämisaate.

Kansallisissa ihanteissa kasvaneita siveys- ja oikeusvaistojamme tämä nykyinen maailmanmeno monissa sääliittävässä taikka ilettävässä yksityiskohdissaan syvästi loukkaa, mutta historiallinen maailmankehitys on kuin ainakin luonnonlaki: se ei tunne sääliä eikä inhoa.

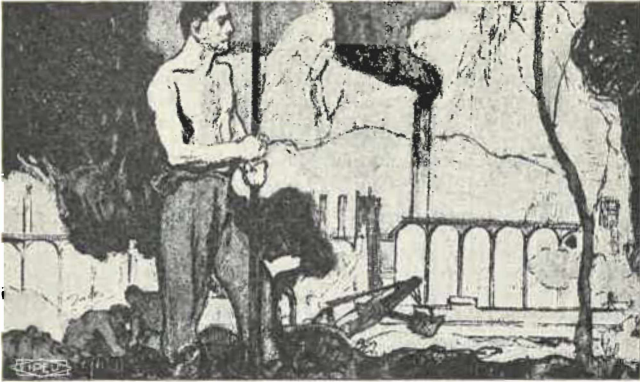
Kuinka surettaville yksilöllisen onnellisuuden raunioille ovatkaan rakentuneet nykyiset nylkyri-trustit ja monopoolit, armotta murskaton kaikki siveyden ja oikeuden lait! Ja kuitenkin meidän täytyy tunnustaa, että ne ovat välttämätön kehitysaste inhimillisen tuotannon edistyksessä. Niiden poistaminen olisi taloudellista taantumusta — olisi törkeä erehdys.

Samaten näyttää kapitalismilla olevan suuriarvoinen historiallinen tehtävä eri kansallisuuksien yhteenliittämisessä, veljestyttämässä ja sulattamisessa, vaikka keinot ovat arveluttavat.

Sointula, B. C., heinäk. 1916.

A. B. Mäkelä.

Huomattava lainopillinen lausunto lyhemmän työpäivän puolesta

Suomentanut T. H.

Franklin O. Bunting tuomittiin Oregonin valtion Lake kauntin piirikaudessa valtion "kymmenen tunnin lain" rikkomisesta. Tuomion vahvisti Oregonin valtion ylioikeus. Tästä päätöksestä vetosi tuomittu Yhdysvaltain ylioikeuteen, edelleen väittäen, että tuomio on ristiriidassa Yhdysvaltain perustuslain neljännentoista lisäyksen kanssa, joka suojelee kansalaisten "vapautta". Yhdysvaltain ylioikeuden lokakuun istuntokaudelle 1915 jätettiin Oregonin valtion lakimiehen Felix Frankfurter'in väitöskirja, jonka hän valmisti suurimmaksi osaksi kuuluisan bostonilaisen lakimiehen Louis D. Brandeisin johdon alaisena siksi kun presidentti Wilson nimitti Brandeisin Yhdysvaltain ylioikeuden tuomariksi. Sittemmin on väitöskirjasta julkaissut rajotetuissa piireissä vapaasti levitetyn jälkipainoksen National Consumers' League, New Yorkissa, ja sen julkaisu-sihtööri Josephine Goldmark on avustanut jälkipainoksen toimittamista. Tässä seuraa Työväen Ka-

lenteria varten suomennos väitöskirjan johtopäätelmien niistä osista, joihin tutustuminen työläisille on tärkeimmästä merkityksestä. Lyhemmän työpäivän etuisuuksien selostelu työnantajan etujen kannalta katsottuna on jätetty suomentamatta. Väitöskirja kokonaisuudessaan käsittää 1,021 sivua suurta kirjakokoa ja jokainen johtopäätelmä on perusteltu useilla, jopa useilla kymmenilläkin otteilla Yhdysvaltain ja kaikkien muiden sivistysmaiden virallisista ja epävirallisista, tieteellisistä ja ei-tieteellisistä julkaisuista, tilastoista ja teoksista, joten niiden mainitseminenkin tämän yhteydessä olisi vienyt liian paljon tilaa. Sosialistisissakin piireissä on yleisesti tunnustettu, että tämä väitöskirja on ehkä laajin, terävin ja uusimpiin tilastoihin ja viimeisimpien tieteellisten tutkimusten tuloiksiin perustuva yhtenäinen selostus lyhemmän työpäivän kysymyksestä. Siinä esiintyy paljon vanhojakin vältteitä, mutta useita aivan uusia näkökohtia, hämmästyttäviä paljastuksia, ei ainoastaan kysymyksen taloudellisilta ja yhteiskunnallisilta puollilta, vaan suorastaan jokaista työläistä persoonallisesti koskevia seikkoja, jotka osottavat, että tämä työväenliikkeen yksi tärkeimmistä vaatimuksista on ei ainoastaan juhla- ja paraattikysymys, vaan jokaiselle työläiselle mitä tärkein persoonallinen elinkysymys. — Suomentaja.

Kansallista elinvoimaa uhkaava vaara.

Huomattavin tosiasia kansan terveydentilaan ja kuolevaisuusprosenttiin nähden Yhdysvalloissa on niin kutsuttujen rodun rappeutumista osottavien tautien, s. o. sydäntautien, verestä johtuvien tautien ja munuaistautien suhteellinen ja ehdoton lisääntyminen.

Samalla kun sellaisista taudeista kuin tuberkulosista ja tyfoidikuumeesta johtuva kuolevaisuusprosentti on säännöllisesti alentunut ja lapsuus- ja nuoruus-alkojen taudeista johtunut korkea kuolevaisuusprosentti on huomattavasti alentunut, samalla aikaa on rodun rappeutumista osottavista taudeista aiheutuva kuolevaisuusprosentti jatkuvasti ja huomattavasti lisääntynyt. Tämä ennätys ihmisruumiin kaikkein tärkeimpien elimien murtumisessa paljastaa amerikalaista elinvoimaa uhkaavan vaaran.

Vaikka syy näitten rodun rappeutumista osottavien tautien niin yleiseen olemassaoloon on vielä osittain tuntematon, on selvää, että yksi tärkeä avustava tekijä on amerikalaisen elin- ja työtapojen kiihotus ja jännitys.

Rodun rappeutumista osottavien tautien lisääntyminen ei nähtävästi rajoitu mihinkään yhteen yhteiskuntaluokkaan tai mihinkään erikoiseen työalaan. Tilastotiedot osottavat, että nämä taudit lyhentävät elämän tuottavuisuuden aikaa, parhaimman teollisuustoiminnan aikaa. Ne

ovat siten erikoisesti turmiolliset teollisuustyöläisille, jotka jo muutenkin ovat alttiit suuremmalle tautien ja kuoleman vaaralle kuin toiset yhteiskuntaluokat.

Pitkien työpäivien vaikutus terveyteen.

Tiede opettaa, että terveys johtuu pääasiassa yksilön riittävästä kyvystä vastustaa tauteja. Terveyden säilyttäminen ei johdu taudinvaaran välttämisestä, vaan aina uhkaavien taudinvaarojen vastustamiskyvystä.

Ensimmäiset tutkimukset niin kutsutuista "ammattitaukeista" alettiin kaksisataa vuotta sitte. Kauan aikaa on huomattu, että työläiset visseillä työaloilla, ollen huomattavasti erikoisille vaaroille alttiita, sortuvat erikoisiin tautitajelhin ja ennenaikaiseen kuolemaan.

Vaarallisilla ammattialoilla työskentelevät työläiset, jotka kärsivät väsymyksestä ja uupumisesta, joutuvat huomattavasti pikemmin alttiiksi ammattitaukeille. Väsymys lisää kaikkia erikoisvaaroja ja vähentää kaikkia mahdollisuuksia pelastua ammatin erikoisista vaaroista. Ennen otaksuttiinkin sentähden, että ainoastaan tuollaisissa erikoisesti vaarallisissa ammateissa tarvittiin erikoista suojelusta työläisille.

Myöhemmät tutkimukset osottavat, että ei ainoastaan vaarallisissa ammateissa, mutta teollisuudessa yleensä on olemassa pysyvänen vaara sairaudelle ja ennenaikaiselle kuolemalle väsymyksen ja uupumuksen seurauksena. Tämä on kaikkia työläisiä yhtäläisesti uhkaava vaara, vieläpä hyvienkin työolojen vallitessa, melkein kaikilla tehdasteollisuuden aloilla, lukuunottamatta erikoisesti vaarallisia työaloja.

Tavallisessa tehdastyössä, jossa mitään erikoisen ammattitaudin vaaraa ei ole, väsymys sellaisenaan jo muodostaa mitä uhkaavimman vaaran työläisten terveydelle, sillä, ellei sitä lievitetä, jäytää se elinvoiman ja siten valmistaa mahdollisuuden monien tautien syntymiselle.

Liikarastitus saattaa alttiiksi yhtä hyvin tarttuville kuin yleisillekin taudeille. Tieteelliset laboratorii-kokeellut osottavat, että väsymys huomattavasti heikentää veren voimaa vastustaa bakterioita ja niiden myrkyllisiä tuotteita. Niinpä esimerkiksi kahdesta eläinryhmästä, joista toinen lepää ja toinen on väsynyt lihastolminnasta ja molemmat ovat saastutetut bakterioilla patologisessa tarkotuksessa, väsyneet eläimet kuolevat nopeammin ja suuremmissa joukoissa. Lepoa nauttineet eläimet voivat kokonaan vastustaakin tartuntaa.

Täten siis liikarastitus muodostaa vaaran yleiselle terveydelle samoin kuin yksilöllekin, sillä työläiset, jotka ovat liikarastituksen alaisia, sairastuvat nopeammin tarttaviin tauteihin ja levittävät niitä.

Liikarasittuminen liian pitkistä työpäivistä saattaa uupuneet työlläiset ei ainoastaan tavallisia ja tarttuvia tautteja vastaanottaviksi, se saattaa heidät myöskin enemmän alttiiksi hermostohäiriöille, erittäinkin hermoston murtumiselle monissa eri muodoissaan.

Hermoston murtuminen ja muut hermotaudit ovat seurauksia hermoelimistön liiallisesta kiihottamisesta. Koska keskushermosto johtaa kaikkien tärkeimpien elinten toimintaa, voi hermoston uupuminen tai murtuminen vaikuttaa ruumiin kaikkiin elimiin ja niiden toimintaan. Ankaruutta ja pitkäaikainen väsymys on taudin erikoinen ilmiö. Sydämen, verenkierron, erikolaisten ja ruuansulatuskoneiston epäjärjestykset ovat yleisiä oireita.

Hermoston murtumista, joka aivan näihin saakka katsottiin yksinomaan aivoilla työskentelevien ja hyvinvoivien sairaudeksi, on huomattu lääkäreiden ja fysiologistien taholta pelottavassa määrässä ilmenevän teollisuustyöläisten keskuudessa, jotka ovat jännityksen ja liian pitkien työpäivien alaisia. Liiallisesta työstä johtunut liikajännitys, yhdistettynä sen ponnistuksen kanssa, joka johtuu, kun työskentelyä jatketaan sen jälkeen kun väsymys on tullut, muodostaa tärkeän tekijän tuollaisten hermoston epäjärjestyksen syntymisessä, jotka esiintyvät työläisten keskuudessa ihan samanlaisina oireina kuin toistenkin yhteiskuntaluokkien keskuudessa.

Läheinen yhtäläisyys alkusyihin nähden liikarasittu-
sen ja hermosairauksien välillä on esitetty ulkomaalaisten sairaus-vakuutusyhdistysten tilastoissa. Lääkäreiden toimittama läheinen tarkastus niiden työläisten keskuudessa, jotka saavat valtion hoitoa tai sairausmaksuja Saksassa, ovat osoittaneet, että hermosairaudet ovat lisääntyneet huomattavan pelottavasti heidän keskuudessaan. Yksilöiden lääkärintarkastus osoittaa edelleen, että hermoston murtumiseen johtavien syiden joukossa on yksi vaikuttavin juuri se jännitys, joka vallitsee teollisuustyöaloilla, joiden ominaisena luonteena on nopea toiminta ja samanlaisten ruumiinliikkeiden yksitoikkoinen uudistaminen. Hermoston murtuminen ja hermoston epäjärjestykset ovat niin yleisiä, että lääkärit ulkomailla määrittelevät ne nykykäsiksi ammattitautteiksi. Liian pitkien työpäivien rajoittaminen katsotaan fysiologiseksi välttämättömyydeksi.

Koska nopeus ja spesiaaliseen erautuminen ovat myönnetyt suuremmissa määrässä vallalla Amerikan teollisuudessa kuin missään muualla, niin on varmaa, että työväestön lääketieteellinen tarkastaminen tässä maassa täytyy paljastaa vieläkin yleisemmän hermoston uupumisen olemassaoloa.

Täysi-ikäiset ovat enemmän alttiita hermostohäiriöille kuin nuoret henkilöt. Alttius näille sairauksille on huo-

mattu suurimmaksi 20 ja 45 ikävuosien välillä. Sen johdosta täytyy liialliselta jännitykseltä, joka aiheuttaa hermoston uupumista, suojella yhtä hyvin täysi-ikäisiä kuin nuoriakin.

Alttius hermostohäiriöille voi kulkea perintönä ja voi muodostaa huomattavan vastustuskyvyttömyyden toisessa sukupolvessa. Työläisten suojelemista liikarasiutukselta, joka voi johtaa hermostohäiriöihin, tarvitaan siis rodu säilyttämisenkin kannalta.

Hermoston uupuminen alkaa usein huomaamatta. Erikoisesti vaarallinen terveydelle on se silloin, kun liiallisen työskentelyn jälkeen tämänlainen liikarasiutus ilmenee luonnottomana kiihottumisena, joka salaa väsymyksen ja synnyttää vaiheellista iloisuutta. Vasta sitte kun terveys on vaarallisesti uhattu tulee liikarasiutus huomatuksi ja liikakiihotusta seuraa taantumus ja uupumus.

Liian pitkistä työpäivistä johtuva väsymys voi muuttua kroonilliseksi ja johtaa yleiseen terveyden pilaantumiseen. Vaikka se ei johtaisikaan heti sairauteen jäytää se työläisen elinvoimaisuutta ja johtaa yleiseen heikkouteen, uupumukseen tai ennenaikaiseen vanhuuteen.

Jatkuva liikaponnistelu on osottautunut vaarallisemmaksi terveydelle kuin suoranainen köyhyys vississä määrässä; ja teollisuuspaniikkien aiheuttama työttömyys on aiheuttanut vähemmän vahinkoa terveydelle kuin kauan jatkuva liikatyö. Työpäivän liiallinen pituus itsessään siis jo muodostaa vaaran terveydelle.

Liian pitkät työpäivät aiheuttavat vakavan vaaran silmille. Liian pitkästä työpäivästä ja liian runsaasta valaamisesta johtuva silmänrasituksen vaara lisääntyy olkean ja riittävän valon puutteesta työhuoneissa. Lyhempi työpäivä ei ainoastaan vapauta silmiä liikarasiutukselta, mutta lyhentää keinotekoisessa valossa työskentelemisen aikaa.

Monet seikat teollisuuselämässä, sellaiset kuin liiallinen kuumuus ja kylmyys, pöly, savut y. m. ovat vaarallisia kuulotelimille. Kova ja jatkuva melu tehdasteollisuuden alalla on tärkeä tekijä kuulon menetykseen, varsinkin konetyöläisten, pannuseppien ja metallityöläisten keskuudessa.

Viimeaikaiset kokemukset osottavat väsyneiden työläisten keskuudessa ilmenevän merkittävää kuulokyvyn rappeutumista.

Milloin tahansa työläisen työn luonne tai työn vaatima ruumiinasento vaativat erikoisesti jonkun ruumiinosan käyttämistä, silloin tuo ruumiinosa tai -elin ensimmäiseksi osottaa liikarasiutuksen merkkejä.

Liian pitkät työpäivät lisäävät eri ammattialoilla tuolaisten ruumiinosien tai -ellmien liikarasiutusta ja ahoas-

taan lyhempien työpäivien käytäntöön asettaminen voi vähentää tuollaisen liikarasituksen vaaraa.

Terveyden vaara nykyaikaisessa teollisuudessa.

Nykyaikaisen teollisuuden luonteenomainen merkki on jännityksen lisääntyminen. Koneiston nopeutta yhtämittaa lisätään, yksityisten työläisten käyttämien koneiden lukumäärä kasvaa suuremmaksi, työskentelyprosessit tulevat enemmän ja enemmän monimutkaiseksi sitä mukaa mitä useampia tehtäviä suoritetaan samalla aikaa. Kaikki nämä muutokset merkitsevät samassa suhteessa suurempaa fyysillistä jännitystä työläiselle.

Paitsi koneiston nopeudesta ja monimutkaisuudesta johtuvaa fyysillistä jännitystä uhkaa terveyttä teollisuuden useiden haarojen äärimäinen yksitoikkoisuus. Speksiaaliseurautuminen on johdettu niin pitkälle, että muutokset ja vaihtelut ovat poistetuut vähimpään mahdolliseen määrään saakka. Työn tarkka jakaminen johtaa saman työläisen samanlaisten liikkeiden ja menettelytapojen yhtämittaiseen kertaamiseen, edistäen väsymyksen tuloa ja vaatiem lievennykseksi lyhemmän työpäivän käytäntöön asettamista.

Teollisuuslaitoksissa vallalla olevasta työn nopeudesta ja yksitoikkoisuudesta johtuvia epäkohtia lisää urakatyön väärinkäyttö. Kun jokainen työläinen yrittää työskennellä nopeammin pienen palkanlisäyksen toivossa asetetaan palkinto kiihottamaan työskentelyä, välittämättä mitä se maksaa työläisille fyysillisesti.

Melkein kaikissa tehdasteollisuuksissa työläisten fyysillinen ympäristö voi muodostaa vaaran terveydelle. Näiden teollisuusvaarojen joukossa huomattavimpia ja yleisimpiä ovat pilaantunut ja kostea ilma, liiallinen kuuminen ja kylmyys, melu, huono valaistus, tärinä y. m. Kaikkia näitä vaarallisia tekijöitä ei tavallisesti ole kaikissa työpaikoissa; mutta yksi ja toinen niistä vallitsee melkein jokaisen tehdasteollisuuden alalla. Ne eivät rajoitu ainoastaan n. k. "vaarallisiin ammatteihin", mutta ovat yleisiä myöskin työaloilla, jotka katsotaan vaarattomiksi. Puuvillateollisuutta esimerkiksi ei tavallisesti pidetä "vaarallisena ammattina"; ja kuitenkin työläiset puuvillatehtaissa ovat alttiita ei ainoastaan vaarallisten aineiden hengittämiselle, sellaisten kuin puuvillan pöly ja tomu, mutta ovat myöskin alttiita sekä kuumuudelle että ilman kosteudelle, ankaralle melulle, ilmanvaihdon puutteelle, koneiden tärinälle ja yökötyttävillä lemuilla.

Tutkimukset ovat osottaneet, että nämä tehdaselämän yleiset epäkohdat tekevät työläisen alttiiksi väsymyksen nopeammalle vaikutukselle. Ne siten vähentävät työläis-

ten vastustuskykyä ja väsymyksen kanssa muodostavat lisäsyitä ennenaikaiselle sairaudelle.

Edellämainittujen yleisten vaarallisten tekijäin lisäksi toiset ympäristön vaarat ovat huomattavat yleisiksi useilla ammattialoilla. Ennen otaksuttiin, että sellaiset vaaralliset aineet kuin mineraali- ja kasvipölyt, tomut, kaasut, savut ja teollisuusmyrkyt uhkasivat työläisten terveyttä ainoastaan muutamissa vaarallisissa ammateissa. Nyt tiedetään, että niiden työalojen ja ammattien lukumäärä, joissa yksi ja toinen näistä vaarallisista aineista on vaikuttamassa, on niin suuri, että ne eivät muodosta vaaraa ainoastaan muutamilla erikoisilla ammattialoilla, vaan ovat yleisiä kaikilla tehdasteollisuuden tärkeimmillä aloilla.

Väsymyksen ominaisuudet ja vaikutukset.

Välttämättömyys liian pitkien työpäivien rajoittamiselle perustuu pääasiassa ihmisen fysiologisiin ominaisuuksiin. Sillä lääketiede on osottanut, että samalla kuin väsymys on normaalin ilmiö — luonnollinen seuraus ruumiillisesta ja henkisestä ponnistelusta — liikarasitus tai uupumus on epänormaalin ilmiö — seuraus liiallisesta työskentelystä, joka on ulotettu ihmisruumiin kestävyysvoimien ulkopuolelle.

Kaksi prosessia on jatkuvasti käynnissä elävässä ruumiissa: sulautuminen tai rakentuminen ja hajaantuminen tai materian muodostuminen yksinkertaisempiin kemiallisiin muotoihin, jotka lopullisesti poistetaan tarpeettomina tuotteina. Näihin kahteen prosessiin, joita yhdistettyinä nimitetään metabolismiksi, perustuu elämä itsessään ja tähän elämän perusolemukseen meidän täytyy kääntyä saadaksemme selville mitä väsymys on.

Työskentelyn aikana kemiallisen muutoksen tuotteet lisääntyvät. Liiallisesti väsynyt henkilö on kirjaimellisesti myrkytetty henkilö, myrkytetty omien liikatuotteidensa vaikutuksesta. Nämä liikatuotteet ovat myrkyllisiä jätteitä, jotka syntyvät soluelämän kemiallisista prosesseista. Ne kiertävät veressä myrkyttäen aivot ja hermoelimestön, lihakset, rauhaset ja muut elimet, kunnes ne ovat normaalisti palaneet veren synnyttämässä hapossa, poistetut ruumiista maksan tai munuaisten kautta tai eristetyt keuhkojen kautta.

Kun nämä liikatuotteet kokoontuvat vereen, syntyy väsymys. Kun ne kerääntyvät suuremmiksi fysiologista tai normaalimääräänsä seuraa uupumus ja terveys joutuu vaaraan. Liiallisen työskentelyn jälkeen lisääntyy myöskin energiaa tuottavien materiaalin kulutus, joka on välttämätöntä toiminnan jatkumiselle. Eristämisprosessi on silloin suurempi kuin rakentamisprosessi.

Liian pitkien työpäivien rajoittamisen välttämättömyyden tärkeyden osottavat edelleen viimeaikaiset lääketieteelliset tutkimukset, jotka vakuuttavat, että väsymys johtuu ei ainoastaan varsinaisesta myrkytyksestä, vaan vissinlaisesta väsymys-myrkystä, jonka kemiallinen ja fyysillinen ominaisuus analysoidaan samanlaisiksi kuin toistenkin bakteerimyrkköjen, kuten esim. kurkkumätämyrky. Tämä teoria osottaa, että kun sitä keinotekoisesti tartutetaan eläimiin suuressa määrin niin väsymysmyrky aiheuttaa kuoleman.

Liian pitkien työpäivien vaarat lisääntyvät sen toiseikan takia, että työläinen useinkaan ei huomaa milloin väsymys alkaa. Vasta sitte, kun vahinko on tapahtunut ja terveys on vaarassa liian pitkien työpäivien johdosta, huomataan se.

Vaikka väsymys voi tuolla tavalla kehittyä huomamatta on väsymyksen laitt ja sen kehityksellinen kasvaminen tarkasti tutkittu tieteellisillä mittauskoneilla. Ensimmäinen tuollainen kone — ergograafi — keksittiin mitaamaan vussin lihaksen tai lihasryhmän väsymystä. Se merkitsee pyörivään silinteriin urat sitä mukaa kuin sormilihakset supistuvat nostacssaan vussinpainoista painoa tai painaessaan vissiin määrään kankeaa vieteriä säännöllisillä väliajoilla. Tuollaiset merkit osottavat ensin jatkuvasti lisääntyvää lihaksen supistumisvoimaa ja sitte jatkuvaa supistusvoiman heikkenemistä, jonka suhde ja säännöllisyys vaihtelee eri yksilöiden välillä.

Sen jälkeen, kun vissi määrä väsymystä on syntynyt, tulee lihas kykenemättömäksi suorittamaan enemppää työtä ellei sille tarjota kevyempää painoa tai herkemppää vieteriä tai ellei sen supistumisvoimaa lisäätä joko keinotekoisesti kiihottamalla lihasta tai sallimalla riittävä lepoaika ennenkuin työtä jatketaan. Ellei väsymys ole kehittynyt liian pitkälle riittää tämä poistamaan vahingollisia väsymysmyrkköjä, jotka ovat syntyneet lihaksessa. Kun väsymys on kehittynyt uupumukseksi tarvitaan paljo pitempi lepoaika lihaksen saattamiseksi käyttökuntoon tai voi se tulla kokonaan kykenemättömäksi.

Että vältettäisiin huomaamatta kehittyvän väsymyksen liian pitkälle muodostumista on siis estettävä liikarastus liian pitkien työpäivien kautta.

Välttämättömyyttä pitkien työpäivien rajoittamiseen painostaa myöskin se selkka, että suurin jännitys liittyy siihen työhön, jota harjoitetaan sen jälkeen kun väsymys on alkanut.

Tieteelliset tutkimukset vahvistavat tämän tosiasiaksi ja osottavat ergografin kautta, että viimeiset sormilihaksien pienet supistumiset kuluttavat enemmän energiaa ja uuvuttavat enemmän kuin ensimmäiset laajemmat, jotka tapahtuvat ennen kun väsymys on alkanut.

Kun työpäivät ovat niin pitkät, että työtä täytyy jatkaa sen jälkeen, kun väsymys on alkanut, ovat terveyden vaarat sitä mukaa suuremmat. Suurempi vahinko on seurauksena väsynellä lihaksilla suoritetusta työstä kuin ankarammasta työstä, joka suoritetaan ennen kun työlläinen on väsynyt. Tämä johtuu siitä, että jännitys tai jatkuva tahdonvoiman ponnisteleminen on uuvuttavampaa kuin työ itse.

Kaikkein vakavin vaara terveydelle on liian pitkistä työpäivistä sen takia, että liiallinen ponnistelu kuluttaa hermoston energiaa. Sillä kaikki teollisuustyö, sisältyköönpä siihen lihaksien ponnisteluja tai ei, vaatii hermostoelimien toimintaa. Liian pitkät työpäivät voivat siis kokonaan uuvuttaa hermoston toiminnan.

Energia johdetaan hermosoluista; hermoväreilyt johtavat sen lihaksiin. Hermostoelimistön väsymys johtuu samasta kaksoisyydestä kuin lihaksien väsymys; myrkyllisten liikatuotteiden kasaantumisesta ja toiminnan ylläpitämiselle välttämättömien aineiden kuluttamisesta. Tiedemichet ovat erittäin hermoston väsymisen virstistä paikasta — onko se hermokeskuksessa tai hermohaaroissa. Pääasiassa ovat he kuitenkin yksimielisiä, nimittäin siinä, että väsymys aiheuttaa vahinkoa hermoston jollekin osalle ja että se siten antaa huomattavaa edistymismahdollisuutta hermosairauksille, ellei sitä voida korvata levolla.

Levon aikana poistuu väsymys. Lepo on siis fysiologinen välttämättömyys. Nykyaikaisen teollisuuden nopeuden vallitessa yksityinen työlläinen voi jatkaa tehoisaa työskentelyä ainoastaan sillä ehdolla, että yhtenä päivänä syntynyt väsymys korvataan täydellisesti ennen seuraavaa päivää. Ellei väsymystä korvata riittäväällä levolla jää jällelle vaillinki, jota aluksi ehkä vähän huomataan, mutta joka välttämättömyydellä kasaantuu ja lyhemmän tai pitemmän ajanjakson jälkeen johtaa täydelliseen fyysilliseen murtumiseen.

Kun yksilö on työskennellyt itsensä uuvuksiin liian pitkien työpäivien kautta niin normaalin lepo ei riitä sitä korvaamaan. Hän on kirjaimellisesti "pelannut itsensä ulos".

Työskentelyn kestäessä kemiallisten muutosten tuotteet lisääntyvät. Jonkinlaisen käsityksen palamisesta tai kemiallisesta prosessista, joka tapahtuu moidän lihaksissamme, saa siitä tosiasiaa, että jokaisella henkilöillä sisäänhengitetty ilma menettää noin yhden viidennen osan happikaasupitoisuudestaan ja lisääntyy hiilihappopitoisuudessaan enemmän kuin satakertaisesti. Eräs hyvin tunnettu tieteellinen kokeilu on osoittanut, että työpäivän kuluessa ihminen hengittää ulos melkein kaksi kertaa niin paljon hiilihappoa kuin lepopäivänä. Sisällinen palaminen

on vielä nopeampaa. Mutta levon aikana on lihaskudonnan lisääntymisprosessi nopeammassa toiminnassa. Työskentelyn aiheuttamat vahingolliset tuotteet poistuvat nopeammin ja lihaskudokset rakentuvat uudelleen. Tämä on pääsyy miksi levon puute on vahingollinen ruumiin elimistölle.

Pitkien työpäivien vaikutus turvallisuuteen.

Erikoisesti painostaa työpäivän lyhentämisen tarpeellisuutta väsymyksen erilaisista seurauksista aiheutuvat tapaturmien vaarat.

Tilastotiedot kalkista maista, joissa on pantu merkille tunnit, jolloin tapaturmat ovat tapahtuneet, ovat osoittaneet, että tapaturmien lukumäärä näyttää kasvavan viisien työtuntien jälkeen. Kaikkein viimeisimpien tutkimusten mukaan tapaturmien luku on tavallisesti korkein viimeistä edellisen työtunnin aikana, jolloin lihasten kontrolli ja huomiokyky on alimmillaan. Työajan loppupuolella tapaturmaprosentti voi alentua tuotantoprosentin alentumisesta tai levon saannin tietoisuudesta johtuneena.

Senjälkeen kun väsymys on alkanut on huomiokyky vastakaissessa suhteessa kestäväisyyskykyyn ja suoritettun työn nopeuteen verrattuna. Kiihkeä yrittäminen vaatii aina huomiokykyä ja huomiokyvyn väsyminen johtuu yritysten jatkamisesta ja niiden ylläpitämisen vaikeudesta.

Fysiologisen vastavaikutuksen aika on annettu nimeksi sille väliajalle, joka on jonkun ulkonaisen ilmiön tapahtumisen ja sen välillä kuin sen on ilmaissut huomaneensa joku vissi yksilö. Tähän väliaikaan vaikuttaa suuresti väsymys. Kun aivot väsyvät niin huomiokyky veltoistuu ja vastavaikutusaika venyy pitemmäksi. Siis liikarasituksen jälkeen on väsynyt työmies altis suuremmalle vaaralle, koska silloin tapahtuu vastavaikutus hitaimmin ja huomiokyky on alhaisin.

Pitkien työpäivien huonot vaikutukset moraaliin.

Pitkistä työpäivistä aiheutuvat vaarat käyvät selville myöskin siitä moraalista rappeutumisesta, joka johtuu liikaväsymyksestä. Moraalisten käsitteiden höllentyminen seuraa fyysillistä heikkoutta. Liiallisen pitkän työskentelyn jälkeen on liiallisesti rasittunut työläinen huumautunut tai valmis antautumaan törkeisiin huvituksiin ja kiihotuksiin.

Kun työpäivä on niin pitkä, että mitään tilaisuutta ei jää vähimmällekkään määrälle lepoaika ja virkistystä, niin vapautusta työn jännityksestä usein haetaan alkoholipitoisista kiihotusaineista. Teollisuustyöläisten keskuudessa on halu juopotteluun usein seuraus tehdastyösken-

telyn ominaisuuksista, sellaisista kuin liiallisesta kuumuudesta tai pölyn hengittämisestä niillä monilla työaloilla, joilla tuollaisia epäkohtia on olemassa. Juoppous myöskin usein johtuu työlläisen halusta saada jotain kiihottusta tai korvausta kulutetulle energialle.

Pitkien työpäivien huonot vaikutukset yleiseen hyvinvointiin.

Tehdasteollisuusmaiden kokemukset ovat osottaneet liikatyön huonot vaikutukset yleiseen hyvinvointiin. Terveys on valtion perustus. Ei mikään kansakunta voi edistyä, jos sen työlläiset tulevat vaivasiksi jatkuvasta liikaponnistuksesta. Liian pitkistä työpäivistä johtuva inhimillisen energian menetys on kansallinen tappio ja tulee välttämättömyyden pakolla johtamaan kansakunnan hyvinvoinnin alentumiseen.

Liiallisesta työstä uupuneiden työlläisten menettämä moraalinen itsehallitsemiskyky ja yritteliäisyyden puute on yhteiskunnallinen tappio. Kansakunnan hyvinvoinnille välttämätön perhe-elämä tulee hävitetyksi. Pitkien työpäivien jälkeen työlläiset harvoin näkevät nuoria lapsiaan eikä heillä ole aikaa tai energiaa työpäivän jälkeen jakaa perhe-elämän iloja. He ovat liian uupuneita käyttääkseen hyväkseen sellaisia edistyksen välineitä, joita valistuneet yhteiskunnat tarjoavat, sellaisia kuin yleisiä kirjastoja, luentoja, virkistyslaitoksia y. m. Tämän täytyy välttämättä vaikuttaa taannuttavasti yhteiskuntaan yhtä hyvin kuin yksilöön. Sillä asujamiston jotenkintaan huomattavan osan rappeutuminen välttämättä alentaa koko yhteiskuntaa fyysillisesti, henkisesti ja moraalisesti.

Lyhyen työpäivän hyvät vaikutukset yleiseen hyvinvointiin.

Historia, joka on osottanut pitkistä työpäivistä johtuvan rappeutumisen, osottaa ei ensinkään vähemmän selvästi sen uudestasytymisen, joka johtuu lyhemmistä työpäivistä. Lyhemmät työpäivät ovat olleet hyödyllisiä yksilölle ja yhteiskunnalle samalla tavoin missä tahansa käytäntöön asetettuna ja ovat kohottaneet kaikkia elinstandardeja. Missä riittävä aika on kulunut lyhemmän työpäivän käytäntöön ottamisesta, siellä seuraava sukupolvi on osottanut tavatonta parantumista fyysillisesti, henkisesti ja moraalisesti.

Jatkuvan työn jälkeen on vissi määrä lepoa ja virkistystä fysiologinen välttämättömyys. Työlläisen olosuhteet määräävät suuressa määrin josko hän käyttää tai ei hyväkseen itsekehittämis-tilaisuuksia tai soveliaita virkistyskeinoja. Työlläinen, joka ei ole uuvuttanut energiaansa liikarasituksella, käyttää vaistomaisesti joutohetkensä paremmin.

Näistä tilaisuuksista kaikkein huomattavimmat ovat uudet nykyaikaiset kehityksen ja kasvatuksen muodot, jotka ovat avoinna palkkatyöläisille.

Melkein kaikki suuremmat kaupungit Yhdysvalloissa ja useat pienetkin kuluttavat aina kasvavia summia asukkaidensa kehittämiseksi. Tämän liikkeen kasvaminen on ollut merkillepantava ilmiö. Se alkoi leikkipaikkojen varustamisella lapsille. Kaupunkien hallinnot ottavat nyt yhä enemmän ja enemmän kunnallishallintotehtäväkseen seurustelukeskuksien ylläpitämisen täysi-ikäisille. V. 1915 johtivat ja ylläpitivät kokonaisuudessaan tai osittain virkistyskeskuksia ja leikkipaikkoja jotkut kunnallishallinnon osastot 250:ssä kaupungissa. 133 kaupunkia ilmoittivat, että 612 koulu- tai muita rakennuksia käytettiin huvi- ja virkistystarkoituksiin. Keskimääräinen osanotto kaikkiaan 73 tuollaisessa laitoksessa oli 54,865 henkilöä.

Rinnatusten täysi-ikäisten virkistys-liikkeen kanssa kehittyi uusia tilaisuuksia yleiselle kansanopetukselle. Paitsi säännöllisiä iltakouluja ja yleisiä iltaluentoja koulujärjestelmän yhteydessä kasvavat sivuluokat valtion ja yksityisissä yliopistoissa nopeasti. Niinpä esimerkiksi Minnesotan yliopiston ilta-sivuluokille oli kirjoittautunut 1,600 oppilasta syysk. 1915 ja helmik. 1916 välisellä ajalla. Chicagon yliopiston kirjevaihto-osastolla oli 3,200 oppilasta v. v. 1914—1915; Californian yliopiston samanlaisella osastolla oli lähes 5,000 ja Wisconsinin yliopiston noin 9,000 v.v. 1915—1916.

Kaikki tämä toiminta silmännähtävästi vaatii, että työläisillä on ei ainoastaan jonkunverran joutoaikaa työtuntien jälkeen, mutta että heidän ajatuskykynsä ovat riittävän virkeät vastaamaan tarjolla oleviin tilaisuuksiin.

Parhaimmat esimerkit lyhemmistä työpäivistä yhteiskunnalle ja työläisille koituvista eduista ovat tavattavissa Australiassa. Liike kahdeksan tunnin työpäivän saavuttamiseksi alkoi Victoriassa yli viisikymmentä vuotta sitte. Uudessa Seelannissa asetettiin kahdeksan tunnin työpäivä käytäntöön 1901. Useimmissa toisissa Australian valtioissa palkka-sovintolautakunnat tai neuvotteluoikeuslaitokset ovat oikeutetut lain kautta määräämään korkeimman työpäivän pituuden. Austraalian yllöikeuden presidentin, tuomari Higginsin mukaan on "yleinen Australian keskitaso" 48 tuntia viikossa.

Näissä siirtomaissa on lyhyt työpäivä ollut käytännössä riittävän kauan osottaakseen seuraukset. Tehdastarkastajain ja muiden tutkijain todistukset taipuvat vakuuttamaan todeksi, että työläiset ovat hyötynneet suuressi voimakkuudessa ja tehokkuudessa ja että koko yhteiskunnan hyvinvoinnille on lyhyt työpäivä ollut eduksi.

Lyhempi työpäivä ja kansalaisvelvollisuuksien täyttäminen sekä ulkomailla syntyneiden kansalaistuttaminen.

Kansanvallan menestys ja turvallisuus riippuu kansalaistensa persoonallisista ominaisuuksista ja älykkäisyydestä. Sillä äänioikeuden käyttämisessä ratkaisee äänestäjien henkinen ja moraalinen kykeneväisyys. Nykyaikaisen teollisuuden vallitessa tarvitaan lepoaika moraalin ja älyn kehittämiseksi. Tästä johtuu, että lepoaika on tärkeä välttämättömyys kansalaisvelvollisuuksien kunnolliselle täyttämiseksi.

Jos kansanvalta mielitään saada kukoistamaan, niin sen kansalaisten kasvatusta ei saa päättää 14 vuotiaana, jolloin palkan ansaitseminen tavallisesti alkaa. Sen täytyy olla jatkuvaa prosessia, joka saattaa miehet ymmärtämään suuret päivän kysymykset mikäli ne esiintyvät, keskustelemaan niistä ja muodostamaan mielipiteensä niistä.

Siis valtion etujenkin tähden teollisuustyö on rajoitettava; ensiksi, että lepoa voidaan saada ulkopuolella työtuntien; toiseksi, että työlläinen ei ole liiaksi uupunut voidakseen käyttää hyväkseen joutoaikansa.

V. 1910 kymmenmiljoonaa yli 10-vuotiaista amerikalaisista olivat syntyneet ulkomailla. Melkein kolme miljoonaa heistä tai yksi jokaisesta neljästä eivät osanneet puhua englanninkieltä. Oli kuuden ja seitsemän miljoonan välillä ulkomailla syntyneitä yli 21-vuotiaita valkoihoisia mieshenkilöitä, joista puolet (55 pros.) eivät olleet kansalaistutettuja.

Vuosien 1911 ja 1914 välillä siirtolaisuus sen lisäksi nousi noin kolmeen miljoonaan. Suuri osa näistä miljoonista työskentelee teollisuudessa, erikoisesti suurissa tehdaslaitoksissa, sellaisissa kuin rauta- ja terästehtaissa, sotatarvetehtaissa, kutomatehtaissa y. m.

Kaikkialla maassa aletaan yhä enemmän käsittämään, että tärkein välttämättömyys siirtolaiselle on amerikalaisuutuminen, se on, tilaisuus oppia lukemaan ja kirjoittamaan englanninkieltä ja tutustumaan amerikalaisiin tapoihin ja laitoksiin.

Amerikalaisuutuminen on välttämätön tarve ei ainoastaan yksinomaan siirtolaiselle, mutta itse tasavallan olemassaololle. Ellei nykyisiä ja tulevia miljoonia siirtolaisia tehdä erottamattomaksi osaksi kansasta, jotka ymmärtävät meidän tapojamme ja laitoksimme, ovat osallisia kansanvallan tarkoituksista ja ihantelsta, niin itse kansakunta on vaarassa.

Yksikään mies ei voi tulla kansalaiseksi ellei hän kykene puhumaan englanninkieltä. Englanninkielen oppiminen on siis avain kansalaisoikeuksiin. Se on välttämätön ehto amerikalaisen elintapojen hyväksymiselle; osanotolle yhteiskunnalliseen elämään. Englanninkielen tai-

tamattomuus on suurin este teollisuuden edistykselle. Se estää jaoittamasta yhteen kokoontuneita siirtolaisasukkaita. Se lisää teollisuustapaturmien, loukkauksien ja ammattitautien lukua sen vuoksi, kun siirtolainen ei ymmärrä määräyksiä tai terveydellisiä sääntöjä, joita palnataan tai suullisesti annetaan teollisuuslaitoksissa.

Kasvava käsitys amerikalaisuttamisen välttämättömyydestä on johtanut yli maan ulottuvaan liikkeeseen ilta-koulujen järjestämiseksi englanninkielen opettamista varten ja erikoisen opetuksen antamiseksi amerikalaisen laitosten tuntemisessa. Liittovaltion, valtioiden ja kaupunkien viranomaiset pyytävät suurempia rahaluovutuksia näihin tarkoituksiin.

On selvästi käsitettävää, että koko tämä amerikalaisuttamisohjelma on mahdoton ellei joutoaikaa varata työtuntien jälkeen, että työläisillä olisi mahdollisuus käyttää edukseen tarjottuja tilaisuuksia.

Uuden kielen opettaminen täysi-ikäisille ulkomaalaisille on melkein toivotonta elleivät he voi tulla sitä opiskelemaan jossain määrin virkeällä ajatuskyvyllä. Suunnitelma amerikalaisuttamisesta kukistetaan, jos työpäivät ovat niin pitkät, että mitään joutoaikaa ei ole iltasilla tai jos siirtolaistyöläiset ovat liian väsyneitä voidakseen käyttää sitä edukseen.

Vuonna 1252 rakennettu Buddhan kuva.

JAAPPANI

Silmäys Jaappanin kehitykseen ja imperialistisiin pyrkimyksiin.

Viime aikoina on tuo kaukana idässä sijaitseva maa, Jaappani, tullut yhä laajemman huomion esineeksi. Onpa siinä syytäkin. Jaappani on perin nopeasti viime vuosikymmeninä osannut omaksua kapitalistisen järjestelmän perusteita. Aasialaisesta fodalivallasta on se muuttumassa europalai-

sen suurvallan mukaiseksi. Aivan toisin kuin naapurinsa Kiina, joka vasta hiljattain, ulkomaavaltajien avulla, on ottanut pienehkön askeleen kapitalismia kohden. Jaappanin kapitalistuksessa, avautuu maassa myöskin kaikki kapitalismin seuraukset. Työläisten riistäntä tapahtuu nykyaikaisella tavalla, mitä moninaisimmilla keinoilla. Muodostuu uusi hallitseva luokka — rahamiesten harvainvalta.

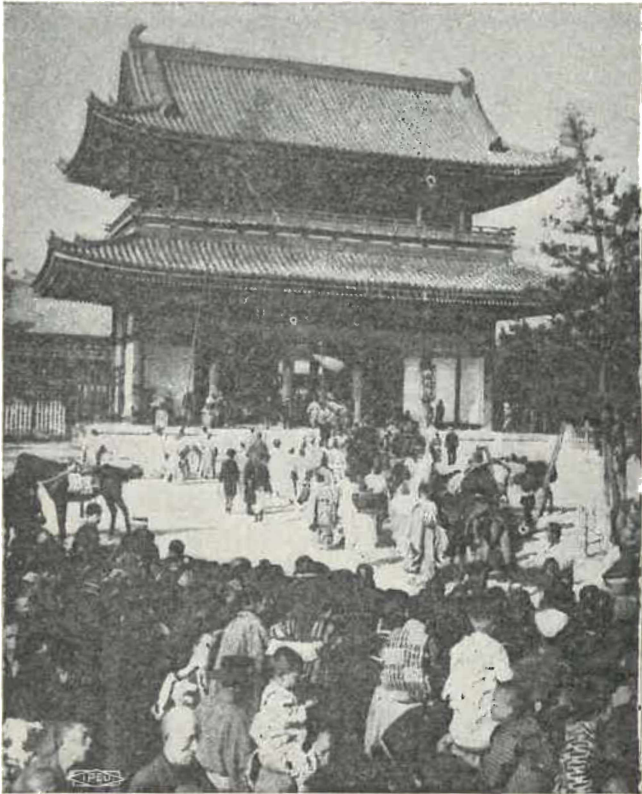
Jaappanin pyrkimys nousta takapajuisuudestaan nykyaikaiselle kannalle on etenkin nyt Europan sodan aikana suunnattomasti vahvistunut. Imperialistinen politiikka muodostaa siinä tärkeän osansa. Maan hallitseva luokka näkee imperialismissa tulevaisuutensa toteuttajan. Muut valtat taasen katselevat karsaasti tätä Jaappanin pyrkimystä. Yhdysvalloissakin saamme yhtenäen kuulla tästä itäisestä naapuristamme, mitenkä se saattaa hyökätä maahamme j. n. e.

Ennenkuin kuitenkin käymme lähemmin tarkastelemaan Jaappanin imperialismia ja miksi Yhdysvaltain kapitalistiluokka sitä pitää silmätikkunaan, luokaamme lyhyt katsaus Jaappanin kehitykseen ja imperialismiin alkuvaiheisiin.

Jaappani maantieteellisen asemansa puolesta suuresti muistuttaa Englantia. On saarivaltakunta. Sen suuruus on seitsemänkymmentäkuusi tuhatta neliömailia. Sen lisäksi tulee Korea, jonka Jaappani anasti v. 1910, jonka suuruus on kahdeksänkymmentäneljä tuhatta neliömailia. Jaappanin asukasluku oli v. 1912 52 miljoonaa — noin yksi kuudesosa Kiinan asukasluvusta ja vähän yli puolet Yhdysvaltain asukasmäärästä. Koreassa ja Formosassa on kuutisentoista miljoonaa asukasta. Yhteensä siis 68 miljoonaa asukasta.

Jaappanin varhaisempi historia on kokonaan hämärän peitossa. Vasta viimeaikoina, europalaisen tutkimustavan tultua tutuksi, on siihen voitu edes hieman luoda valoa. Niinpä arvellaan vasta

kolmannella vuosisadalla maahan tuodun alkeellisen kirjetustaidon. Mutta vasta viidennellä vuosisadalla ensikertaa alettiin tehdä muistiinpanoja.

Luentosali Sokohu-Ji temppelin edustalla. Perustettu vuonna 1392.

Erinäisten tutkielmien kautta päätellään, että Jaappanin valtakunta perustetiin jo v. 660 ennen ajanlaskumme alkua. Maa on ollut milloin jyrkän itsevaltiuden, milloin puoleksi itsenäisten feo-

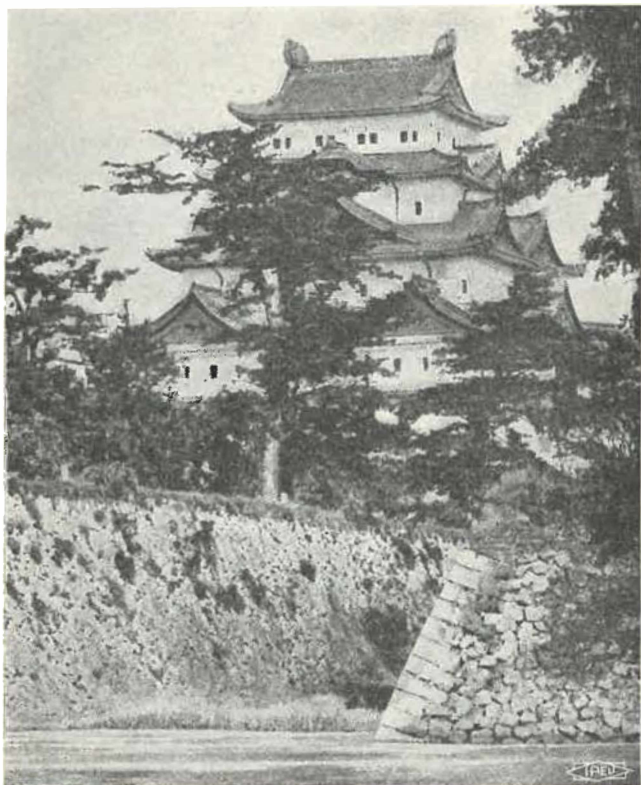
daaliherrojen riistettävänä. Näitten voimien välillä käytiin monisatavuotisia sisällisiä taisteluja, väestön työtätekevän luokan kärsiessä raskasta kuormaa.

Europalaisia kävi Jaappanissa jo kuudennella- ja seitsemännellätoista vuosisadalla. Olipa siellä yhteen aikaan aimo joukko lähetyssaarnaajiakin. Näitten "viisauksista" ja europalaisten riistännän esimausta jaappanilaiset pian saivat kyllikseen ja niinpä seitsemännentoista vuosisadan alkupuolella europalaiset suljettiin kokonaan maasta. Näin eristettynä europalaisista, Jaappani pysyi aivan viime vuosisadan puoliväliin.

Kun europalainen vaikutus alkaa saada maassa jalansijaa, alkaa myös vasta maan taloudellinen kehityskin edistyä. Feodaalinen valta murtuu murtumistaan. Maan kapitalistituminen pääsee kehdestaan. Tähän asiaintilaan ei suinkaan jouduttu sattuman kautta. Siihen oli omat taloudelliset syynsä, jotka painostivat sekä sisästä että ulkoapäin. Maan sisällinen tilanne muodostui sellaiseksi, että vallassaolevan luokan täytyi tehdä myönnytyksiä hallitsevillekin. Europan maissa kapitalismi oli jo vankalla perusteella, joten se saattoi työntää käsivartensa ulommaksikin. Niinpä joutui Jaappanikin sen kanssa tekemisiin. Joutui solmimaan liittoja, tekemään crinäisiä sopimuksia usean ulkovallan kanssa.

Venäjä alkoi ulottaa valtaansa kaukaiseen itään, antaen siten Jaappanille varoituksen. Englannin "ooppiumi-sota" Kiinassa 1840—42 antoi taasen Jaappanille varoituksen, että se joutuu pian tekemisiin muitten kanssa, ellei ajoissa pidetä vaaria. Ranskalaiset tarjosivat Jaappanille v. 1846 "suojelusta Englannin ryöstöaikeita" vastaan. Hollantilaisetkin varottelivat sitä Englannin tarkoitusperistä. Niinpä viime vuosisadan keskivaiheilla maan hallitseva luokka alkoikin oivaltaa, mikä vaara heitä uhkasi ulkovaltojen taholta.

Yhdysvaltain teollisuuselämän kasvaessa, Californian kulta-alueitten lisätessä maan kultavaroja ja yleensä kapitalismin täällä päästessä jal-

Jaappanin feudalismin jättelä. Nagoyan linna, rakennettu 1698.

keilleen, alettiin täältäkin käsin silmäillä kauppa- ja riistopaikkoja idässä. Jaappania alettiin silmäillä. Kokeiltiin. Kokeet pettivät. Jaappanilaiset oivalsivat amerikalaisen lähentelemisessä ole-

van pahaa takana. Niinpä kokeilulle lähtencitä laivoja kohtelivat jaappanilaiset kovakouraisesti. Tästä sai Yhdysvallat syytä ryhtyä "tepsiviin kei-

Tokion kalaranta.

noihin" Jaappania vastaan v. 1850. Amerikan kapitalistiluokka alkoi tuntea voitonhajua. Niinpä hallitus päättikin lähettää Jaappaniin sotalaivasto-osaston, vaatimaan Yhdysvalloille kauppaetuja ja "kunnollista kohtelua".

Valmistuksia tehtiin huolellisesti, sillä nyt päätettiin tositeolla päästä käsiksi Jaappaniin. Hankittiin karttoja, palkattiin tulkkeja, tiedemiehiä, y. m. Retken johtajaksi pantiin laivastokomentaja Perry. Tämä lähtikin laivastoineen matkalle marraskuussa v. 1852. Heinäkuussa seuraavana vuonna saapui laivasto Jaappanin rannalle, Yeddon lahdelle. Nyt syntyi Jaappanin hallitsevan luokan keskuudessa hämminki.

Ensikertaa vuosisatoihin, pitivät puoli-itsenäiset valtaherrat keskinäisiä neuvotteluja. Yhdysv. laivastonkomentaja teki suorasukaisesti työnsä. Vaati laivalleen jonkun maan korkeimman virkailijan. Antoi hänelle Jaappanin hallitsijalle Yhdysv. presidentin kirjelmän, jossa vaadittiin etuja Yhdysvalloille. Tämän tehtyään lähti Perry paluumatkalle, käskien jaappanilaisten antamaan vastauksen seuraavaksi kevääksi, jolloin hän palaisi sitä ottamaan.

Seuraavat kuukaudet Yhdysvaltain laivaston lähtemisestä olivat Jaappanin nykyaikaisen militarismien varsinaisia syntymishetkiä. Kuumcentapaisella kiireellä alettiin ryhtyä sotilasvalmistuksiin. Feodaalivallasta ei niin vaan muutamassa hetkessä muuteta nykyaikaista sotilasvaltaa. Sen huomasivat pian maan hallitsevatkin. Senpävuoksi he katsoivatkin parhaaksi välttää epätoivoista sota ja antaa periksi. Kun Perry laivastoineen saapui uudelleen Jaappanin rannalle, helmikuussa, 1854, osotti Jaappanin hallitseva luokka suuria kohteliaisuuksia. Yhdysvalloille tehtiin sopimus, että amerikalaiset laivat saavat purjehtia crinäisiin Jaappanin satamiin, saavat muonituksia j. n. c. Jaappani oli avattu kapitalismille!

Tämä sopimus oli alkua. Englanti, Hollanti ja Venäjä saivat kohta jälkeensä samanlaisen aikaan. Varsinaisia kauppasopimuksia ne eivät vielä olleet. Senpätakia eivät ne vielä tyydyttäneet ulkomaisia hallitsevia. Vuosina 1857 ja 1858

tehtiin jo uudet sopimukset Yhdysvaltain ja Jaappanin välillä. Ensimmäisessä sopimuksessa annettiin amerikalaisille oikeus asettua asumaan jaappanilaisiin satamakaupunkeihin. Jälkimmäisessä sopimuksessa päätettiin, että Yhdysvaltain ja Jaappanin välillä sai käydä vapaata kauppaa Yokohaman satamassa. Englanti, Ranska ja Venäjä saivat myös kauppasopimuksia Jaappanin kanssa.

Jaappanilaisia kalastajia.

Eri hallitsevat luokat joutuivat suuriin eturistiriitoihin ulkomaitten sekaantumisen kautta. Maassa syntyi sekava, metelinen aika, johon tietenkin ulkomaavallat osaltaan vaikuttivat, puristaakseen lisää hyötyä maasta. Jopa kiellettiin uudelleen ulkomaalaisilta maahan pääsy. Tällöin kaikki ulkomaavallat yhteisesti asettuivat Jaappaniin nähden jyrkälle kannalle — uhkasivat sodalla.

Feodaalinen valta säatiin maassa kuitenkin kukistettua. Valta keskitettiin mikadon — keisarin, ympärille. Yeddon kaupunki muutettiin Tokioksi, feodaaliset jätteet joutuivat ankaran vainon alaiseksi. Vuonna 1871 feodaalisista etuoikeuksista tehtiin loppu ja maata alettiin järjestää kapitalistiseen tapaan. Feodaalivalta jäi rippeiksi.

Kiireisesti alettiin omaksua kaikkia euroopalaisia tapoja ja laitoksia. Ryhdyttiin perustamaan kouluja, tutkittiin ulkomaisia keksintöjä, teollisuuslaitteita omaksuttiin j.n.e. Länsimaiseen tapaan muodostettiin hallituskin. Mikadon rinnalle luotiin lainlaadinnallinen valta. Sen lopullinen muoto vahvistettiin perustuslaissa v. 1890. Sen mukaan mikadon rinnalla on kaksikamarinen eduskunta — ylä- ja alahuone.

Kun feodaalinen valta oli murrettu, ulkomalainen pääoma pääsi vapaasti vaikuttamaan maassa. Kehitys muodostuikin koko nopeaksi. Teollisuus- ja kauppaelämä muodostui, lyhyeen aikaan nähden, tavattoman vilkkaaksi. Maassa syntyi uusi valtaluoikka — raha-, kauppa- ja teollisuusluokka.

Nyt alkaa Jaappanissa uusi vaihe. Kapitalistisen järjestelmän vahvistuessa, alkaa maassa valtava imperialismi saada jälansija. Sensijaan, että vielä vähää aikaisemmin Jaappani oli kapitalististen maitten silmissä nieltävänä palana, alkaa Jaappanin uusi valtaluoikka vuorostaan katsella ympärille. Eikä pitkälle tarvinnut katsellakaan. Kiina oli naapuristossa.

Jaappanin imperialistiset pyyteet eivät suinkaan syntyneet senvuoksi, että maan teollisuus olisi jo käynyt niin voimakkaaksi, että ylituotantoa olisi syntynyt, joten olisi tarvinnut uusia markkinapaikkoja. Nyt vielä kukaan ei Jaappanin teollisuus vastaa kaikkia oman maankaan tarpeita. Virallisten tilastojen mukaan asuu nykyään noin 64 prosenttia väestöstä maaseudulla. Maan kokonaistuotannosta käsittävät maanviljelystuotteet noin 70 prosenttia.

Vuoden 1907 tilaston mukaan eli 46 prosenttia maan väestöstä yksinomaan maataloudella, 22 prosenttia sai suurimmaksi osaksi tulonsa maatalou-

Inarin temppelin pylväskäytävän kaupustelijoita — linnun myyjä ja ennustajia.

dellisilla toimilla ja siinä sivussa tekivät tavallisesti jotain teollista kotityötä. Jälellä oleva 32 prosenttia koko väestöstä jakaantuu eri ammatteihin, kuten virkamiehiin, opettajiin, taiteilijoihin,

merimiehiin, käsityöläisiin, y. m. Varsinaista teollisuustyöväestöä on siis varsin vähäpätöisesti. Tehtaat ovat yleensä vähäpätöisiä. V. 1907 niissä työskenteli miestyöläisiä 257,356 ja naistyöläisiä 385,936. Näistäkin 57,597 oli vielä täyttämättä neljäätoista ikävuottaan. Viime vuosina on teollisuus tosin suuresti lisääntynyt. Tehtaita ja tehdaslaitteita on parannettu. Etenkin nykyinen sota on vaikuttanut teollisuuselämän kehitykseen hämmästyttävän suuressa mittakaavassa. Tuskinpa sittenkään vielä tätä nykyä varsinaista teollisuustyöväkeä on maassa ainakaan paljoa yli miljoonan.

Teollisuustuotteita ei siis ole ylijäämäksi ollut. Eipä toisin ole maanviljelystuotteidenkaan laita. Jaappanin maanviljelys ylimalkaan on vielä pikkuviljelystä. Yli 70 prosenttia kaikista maatiloista eivät ole täysin hehtaarin suuruisia ja nekin enimmäkseen vuokratiloja. Niinpä on Jaappani pakotettu turvaantumaan maataloustuotteisiinkin nähdessä vielä ulkomaihin.

Tämä onkin varsin ymmärrettävää. Sillä ei feodaalisesta valtiosta muutamassa vuosikymmenessä voikaan syntyä täysin kehittynyttä kapitalistista valtiota. Kehitys tosin on ollut nopeata, mutta ei sentään niin nopeata, että teollisuuselämä olisi voinut päästä täyteen kukoistukseensa.

Imperialistisen politiikan synnyn syitä saamekin hakea toisaalta. Tähän kysymykseen saamekin valoa, kun tarkastelemme Jaappanin kehitykselle välttämättömiä välineitä — luonnonrikkauksia. Jaappanissa luonnonrikkauksia on varsin niukasti. Raaka-aineita täytyy enimmäkseen tuoda muualta. Jonkun verran kuparia löytyy, samoin rautaa. Mutta rautakin on laadultaan varsin kehnoa. Sisältää suuren määrän vieraita aineksia, kuten santaa, y. m. Hiilialueet ovat niukat, nykyään melkein tyhjiin imetyt.

Mutta Jaappania lähellä on maa, joka on kerassaan suurenmoinen luonnonrikkauksistaan —

Kiina. Ja tämä maa on ollut kokonaan koskemattomissa viime aikoihin saakka. Siellä on saatavissa mitä raaka-aineita tahansa. Senlisäksi siellä on valtavat markkinapaikat, kunhan sen raaka-aineisiin pääsee käsiksi ja saadaan Jaappanissa muokattua. Tämän oivalsivat Jaappanin vallassaolijat. Samalla vankkeni maan valtapiirissä yhä enemmän heidän toivonsa: Jaappani Itämaitten yksinvaltiaaksi! Imperialismi tuli välttämättömäksi.

Sotalaitosta, maajoukkoja ja laivastoa, alettiin järjestää nykyaikaiseen tapaan. Suunnattomasti pantiin kansan varoja militarismiin alttarille. Ja pian hallitseva luokka sai tilaisuuden koettaa päästä kiinni riistántäalueeseen.

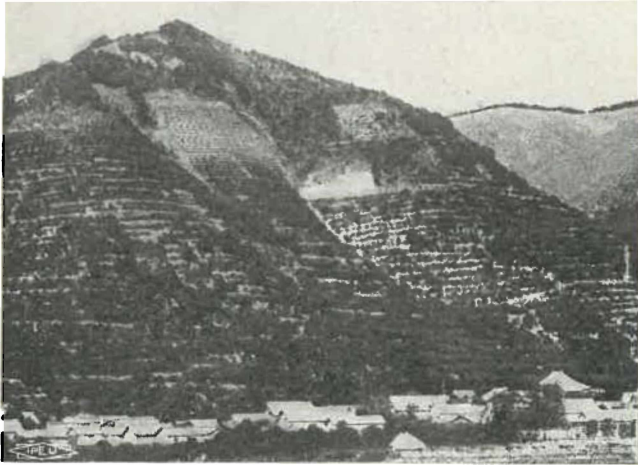
Jaappanin taholta oli ahneesti katsottu Koreaan. Ikimuistoisista ajoista oli Korea osottanut jonkunlaista riippuvaisuutta joko Kiinaan tai Jaappaniin tai molempiin yht'aikaa. Korealaiset valtherrat kävivät "vieraisilla" Jaappanissa, j.n.e. Mutta lopulta Korea teki kaikesta yhteydestään lopun. Nyt Jaappani halusi "uudestaan järjestää maan itsenäisyyden". Mutta Kiina tulikin väliin. Siitä seurasi sarja diplomaattisia keskusteluja. Loppujen loppuna oli sota Kiinan ja Jaappanin välillä vv. 1894—95.

Jaappanissa militarismi oli aikaansaanut tuloksia. Sotajoukot olivat kypsiä palvelemaan hallitsevan luokan etuja, etenkin järjestymätöntä Kiinaa vastaan. Jaappani ei ainoastaan anastanut Koreaa, vaan tunkeutui Manchuriaan, valtasi Liaotungin niemekkeen, vallotti sen suuren linnotuksen Port Arthurin. Jo uhkasivat läheta Pekingiäkin.

Kiinalaiset pelkäsivät menettävänsä pääkaupungin ja niin ryhtyivät rauhantekoon. Kiina suostui Korean "itsenäistytämiseen", luovutti Jaappanille Liaotungin niemekkeen ja Formosan sekä lupasi maksaa sotakulunkeja sataseitsemänkymmen-

täviisi miljoonaa dollaria. Ja ennenkaikeä antoi Jaappanille suuria kauppaetuoikeuksia.

Jaappanin vastakehittynyt imperialismi oli niitänyt suuren saaliin. Saalistaan ei Jaappani kuitenkaan saanut pitää hallussaan. Venäjä, Ranskan ja Saksan tukemana, vaati sillä perusteella, että Jaappanin valloukset "häiritsevät kaukaisen idän rauhaa", Jaappania luovuttamaan Kiinalle takai-

Riisiviljelys Jaappanissa. Vuoren rinteessä on toinen toisessaan kiinni riisipengermiä.

sin Liaotungin niemekkeen Port Arthur-linnotukseen.

Jaappanin oli suostuttava. Tämä antoi maan militaristisille aineksille uutta ylykettä. Selvästi vallassaoleva luokka ymmärsi, että tästälähtien sitä joudutaan uscinkin tekemisiin joko Venäjän tai toisten ulkomaitten kanssa, sillä nekin silmäilivät saalista itselleen Kiinasta. Laivastoa ja armeijaa lisättiin suuresti.

Muut vallat tällävälän päättivät ajoissa pitää

huolta Kiinasta. Nekin huomasivat, mitenkä Jaappanin imperialismi alkaa vaurastua vaaraksi heille. Niinpä Venäjä "sai" Kiinalta oikeuden jatkaa Siperian rautatietään Manchurian yli Vladivostokiin ja rakentaa sivuradan Liaotungin niemekettä pitkin Talienwaniin. V. 1898 otti Venäjä Kiinalta Port Arthuriin kahdenkymmenen viiden vuoden vuokrasopimuksen.

Riisipellosta kitketään rikkaruohoja.

V. 1898 Saksa hankki 99 vuoden vuokrasopimuksen Kiau-chauhun. Samoin Englanti ja Ranska hankkivat itselleen satamia ja muita etuoikeuksia.

Näin oltiin Kiinaa jo jakamassa. Ja Jaappani sai olla sivusta katsojana. Tulipa sillekin kuitenkin tilaisuus. N. s. boxarikapinan aikana Jaappani ja Yhdysvallat pääsivät sekaantumaan Kiinan asioihin. Saatiin "avoin ovi"-politiikka voimaan Kiinaa kohtaan.

Venäjän taholta kuitenkin jatkui anastushalua. Manchuriassa kiiruhdettiin rautatierakennuksia.

Tuhansittain sotilaita kuljetettiin maahan, Port Arthurin linnotuksia vahvistettiin — silminnähtävänä oli, että Venäjä mieli Manchuriaa ja mahdollisesti Koreaa.

Jaappanin omat anastuspuuhat olivat vaarassa. Maan sisäinen tilanne ei kuitenkaan ollut suotuisa sodan alkamiseen ja senvuoksi haluttiin rauhaa. Sotavalmistuksia tehtiin siitä huolimatta kiireellä.

Jaappanin diplomatia tuli avuksi. Englannin kanssa teki Jaappani näet liiton v. 1902. Yhteisessä sopimuksessa luvattiin suojella kaukaisen idän "tasapainoa" ja etenkin Kiinan "itsenäisyyttä ja koskemattomuutta". Jos jompikumpi sopimuksen tekijöistä joutuisi sotaan tämän kysymyksen takia, niin tulisi toisen pysyä puolueettomana niin kauan kun kysymyksessä oleva maa olisi sodassa vain yhden vallan kanssa. Jos avustajiksi tulisi useampia kuin yksi maa, rientäisi Englanti avuksi.

Jaappanille oli tärkeätä se, että jos se joutui useamman vallan kanssa sotaan itäisistä alueista, niin tietäisi se saavansa apua Englannista. Jaappani oli saanut suuren diplomaattisen voiton.

Venäjä joutui kovan painostuksen alaiseksi. Lupasi vetää joukkoja pois Manchuriasta niin pian "kuin järjestys palautuisi". Tuntien Englannin voiman takanaan, Jaappani vaati määräaika, jonka kuluessa venäläisten olisi poistuttava. Määräaika tehtiinkin, mutta siihen mennessä Venäjä ei ollut vielä oikeastaan aikonutkaan poistaa joukkojaan. Syntyi neuvotteluja Jaappanin ja Venäjän kanssa. Niitä kesti kaksi vuotta. Vihdoin Jaappani julisti sodan Venäjää vastaan, helmikuussa v. 1904.

Kuten tunnettua, sota päättyi Jaappanin voitolla v. 1905. Rauhanehdoissa tunnustettiin Jaappanin "poliittiset, sotilaalliset ja taloudelliset" edut Koreaan, vaikkakin maan piti jäädä itsenäiseksi. Manchuriasta oli sekä venäläisten että jaappani-

laisten lähdeittä. Venäjä siirsi vuokrasopimuk-sensa Port Arthuriin ja Liaotungin niemekkeeseen Jaappanille ja luopui Sakhalinin saaren eteläisestä puolikkaasta, mikä aikaisemmin oli kuulunut Jaap-panin territoriaan. V. 1910 Jaappani vihdoin anasti täydellisesti Korean omiin nimiinsä.

Tämän sodan kautta Jaappanin hallitseva luokka voimistui suunnattomasti. Nyt sillä oli ti-laisuus jatkaa samaan suuntaan. Sotalaitosta lisä-tään yhtenäin, niin armeijaa kuin laivastoakin. Parhaana todisteena tästä on Jaappanin valtiovel-lan suuruus. Vuoden 1891—1892 tilivuoden päät-tyessä Jaappanin valtiovelka käsitti 270 miljoonaa yeniä (yeni noin viisikymmentä senttiä). Viime vuosina velka on hirvittävästi noussut. Kesäkuun 30 p:nä 1914, vähää ennen nykyistä sotaa, oli Jaap-panin valtiovelka noussut jo 2,535 miljoonaan yeniin. Maan asukaslukuun nähden tämä velka on jo melkoinen. Etenkin kun ottaa huomioon maan suhteellisen kehittymättömyyden. Niinpä onkin työväenluokan verotaakka perin raskas. Useissa osissa maata työläiset saavat suorittaa eri veroihin 20 prosenttia, pienviljelijät 25 prosenttia kokonaispalkoistaan tai tuloistaan!

Kolmas osa maan tuloista käytetään sotilas-menoihin, toinen kolmas osa valtiovelan korkoihin ja kolmas kolmannes muihin valtion menoihin, kut-en valtioeläkkeisiin, y. m. Opetus- y. m. kansan-sivistyspuoleen jää vain rippeitä.

Näemme, mitenkä imperialistiset pyyteet ovat Jaappanin hallitsevan luokan keskuudessa voimak-kaasti etualalla. Ja huomaammepa heidän siinä onnistuneenkin. Erikoisesti nyt yleismaailmalli-sen sodan aikana, johon Jaappanikin ottaa osaa, on Jaappanin imperialismi voitokasta. Sillä on tilai-suus tällä hetkellä tehdä anastuksia Kiinassa, kun muut vallat ovat viimeiseen saakka kiinni suur-sodassa.

Jaappani käyttääkin tilaisuutta hyväkseen.

Viime vuoden tammikuussa Jaappani antoi Kiinalle viisi osaa käsittävän vaatimus-sarjan. Siinä vaadittiin Kiinalta kaikenlaisia myönnytyksiä, jopa uhkasi se Kiinaa sodallakin, ellei pikaista suostumusta saavu.

Muitten maitten, etenkin Yhdysvaltojen väliintulon takia, oli Jaappanin kuitenkin luovuttava osasta vaatimuksistaan. Mutta paljon se hyötyikin silti. Sai useita eri myönnytyksiä Kiinan luonnonrikkauksiin, sai satamia, rautatiemyönnytyksiä, y. m. Ja kaikilta luonnonrikkaimmilta alueilta.

Yhä edelleenkin Jaappani harkitsee ryöstöjään Kiinassa. Niinpä tämän vuoden heinäkuussa Jaappani solmi liiton Venäjän, tuon entisen vihollisensa, kanssa. Sopimuksessa määritellään, että kumpikin maa yhteisesti valvovat kaukaisen idän "etuja". Jos niitä loukataan, ryhtyvät he niitä puolustamaan. Tätä liittoa solmiessaan Jaappani kai pelkäsi, että mahdollisesti Yhdysvallat tai ehkä sodan päätyttyä Englanti tai Saksa, koettaisivat kurittaa sitä, kun se näitten vanhempien valtojen riidan aikana, koettaa siepata kaikkien yhteisen palan omaan suuhunsa.

Jaappanin imperialistinen politiikka on pitkälle kehittynyttä niin lyhyessä ajassa. Toiselta puolen se ei ole kummeksuttavaa, sillä maan äsken syntynyt kapitalistiluokka kuitenkin jo käsittää, että ennenkuin maahan kapitalistinen järjestelmä saadaan kunnolleen pystyyn, ennenkuin maa saadaan edes kapitalistisesti varmalle pohjalle, täytyy päästä käsiksi raaka-aineisiin ja samalla markkinapaikkoihin.

Kuten olemme nähneet, on Kiinassa edellytykset Jaappanin kapitalismin nousulle ja kukoistukselle. Sitä halutaankin ja senvuoksi ryhdytään varovaisuuskeinoihin muita valtoja vastaan. Siksi laivastoa lisätään ja armeijaa varustetaan.

Yhdysvaltain kapitalistiluokka näkee selvästi Jaappanin imperialistiset tarkotukset. Samalla se

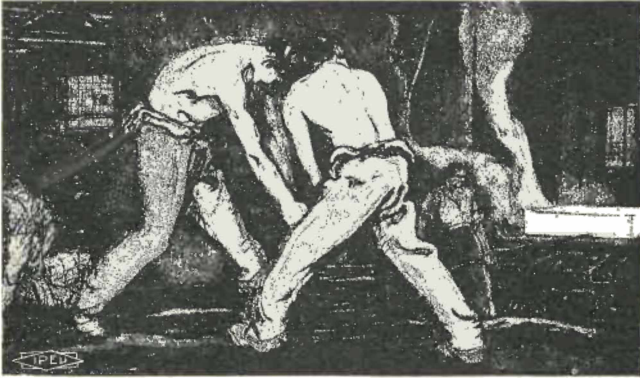
oivaltaa menettävänsä itse saaliin, ellei ajoissa panna estettä. Tosin kansalle varusteluvouhotte-
lijat saarnaavat, että Jaappani voi muka hyökätä
Yhdysvaltoihin. Se tehdään silmäin peittämiseksi.
Kyllä Yhdysvallat saavat olla rauhassa Jaappanin
hyökkäyksiltä, kunhan Yhdysvallat vain antavat
Jaappanin olla rauhassa. Yhdysvaltain kapitalis-
tit pitäkööt kätensä pois Kiinan riistännästä.

Tässä piileekin Yhdysvaltojen sodan vaara
Jaappanin kanssa. Yhdysvallat eivät suopeasti
katso Jaappanin imperialistisia vehkeitä, eikä taas
Jaappanin kapitalistit soisi Yhdysvaltain kapitalis-
tien päästä kiistelemään kanssaan ryöstösaaliista.

Kuten näemme, on Jaappanin samoin kuin
kaikkien toistenkin maitten imperialismi kuin tu-
lolla leikkimistä. Kun nykyinen maailmansota
loppuu, niin nämä imperialistiset pyyteet saattavat
kotvan kuluttua sytyttää uuden maailman palon
kaukaisen idän kysymyksestä. Ennemmin tai
myöhemmin se syttyykin, ellei työväenluokka siksi
jo saa silmiänsä auki ja tee loppua imperialismista
samoin kuin koko kapitalistisesta järjestelmästä.
Ja se on sen tekeväkin!

Y. H—n.

Yhdysvaltain oikeuslaitokset ja työväenasiat

1. OIKEUDEN PÄÄTÖKSET AMMATTI- UNIOIDEN ASIOISSA.

Oikeuslaitosten ja työläisten väliset suhteet tulevat yhä enemmän etualalle Yhdysvalloissa. Lähes jokainen lakko ja työselkkaus tulee oikeuslaitoksen ratkaistavaksi yhdessä tai toisessa muodossa. Elleivät työnantajat vaadi estetuomiota, jolla lakkolaiset kielletään sekaantumasta entisen työnantajansa liikkeeseen, niin he joutuvat oikeuden kanssa tekemisiin jollakin toisella tavalla. Näiden injunksioni-, boikotti- ja salaliittoutumistuumioiden ohella, joita lakkaamatta annetaan jotakin järjestyneen työväestön osaa vastaan, Yhdysvaltain oikeuslaitokset ovat anastaneet itselleen lain-säädäntävällän työväenasioissa. Valtio-oikeuksista aina Yhdysvaltain ylioikeuteen saakka on

tullut lainsäätäjäkuntien ja liittovaltio kongressin kolmas huone. Kansanvalitsemilla edustajilla valtioiden lainsäätäjäkunnissa, valtiosenaateissa ja liittovaltion kongressissa on oikeus säätää lakeja, mutta oikeuslaitoksista riippuu, josko nämä lait tulevat koskaan voimaan. Oikeuslaitokset päättävät lakien, erikoisesti työväenlakien perustuslaillisuudesta. Kongressi tai valtioiden lainsäätäjäkunnat säätävät tuskin yhtään työväenlakia, joka ei joutuisi oikeuden ratkaistavaksi. Tämä oikeuslaitosten vallananastus ei ole tosin vielä mennyt niin pitkälle, että ne vaatimatta ryhtyisivät päättämään jonkun lain perustuslaillisuudesta. Mutta työnantajat, suuret korporatsioonit, jotka tuntevat oikeuslaitosten vihamielisyyden kaikkinaista yhteiskunnallista lainsäädäntöä kohtaan, tahallisesti tarkoituksella rikkovat lakeja ja antavat valtion nostaa jutun lain rikkomisesta. Tällöin "oikeudella" on tilaisuus päättää, josko laki, jota työnantaja rikkoi on todella laki, vaan onko lainsäätäjäkunta sitä laatiessaan astunut yli niiden rajojen, jotka valtioiden ja liittovaltion perustuslait niiden työlle asettavat. Ja jokaisessa huomattavammassa määrässä työläisten oikeuksia turvaavassa laissa huomataan lainsäätäjäkunnan menneen ulkopuolelle perustuslain sille myöntämän vallan.

Oikeuslaitokset, vaikka ne ovatkin antaneet päätöksiä lakkoa, boikottia, lakkovartioimista ja mustanlistan käyttöä koskevilla asioilla vuosikymmeniä, ovat tämän lainsäädäntävallan anastaneet vasta varsin myöhäisenä aikana. Itse eri oikeuslaitoksissakaan ei ole vielä vakiintunut usko lakia säätävän vallan oikeuksille kuulumisesta. Useat oikeuslaitokset ovat päätöksissään lausuneet, että tämä tällainen valta ei oikeudelle kuulu. Mutta suuri enemmistö on omaksunut sellaisen katsomuksen, että oikeuksien tehtävä on huolehtia, että lainsäädännössä noudatetaan perustuslain kirjainta ja henkeä. Ne ovat itse anastaneet itsel-

leen tehtävän, joka maan perustuslain mukaan ei niille kuulu.

Näistä syistä on mieltäkiinnittävä luoda silmäys tärkeimpiin työväenasioita koskeviin oikeuden päätöksiin ja siihen suuntaan, mihin ne johtopäätelmät, joihin oikeudet päätöksensä perustelevat, kehittyvät.

Työlakko.

Varhaisempina aikoina, useita kymmeniä vuosia takaperin, jolloin työväenjärjestöt olivat nykyistään heikompia ja niiden vaikutus maan taloudellisessa ja poliittisessa elämässä pienempi, oikeuslaitokset, kun niiden käsiteltäväksi joutui joku työlakosta johtuva riita, ryhtyivät ensimmäiseksi tehtäväksensä ratkaisemaan, josko lakko sinänsä on laillinen. Hyvin usein tällöin lakko huomattiin laittomaksi ja työläisten järjestyminen salaliittoutumaksi, ja silloin lakkoasia ratkaistiin maassa vielä voimassa olevan salaliittolain perusteella. Yhdysvaltain piirituomari Jenkins eräässä vuoden 1894 rautatielakosta aiheutuneessa oikeusjutussa päätöstä antaessaan lausui, että rauhallista ja niinmuodoin laillista lakkoa ei ole olemassakaan. Lakko ilman väkivaltaa oli tälle tuomarille samaa kuin Hamletin esittäminen jättämällä kokonaan pois Hamletin osan. Massachusettsilainen tuomari Loring päätöksessään Reynolds ja Davisin jutussa sanoo lakon laillisuuden riippuvan siitä tarkoitusperästä, jota varten lakko julistettiin. Hänen mielestään on olemassa sellaisia tarkoitusperiä, joiden saavuttamiseksi julistettu lakko voi olla laillinen. Näitä tarkoitusperiä ovat palkan korottaminen ja työajan lyhentäminen. Laittomia tarkoitusperiä Loringin päätöksen mukaan ovat vaatimukset tunnustaa työläisten järjestö ja ottaa käytäntöön sulettu työpaja y. m. sellaiset, jotka epäsuorasti koskevat jotakin kolmatta työläisten ja työnantajan ohella.

Lakon laillisuuden ohella oikeudet ovat myös tehneet työläisten työstä lakkaamisen laillisuuden kyscenalaiseksi. Tuomari Taft erään Thomasin ja Cincinnati rautatieyhtiön välisessä oikeusasiassa lausuu, että työläisen oikeus lopettaa työnsä ei ole absoluuttinen. Taftin lausunnon mukaan jokaisella työläisellä on oikeus erota työnantajansa työstä milloin parhaaksi näkee, ellei ole olemassa mitään pitempiäaikaista sitovaa sopimusta, mutta työläisillä ei ole oikeutta salaliittoutua lakkoutuaksensa ja pakottaaksensa työnantajansa luopumaan sopimussuhteista jonkun kolmannen henkilön tai korporatsioonin kanssa tarkoituksella loukata tätä kolmatta henkilöä. Hänkin päättää, että ne syyt, joiden perusteella lakkoudutaan ja se päämäärä, johon lakolla pyritään, määrää josko lakko on laillinen.

Vasta varsin myöhäisenä aikana ovat tuomarit alkaneet pitää lakkoja laillisina. Tämä muutos on kuitenkin tapahtunut hiljaisen kehityksen kautta, asteittain. Murroskautena laittomien ja laillisten lakkojen välillä tuomarit järkeilivät, että jos yhdelle työläiselle on laillista ja oikeuden mukaista lopettaa työnsä ja katkaista suhteensa työnantajansa kanssa, niin kaiken johdonmukaisuuden nimessä pitäisi saman olla laillista ja oikeaa joukoille. Ensinnä tunnustettiin tämä oikeus joukoille siinä tapauksessa jos kukin joukon yksilö toimi omasta alotteestaan, ilman kiihotusta ja houkuttelua. Myöhemmin kun jo lait ja oikeuslaitokset yhä yleisemmin tunnustivat työläisillä olevan oikeuden järjestyä tarkoituksella saada parempaa palkkaa ja lyhempää työpäivää ja muita parannuksia olosuhteisiinsa, tämä ehdollinen muoto oikeuden päätöksistä enimmäksensä katosi. Mutta vielä nytkään se ei ole kokonaan poissa. Aivan viime aikoinakin ovat valtioittemme oikeudet antaneet päätöksiä, joilla tuomitsevat erinäisiä työläisten työlakkoja epäoikeutetuiksi ja laittomiksi.

Oikeudellinen mielipide kehittyy hitaasti. Nimitettyjen tuomareiden ei tarvitse käydä valhepolitiikkaa. He ovat uskollisia sille luokalle, johon kuuluvat, nimittäin omistavalle luokalle.

Boikotti.

Boikotti samoin kuin lakkokin on yksi ammattilaisen liikkeen taistelutapoja. Se on yhtä yleinen kuin lakkokin ja järjestyneet työläiset ovat olleet yhtä usein syytettynä boikotin harjoittamisesta kuin laittomasti lakkoutumisestakin. Oikeuslaitoksen on ollut tarkasti määriteltävä mitä sanalla "boikotti" ymmärretään, tai oikeammin, mitä oikeus sillä ymmärtää. Montanan tuomari Halloway v. 1908 Lindsay and Companyn ja Montanan Työväenliiton välisessä oikeusjutussa antoi määritelmän, jonka oikeuslaitokset ovat sen jälestä yleisemmin tunnustaneet ja sen perusteella tuomionsa antaneet. Tässä määritelmässään tuomari lausuu boikotin olevan useiden salaliittoutumista tarkoituksella aiheuttaa aineellista häviötä jollekin henkilölle pakottamalla toisia vasten heidän tahtoaan luopumaan hyötyä tuottavista liikesuhteistaan boikotin alaiseksi julistetun henkilön kanssa. Toiseksi boikotti voi olla järjestelmällinen yritys estää joku pääsemästä liikesuhteisiin toisten ihmisten kanssa. Tämä estäminen voidaan suorittaa houkutuksilla, uhkauksilla tai suoranaishalla väkivallalla. Kolmanneksi se voi olla useiden henkilöiden liittoutuma tarkoituksella luopua liikesuhteista jonkun vussin henkilön kanssa.

Tämä tulkinta on useimmiten otettu perusteeksi boikottijutuissa. Tuomarit melkein poikkeuksetta katsovat boikotin laittomaksi salaliittoutumaksi. Minnesotalainen tuomari, Brown, Grayn ja rakennustyöläisten järjestön välisessä riidassa sanoo oikeuslaitosten yleisesti tuominneen boikotin, joka järjestettiin tarkoituksella sekaantua jollakin muulla tavalla kuin laillisella kilpai-

lulla toisten liikeasioihin ja riistämään heiltä uhkauksilla oikeus johtaa liikettensä oman mielensä mukaisesti. Connecticutilainen tuomari Carpenter on yksi kiihkeämpiä boikotin käytön tuomitsijoita. Hän on kirjottanut useita tuomioita tämänluontoisissa oikeusasioissa, joita Connecticutin valtiossa on ollut ehkä enemmän kuin missään muualla. Eräässä tällaisessa tuomiossa hän sanoo näyttävän omituiselta, että tänäpäivänä näin vapaassa maassa — maassa, jossa laki niin vähän sekaantuu yksilöiden vapauteen — täytyy tuomioistuimelta julistaa jokaisella ihmisellä olevan oikeuden johtaa liikettensä oman mielensä mukaisesti, että hän voi tehdä mitä haluaa omansa kanssa niin kauan kun hän ei tee mitään laitonta ja toimii huomioonottamalla toisten ihmisten oikeudet. Carpenter sanoo suuren joukon vastuunalaisuudettomia työläisiä voimalla ja väkivallalla koettavan määrätä työnantajan toimintaa. Tällainen periaate, jos se saa jalansijaa, on luonteeltaan sortava ja sitä ei voida helposti pois juurruttaa. "Jos suuri joukko edesvastuuttomia miehiä saa vallan lain ulkopuolelta lain yli, niin ei ole odotettavissa, että he tyytyvät sen vallan kohtuulliseen käyttöön. Boikoteeraajilla ei ole oikeutta sanoa: sinä teet noin, tai muussa tapauksessa me hävitämme liikkeesä. Vielä vähemmin heillä on oikeutta ryhtyä hävittämään jonkun liikettä. Sellaisissa tapauksissa päämäärän voidaan katsoa olevan liikkeen hävittäminen. Se seikka, että se on aiottu välikappaleeksi jonkun vussin päämäärän saavuttamiseksi ja päämäärä katsotaan lailliseksi, ei poista toiminnalta sen rikollisuutta."

Tätä tuomari Carpenterin lausuntoa voidaan pitää tyypillisimpänä boikottijutuissa. Se on kaikista räikein. Siinä sanotaan suoraan se joka toisissa tulkitaan peitetysti suurella sanapaljoudella. Mutta kaikkien niin valtioiden ylioikeuksien kuin Yhdysvaltain piirioikeuksien ja ylioikeuden tuo-

marit käyttävät päätöksissään samanlaista järkeilyä. Ne kaikki yksimielisesti julistavat boikotin rikolliseksi ja ovat tuominneet jokaisen järjestyneen työläisen, jota on syytetty ja joka on voitu todistaa syylliseksi ankariin rangaistuksiin.

Boikotti asioissa ei ilmene vielä minkäänlaista kehitystä vapaamielisempään suuntaan. Yksikään tuomari ei ole vielä sanonut, että se mikä on oikein yksilölle, on oikein joukoille, kuten lakkoasioissa. Tosin George Gorham Groat kirjassaan "Attitude of American Courts in Labor Cases" ennustelee, että jos järjestyneet työläiset oppisivat pitämään boikotin "kohtuuden rajojen sisällä" ja "ennemmin häviäisivät taistelun, kun menisivät äärimäisyyksiin niin boikotti samoin kuin työlakkokin saisi lyhyessä ajassa laillisuuden leiman". Jos työläiset seuraisivat tätä "neuvonantajansa" neuvoa, niin boikotti, sinä hetkenä kuin se tulisi "lailliseksi" menettäisi myös tehokkaisuutensa. Jos siitä aina silloin luovuttaisiin kun se näyttää menevän "kohtuuden rajojen ulkopuolelle", silloin jokainen boikotin avulla käytävä taistelu hävitäisiin.

Näyttää siltä, että boikotti pysyy "laittomana" siihen asti kunnes työläiset saavuttavat enemmän politillista valtaa ja sillä vallallansa uhkaavat tuomarien pyhiä kammioita.

Lakkovartioiminen.

Lakkovartioiminen (picketing) on myös yksi järjestyneen työväestön taistelumuoto. Lakkovartioiminen merkitsee sitä, että lakkolaiset asettavat suuremman tai pienemmän määrän lakkolaisia kunakin päivänä lakonalaisen työpaikan läheisyyteen katsomaan meneekö työpaikkaan rikkureita ja jos niitä sinne yrittää mennä, ehkäistä niitä siitä. Lakkovartioiminen on yksi lakkotaistelun tärkeimpiä muotoja. Lakko ilman lakkovartioimista olisi merkityksetön, paitsi sellaisessa ta-

pauksessa, jossa työnantajalla olisi mahdollinta saada rikkureita. Näistä syistä työnantajat ovat taistelleet ja edelleen taistelevat kaikella käytettävänä olevalla voimalla lakkovartioimista vastaan. Oikeusjutut tästä asiasta ovat olleet hyvin lukuisia menneisyydessä ja tulevat työväen ammatillisen liikkeen edistyessä päivä päivältä yhä lukuisammiksi. Tuskin kuluu yhtään päivää, ettei jossakin osassa maata anneta injunksionituomioita, joilla estetään lakkolaiset asettamasta lakkovartioita lakonalaisen tehtaan luo.

Oikeuslaitosten päätökset tässä asiassa eivät kuitenkaan ole niin yksimielisiä kuin ne ovat boikottiasiansa. New Jersey'n ylioikeuden varakansleri, Stevenson, Fletcher Co. ja International Association of Machinist'in välisessä jutussa antamassaan päätöksessä sanoo, että lakkovartioiminen voi olla laillista ja laitonta, riippuen tarkoituksesta. Jos lakkolaiset koettavat uhkauksilla ja pelotuksilla estää rikkureita ottamasta heidän paikkojansa, silloin se on laitonta ja oikeuslaitosten on estettävä se estetuomioilla. Jos taas sen tarkoitus on vain saada tietoja tai antaa tietoja sellaisille henkilöille, jotka haluavat niitä vastaanottaa, silloin lakkovartioiminen on laillista.

Kaikki kuitenkin eivät myönnä tätä. Michiganin valtion ylituomari Grant sanoo Beckin ja Railway Teamsters Unionin välisessä oikeusjutussa antamassansa päätöksessä, että vartioida vastaajan liikepaikkaa tarkoituksella estää työläisiä menemästä työhönsä, on laitonta. Se itsessään on pelottelua ja epäoikeutettua sokaantumista liikevapauteen. Hän sanoo uskovansa ja olevansa vakuutettu, että lakkovartioita ei nimetä rauhallisesti houkuttelemaan rikkureita jättämään työnsä, mutta päinvastoin peloittelemaan ja pakottamaan.

Jotkut tuomarit eivät näe laisinkaan rajaa

rauhallisen houkuttelun ja pelottelun välillä tällaisissa tapauksissa. Jos suuri joukko lakkolaisia kerääntyy jonkun tehtaan edustalle, niin heidän siinä olonsa jo estää arkaluontoisen miehen (rikkurin) menemästä työpaikkaansa, olletikin kun hän tietää lakkolaisten olevan vihamielisiä itselensä. Näiden tuomareiden mielestä jo pelkkä lakkolaisten työpaikan luo kerääntyminen on laitonta ja tuomittavaa.

Mutta yleensä oikeuslaitokset ovat tunnustaneet lakkovartioimisen lailliseksi, tosin vain hyvin rajoitetussa muodossa. Jos lakkolaiset eleillään osottavat uhkaa, silloin he jo astuvat lakkovartioimisen laillisuuden rajan ulkopuolelle. Ja jokaisessa oikeusjutussa, joka lakkovartioimisen takia on käyty, tuomari on havainnut lakkolaisten menneen laillisuuden rajan ulkopuolelle ja antaneet estetuomion, joka kieltää tällaisen laittoman lakkovartioimisen.

Mustalista.

Mustalista (blacklist) on työnantajien taiste-luase järjestynyttä työväestöä vastaan. Mustalista merkitsee sitä, että työnantajat pitävät luetteloa työläisistä, jotka ovat käyneet heille epämieluisiksi järjestäytymistoiminnan tai muun sellaisen kautta ja lähettävät näitä luetteloita toisille työnantajille, toisin sanoen vaihtavat niitä. Mustalle listalle joutuneiden työläisten näinmuodoin on melkein mahdotoin saada työtä omalla ammattialallaan, ei ainakaan lähiseutuvilla.

Yhdysvalloissa on käyty lukuisia oikeustaistelua mustanlistan käytön johdosta. Nämä oikeustaistelut on alettu yksityisten työläisten tai työväenjärjestöjen taholta. Vaikka mustanlistan käyttö työnantajien taholta työläisiä kohtaan on samaa kuin boikotti työläisten taholta työnantajia kohtaan, niin siitä huolimatta oikeuslaitokset ovat melkein yksimielisesti havainneet mustanlistan

käytön lailliseksi ja sen käyttäjät lainkuuliaisiksi kansalaisiksi. Syy siihen on ilmeisen selvä. Ovat-han tässä syyttäjinä työläiset ja vastaajina työnantajat.

Vanhin tätä asiaa koskeva päätös lienee an-
nettu Massachusettsin valtiossa v. 1892. Kutojat
joissakin kutomoissa olivat tehneet lakon saadak-
sensa palkankorotusta. Kutomon omistaja lähetti
lakkolaisten nimet toisille työnantajille ja kehotti
heitä ei ottamaan lakkolaisia työhönsä. Lakkolai-
set haastoivat entisen työnantajansa oikeuteen.
Ylioikeuden ylituomari Field päätöksessään lau-
suu, että tässä maassa ei ole sellaista ennakkopää-
töstä, johonka vedoten oikeuslaitos voisi kieltää
vastaajat salaliittoutumasta tarkotuksella ottaa
näitä kutojia työhönsä. Työläiset luonnollisesti
hävisivät juttunsa.

Silloin kun Western Union Telegraph Com-
pany yritti kukistaa Commercial Telegraphers'
Uniota, unio syytti yhtiötä mustanlistan käytöstä.
Yhdysvaltain piirituomari Rogers pitkässä pää-
töslauselmassaan sanoo, että työnantajalla on
täysi oikeus erottaa työläisensä sen tähden, että
nämä työläiset kuuluvat unioon. Hän kuitenkin
samalla myöntää, että on laitonta pitää kirjaa,
johon on kirjoitettu kaikkien erotettujen työläis-
ten nimet, jokaisen nimen kohdalle kirjoitettu,
että mies erotettiin sen takia että kuului unioon
ja lähettää ote tästä kirjasta toisille työnantajille.
Mutta tuomari ei näe minkä lain tai ennakkopää-
töksen mukaan voitaisiin korvausta tuomita mus-
talle listalle joutuneille työläisille. Ja työläiset
hävisivät juttunsa.

Marylandin tuomari Henry vuonna 1909 anta-
massaan päätöksessä lausuu, että työnantajalla on
oikeus erottaa työläisensä milloin ja mistä syystä
haluaa. Hän kuitenkin on sitä mieltä, että mus-
tanlistan käyttö työnantajien taholta on yhtä suuri
rikos kuin boikottikin, jota työläiset harjottavat.

Useissa valtioissa on säädetty lakeja, jotka kieltävät mustanlistan käytön. Näitä lakeja on kuitenkin mahdollisin voimaanpanna. Jos työläiset tai työväenjärjestöt näihin lakeihin vedoten syyttävät työnantajaa tuhoisan mustanlistan käytöstä, heille, toiminnan salaisen luonteen tähden, on vaikea todistaa syytöstään oikeutta tyydyttävällä tavalla. Ja oikeuksien vaatimukset näissä tapauksissa ovat suuret, suuremmat kuin niissä asioissa, joissa työnantajat etsivät suojelusta työntekijäin "väärinteoilta".

2. TYÖVÄENLAINSAADANTO.

Työpalkkojen maksuajan määräämistä koskevat lait näyttävät olleen ensimmäisiä työväenlakeja, joiden perustuslaillisuudesta oikeuslaitokset joutuivat päättämään. Rhode Islandi on ensimmäisiä valtioita, joka laati lain, missä säädetään viikottainen palkanmaksu. Työnantajat vetosivat lain oikeuteen. Valtion ylituomari Rogers katsoi lainsäätäjäkunnan oikeutetuksi säätämään tällaisen lain, koska työläiset kärsivät ikävyyksiä ja aineellista häviötä, jos heidän palkkansa maksetaan vain kerran kuukaudessa kuten siihen asti oli ollut yleisenä tapana. Californialainen tuomari Morrow perusteli päätöksensä suunnilleen samalla tavalla ja julisti työläisten palkkojen maksuja säädöstelevän lain perustuslailliseksi.

Mutta kaikki oikeuslaitokset ja tuomarit eivät ole olleet yhtämieltä tässä asiassa. Indianan ylituomari Hadley julisti tällaisen lain perustuslakivastaiseksi. Ne syyt, joihin hän päätöksensä perusteli aisaitsevat ulkokultaisuutensa tähden tulla laajemmin selitetyksi. Hän, viitaten valtion yleisen syyttäjän väitteisiin, sanoo, että ne eivät vielä oikeuta lainsäätäjäkuntaa sekaantumaan kansalaisten persoonallisiin oikeuksiin ja vapauksiin. Hadley esiintyi työläisten — ei työnantajien —

oikeuksien puoltajana. Jokaisella ihmisellä täytyy olla oikeus myydä tavaraansa omilla ehdoillaan. Työläisillä täytyy olla oikeus sopia työnantajansa kanssa palkanmaksun väliaikojen pituudesta. Oikeus julisti lain perustuslakivastaiseksi, koska se riistää yksilöltä vapauden.

Marylandin, Illinoisin ja Kansasin oikeudet julistivat samoilla perusteilla perustuslakivastaiseksi lait, jotka säätivät, että vissien teollisuuden harjottajien, kuten kaivantojen omistajien on maksettava työläistensä palkat rahalla, eikä tavaralla. Jokaisen valtion oikeuslaitos "puolusti" työläisten oikeuksia. Ne selittivät, että Yhdysvaltain perustuslaki takaa jokaiselle maan kansalaiselle oikeuden käydä kauppaa omilla ehdoillaan. Työläisillä tulee olla oikeus ottaa palkkansa muussakin ei vain rahassa, jos hän katsoo sen itsellensä edulliseksi. Tuomarit antoivat tällaisia ulkokultaisia päätöksiä, vaikka työläiset itse olivat vaatineet näiden lakien hyväksymistä.

Tenneseessä hyväksyttiin samanlainen laki ja Tenneseen oikeudet tunnustivat sen perustuslailliseksi ja mikä ihmeellisintä Yhdysvaltain ylioikeus vahvisti päätöksen.

Kahden valtion, nimittäin Utahin ja Coloradon lainsäätäjäkuntien hyväksymät kaivos- ja sulimotyöläisten kahdeksantunnin työpäivälait ovat myös olleet oikeuslaitosten ratkaistavina, Utahin laki sekä valtion että Yhdysvaltain ylioikeudessa. Utahin valtion perustuslaissa on pykälä, joka velvoittaa lainsäätäjäkunnan hyväksymään lakeja tehtaissa, kaivannoissa ja sulimoissa työskentelevien työläisten elämän ja terveyden turvaamiseksi. Utahin ylioikeus tunnusti lain perustuslailliseksi ja Yhdysvaltain ylioikeus vahvisti tuomion. Oikeus käsitellessään lakia tuli huomaamaan, että kaivanto ja sulimotyö on epäterveellistä työläisille ja siksi yleisen terveyden suojelemisen kannalta on hyödyllistä laatia tällaisia terveyttä suojaavia

lakeja. Oikeus vielä vakuuttaa, että vaikka valtion perustuslaissa ei olisikaan pykälää, joka tekee lainsäätäjäkunnalle pakolliseksi laatia tällaisia työläisten terveyttä suojaavia lakeja, niin tällainen lainsäädäntä kuuluu valtion järjestysvallan piiriin ja on niin muodoin perustuslaillista.

Vaikka olosuhteet näissä kahdessa valtiossa, mikäli kaivos- ja sulimotyö on kysymyksessä, ovat samanlaiset ja vaikka Coloradon kaivosmiesten kahdeksantunnin työpäivälaki on suunnilleen samanlainen kuin Utahinkin, niin siitä huolimatta Coloradon ylioikeus julisti lain perustuslakivastaiseksi. Oikeuden päätöksen alussa huomautetaan, että valtion perustuslaissa ei ole pykälää, joka oikeuttaisi lainsäätäjäkunnan tällaisia lakeja laatimaan. Pääasiassa lain kumoaminen johtuu kuitenkin kokonaan toisista syistä. Tuomari, joka oikeuden päätöksen on laatinut, koettaa useisiin auktoriteetteihin vedoten osottaa, että valtion järjestysvalta tässä suhteessa ei ole laaja. Ja vaikka valtiolla olisikin oikeus säätää tällaisia lakeja, niin sillä ei ole oikeutta laatia lakeja, jotka hyödyttävät vain jotakin vissiä ryhmää tai luokkaa. Lainsäätäjien tehtäviin kuuluu vain kaikkien kansalaisten terveydestä huolehtiminen yhdellä tavalla.

Naisten työaikaa rajoittavien lakien perustuslaillisuus on myös ollut oikeuslaitosten ratkaistavana. Massachusettsissa jo v. 1876 säädettiin laki, joka rajoitti kaikkien alle kahdeksantoista vuoden olevien nuorukaisten ja naisten työajan kymmeenen tuntiin päivässä. Valtion ylituomari Lord päätöksessään, joka on hyvin lyhyt, sanoo valtiolla olevan perustuslaillisen oikeuden laatia tällaisia lakeja, koska naiset ruumiiltaan heikompina, eivät kestä yhtä suurta rasitusta kuin miehet ja koska heidän ylenmäärin rasittaminen saattaa vaaraan tulevan sukupolven terveyden. Nebraskan valtion ylioikeus käsitellessään naisten työ-

päivää rajoittavaa lakia sanoo, että vaikka oikeudella onkin epäilyksiä lain perustuslaillisuudesta, niin se ei sittenkään kumoa sitä, "koska oikeuksien ei pidä anastaa itsellensä lainsäätäjien tehtäviä". Oregonin laki, joka rajoittaa naisten työn kymmenen tuntiin päivässä, vedottiin valtion ylioikeudesta Yhdysvaltain ylioikeuteen. Ylioikeuden päätös on hyvin varovainen. Koetetaan osottaa että nainen ja mies ovat tasa-arvoisia oikeuden edessä. Tämä tasa-arvoisuus ei kuitenkaan ole ehdotointa ja vaikka oikeus myöntääkin naisten ja miesten yhtäläisyyden, niin siitä ei sen mielestä seuraa, etteivätkö sukupuoliset eroavaisuudet oikeuta valtiota laatimaan erikoisia säädöksiä kumpaakin sukupuolta varten mikäli työpäivän pituus on kysymyksessä. Siksi ylioikeus katsoi lain perustuslailliseksi.

Mutta kaikki oikeuslaitokset ja tuomarit eivät ole yksimielisiä edes naisten työpäivän rajoittamista koskevien lakien suhteen. Illinoisin ylioikeus v. 1895 julisti perustuslakivastaiseksi lain, joka rajoitti naisten työn kahdeksaan tuntiin vuorokaudessa. Oikeus selittää lain riistävän naisilta perustuslain neljäntoista muutoksen tuoman turvan, s. t. s. tekemästä sellaisia sopimuksia kuin haluavat työpäivänsä pituuden suhteen. Oikeus ottaa tässä vanhan kaksinaamaisen kantansa. Se, vaikka todellisuudessa puolustaa naisten työtä riistäviä työnantajia, on puolustavinaan naisten vapauksia, jotka kahdeksantunnin työpäivälaila tahdotaan riistää. Nainen on kansallinen ja yksityinen persoona edelläviitatus perustuslakipykälän mukaan. Kansalaisena naisella on oikeus hankkia ja hallussaan pitää omaisuutta ja persoonana hänellä on oikeus vaatia tämän perustuslakipykälän takaamaa suojelusta, toisin sanoen hänen omaisuuttaan, vapauttaan ja henkeään ei saa häneltä riistää kuin oikeuden kautta.

Kun taas on kysymyksessä miesten — kaivan-

totyöläisiä lukuunottamatta — työpäivän lailla rajoittaminen, niin oikeuslaitokset ovat olleet aivan yksimielisiä niiden perustuslakivastaisuudesta. Useita vuosia takaperin tutkittiin New Yorkin leipomoita, niiden puhtautta ja niissä työskentelevien työläisten olosuhteita. Tämän tutkimuksen tuloksena lainsäätäjäkunta laati leipomoiden puhtaanapitämistä koskevan lain, joka m. m. sääti, että "ketään työläistä ei saa vaatia työskentelemään tai sallia työskennellä kauempaa kuin kymmenen tuntia päivässä". Leipomoiden omistajat rikkoivat lakia ja rikkojat työläisten alotteesta haastettiin oikeuteen. Oikeuslaitos, kuten tavallista, ryhtyi ensimmäiseksi tehtäväksensä ottamaan selville, josko kysymyksessä oleva laki on perustuslaillinen. Valtion ylioikeus yksimielisesti julisti lain päteväksi. Oikeuden päätöksessä selitetään hyvin järkevästi, että oikeuden tällaisia kysymyksiä ratkaistessaan on ennenkaikkea otettava huomioonsa muuttuneet olosuhteet. Leipominen ei ole enää kotitehtävä, se on teollisuus. Leipomoiden puhtaudesta riippuu paljon niiden terveys, jotka leipomoiden tuotteita käyttävät. Leipomoiden puhtaus taas puolestaan riippuu niiden työläisten oloista, jotka leipomoissa työskentelevät. Jos työläiset tyytyn uuvutetaan, he tulevat välinpitämättömiksi, eivätkä pane kyllin suurta huolta puhtaudelle.

Yhdysvaltain ylioikeus ei tarkastanut asiaa tältä kannalta. Se päätöksessään selittää, että leipurin ammatti ei ole epäterveellinen ja lainsäätäjäkunnalla ei ole oikeutta sekaantua heidän oikeuksiinsa tehdä työtä niin kauan kuin haluavat. Vastatessaan New Yorkin valtion oikeuden väitteeseen, että yhteiskunnan edun kannalta on tärkeää, että tähän luokkaan kuuluvat ihmiset ovat terveitä ja valtio niinmuodoin on oikeutettu käyttämään järjestysvaltaansa, ylioikeus lausuu, että jos valtiolla tällaisissa tapauksissa on oikeus sekaan-

tua kansalaisten asioihin, silloin perustuslain neljästoista muutos, joka turvaa yksilöiden omistusoikeutta, persoonallista vapautta ja elämää, on vain harhakuva. "Laki, joka riistää yksilöiltä oikeuden tehdä työtä niin kauan kuin he haluavat, rikkoo perustuslain määräyksiä".

New Yorkin, Georgian, Californian ja Illinoisin lainsäätäjäkunnat ovat laatineet lakeja, jotka rajoittavat parturien työaika. Oikeuslaitokset ovat antaneet päätöksiään näiden lakien suhteen. Californian laki kielsi partureilta sunnuntaityön ja valtion ylioikeuden tuomari Henshaw päätöksessään lausuu, että tämän maan hallitus ei ole luonteeltaan paternalistinen. Jokaiselle ihmiselle annetaan niin paljon vapautta kuin hän voi käyttää loukkaamatta toisten ihmisten vapauksia. Tuomarin mielestä laki sortaa partureita, koska se ei riistää kaikilta työläisiltä, kuten esim. kirjailijoilta, oikeutta sunnuntaityöhön. Jos laki olisi laadittu tarkoituksella taata näille työläisille sunnuntailevon, niin eivätkö kaikki toisetkin työläiset tarvitseisi yhtäläistä lepoa. Henshaw ei näe laissa mitään muuta kuin parturintyöntekijäin sortamista.

Illinoisin ylioikeus tuli samanlaiseen päätökseen, vaikka hieman toisenlaisen järkeilyn perästä. Sen mielestä valtion jokaisella kansalaisella on oikeus harjottaa tai olla harjottamatta liikettä sunnuntaisin niin kauan kun hän ei häiritse rauhaa ja yhteiskunnan hyvää järjestystä. Oikeus ei näe parturin ammatissa mitään, joka olisi vastakkaista yleiselle rauhalle ja hyvälle moraalille ja siksi katsoo lain perustuslakivastaiseksi. Päätöksen kirjottaneen tuomarin mieleen ei johtunut, että parturitkin tarvitseisivat lepoa, että lailla tahdottiin suojella parturintyöntekijöitä.

New Yorkin ja Georgian oikeudet katsoivat taas puolestaan lait oikeutetuiksi ja julistivat ne päteviksi.

3. OIKEUDEN PÄÄTÖSTEN KEHITYS- SUUNTA.

Kun tarkastaa oikeuslaitosten, erittäinkin Yhdysvaltain ylioikeuden päätöksiä, tutkijan silmään pistää niissä eräs hyvin huomattava seikka: Oikeus on poikkeuksetta huomioonottanut ennakkopäätökset samanluontoisissa asioissa ja lain kylmän kirjaimen. Se että nuo päätökset on annettu kymmeniä vuosia sitten, josta ajasta yhteiskunnalliset olosuhteet ja työnantajien ja työntekijöiden väliset suhteet ovat suuresti muuttuneet, ei näytä painaneen oikeuden vaakalaudassa. Järjestyneiden työläisten oikeuksia ja työväenlakeja käsitellessään amerikalaiset oikeudet, ainakaan tähänasti, joitakin poikkeuksia lukuunottamatta, eivät näytä oivaltaneen, että tuotanto on kehittynyt käsityöstä tehdasteollisuudeksi ja suurtuotannoksi. Lait, jotka ennen näyttivät tarpeettomilta, ovat tulleet tarpeellisiksi, jopa välttämättömiksikin; jos nimittäin aiotaan ehkäistä suurteollisuuden rappeuttavaa vaikutusta työväenluokkaan. Mutta tuomarit eivät tahdo ottaa huomionsa näitä muuttuneita olosuhteita ja perustaa päätöstänsä niihin. Näyttää siltä kuin vallitsevana katsomuksena amerikalaisen juristin mielessä olisi se, että olosuhteet ovat lakia ja oikeutta varten, eikä lait ja oikeudet olosuhteita varten. Kuten sanottu oikeuslaitokset pitävät kirjaimellisesti kiinni ennen annetuista päätöksistä ja kirjoitetusta laista. Se tekee oikeuden vääryudeksi ja hyvin usein saattaa oikeuden päätöksen näyttämään naurettavalta vähänkin ajattelevalle ihmiselle.

Amerikalaisia oikeuslaitoksia arvostelevat porvarilliset kirjailijat näkevät tässä oikeuksien vanhoillisuudessa vaaran sille yhteiskunnalliselle järjestelmälle, jonka pönkkinä he ovat. Moni huomattavassa yhteiskunnallisessa asemassa oleva mies on alkanut puhua tätä "kivettymistä" vastaan. Mutta he ovat arvosteluissaan pintapuolisia, kuten

yleensä on porvarillisten vapaamielisten kritiikki porvarillisia laitoksia kohtaan. Arvostelijat eivät tunkeudu asian ytimeen. Suurin vika nähdään lakimiestemme, tulevien tuomarien kasvatuksessa ja opetuksessa. Luonnollisesti kasvatuksella on osansa asiassa, mutta se tulee esille vain sivuvaikuttimena. Kaikki koulut, kansakouluista yliopistoihin asti istuttavat porvarillista maailmankatsomusta oppilaihinsa. Ympäristö, johon nämä "juristit" joutuvat, on porvarillinen, kokonaan erossa työväenluokan elintaisteluista. He eivät opi tuntemaan työväenluokan elämää suoranaisesti ja niin heistä tulee ellei vihamielisiä, niin ainakin välinpitämättömiä työväenluokkaa kohtaan.

Kun nämä miehet tulevat virkoihin, ovat he valmiita porvarillisen maailman järjestyksen puoltajia. Laki ja ennakkopäätökset palvelevat heitä siinä. Niistä kiinnipitäen ja jättäen huomioonottamatta olosuhteet ja järjestetyn työväentoiminnan ja työväenlain säädännän puolesta puhuvat seikat he voivat näytellä puolueettoman ja lakia kunnioittavan tuomarin osaa ja palvella yksinomaan omistavan luokan pyyteitä ja suojella sitä valtaanpyrkivän työväenluokan hyökkäyksiltä.

Näin on ollut tähän asti, mutta kehitys on jätävä jälkensä oikeuslaitoksiinkin. Mikään ei ole iankaikkisesti alallaan pysyvää. Muutos ei kuitenkaan tapahdu siksi, että oikeuslaitokset huomaisivat menneen vääräksi ja valheelliseksi. Menneisyyden vääryys ja valhe on ennenkin huomattu. Oikeuslaitosten suhtautuminen työväenlakeihin ja työväenluokan järjestettyyn toimintaan muuttuu suhteellisesti siinä määrässä missä työväenluokan poliittinen voima kasvaa. Tätä muutosta on huomattavissa jo ennen kun työväenluokka on ehtinyt vallata nämä laitokset haltuunsa. Sitä nyt jo vaaditaan nykyisten laitosten, toisin sanoen porvarillisen järjestelmän säilyttämisen nimessä. Huomataan luokkatuomioiden räikeyden synnyttävän tyy-

tymättömyyttä ja luokkavihaa. Ja on paljon tuomareitakin, jotka katselevat asioita porvarillisen uudistajan kannalta. Sellaisia ovat Yhdysvaltain ylioikeuden tuomari Holmes ja ehkä äsken nimetty Brandeiskin. Heidän kaltaisiaan tuomareita on valtioidenkin tuomioistuimilla. He työväenlakeja käsitellessään ottavat huomionsa myös ne olosuhteet, jotka vaativat työväenlakien laatimista. Mutta tällaiset, sanoisimmeko ilmiöt, ovat vielä vähemmistönä. Heidän vaikutuksensa tunnetaan vain esittämistään väitteistä ja vähemmistön mielipiteissä, eikä lainkaan oikeuksien päätöksissä.

Kehityksen kulku on hidasta. Oikeuslaitoksissa se on hitainta.

Y. M.

**Äskettäin valmistunut A. F. of L:n toimistorakennus
Washingtonissa.**

Meksikon ja yhdysvaltain työväenliikkeen yhteistyö

Yhdysvaltain työväenliikkeen edut pakottavat yhteistyöhön Meksikossa heräävän työväenliikkeen kanssa. Ja Meksikon työväenliikkeen edut pakottavat etsimään tukea ja opetuksia yhdysvaltalaisilta työväenjärjestöiltä.

Molempien maiden työväenliikkeillä on kieltämättä suuret ansiot siinä, että kahden naapurimaan välille petoksilla ja keinotteluilla aikaansaadun aseman ratkaiseminen rauhallista tietä on voinut tulla painavasti ja pakoittavasti esille, aikana, jolloin Yhdysvaltain hallitusta komentava kapitalistiluokka pitää itsestään selvänä, että aseman ratkaiseminen täytyy ennemmin taikka myöhemmin tapahtua asevoimin.

Meksikon ja Yhdysvaltain työläisten välillä ei ole asevoimin ratkaistavaa riitaa, vaan yhdysvaltalaisen pääoman siirtäminen meksikolaiseen teollisuuteen ja meksikolaisten työläisten siirtyminen takäläisille työmarkkinoille pakottaa kummankin maan työläiset lähemmäksi toisiaan torjuakseen riistäjävihollisensa sortoa.

Jo käytännöllisetkin kokemukset ohjaavat yhdysvaltalaista työväenliikettä lähenemään meksikolaisia raatajia, joiden joukosta, ellei työväenjoukkoja valveuttavaa liikettä aikaan saada, voidaan lakkotapausten aikana värvätä loppumatto-

mia rikkuriarmeijoita särkeämään yhdysvaltalaisen työläisten taisteluju. Ja yhdysvaltalaisia pääomia Meksikoon sijoittamalla voidaan kurjasti palakatulla meksikolaisella työllä paljon pahentaa amerikkalaisten työläisten asemaa. Niinpä siis työväenliikkeen elvyttäminen Meksikossa on keino, joka suojelee tšekäläistäkin työtä, samalla kun korottaa meksikolaista.

Meksikon työväenliikkeen päästyä vihdoinkin reippaaseen nousuaikaansa ja porvarillis-liberaalisen valtion ottaessa ensimmäisiä askeleitaan, olisi Meksikon ja Yhdysvaltain välisellä sodalla ensimmäitun kehitystä hidastuttava ja taannuttava vaikutus.

Yhdysvaltalaisen kapitalistien tavoittelema ja toivoma Meksiko on se, jota Diaz hallitsi; äänettön, petoksella hallittava, mielinmäärin rosvottava ja pimeä Meksiko. Jos Meksikon valtiollinen valta joutuisi yhdysvaltalaisen kapitalistien käsiin, tekisivät ne tästä, maaperältään rikkaasta maasta, tulella ja teräksellä hallittavan, maailman kaikista orjavalloista hirmuisimman ja siten tukahduttaisivat hyvällä alulla olevan työväenliikkeen kaikkien muitten yhteiskunnallisten edistysliikkeitten kera.

* *

Diazin vallan ja valtajärjestelmän kumoaminen oli Meksikon vallankumouksen ensimmäinen päämäärä. Tähän pyrkimykseen liittyivät kaikki kapinalliset joukot, vaikkakaan eivät kaikkien kapinallisten luokkien ja luokkaryhmien harrastukset pohjaltaan kulkeneet samaan suuntaan. Feudalikerroksista polveutuvan porvariston edut ovat pohjaltaan maaorjakerroksista polveutuvan palkkatyöläisluokan etujen kanssa vastakkaiset, mikä kehityksen myöhemmällä asteella käy ilmiselväksi. Mutta kummankin luokan kehityksen ensimmäisenä esteenä ja yhteisenä vihollisena oli diazilainen hallitusjärjestelmä.

Diazin hallitus kumottiin pitkien ja vaivaloisten taistelujen perästä. Taistelu kesti kauan, sillä diazilaisella hallitusjärjestelmällä oli voimakkaita ystäviä ulkomaalaisten saalistajien joukossa. Yhdysvaltaisten Meksikon ryöstäjien suhde Diazin hallitukseen tuli räikeästi näkyville Diazia seuranneen Maderon murhassa ja hänen hallituksensa murskaamisessa. Sanotaan, että Yhdysvaltain silloisen lähettiläänkään kädet eivät ole puhtaat Maderon verestä.

Maderon hallitus alotti Meksikon omia kansallisia päämääriä tavoittelevan porvarillis-liberaalisen politiikan. Tämän politiikan ajaminen oli sangen vaikeata, sillä Diazin kukistuessa maan kansallisesta rikkaudesta ja pääomasijoituksista oli ulkomaalaisten anastajien hallussa noin 25 prosenttia. Jokainen toimenpide, joka kosketti anastuksella ja petoksilla vieraitten käsiin joutuneita rikkauksia, uhkasi aiheuttaa selkkauksia niiden valtojen kanssa, joiden alamaisia anastajat olivat.

Diazin hirmuhallituksen aikana ei puhuttu mitään Yhdysvaltain ja Mexican välisestä sodasta, mutta heti Maderon hallitukseen tultua ja sittemmin Carranzan hallituksen kestäessä on sodanuhka ollut alituisesti ilmassa, — "ihmisyyden, rauhan ja järjestyksen aikaansaamiseksi vaarallisten ja rauhattomien naapurien talossa."

Maderon hallitusta seurasi menestymisen mahdollisuudet Meksikon työväenliikkeelle. Tähän saakka voimassa olleet säädökset, jotka kielsivät työväen järjestymisen, kokoontumisen ja työväen asiaa ja asemaa valaisevan agitatsioonin rikoksena, kumottiin.

Työväenjärjestöjä muodostui nopeasti. Tilastolliset laskelmat osottavat, että Meksikossa on nykyään noin 350,000 järjestynyttä työläistä. Paikalliset ammattiyhdistykset muodostuvat koko maata käsittäviksi syndikaateiksi ja ne taas liit-

tyvät yleismaalliseen liittoon, seuraten muiden maiden työväen järjestymistä esikuvanaan.

Carranzan hallituksen aikana ovat työväenjärjestöt päässeet vauhtiin. Yksi Carranzan hallituksen tärkeimmistä perusteista onkin työväenjärjestöissä. Hallitus hankkii ja luovuttaa huoneustoja työväenliikkeen tarkotuksiin käytettäväksi. Satoja työväenkokouksia pidetään joka päivä. Työväenlehtiä ja kirjallisuutta painetaan omissa kirjapainoissa, vieläpä osittain hallituksen avustamana.

Työväenyhdistysten jäsenet kuuluvat Carranzan hallitusta palvelemaan sotaväkeen ja ammattiyhdistysvirkeilijät palvelevat hyvin yleisesti myöskin sotilasosastojen upseereina. Muutamain paikoin kutsutaan täten muodostettuja sotaväen osastoja "punaisiksi rykmenteiksi".

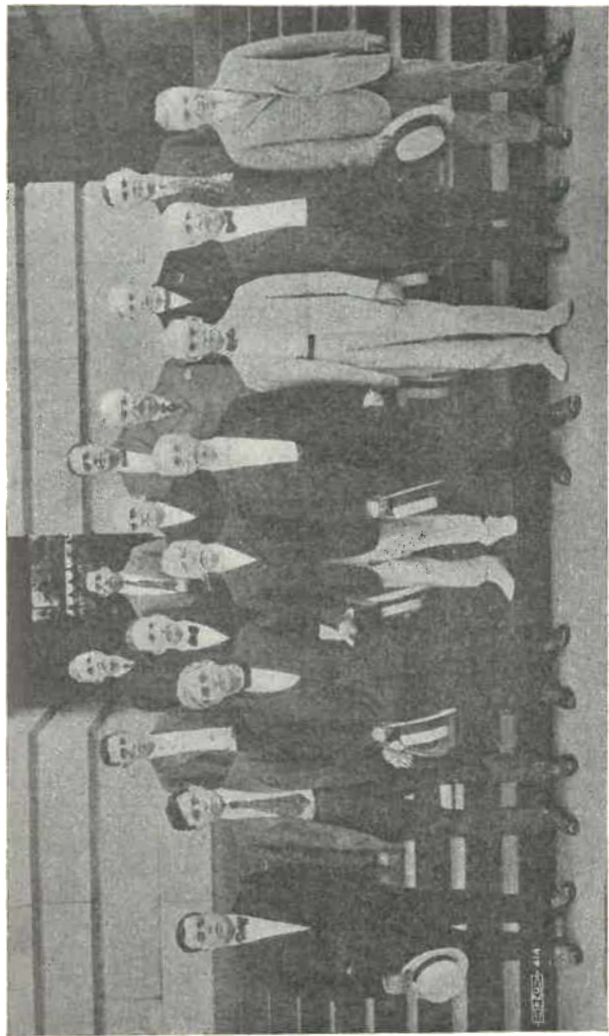
* *

Yhdysvaltain sosialistipuolue on alituisesti agitatsioonillaan tukenut Meksikon vallankumousliikettä ja kerta toisensa jälkeen vaatinut Yhdysvaltoja pysymään poissa Meksikosta, käsittäen, että valtiollisella sekaantumisella Meksikon sisäisiin asioihin tulisi olemaan yksinomaan tšekäläisten saalistajien tarkotuksia palveleva vaikutus.

Käytännöllisesti tärkeätä ja vaikuttavaa osaa on A. F. of Labor näytellyt Wilsonin hallituksen aikana estääkseen Yhdysvaltain kapitalistiluokan aikeitten ja pyrkimysten perille pääsemistä Meksikon suhteen.

Konventionneissaan on A. F. of Labor ilmaissut myötätuntonsa työväen järjestymisen mahdollisuuksia raivaavalle vallankumousliikkeelle Meksikossa ja vaatinut vallankumouspakolaisten ahdistamisen lakkauttamista Yhdysvalloissa.

Yhdysvaltain työväenjärjestöjen suosiollisuuteen luottaen, ovat Meksikon työväenyhdistysten asiamiehet pyytäneet apua naapurimaan järjesty-

Meksikon työväenjärjestöjen ja Yhdysvaltain A. F. of L:n yhteisen konferenssin edustajat.

neitten työläisten edustajilta. Wilsonin hallituksen viivyttellessä tunnustuksen antamista Carranzan hallitukselle, pyysivät Meksikon järjestyneitten työläisten edustajat A. F. of Laborin presidenttiä esittämään presidentti Wilsonille, että tämä lopultakin tunnustaisi Carranzan hallituksen.

Samuel Gompers kirjotti syyskuussa v. 1915 pyydetyn esityksen, perustellen esitystään monessa kohdassa ylläolevassa mainituilla asioilla. Kuinka painavasti Gompersin esitys ja vetoamus vaikutti hallitukseen, ei ole yleisesti tiettyä, mutta jo seuraavassa lokakuussa presidentti Wilson järjesti säännölliset diplomaattiset suhteet Meksikon kanssa.

Toisen kerran otti A. F. of Laborin toimeenpaneva komitea kiitettävän ja tärkeän askeleen naapurimaiden välisten selkkausten ratkaisemiseksi rauhallista tietä.

Kun Villan johtama rosvojoukko oli tehnyt ryöstö- ja murharetken Yhdysvaltain puolelle (ilmeinen sotaprovokaattorien toimenpide) ja kun Wilsonin hallitus, puolueensa vaalimenestystä silmälläpitäen, antoi Meksikoon lähettämälleen ranskaisuretkikunnalle niin laajoja toimintamääräyksiä, että niiden täyttäminen alkoi jo näyttämään visseissä kapitalistipiireissä kauan toivotun Meksiko-hyökkäyksen alulta ja ilmisota oli odotettavissa minä hetkenä hyvänsä, esitti A. F. of Laborin toimeenpaneva komitea, Yhdysvaltain ja Meksikon työväenedustajain yhteisen konferenssin pitämistä keskustellakseen keinoista, joilla vältettäisiin onneton ja häpeällinen sota.

Tämä esitys voitti puolelleen Meksikon työväenedustajain innostuneen kannatuksen, sillä he käsittivät, että mitään vakavampaa onnettomuutta ei voisi tulla kuin sota, joka keskeyttäisi Meksikon valtiollisen ja yhteiskunnallisen kehityksen pitkiksi ajoiksi. Vetoamuksillaan Yhdysvaltain työläisiin he jo ennemmin olivat selvittäneet asemaa

ja pyytäneet tšekäläisiltä työväenjärjestöiltä työskentelyä ja vaikutusta sotakiihottajien vehkeilyä vastaan. Parempaa vastausta ei olisi voinut odottaa kuin oli niiden työväenjohtajain asiaan käsiksi käyminen, joilla on vaikutusvaltaa Yhdysvaltain hallituksessakin ja joiden vaikutus Yhdysvaltain kansan yleisen mielipiteen kypsyttämisessä merkitsee hyvin paljon.

Maailman tiedoksi ei ole kuulutettu millä tavalla Wilsonin hallitus oli osallinen A. F. of Laborin toimeenpanevan komitean esityksen syntymiseen, mutta kaukana totuudesta ei oltane kun otaksutaan, että hallituksen myötävaikutus ja suunnitelmat liittyivät läheisesti siihen, sillä asema oli muodostunut hallituksellekin hyvin vakavaksi ja sillekin siis oli tilannetta lieventävä toimenpide tervetullut.

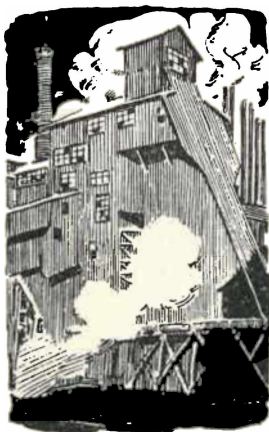
Vaikkakaan kahden maan työväenedustajain konferenssissa ei menty kohteliaisuuksien vaihtamista pitemmälle, niin kumminkin tilanteessa tapahtui käänne parempaan päin. Tämän nojalla ei kylläkään ole oikeutta väittää, että Yhdysvaltain ja Meksikon järjestyneet työläiset estivät sodan puhkeamisen pakottamalla hallitukset pysymään alallaan, sillä Meksikon hallitus vältti sotaa niin pitkälle kuin suinkin mahdollista ja Yhdysvaltainkin hallitus pelkäsi sotaa, vaikka oli pakotettu kapitalistisen sanomalehdistön painostuksen vuoksi ja anastajajoukon vaatimuksesta ryhtymään sotaisiin hankkeisiin. Mutta kummankin maan työväenjärjestöt olivat tässäkin tapauksessa ne luonnolliset tukikohdat, joihin nojaamalla kävi päinsä lauhduttaa vehkeilypolitiikan aikaansaamaa ilkeätä tilannetta.

Jos tämä ei osotakaan sitä, että työväen luokkavoima haihdutti uhkaavat sotapilvet, niin osottaa se kumminkin sitä, että työväen asema kansainvälisessä kriisissä on rauhaa ylläpitävä, että vihollisuussuhteisiin syöksyvien valtojen työläis-

ten luokkasolidarisuus lähentää niitä. Tämä viit-
too tietä tulevaisuuteen. Kun eri maiden kapita-
listiset olot ajavat hallitsevia luokkia katkeriin ja
hävittäviin taisteluihin, niin työväenluokat kaikissa
maissa näkevät siinä vihollistensa työtä.

Tämä on työläisten luokka-aseman vaikutusta
ja luokkaihanteitten ilmiö, viittaus siihen, että tu-
levaisuuden maailmanvalta, kapitalistisesta riisto-
järjestelmästä vapaaksi pyrkivä luokka, voi voi-
tollaan vapauttaa koko maailman kauheita verisiä
taisteluja synnyttävistä vastakohtista.

F. J. S—ä.

Kasvannainen, joka pelasti miehen joutumasta sotarintamaan

Nuoren pojan elämä se on
niin moness' vaarass':
se on kuin ihana naurismaa
tuoll' valtamaantien haarass'.

Timo oli äsken tullut tukkitöistä kaupunkiin. Olisi pitänyt vaihtaa palkkalappujaan rahaksi, mutta eipä se tahtonut onnistua. Metsätöitä teettivät tähän aikaan vähävaraiset yrittelijät, joiden alkuunpääsemisen ensimmäisenä edellytyksenä oli, mikäli mahdollista, jättää työmiestensä palkat maksamatta. He kyllä lupasivat hyvänlaista palkkaa ja kirjottelivat senmukaisia maksuosotuksia. Mutta kun niitä tarjosi pankkiin, sanottiin siellä ei olevan vastinetta: työntekijän pankkitili oli joko tasassa tahi jo ennestään liikaa velotettu. Joillakin tietävästi oli muuta omaisuutta — kiinteimistöäkin kaupungissa ja sen ympäris-

töllä — mutta ne oli jo hyvissä ajoin ennen tukkiyrityksiin ryhtymistä siirretty vaimon tai lasten nimiin. Työmiehille ei jäänyt muuta keinoa kuin yahtia heidän tukkilauttojensa saapumista ja lakimiesten avulla koettaa niitä takavarikoida palkka-saataavistaan. Mutta sekään ei aina onnistunut; ja milloin onnistuikin, tuli siitä kallista jälkeä. Sitä-paitsi aikaa kului hukkaan vartoillessa.

Timo hyvin tiesi, että olisi ollut edullisempaa työkennellä vanhemmille ja vakavaraisemmille yhtiöille, vaikka ne maksoivat halvempaa palkkaa. Niiltä toki sai mitä oli tulevaa. Ne olivat jo läpäs-seet sen alkuvaiheen, jolloin täytyi keplotella työmiehen työ i h a n ilmaiseksi ja saattoivat nyt esiintyä rehellisinä ja reiluin maksajina. Mutta niitä oli tätä nykyä vähän, joten ainoastaan pieni osa tukkimiehistä voi päästä niille töihin. Heti sota-ajan alussa olivat enimmät vanhoista saha- ja tukkiyhtiöistä menneet nurin, lopettaneet liik-keensä. Nyt oli uusi kasvu pahimmoiksi alulla.

Juopommat toverit olivat — polusta — vaihtaneet maksulappunsa kapakoitsijoille, jotka kyllä pitivät huolen niiden perimisestä, mutta pi-tivät myös kaiken minkä niistä saivat, itsellään. Timo ei ollut mikään juoppo mies eikä muuten-kaan kevytmielinen, vaan aina eteensä katsova ja asioita harkitseva nuorukainen, joita ei ole paljon, sen ikäisiä. Nyt kun syksyn ja talven tullen ei metsätöistä olisi ollut senkään vertaa toivoa kuin oli ollut kesän aikana, hän käytti joutoaikaansa tiedustellakseen työnsaannin mahdollisuuksia muilla aloilla.

Omituisiksi hän huomasi olojen nyt muodos-tuneen.

Valkoisia miehiä ei paljo ollut työttöminä — mutta töissä niitä oli vielä vähemmän. Tuhansia oli värvätty sotamiehiksi, ja yhä oli värväys kiih-keässä käynnissä, niin että tuskin tohti kadulla näyttäytyä. Sen ohessa oli konetyöläisiä ja kai-

vosmiehiä joukottain viety meren poikki Englantiin, ammattitöihinsä. Niiden paikat oli järjestään täytetty kiinalaisilla, japanilaisilla, hinduilla ja niillä "vihollismuukalaisilla", joita sodan alkaessa oli koottu vankileireille. Ne oli sinne teljetty saksalaisina, itävaltalaisina ja bulgarialaisina; nyt takaisin tuotaessa ne olivatkin belgialaisia, serbialaisia ja montenegrolaisia. Sahalaitoksissa ei ollut eikä niihin otettu muita kuin japanilaisia ja hinduja; kaivantoihin ei kelvannet muut kuin kiinalaiset rannikolla ja vihollismaalaiset sisämaassa. Samaten olivat konepajat, kannutuslaitokset, rautatietyöt, kalastus — sanalla sanoen, melkein kaikki työpaikat, kuin yhteisestä sopimuksesta, suljetut maan omalta varsinaiselta väestöltä. Jos meni sinne tarjolle, vastattiin heille, ettei heitä täällä tarvittu, vaan että heidän maansa ja kuninkaansa tärkeästi tarvitsivat heitä toisaalla.

Timo piti itseään maan varsinaiseen väestöön kuuluvana, ja täydellä syyllä. Hän oli Kanadassa syntynyt, vaikka tosin suomalaisista vanhemmista. Senpätähden hän ei ollut niin kiihkoisänmaallinen, ettei tämä tällainen asiointi olisi pahasti karvastellut hänen mieltään. Hän näki liian selvästi, kuinka miehet houkutellaan ja väkisin pakotetaan lähtemään täältä muka hyvinäkin sankareina puolustamaan isänmaata ja valtakuntaa — ja sill'aikaa aasialaiset tai viholliskansaiset valtaavat ainoan mitä heillä tässä maassa on menetettävänä: heidän työpaikkansa, elämisen mahdollisuutensa!

Näihin asti Timo oli verraten helposti sivuuttanut värvääjät, jotka kadulla ankarasti hätyyttelivät kaikkia työmiehiä näyttäviä. Oli käynyt puhtaasti puettuna, joten ei tarvinnut muuta kuin huomauttaa olevansa liikeasioilla, kun värvääjät heti peräytyivät. "Vai olette te liikemies", sanoivat, kohteliaasti anteeksi pyydellen.

Sillä eihän sodan tarkoituksena koskaan ole liikemiehiä teurastaa, vaan työläisiä.

Eikä Timo, siivokäytöksinen mies, vahingosakaan joutunut rettelöihin poliisiin tai oikeuslaitoksen kanssa, josta näinä aikoina tavallisesti oli seurauksena käsky valita joko muutamien vuosien linnatuomio taikka armeijaan yhtyminen.

Vaikka työnsaanti näyttikin harmaalta, ei Timolla ollut vähintäkään aikomusta ruveta sotamieheneksi. Hänellä ei ollut siihen täyttää pakkoa. Isällä oli kohtalainen maatila, jossa aina oli ruokaa ja työtä saatavana. Timo vaan ei olisi kehdannut sinne mennä tyhjin taskuin, kun niinkin kauan oli ollut "tienaamassa". Mutta aikaa myöten alkoivat vaatteet nuhraantua ja mies itsekin ränsistyä. Samassa suhteessa kävivät värvääjät tungettelevammiksi. Ei enää auttanut vedota "liikeasioihin".

Mutta tällä välin oli Timolle karttunut muuta asevarastoa heitä vastaan käytettäväksi.

Niinpä eräänä iltana värvääjät pysäyttivät hänet kaupungin parhaalla liikekadulla. Kuten aina, oli niitä kaksi yhdessä. Toinen pisti pitkän sauvan hänen eteensä jalkakäytävän poikki, toinen samoin hänen taaksensa, ja heti kertyi pöhlöä isänmaallista yleisöä kadun täydeltä ympärille.

"Kuninkaasi ja maasi tarvitsevat sinua", alottivat värvääjät tapansa mukaan.

"Tosiaanko"! vastasi Timo, silmät pyöreinä. "Ja minusta kun on päinvastoin alkanut tuntua siltä, että minua ei kukaan kaipaa."

"Taidat kävellä työn haussa?"

"Vähän sinnepäin."

"Ja olet rahaton?"

"En varsin. Enkä koditon."

"Siispä käy suojelemaan kotiasi, torjumaan vihollista siellä, missä maasi kohtalo ratkaistaan!"

"Se onkin aikomukseni."

"Liittyäkö armeijaan? Lähdet siis mukaan?"

"En lähde mihinkään, vaan pysyn paikallani täällä."

"Mitä tarkoitat?"

“Te sanotte, että maani minua tarvitsee, ja minä myönnän siinä olevan perää. Kuninkaan tarpeista en tiedä, hän on niin kaukana. Mutta Kanada on tässä likellä. En tahdo pettää maatani: en kavaltaa sitä aasialaisille enkä vihollis-eurooppalaisille. Hankin työpaikan ja pidän sen, enkä suotta väisty vierasten vallottajien tieltä. Jos maani minua tarvitsee, ei suinkaan minun silloin sovi pakoon lähteä. Vai mitä arvelette?”

“Turhaa viisastelua! Riennä toisten urhoolisten poikien avuksi rintamaan! Voitko sietää heidän siellä vuodattavan vertaan ja panevan henkensä alttiiksi sinun ja sinun omaistesi puolesta?”

“Taistelkoot, ketä haluttaa näiden kiinalaisten ja vankileiriläisten leivän puolesta. Jos sieltä hengissä selviytyvät, niin heidän on parin vuoden kulluttua yhtä kodikasta mennä Kiinaan tai Japaniin kuin tulla tänne valkoisilta suljettuun Aasialais-Columbiaan.”

Väkijoukosta alkoi kuulua paheksumishuutoja Timolle. Se yhä innostutti värvääjiä jatkamaan:

“Mahtava brittiläinen maailmanvalta on kyllin kykenevä säilyttämään kaikki rannikkonsa omalle rodulleen. Ja on myös halukas pitämään mitä parhaimman huolen puolustajistaan. Sija sen taistelijasankareitten rivissä on kallis etuoikeus, varattu vain aniharvoille valituille.”

“Enpä minä tahdo riistää paremmiltani niin himottua tilaisuutta.”

“Kenelle se kuuluisi paremmin kuin sinulle, joka olet nuori, terve ja voimakas? Kuinka erinomaisesti sotilaan takki istuisikaan noin uljaalle, sorealle varrelle!”

Yleisö hurrasi innoissaan; varsinkin ulisivat naiset mitä joukossa oli.

“Sitäpaitsi”, huomautti toinen värvääjistä hiljemmin, “sinun ei ole luvallista aiheuttaa liikkeen tukkeutumista ja katurähinää.”

“Minäkö sitä olen aiheuttanut?” tiuskasi Timo, tulistuneena.

“Vähennä suunsoittoasi!” vastasi toinen värväjä. “Voit joutua vastaamaan sanoistasi.”

Silloin Timo paikalla käänsi kelkkansa ja sanoi välinpitämättömällä äänellä:

“Turhaan tässä menetätte aikaanne: minä en kuitenkaan läpase sotilastarkastuksessa.”

“Oletko koettanut?”

“En. Mutta asia on varma. Minussa oleva vika on liian ilmeinen ja parantumaton.”

“Miks’et sitä heti sanonut?”

“Näkeehän sen jokainen, jolla on terveet silmät.”

“Mikä vika se on?”

“Minulla on kasvannainen selkärangan päässä, enemmän kuin kolmen naulan painoinen veripahka. Lääkärit sanovat, että sen poistaminen leikkauksella tuottaisi kuoleman silmänräpäyksessä.”

Hetken värvääjät vielä epäroiden tarkastelivat miestä. Varma se näytti olevan asiastaan: vilpittömän vakaat harmaat silmät kohtasivat heidän katseensa. Eikä sitä tässä kadulla, naisväen nähden, voinut ruveta kopeloimaan... Niin ottivat pois sauvansa ja menivät matkojaan.

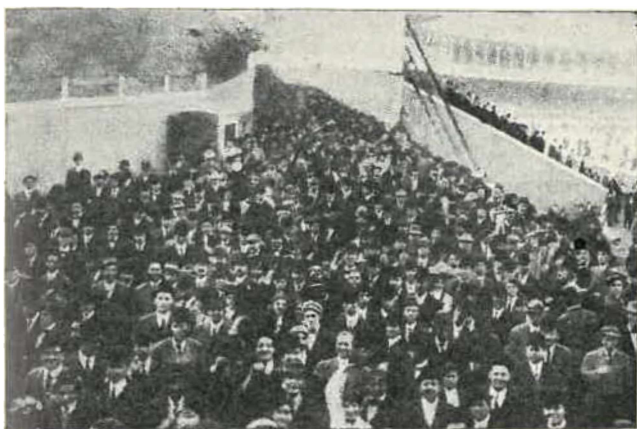
Mutta sille osalle isänmaallisesta yleisöstä, mitä siihen vielä oli jäänyt epäluuloisena tölistelemään, Timo selitti:

“Se minun kasvannaiseni on selkärangan ylä-päässä, ja sen nimi on aivot. Lienettekö kuulleet sellaisesta? — Sotamieheksi ei kelpaa kellä niitä on.”

Toiset kiristelivät hampaitaan, toiset eivät voineet olla nauramatta.

Kuitenkin näki Timo olevan viisainta lähteä aikanaan pois kaupungista. Jos vielä uudestaan ärsyttävät värvöksellään, hän ajatteli, niin ei ehkä tule kyllin tarkoin punnituksi puheitaan, joten voi niistä joutua “helisemään”. Niin lähti, jätettyään palkkinsa perimisen kokonaan lakimiesten huolellisuuden varaan.

Kaapro Jääskeläinen.

Katsaus taaksepäin

Suomen toverien vaalivoiton johdosta.

Suomen viime kesäisissä valtiopäivämiesvaaleissa sai sosialistipuolue enemmistön, tosin pienen, mutta kuitenkin enemmistön. Se on tapaus ainoa laatuaan tähänastisessa maailman historiasa, ei vielä koskaan ennen selvästi luokkatietoinen sosialistipuolue ole saavuttanut sellaista voittoa missään maassa. Suomi on ainoa maa missä kansan enemmistö on sosialistinen, — ei tosin vielä sielläkään valitsijain enemmistö, mutta jos ottaa huomioon äänioikeuden rajotukset, mitkä suurimmassa määrässä koskevat köyhää kansaa ja siis sosialistipuolueeseen luonnostaan kuuluvaa kansainainesta, niin voi aivan perustellusti sanoa, että Suomen kansa tavallaan on maailman kehittynein kansa, koskapa sen enemmistö ymmärtää sosialismissä olevan ainoan pelastuksensa. Hyviin syihin nojautuen voimme kuitenkin vakavasti toivoa,

ettei kansamme kauan tarvitse yksinään olla tuossa kunnia-asemassa, vaan että suuremmat, itsenäiset ja mahtavat kansat seuraavat perässä. Jollei Eurooppaa nyt järisyttäisi sodan myrskyt, joiden vaikutus tuntuu syvästi yli koko maailman, niin paljoa suurempaa huomiota herättäisi kaikkialla tuo sosialistien ensimmäinen todellinen vaalivoitto, sillä vaikkei yksi pääsky teekään kesää, niin ensimmäinenkin pääsky sentään ennustaa pikaista kesän tuloa. Meissä tšekäläisissä suomalaisissa himmentää tuon tärkeän, maailmanhistoriallisen tapauksen arvoa taas se seikka, että se on tapahtunut — Suomessa, sillä olemmehan tottuneet niin perin pohjin halveksumaan Suomea ja sen oloja, ettei siellä mielestämme mitään merkityksellistä voikaan tapahtua. Täällähän väitetään, ettei pienillä kansoilla ole mitään merkitystä, että sen parempi mitä pikemmin ne sulautuvat ympärillä oleviin suurempiin, välittämättä siitä, että pienet maat, kuten Sveitsi, Tanska, Ruotsi, Norja, Hollanti ja Australian valtiot kelpaavat monessa suhteessa suuremmille esimerkiksi. Mitä taas Suomi olisi, jos se olisi sitä miksi sen kansa tahtoi ja kykenisi sen tekemään, jos se itse saisi asiansa määrätä ja hoitaa, siitä lienee turhaa puhua, mutta varmaa kuitenkin on, että sen lainsäädäntö ja olot herättäisivät koko maailman huomiota. Olipa sen kanssa miten tahansa, mutta vielä varmempaa on, että olipa Suomen vastainen kohtalo ja sen osuus ihmiskunnan edistystaistelussa mikä tahansa, niin kuitenkin sosialistipuolueen viimekesäinen vaalivoitto, ensimmäinen laatuaan koko maailmassa, tullaan aina mainitsemaan köyhälistön luokkataisteluhistoriassa jonkinlaisena saavutuksena ja että siten yksinomaan sen kautta Suomen kansa on ikuisiksi ajoiksi piirtänyt nimensä koko ihmiskunnan kulttuurihistorian lehdille.

Suomen sosialistien vaalivoiton käytännölliset seuraukset voivat kuitenkin supistua hyvinkin pieniksi niin kauan kuin Venäjällä säilyy nykyinen

hallitussuunta ja hallitusjärjestelmä. Jos taas ensimmäisen duuman aikainen henki pääsee valtaan Venäjällä, mikä ehkä ei olekaan monien vuosien kysymys, silloin voi taas Suomessakin alkaa kiihkeä ja syvälle ulottuva uudistus- ja luomistyö.

* * *

Sosialistien keskuudessa usein, ja hiljattain mukaan tulleitten parissa erittäinkin, kuulee valittavan, miten hitaasti ja vaivaloisesti yhteiskunnallisen uudistuksen tiellä voittoja saavutetaan. Kyllähän tällaisen tyytymättömyyden voi ymmärtää tietäessään miten kiihkeästi parempia oloja toivotaan ja miten syvällisiä uudistuksia kaivataan. Mutta sittenkin aiheutuvat sellaiset vaikutukset pintapuolisuudesta ja hetkellisyydestä, sillä jos vertaa oloja nyt ja vaikkapa vaan parikymmentä vuotta sitte, niin onhan ero suunnaton, ollaanhan näiden parin vuosikymmenen aikana edistytty enemmän kuin parin vuosisadan aikana sitä ennen. Ja kysykääpäs vanhoilta, millaiset olot olivat 50 vuotta sitte, niin he tietävät kertoa muutoksista, joita kukaan ei olisi rohjennut niihin aikoihin uneksiakaan, he tietävät kertoa täydellisestä ja kaikille aloille ulottuvasta vallankumouksesta. He ehkä eivät osaa selittää sen syitä, mutta ilmiöt sen paremmin. Ainoastaan materialistinen historiankäsitelmä pystyy selittämään perinpohjaisemmin sen, mitä me itse omilla aisteillamme havaitsemme, nim. millaiset seuraukset ovat olleet pikaisesta siirtymisestä läänityslaitoksen aikaiselta luontais-talouden kannalta kapitalistiselle rahatalouskannalle, kuten Suomessa viime vuosikymmeninä on tapahtunut. Suomi nyt ja Suomi parikymmentä vuotta sitte — ero on niin suuri, ettei enää se, joka sieltä on ollut pois tuon ajan, koko maata samaksi tuntisi. Ja sittenkin valitetaan kehityksen hitautta! Pitäisi muistaa, ettei kehitys riipu tai johdu meidän tahtomisestamme, puhumattakaan

toiveistamme, vaan tuotantotavasta, sen luonteesta, kehityksestä ja vaihteluista; ne ne määräävät lopulta meidän toiveemme ja tahtomisemmekin. Ken kehityksen hitautta valittelee ja siitä syyttee joko sitä tai tätä, hän ei vielä laisinkaan käsitä, millä tavalla tuotantotapa ja sen yhteydessä olevat omistusoikeussuhteet, siis taloudelliset tekijät, vaikuttavat koko yhteiskunta-elämään.

* * *

Työväenliike on heijastusta taloudellisista olosuhteista. Jos tahtoi esittää oikein ja selvästi jonkin maan historian, minä aikana tahansa, täytyisi ensin selvittää sillä aikaa vallinneet taloudelliset olosuhteet ja niiden muutokset. Samoin täytyisi menetellä, jos tahtoo saada kuvan jonkin maan työväenliikkeestä, joka tietysti on osa ja ehkäpä tärkein osa yleisestä historiasta, sillä siinä kuvastuvat yhteiskunnalliset olosuhteet, ristiriidat, voimasuhteet ja niiden muutokset kaikkein selvimmin. Siksipä voi hätätilassa menetellä päinvastoin: luomalla kuvan jonkin maan työväenliikkeestä, voi ainakin tarkkaavalle lukijalle juuri tämän heijastuksen avulla antaa käsityksen niistä olosuhteista, jotka tämän kuvan ovat synnyttäneet. Se tietysti on nurinkurista, mutta erinäisissä tapauksissa helpompaa.

Minkään maan työväenliike ei siis synny keinokeoisesti. Täytyy ensin olla perusta, kapitalistinen tuotantotapa, suurteollisuus ja sen kohoava teollisuusarmeija, ennenkuin nykyaikainen, sosialidemokratinen työväenliike missään jalansijaa saa.

Ensimmäiset työväenyhdistykset Suomessa eivät syntyneet luokkatietoisuuden eikä edes luokkavaistonkaan vaikutuksesta, eikä niillä siis voinut olla luokkataisteluluonnettakaan; ne syntyivät aikana, jolloin Suomen työväki ei ymmärtänyt eikä voinut ymmärtää luokkavastakohtia — suurteollisuus oli silloin vielä pientä ja nuorta, ja oppipojasta tuli sälli ja sällistä voi päästä "mestarik-

si”, itsenäiseksi liikkeenharjottajaksi. Pääomat olivat pieniä ja hajallaan, eivät olleet vielä kasautuneita. Työväenyhdistyksiin kuului kaikenkaraista väkeä, senaattoreita, kenraaleja, tirehtöörejä, taiteilijoita, professoreita, maistereita, porvarilehtien toimittajia ja varsinaista palkkaväkeä — sekin työväen kermaa — kaikista vähemmän. Myöhemmin syntyneissä ammattiyhdistyksissä oli usein enemmän työnantajia kuin työläisiä. Työväenyhdistysten ja niihin muodostettujen ammattiyhdistysten tarkoituksena olikin — estää luokkatietoisuuden syntyminen, yhdistää ja koota työväki ja työnantajat työskentelemään samojen päämäärien, — yhteisten etujen — hyväksi. Helsingin Työväenyhdistyksen kuuluisa ja monivuotinen puheenjohtaja, tehtailija V. von Wright, lausui useammankin kerran julkisestikin, että tarkoituksena on työväen tilaa asteettain parantaen estää sellaisen luokkataistelun syntymisen, mikä jo silloin ulkomailla, varsinkin Saksassa, missä hän itse oli oleskellut, oli alulla.

Ne reformivaatimukset, mistä näissä yhdistyksissä keskusteltiin ja joita esitettiin toteutettaviksi — mitään “vaatimuksia” ei toki saanut julki tuoda — olivat siksi kainoja ja viattomia, että jossain toisessa maassa ne olisivat kelvanneet vanhoillisimpainkin porvaripuolueitten ohjelmaan. Työväenyhdistyksissä ei oltu vielä kehitytty edes lähellekään porvarillista radikalismia — sosialismista ei uskallettu puhua sanaakaan, se oli vielä hirveä kummitus, jota kauhistuttiin ja pelättiin, vaikka oltiinkin varmoja siitä, ettei se koskaan rauhalliseen ja vanhoilliseen Suomeen pääsisi. Samoin kuin kirkko suojeli ihmisiä perkelettä vastaan, samoin piti työväenyhdistyksen varjella työväkeä sosialismin vaaroilta.

Etteivät tällaiset “työväenyhdistykset”, joita ennen vuotta 1890 oli ainoastaan parikymmentä, joista työväki loisti poissaolollaan, joissa muutamilla oli kapakka-oikeudet ja joissa kymmenkunta

miestä istui iltasin totilasina tai olutpullon ääressä "politiikkaa" puhumassa, etteivät ne olleet hallitukselle tai yhteiskunnalle pienimmässäkään määrässä vaarallisia, varsinkaan kun niillä ei ollut edes minkäänlaista yhdyssidettä — jokainen hommasi itseksensä oman päänsä mukaan, ilman mitään yhteistä ohjelmaa — se on itsestään selvää. Mutta kuitenkin oltiin ylätalmoissa toista mieltä.

Kun vuonna 1891 syntyi ajatus pitää yhteinen työväenyhdistysten edustajakokous ja monien pitkäkallisten valmistusten jälkeen saatiin asia useimmissa työväenyhdistyksissä päätetyksikin, niin silloin kenraalikuvernööri Heyden yhtäkkiä yleiseksi hämmästykseksi kielsi kokouksen pidon. Hän nähtävästi crehtyi luulemaan näitä työväenyhdistyksiä nimensä arvoisiksi, hän pelkäsi kaiketi, että kokouksessa tulnaisi esittämään todellisia uudistusvaatimuksia ja hän isällisesti selitti, että hallitus on ryhtynyt tarpeellisiin toimenpiteisiin työväen aseman parantamiseksi — tarkoitti sillä kaiketi komiteaa, joka oli asetettu tutkimaan työväen tapaturmavakuutuskysymystä. — Siinä sitä sitte oltiin. Tämä kielto aiheutti oikeutettua katkeruutta, sillä sen kautta työväenyhdistysten johtohenkilöt tulivat huomaamaan, miten aiheettomasti maan korkein hallitushenkilö heitä epäili, syyttömästi loukatun viattomuuden katkeruutta. — Sellaista oli, sivumennen huomautettuna, se siunattu hyvä aika ja "laillisuuden" aika ennen Bobrikoffia. Ei siinä kiistelemistä olisi. — Tämä kielto vaikutti kuitenkin samalla tavalla kuin muutkin samallaiset: herätti hallitusvastaista henkeä ja kiertämistä; vaikka kokousta ei pidettykään, niin hankittiin kuitenkin aijotuille keskustelukysymyksille alustukset (ja ne alustukset ovatkin merkittäviä todistuskappaleita ajan hengen vanhoillisuudesta ja siitä, miten vähä ja millä tavalla siihen aikaan yhteiskunnallisia kysymyksiä käsitettiin), ne painatettiin ja lähetettiin t. yhdistyksille keskusteltaviksi. Kielto menetti siten merkityksensä.

Vuonna 1893 syntyi uudelleen kysymys työväenyhdistysten edustajakokouksen pitämisestä ja silloin ei sille enää esteitä asetettukaan. Kaiketi-pa herrat senaattorit-työväenyhdistysten-jäsenet olivat saaneet kenraalikuvernöörille selitetyksi miten yhteiskuntaa säilyttäviä nämä yhdistykset olivat. Kokous ei muuten herättänyt yleisempää huomiota, ei ainakaan työväestön keskuudessa — eikä se sitä ansainnutkaan. Keskustelukysymykset käsittelivät porvarissäädyn äänioikeusoloja, työpäivän lyhentämistä, ammattitarkastusta y. m. s. Tärkein toimenpide oli ”työväen valtuuskunnan” asettaminen yhdyssiteeksi siihen kuuluvain yhdistysten kesken. Sen jäseniksi valittiin tehtailija V. v. Wright, tohtori Aug. Hjelt, faktori J. Pehkonen ja maisteri Tekla Hultin, varajäseniksi kirjansitoja V. Virta, insinööri R. Hindström ja turkkuri A. N. Lahtinen. Varajäseniksi kelvaneista kahdesta työmichestä oli Lahtinen vanhoil-linen, mutta V. Virta oli yksi Suomen lahjakkaim-pia työläisiä ja jo silloin lähellä sosialismia.

Ei ollut vielä Suomessa työväenliikettä min-käänlaista, jos kohtakin oli työväenyhdistyksiä. Tässä ensimmäisessä työväenyhdistysten edustaja-kokouksessa lienee ollut pari työläistä, kaikki toi-set olivat — herraskaisia. Varsinainen köyhälistö ei harrastanut mitään, nukkui vielä ja teki 12—14 tuntisia työpäiviä. Mutta heräämisen merkkejä alkoi jo näkyä.

Rakennustöiden Helsingissä alkoi kehittyä jo suuremμοiseksi, monia tuhansia työläisiä työskenteli jo sillä alalla. Samaten elpyi saha- ja paperiteollisuus ja jo alkoi metalliteollisuuskin herättää huomiota. Helsingin rakennusmiehet alkoivat vaatia lyhempää työpäivää, 10-tuntista, ja kun rakennusmestarit eivät siihen suostuneet, alkoi keväällä 1896 muurarien, kirvesmiesten, kivimies-ten ja yleensä koko rakennusalaä koskeva lakko. Lakkoliike levisi nopeasti. Suutarit, maalarit, räätälit esittivät myöskin omat vaatimuksensa. Työn-

antajat olivat röyhkeitä, eivät missään suostuneet hyvällä, joten heitä täytyi pakottaa. Ja lopuksi he nöyrytyivätkin — voiman edessä. Hauskaa olisi kuvata näitä lakkotaisteluita, joissa ei avustusta yleensä jaettu, sillä rahastoja ei ollut, mutta siihen ei tila riitä. Pääasia on, että työväenyhdistyksen huoneusto luonnollisesti tuli lakkolaisten kokouspaikaksi, lakkolaiset huomasivat välttämättömäksi liittyä ammattiosastoihinsa, joten Helsingin työväenyhdistykseen liittyi runsaasti varsinaista työläisainesta, joka sitäpaitsi sillä kertaa uhkui kiukkusta taisteluhenkä ja jolle juuri niinä viikkoina selveni yhteiskunnan luokkaluonne.

Alkupuolella vuotta 1895 oli Helsinkiin perustettu kerran viikossa ilmestyvä "Työmies", työväen oma äänenkannattaja. Portviimissä ensimmäinen malja sen hyväksi on juotu mainitun yhdistyksen ravintolassa. Ei se lehti vielä silloin ollut sosialistinen. Sen toimittaja kuului nuorsuomalaiseen klubiin ja syvästi loukkaantuneena leimasi erään ruotsinkielisen katulehden ilmiantajaksi, kun se oli syyttänyt "Työmiestä" sosialistiseksi.

Niin maltillinen kuin Työmies olikin, herätti sen ilmestyminen kuitenkin vanhoillisten leirissä kamalaa kiukkua. Sen toimittajalla oli valittavana joko luopua lehdestä tai tulla erotetuksi toimestaan kansakoulunopettajana. Luonnollisesti hän halusi säilyttää virkansa, sillä ei silloin vielä voinut kerran viikossa ilmestyvä lehti maksaa toimittajalleen sellaista palkkaa, että sillä olisi elänyt. Vaikka vanhoillinen sanomaehdistö varsin ankaraasti hyökkäsikin "Työmiestä" vastaan, ei se kuitenkaan saanut suurempaa kannatusta työläisten keskuudessa. Painos oli ainoastaan parin tuhannen korvilla.

Tänä "suurena lakkokesänä" alkoi siinäkin suhteessa tapahtua muutos. Suometar, jota varakkaampi työväki suurimmaksi osaksi siihen asti oli lukenut, asettui kokonaan lakkolaisia vastaan ja se niitä tietysti suututti. Tietysti ei aino-

akaan suorastaan porvarillinen sanomalehti uskaltanut tai tahtonut asettua lakkolaisten puolelle. Se pakotti työväen oivaltamaan mikä merkitys on työväen omalla sanomalehdellä ja "Työmies" sai paljo uusia tilaajia. Siitä huolimatta pysyi kuitenkin edelleen porvarillisen sanomalehdistön vaikutus työväkeen suurena, sillä täytyihän työväen niitä vielä edelleen lukea, kun "Työmies" ilmestyi ainoastaan kerran viikossa.

Työväenyhdistysten radikaalisin aines alkoi näihin samoihin aikoihin tuskastua ja tulla tyytymättömäksi siihen itse asiassa vanhoilliseen herrasjohtoon mikä vielä melkein kaikissa yhdistyksissä oli vallassa. Johtokunnan jäsenten ja muidenkin toimitsijain vaaleihin alettiin kiinnittää suurempaa huomiota. Ja kun oli lähestymässä Helsingin kokouksen päätöksen mukaan toinen työväenyhdistysten edustajakokous, joka pidettiin Tampereella 9—11 p:nä heinäk. 1896, niin jopa suunniteltiin koko liikkeen suunnan muuttamista jyrkemmäksi. Jo oli syntynyt ajatus varsinaisen työväenpuoleen perustamisesta, vaikkei sellainen suunnitelma silloin vielä voinutkaan yleisempää kannatusta saavuttaa. Mutta: Suunta jyrkemmäksi! se oli tunnussanana Helsingin, Turun, Tampereen ja Viipurinkin yhdistysten "punasiem" keskuudessa. Niinpä käytiinkin ensi kerran jonkinlaista pientä vaalitaistelua näissä yhdistyksissä edustajakokouksen edustajapaikoista. Tampereen kokoukseen tahdottiin saada "jyrkkä" enemmistö. Se jyrkkyys, mitä siihen aikaan sillä sanalla tarkotettiin, ei kuitenkaan vielä ollut sen suurempaa tai perusteellisempaa kuin että nuorsuomalaistenkin kehittyneimmät ainekset täyttivät siltä vaaditut ehdot.

Kokoukseen sitte tulikin "jyrkkä" enemmistö. Patavanhoillisia oli noin 17 ja edistysmielisiä noin 35; sen lisäksi oli joitakin siltä väliltä.

Puheenjohtajaksi valittiin tietysti V. v Wright, joka avauspuheessaan lausui m. m.:

“Lopettaessani viime työväen edustajain kokouksen, sanoin silloin m. m., että se kokous oli todistanut Suomen työväen voivan käyttäytyä niin, ettei hallituksella ole syytä estää tällaisia työväen kokouksia. Sellaista ei olekaan tapahtunut; hallitus ei ole mihinkään estämisyrytykseen ryhtynyt. Toivoisin, että Suomen työväki vastaisuudessaakin käyttäytyisi tavalla, joka on sille kunniaksi luettava.”

Kyllä tämä V. v. Wrightin lausuma toivomus on loistavasti toteutunut, loistavammin kuin kukaan olisi silloin rohjennut odottaa, mutta varmasti myöskin kokonaan toisella tavalla kuin mitä sen lausuja silloin tarkoitti.

Tärkeimpänä ja mielenkiintoisimpana asiana oli tietysti porvaris- ja talonpoikaissäätöjen äänioikeusolot. Siihen aikaan ei vielä puhuttu sanaakaan yksikamarisesta eduskunnasta, eikä edes aatelis- ja pappissäätöjen etuoikeuksien poistamisesta; ei myöskään vielä vaadittu yleensä naisille äänioikeutta.

Kokoukselle oli hankittu kaksi alustusta porvarissäädyn vaalioloista ja samoin talonpoikaissäädyn. Suomettarelaiset ja heidän alustajansa tohtori K. Grotenfelt olisivat tahtoneet saada työväen tyytymään sellaiseen parannukseen, että korkein äänimäärä porvarissäädyn vaaleissa alennettaisi 10:neen, mutta muuten pysyttäisi ennallaan. Talonpoikaissäädyn vaaliolojen korjaukseen nähdessä oltiin sillä taholla vielä ihan epäselvällä kannalla, koskapa sen suunnan edustaja, suurtilallinen A. Meurman ehdotti alustuksessaan ainoastaan, “että työväenyhdistykset toimivat anomuksen saamiseksi ensi valtiopäivillä, jossa hallitusta kehoitetaan ryhtymään tarpeellisiin tutkimuksiin, millä tavoin sopisi laventaa äänioikeus talonpoikaissäädyn ja poistaa säädyn nykyisessä vaalitavassa silminnähtävät epäkohdat.”

Nuorsuomaaliset olivat jyrkempiä. Heidän

edustajansa, tohtori K. J. Ståhlberg, ehdotti "varallisuuteen perustuvan" ääniasteikon kokonaan poistamista ja että ainoastaan "lailliset pestatut palkolliset isännän ruuassa sekä vakinaisen sotaväen miehistö" (ja tietysti, vaikkei erikseen sanottuna, naidut naiset, joilla itsellään ei ole tuloja eivätkä siis maksa myöskään kunnallisveroa) jäisivät äänioikeutta vaille. Talonpoikaissäädyn vaalien suhteen asettui edustaja, kauppias S. Alkiö jotenkin suoralle kannalle ehdottaessaan, että "jokainen hyvämaineinen, itsenäinen veroa maksava 21 vuotta täyttänyt Suomen kansalainen, joka asuu maalaiskunnassa, on oikeutettu valitsemaan edusmiestä ja tulla itse valituksi Suomen talonpoikaissäätöyn" ja "että ääniasteikko näissä vaaleissa kokonaan poistetaan."

Näissä äänioikeuskysymyksissä tapahtui kokouksessa ankaria vastakkaisten mielipiteitten yhteentörmäyksiä. Suomettarelaiset tahtoivat johtaa kokouksen yhtymään heidän 10-äänien ohjelmaansa, saadaksensa siten tuolle heidän valtaapääsyykeinoilleen työväestönkin kannatuksen, jota vastoin nuorsuomalaiset yksiaäni-vaatimuksellaan kalastelivat heikoille riveilleen heräämissillään olevan työläisluokan tukea päästäksensä sen voiman avulla suurempaan valtaan. Näillä porvarispuolueilla oli siten kysymys siitä, kummanko johtoon työväenyhdistykset jäsenineen ja siveellisine vaikutusvaltoineen jäisivät. Selvänköisimpien työväenmiesten laskelmat kulkivat taas ihan toisia uria. Paitsi sitä, että työväen ohjelma oli luonnollisesti saatava mahdollisimman jyrkäksi, oli tällä kertaa nuorsuomalaisten avulla päästävä eroon vanhoillisista suomettarelaisista, sitte kyllä helpommin suoriuduttaisi yksinään jääneistä nuorsuomalaisistakin, kun aika kypsyttäisi olot suotuisemmiksi itsenäisen sosialistisen työväenpuolueen perustamista varten. Tämä suunnitelma toteutuikin sitte kolme vuotta myöhemmin pidetyssä Turun edustajakokouksessa.

Hauskan surullisen kuvan saa sen aikaisten t. yhdistysten kannasta lukiessaan kokouksen pöytäkirjasta eräitten edustajain lausuntoja. Niinpä esim. Vaasan yhdistyk. edust. toimittaja O. Ansa lausui m. m.:

“Yksi ääni nykyisissä olosuhteissa on mahdoton. Onko todellakin suotava, että Suomen kansa panisi valtiollisen olemisensa vaaran alaiseksi reformin kautta, joka ulkomailla on tuottanut yhtä paljon vahinkoa kuin hyötyä(!) — — — Tällaisista pontevista vaatimuksista asia vain vahingoittuu.”

Joensuun edustaja lehtori Ronimus kaukonäköisyyttään näyttäen varoitteli:

“Väitettä työväen kypsymättömyydestä on sanottu keppihevoseksi, mutta se on kuitenkin hyvin sävyisä hevonen, verrattuna eräeseen toiseen ratsuun, joka potkii ja piehtaroi ja jota ei ole niinkään helppo saattaa talliin takaisin, jos se sieltä on kerran ulos tuotu; se on hurja kansanvalta.” Tällaisen mahdin tuomista työväenyhdistyksiin ei puhuja voinut hyväksyä ja siksi hän vastusti yhden äänen vaatimusta ja lisäsi vielä: “Äänestä mieheen ei aina ole hyviä seurauksia, sillä se voipi hävittää todellisen vakuuden ja muuttua sortovallaksi”. — Mitähän mahtanee Ronimus nykyisin ajatella, jos vielä elossa lienee, nähdessään **yksikamarisen** eduskunnan, josta silloin vielä ei rohjettu untakaan nähdä, ja siellä sosialistisen eduskunnan.

Talonpoikaissäädyn äänioikeus- ja vaalikysymys ei synnyttänyt enää yhtä kiihkeätä väittelyä kuin edellinen, sillä edellisen saatua ratkaisunsa nuorsuomalaiseen suuntaan oltiin jo selvillä myöskin siitä, että päätös tässäkin asiassa tulisi käymään Alkion alustuksessa ehdotettuun suuntaan. Mutta kuvaavana seikkana ansaitsee mainita, että vaikka jyrkkiä olikin suuri enemmistö, eivät he kuitenkaan uskaltaneet tai tahtoneet vaatia ääni-

oikeutta maaseudun palkollisväestölle, vaan heidät nimenomaan näissä vaatimuksissakin jätettiin alaikäisten asemaan, jotka eivät äänioikeutta osaa järkevästi käyttää!

Toiset kysymykset olivat vähemmän mielenkiintoa herättäviä; ne koskivat tilaston keräämistä työväen elantosuhteista, kansakoulun muodostamista yleiseksi pohjakouluksi, työväen asuntokysymystä, työpäivän lyhennystä (10-tuntiseksi), koko maata käsittävän työnvälitystoimiston perustamista, raittiusasiaa, ammattitarkastusta ja irtolaiskysymystä, joissa kaikissa tehtiin niin maltillisia tai paremmin sanoen vaatimattomia vaatimuksia, että jossain toisessa maassa ne olisivat kelvanneet vanhoillisimpainkin puolueitten ohjelmaan, mutta siitä huolimatta Tampereen kokouksessa osa työväenyhdistysten edustajista piti niitä hulluina, mahdottoman jyrkkinä ja "työväenasiaa vahingoittavina", kuten siellä moneen kertaan vakuutettiin.

Parhaan kuvan Suomen silloisesta yhteiskuntatilanteesta saa ehkä tutustumalla tässä "jyrkässä" kokouksessa paranneltuun

Suomen Työväen Ohjelmaan.

Se kuuluu seuraavasti:

"1. Kaikki rajoitukset, jotka ehkäisevät työväen osanottoa kunnallisvaaleihin, ovat mitä pikemmin poistettavat, äänioikeus kunnallisvaaleissa koko työväestölle myönnettävä ja äänimäärä rajoitettava.*)

2. Valtiollisissa vaaleissa on varallisuuteen perustuva ääniasteikko poistettava ja äänioikeus laajennettava niin, että se kaupungeissa tulee kaikille muille paitsi vakinaiselle sotaväelle ja maaseudulla kaikille muille paitsi palvelusväelle; vaalisenus on erotettava kunnallisesta veroäyristä ja lavennettava niin, ettei se nouse 400 mk. korkeam-

*) Huom.! Ei kuitenkaan vaadittu ääniasteikon poistamista.

malle kaupungeissa eikä 200 mk. korkeammalle maalla*).

3. Maamme työväki pyrkii pontevasti 10-tuntisen lainsäätämän työpäivän saavuttamiseen ammatti- ja teollisuusaloilla; kuitenkin myönnettäkään pitempi työaika kun se nähdään välttämättömäksi määrättyinä teollisuusaloilla määrättyksi ajaksi vuotta sillä ehdolla, että niin ollen työväelle annetaan vapautta sopivaan aikaan.

Siksi kun työpäivän pituus yllämainitulla tavalla tulee lain kautta rajoitetuksi, tulee työväen virittämällä yleisen mielipiteen vaatimuksensa puolelle ja lujasti organiseerattujen yhdistysten esittämien vaatimusten kautta koettaa saada työaika lyhenemään.

4) Yleinen koulupakko ja maksuton opetus niissä oppilaitoksissa, jotka tarkottavat yleisen kansalaissivistyksen alkeita, on saatava aikaan ja kansakoulu järjestettävä pohjakouluksi oppihaluille sekä näiden molempien kurssit asetettava sellaiseen sopusointuun sisäänpääsövaatimusten ja oppikoulujen suhteen, että nykyiset epäkohdat tulevat poistetuiksi ja kansan lapsille käypi mahdolliseksi siirtyä oppikouluun ilman eri valmistuksia ja siitä syntyviä kustannuksia.

5. Tilaton väestö on maahan kiinnitettävä, maan vuokraamissuhteet järjestettävä molemminpuolisia etuja silmällä pitäen ja toimenpiteet maan palstoittamiseksi helpotettavat.

6. Ammatintarkastajain luku on lisättävä vähintään 4:ksi ja työväenyhdistyksille suotava tilaisuus ottaa osaa toimitettaviin tarkastuksiin.

7. Työväestö tunnustaa ehdottoman raittiuden oikeaksi periaatteeksi ja tahtoo puolestaan vaikuttaa siihen suuntaan, että kunnat saavat täydellisen määräysvallan kaikkien yli 2% alkohoolia sisältävien väkijuomien suhteen.”

*) Siis vielä tämänkin ohjelman mukaan köyhimmät olisivat jääneet äänioikeutta vaille.

Sen kummempi ei ollut siihen aikaan Suomen työväen ohjelma! Verratkaapa sitä tämän maan kapitalistipuolueitten ohjelmiin! Tosin oli tehty päätöksiä muissakin asioissa, mutta ne eivät olleet siksi tärkeitä, että niitä olisi ohjelmaan otettu ja ne olivat, jos mahdollista, vielä vaatimattomampia kuin nämä. Jos vertaa Suomen porvariston suhtautumista tähän ohjelmaan, niin huomaa todeksi sen, mitä työväenyhdistysten kaikista jyrkemmissä piireissä jo silloin sanottiin: mitä vähemmän vaatii, sen vähemmän saa.

Kaikista kuvaavinta lienee silloisille oloille se seikka, että kun Tampereen kokouksessa valittiin uudet jäsenet Työväen valtuuskuntaan, niin silloin, valituksi tultuaan, ilmoitti Helsingin t. yhd. puheenjohtaja V. v. Wright, että hän luopuu tästä hänelle uskotusta toimesta. Puhuja sanoi kuuluvansa niihin miehiin, jotka eivät tavottele mahdolltomia. Nyt on työväenliikkeessä ilmestynyt jyrkkä suunta, jota ei voi hyväksyä, eikä hän liioin tahdo kantaa sen tuottamaa edesvastuuta. Sanoi olevansa rauhallisen reformityön mies, eikä tahovansa kannattaa tätä uutta suuntaa". — Tämän eroamisen johdosta sai vielä O. Ansas tilaisuuden pauhata "muutamilla tahoilla kylvetyistä vihan siemenistä" ja uhkailla, että "jos samallaisista menettelyä jatkuu, voi pian koko yhteiskunta olla työmiehiä vastassa". Tuollainen peloitteleva äänensävy oli muuten melkein koko kokouksen ajan suomettarelaisien puheissa. Isänmaallisuus ja "työväenasia joutuu kärsimään" — siinä ne valitit, joilla tahdottiin johtaa työväenyhdistykset vieläkin kulkemaan suomettarelaisuuden vanave-
dessä.

Suomettarelaiset sanomalehdet päästivät tämän kokouksen jälkeen pahan porun nähdessään miten työväen valistunein osa pyrki itsenäisyyteen, uhkauksia ja varoituksia ei suinkaan sillä taholla säästetty. Mutta ne vaikuttivat kokonaan toisella tavalla kuin mikä tarkoitus oli. Työväki alkoi

ymmärtää miten paikallaan on rukous: jumala varjele minua ystävistä, vihamiesten kanssa itsekin toimeen tulen.

Tämä kokous herätti jo työläispiirien huomiota kokonaan toisella tavalla kuin kolme vuotta aikaisemmin Helsingissä pidetty. Suomettelaiset jäivät pois t. yhdistyksistä, mutta varsinaista työväkeä tuli monin kerroin tilalle. Oli todellakin onni, että Suomen porvaristo oli siksi typerää ja vanhoillista, että se ulvoi valitus- ja uhkausvirsiiän aina kun työväki teki tai tahtoi mitä tahansa heiltä lupaa kysymättä, se valveutti työväkeä niihin aikoihin kaikista parhaiten ja se antoi pontta vähä myöhemmin alkancelle varsinaiselle agitatsionityölle työläisten keskuudessa. Ei olisi tänäpäivänä Suomessa yksikamarista eduskuntaa ja siinä sosialistista enemmistöä, jos porvarit olisivat älyneet aikoinaan suostua työläisten sangen kainoihin vaatimuksiin. Suomen porvaristo Bobrikoffin keralla on tehnyt perusteellista valmistavaa työtä sosialistipuolueen kasvattamiseksi ja tekee kaikei vieläkin, vaikkei se ehkä aina siltä näytä.

Kolme vuotta myöhemmin, Turussa v. 1899, perustettiin itsenäinen koko maata käsittävä työväenpuolue (sitä ennen oli jo työväki suuremmissa kaupungeissa sanoutunut irti porvaripuolueista ja perustanut paikallisia työväenpuolueita), jonka perusta oli sosialistinen, vaikkei vielä uskallettu sosialistinimeä julkisesti omaksua. Tässä kokouksessa laadittiin jo kokonaan uusi ohjelma ja jo lausuttiin äänioikeuskysymyksen ponsissa suurlakko viimeisenä keinona äänioikeuden valloittamiseksi, jolleivät muut keinot auta.

Kaksikymmentä vuotta Tampereen kokouksesta, joka merkitsi työväenliikkeen alkuaskelia ja 17 vuotta työväenpuolueen perustamisesta tarvittiin aikaa sosialistisen enemmistön saamiseksi Suomen **kansan eduskuntaan**. Se ei ole todellakaan pitkä aika, jos ajattelee kuinka syvälle ja laajalle ulottuvaa vallankumousta kansan ajattelu-

tavassa ja elämänkäsitksessä tuo edistys merkitsee. Tietämättömästä, välinpitämättömästä, porvarien ja pappien talutusnuorassa kulkeneesta työväenluokasta on kehittynyt luokkatietoinen, taisteluhaluinen ja taistelukykyinen sosialidemokratinen puolue. Eivät johda enää papit Suomen kansaa, ei vapise se enää perkele- ja helvettiuskon kahleissa, vaan keskellä sodanvaaraa, kärsiessään välttämättömimpien elintarpeitten kauheata puutetta porvariston leikatessa kymmeniä miljoonia sotavoittoja ja ankarien sotalakien estäessä sen kokoontumis-, paino- ja puhe-oikeuden sekä nähdessään törkeintä laittomuutta ja väkivallan oikeuden kaikkialla rehoittaessa se näkee tulevaisuutensa kauniina, loistoisena, ruusunhohteessa tietäessään miten mahdotonta on estää sosialismin voittokulkua, sosialismin, joka takaa kaikille ihmisille ja kaikille kansoille hyvinvoinnin ja vapauden.

Jos tämä on tapahtunut Suomessa 20:n vuoden kuluessa, niin mitä mahtaakaan tapahtua niin Suomessa kuin Amerikassakin ja koko sivistyneessä maailmassa seuraavien 20:n vuoden kuluessa. Katsokaa taaksenne, niin näette tulevaisuuteenkin.

T. Tainio.

Miten paljon ihmiset syövät?

Ensi silmäyksellä näyttää vaikealta vastata kysymykseen, miten paljon ihmiset syövät. Vastauksiahan voi olla monenlaisia. Yksi syö enemmän lihaa ja munia, toinen enemmän perunoita, leipää, vihanneksia, y. m. Kuinkapa silloin voi vastata, paljonko ihmiset syövät! Mutta kun tässäkin kysymyksessä tarkastamme asiaa perusteellisemmin, niin lopulta tähänkin kysymykseen voimme antaa tyydyttävän vastauksen.

Ihmisen syönnin tarkoituksena on korvata se menetykset, mikä tapahtuu elämäntaistelussa. Kaikki elämä on elollisten aineitten häviämistä ja palamista. Meidän ruumiimme solujen täytyy alituisesti saada tuoretta ravintoa, etteivät lyhyen ajan kuluessa olisi niin kuluneita, että kuolisivat nälkään. Ravinto antaa korvausta solujen elollisen aineen niille osille, jotka elämisenprosessissa ovat

kuluneet. Tästä seuraa, että ravinnolla täytyy olla määrätty aineellinen yhteys. Kun syömme lihaa, muna, leipää, perunoita j. n. e., niin aina otamme ravintoainetta sentakia, että se sisältää aivan määrättyjä aineita, joita elolliset solut käyttävät. Kemiallisesti tutkimus ihmisen ja eläinten käyttämiin ravintoaineisiin nähden osottaa niiden sisältävän suuremmassa tai pienemmässä määrässä seuraavia aineita: munanvalkuuaisaineita, hiilihydraattia (tärkelys, sokeri), rasvaa, suolaa ja vettä.

Nyt voimmekin jo vastata kysymykseen, mitä ihmiset syövät. He syövät munanvalkuuaisainetta, hiilihydraattia, rasvaa, suolaa ja vettä. Tämä ei kuitenkaan vielä vastaa, miten paljon he syövät. Siihen vastaaminen ei olekaan perin helppoa.

Yksinkertaisintahan olisi laskea paljonko ihminen näistä aineista päivä päivältä ottaa ravinnokseen ravintoaineitten muodossa. Syököötppä ihmiset miten erilailla tahansa, niin ennakoita on kuitenkin selvää, että määrättyä rajaa alemmaksi emme voi jäädä. Emme saa syödä liian vähän, muutenhan vähitellen joutuisimme nälkäkuoleman uhriksi. Mutta sekin on selvää, että emme saa syödä liian paljon: "liikasyönti on epäterveellistä". Yleensä kuitenkin on siten, että työväenluokan keskuudessa syödään liian vähän. Tilastothan kouraantuntuvasti osottavat, mitenkä työläiset useassa tapauksessa ovat pienen palkkansa takia pakotetut "kiristämään suolivyötään". Mutta yleensä kuitenkin voimme olettaa, että ihmiset pyrkivät saamaan vissin määrän ravintoa ja että ilmenevistä liian paljon ja liian vähän syömisistä huolimatta kuitenkin on olemassa pyrkimys normaalimäärään, syödä niin paljon kuin todellisudessa tarvitsee elämänsä ylläpitämiseksi. Ravintoppia tutkivat henkilöt ovatkin koonneet suuren määrän aineistoa tämän suhteen selville saamiseksi. On otettu selville, kuinka paljon yksityinen ihminen päivän kuluessa käyttää ravintoainetta ja kuinka paljon tämä ravintoaine on sisäl-

tänyt munanvalkuaista, hiilihydraattia ja rasvaa. Tutkimukset ovat osottaneetkin, että suuressa kokonaisuudessa kuitenkin on olemassa jonkinlainen määrätty määrä. Pintapuolisesti katsoen tutkimus tosin osottaa päinvastaista. Helsingin yliopiston professori R. Tigerstedt, joka toimitti tutkimuksen melkein sataan henkilöön nähden, sai näet selville, että joukossa oli sellaisia, jotka päivässä käyttävät ravinnokseen 71 grammaa munanvalkuaista ja taas sellaisiakin, jotka käyttivät sitä 246 grammaakin. Hiilihydraatin käyttö vaihteli 250 grammasta 968 grammaan ja rasva aina 31 grammasta 309 grammaan! Mitenkä sitten voisi puhua jostakin keskimäärästä!

Mutta vastauksen saakin toista tietä. Onkin tutkittava ravinnon energia-sisältöä.

Kemiallisia muutoksia voidaan näet tutkia muultakin kannalta kuin vain niitten aineellisten muutosten perusteella, joita kukin kemiallinen tapahtuma osottaa. Me voimme kemiallista tapahtumaa tutkia myöskin energiamuutoksen perusteella. Energialla (toiminta) tarkotetaan kykyä suorittaa työtä. Esimerkiksi paino, joka on nostettu jonkin matkaa maan pinnan yläpuolelle, voi pudotessaan suorittaa työtä. Niinpä ylösvedetty kellon luoti panee alaslaskutuessaan kellon koneiston käyntiin. Tällaista, esineen asemasta johtuvaa energiaa sanotaan potentiaaliseksi energiaksi. Sitten on liike-, sähkö-, kemiallista- ja lämpöenergiaa. Kaikki nämä muodot voivat muuttua toisiinsa. Siten muuttuu höyrykoneessa hiilen ja ilman kemiallinen energia lämmöksi ja tämä taas mekaaniseksi liike-energiaksi. Dynamokoneissa synnyttää mekaaninen työ sähköä, sähkömoottoreissa tapahtuu päinvastoin. Sähköpatteristossa synnyttää kemiallinen energia sähköenergiaa ja senkautta mekaanista energiaa. Kaikkien näitten muutosten suhteen on huomattava, että määrätty paljous jotakin energian lajia antaa muunnettaessa määrätyn paljouden toisenlajista

energiaa, riippumatta tavasta, miten muutos tapahtuu. Elollisessa aineessa ilmaantuvat tapahtumat ovat munanvalkuaisen, rasvan ja hiilihydraatin jakaantumista ja palamista ja me voimme senvuoksi niitä aineita — munanvalkuaista, hiili-

Kivenhakkuri tarvitsee ankaran työnsä synnyttämien kulutuksen korvaamiseksi 4,500 kalorista ylöspäin.

hydraattia ja rasvaa, — joita annetaan elimistön ravinnoksi, arvostella myöskin sen energiamäärän mukaan, mitä ne palaessaan elimistössä edustavat. Niinpä voimme esimerkiksi sanoa "yksi gramma munanvalkuaisainetta" sanontatavan asemasta puhua siitä energiamää-

rästä, mikä yhden gramman munanvalkuaisainetta palaessa vapautuu siitä lämmön muodossa. Lämmön mittana käytetään kaloriaa. Kaloria tarkoittaa sitä lämpö määrää, mikä tarvitaan lämmittämään yhden litran vettä yhden asteen läm-

“Lumberjackin” työ on raskasta. Niinpä tarvitseekin hän päivässä ravinnokseen 5,000—7,400 kaloriaa.

pöseksi. Tutkimukset ovat osottaneet, että yksi gramma munanvalkuaisainetta on lisännyt elimistön energiamäärää 4,1 kaloriolla, yksi gramma hiilihydraattia samoin 4,1 kaloriolla ja yksi gramma rasvaa edustaa 9,3 kaloriaa. Ja niinpä saammekin tämän kautta määrätyn yleisen mitan, jonka

kautta alamme päästä selville, kuinka paljon ihmiset syövät.

Kuten jo mainitsimme, osottivat Tigerstedtin tutkimukset syömisen olleen vaihtelevaa. Kaloriamittakaavaa käyttäen saatiin kuitenkin määrätyn jonkinlainen asteikko kokeiltujen suhteen. Niinpä saatiin taulukko, joka jaettiin kokeiltavien ravinnon suuruuden mukaan kuuteen eri luokkaan. Taulukosta näemme, mitenkä paljon kunkin ryhmän yksilöt käyttivät ravinnokseen munanvalkuaista, rasvaa ja hiilihydraattia sekä mikä oli ravinnon keskimääräinen kaloriapitoisuus. Sarakeissa olevien poikkiviivojen yläpuolella olevat numerot osottavat montako grammaa kutakin ainetta keskimääräisesti käytettiin ja alapuolella olevat numerot, mikä oli alin ja mikä korkein määrä (minimi ja maxiimi). Taulukko muodostui seuraavaksi:

Ryhmä	Kokeiltujen luk.	Ravinnon kaloriasis.	Munanvalk. gramm.	Rasvaa gramm.	Hiilihydr. gramm.
			109	89	348
I	21	2501—3000	71—135 120	31—140 99	250—488 438
II	25	3001—3500	82—163 132	42—180 111	315—576 507
III	14	3501—4000	88—166 158	63—191 124	375—659 558
IV	15	4001—4500	108—191 158	71—205 134	392—669 652
V	7	4501—5000	112—226 177	76—223 196	468—780 785
VI	12	5001—7400	112—246	93—309	431—968

Mitä näyttää meille nyt tämä taulukko? Ensimmäisnäkemältä jälleen sen, että ihmiset eivät kaikki syö samalla tavalla: näemmepä että energiamäärätkin ovat aivan erilaisia.

Kuten aikaisemmin mainitsimme, näyttävät tilastotiedot, että ilmaantuu tapauksia, jolloin määrättyä ravintomäärää ei ihminen saa. Niinpä Yh-

dysvaltinkin tilastotiedot osottavat työväenluokan yleensä saavan liian pientä palkkaa ja että, jos on perheellinen, niin perhe hädintuskin tulee toimeen. Tällöin on aina vaara tarjolla, että ravintoa saadaan liian vähän. Samoin yllämainitussa taulukossa esiintyvien kokeiltavien suhteen voidaan olettaa, että niiden joukossa on ollut sellaisia, jotka ovat jääneet liian vähälle ravinnolle. Kokeet ovat

Lihastyötä suorittavat työläiset, kuten kirvesmiehet, maalarit, ym. tarvitsevat kunnossa pysyäksään keskimäärin 3,500 kaloriaa päivässä.

näet osottaneet, että täysikasvuisen ihmisen vaatimuksia ei riitä täyttämään energiamäärä, joka sisältää 2,000—2,500 kaloriaa tai vielä siitäkkin ylemmäksi.

Helposti voidaankin saada selville, mikä on pienin energiamäärä, jonka ihminen tarvitsee, täyttääkseen ruumiissaan tapahtuvan menetyksen. Tarkastetaan näet, kuinka suuri energiahukka tapahtuu, kun ihminen on täydellisesti nälässä, eikä tee mitään ruumiinliikuntoja. Mitenkä tämä koe

tapahtuu, sen selittäminen ei ole tässä tarpeellista. Lopputuloks on se, että on huomattu 70 kilon painoisen täysikasvuisen ihmisen 24 tunnissa menetävän 2,100 kaloriaa. Mutta tämä ei ole riittävä määrä ravintoa, sillä ihmiseltä menee hukkaan ravintoa käyttämättömänäkin ja sitä kuluu vielä purema- ja suolilihaksien ruokkimiseen. Niinpä näemmekin, että ihmisen ravinnoksi ei riitä päivässä 2,100 kaloriaa, vaan tarvitsee hän siihen noin 2,700 kaloriaa. Tosin löytyy "nälkätaiteilijoita", jotka pienemmällä määrällä pelastuvat nälkäkuolemasta, mutta yleensä on välttämätöntä, että täysikasvuinen ihminen saa ravinnokseen vähintään noin 2,700 kaloriaa päivässä.

Senlisäksi on vielä otettava huomioon eräitä muita tärkeitä seikkoja. Yllämainitussa taulukossa olevat numerot ovat saadut tarkastelemalla työtätekeviä ihmisiä ja työtätekemättömälle ihmiselle riittää päivässä vasta 2,700 kaloriaa ravinnoksi. Niinpä näemmekin, että taulukon ensimmäisessä sarjassa olevat, eivät ole saaneet riittävästi ravintoa. Mutta kun taulukossa ilmenee sellaisiakin henkilöitä, joiden ravinnoksi on mennyt 7,400 kaloriaakin, niin tuntuu eroavaisuus tavattoman suurelta. Sitä on siis lähemmin tutkittava. Niinpä huomaammekin, että kokeillut henkilöt ovat eri työaloilta. Esimerkiksi kuudennessa ryhmässä kokeillut 12 henkilöä olivat ammatiltaan seuraavia: kuusi oli metsätyöläisiä Amerikassa, kaksi bayerilaista metsätyöläistä, yksi ruotsalainen puusahuri, yksi saksalainen maatyömies, yksi suomalainen atleetti ja yksi suomalainen maatyöläinen. Tämä osottaa, että kun työtätekemätön ihminen tulee toimeen ravinnolla, joka sisältää 2,700 kaloriaa, niin mitä raskaammassa ruumiillisessa työssä ihminen on, niin sitä suuremman kaloriamäärän hän tarvitsee ravinnokseen, että raskaassa työssä oleva ihminen yleensä tarvitsee sen kaloriamäärän, mikä sisältyy taulukon kuudenteen ryhmään. Tosin samassakin työssä

työskentelevät syövät eri lailla, mutta kokonaisuudessaan eivät he kuitenkaan ole tarpeeksi ravittuja vähemmällä kalorimäärällä kuin mitä kuudes ryhmä osottaa.

Nyt olemme päässeet niin pitkälle, että tiedämme pienimmäksi määräksi ravintoa vaadittavan täysikasvuiselle ihmiselle 2,700 kaloriaa, mutta kuitenkin on otettava huomioon, että tällä ravintomäärällä elää vain työtätekemätön ihminen. Mutta tulepa nyt esille toinen kysymys: kuinka paljon ihmisen pitää syödä kutakin lajia? Kuinka paljon munanvalkuaisainetta, kuinka paljon hiilidihydraattia ja kuinka paljon rasvaa? Tämä onkin tärkeä kysymys.

Katsokaamme taas taulukkoamme. Otamme vain esille ensimmäisen ryhmän siitä. Sen mukaan vähin määrä, mitä täysikasvuinen ihminen tarvitsee ravinnokseen, on 110:stä 120:een grammaan munanvalkuaista, noin 90:stä 100 grammaan rasvaa ja noin 350:stä 450:teen grammaan hiilihydraattia. Ruumiillista työtä tekevät ihmiset tietenkin tarvitsevat enemmän, jonka näemme ryhmästä VI edelläolleesta taulukostamme.

Tärkein puoli tässä kysymyksessä on munanvalkuainen. Ihminen syököön minkämäärän rasvaa ja hiilihydraattia tahansa, mutta munanvalkuaista täytyy pakostakin olla mukana, sillä ilman sitä ihminen lopulta kuolisi nälkään. Sensijaan voidaan elää esimerkiksi ravinnolla, joka sisältää vain munanvalkuaisainetta, eikä ollenkaan rasvaa ja hiilihydraattia, mutta terveellinen ravinto vaatii niitä kaikkia. Munanvalkuaisainetta runsaimmin sisältävä ravintoaine on liha. Tämä selittääkin, miten työläisten keskuudessa yleensä tavataan runsasta lihan syöntiä. Tosin liha ei ole välttämätöntä ravinnoksi, sillä kasviaineetkin sisältävät munanvalkuaisainetta. Mutta työläisten on vaikea, jopa melkein mahdotontakin saada itselleen sellaista kasviravintoa, joka tyydyttäisi sen munanvalkuaisainetarpeen, minkä ruumiillinen työ syn-

nyttää. Suuresti riippuu myöskin ruokalajien laadusta, kuinka paljon ihminen tarvitsee munanvalkuaisainetta ruumiinsa kulutuksen peittämiseksi. Työläisten ravinnon yksitoikkoisuudesta ja työn kovuudesta seuraakin, että työläinen todellisuudessa ei voi tulla kunnollisesti ravituksi munanvalkuaismäärällä, joka vaihtelee 110:stä 120:een grammaan, vaan tarvitsee menettämänsä munanvalkuaisainetta vastaan kaksi, jopa nelikertaisestikin tämän määrän.

Se merkitsee työväenluokalle sitä, että ruokapöytä on parannettava. Palkat saatava kohotaan ja ravinto paremmaksi.

Kansantajuisemmin osottanee tämän välttämättömyyden seuraava tilasto. Se osottaa kuinka paljon keskimäärin n. s. henkinen työmies tarvitsee ravintoa päivässä. Se näyttää amerikalaisen "bisnesmiehen", kauppa-apulaisen, konttoristin j. n. e. ruokalistan hintoineen ja kaloriamäärineen:

Ruokalajin nimi	Kaloria sisältö	Hinta ra- vintolassa
Rypälehedelmä (Grape fruit) ...	75	\$.10
2 keitettyä munaa (n. s. toastin ja voin kanssa)	365	.20
Kahvia	195	.05
“Ham sandwich”	200	.05
Lasi maitoa	145	.05
Kasvissoppaa	195	.10
Paistia	965	.35
Omenapiirakka	335	.05
Kahvia	195	.05
	1,690	\$1.00

Siis n. s. henkisen työntekijän ravintoon menee keskimäärin \$1.00 päivässä henkeä kohden, saadakseen ruumiinsa menettämän energian ti-

lalle 1,690 kaloriaa. Mutta kun ruumiillisen työn tekijän tarvitsee korvata ruumiinsa energiamenetyksensä aina 7,400 kaloriaan saakka, kuten ensimmäinen tilastotaulukkomme osoitti, niin merkitsee se tuntuvaa rahaerää päivää kohden. Ja kun perhe on vielä suuri ja jokainen tarvitsee osansa! Kun palkat ovat mitättömän pienet, niin eipä siinä jää muuta tehtäväksi kuin käyttää vain niitä ravintoaineita, mitkä ovat halvempia, huolimatta siitä tulipa ruoka kuinka yksitoikkoiseksi tahansa ja vastaako se täydellisesti ruumiin vaatimuksia.

Ravintokysymys on työväenluokalle suuresta merkityksestä. "Liian vähän syömiset" ovat työläisten keskuudessa lukuisimpia kuin "liian paljon syömiset". Jos kohta työläiset eivät kuole suorastaan nälkään, niin kuitenkin useassa tapauksessa tämä nykyinen yhteiskuntajärjestelmä pakottaa työläisiä kuolemaan nälkäänkin vähitellen.

Ravintokysymyksen järjestäminen uudelle toialle, joka vastaisi ruumiillisen työn tekijöitten tarpeita kunnollisella tavalla, kyetään kuitenkin ratkaisemaan vain yhteiskunnallista tietä. Ei sitä lopullisesti ratkase se, että riidellään, kumpiko olisi edullisempaa kasvin vai lihan syöminen. Sen ratkasee vain se, että työläiset oppivat vaatimaan parempia oloja, tulevat luokkatietoisiksi. Lyövät mäsäksi nykyisen yhteiskuntajärjestelmämme, joka ravintokysymyksenkin on saattanut tälle toialle.

Senpövuoksi niittenkin, jotka erikoisesti ovat innostuneet ravintokysymykseen, on ennenkaikkea liityttävä mukaan työväen luokkataisteluun. Siinä tarmokkaasti toimiminen jouduttaa sitä aikaa, jolloin ravintokysymyksenkin ratkastaan kaikkia tyydyttävällä tavalla, jolloin yleinen hyvinvointi ja onnekkuus vallitsee ihmisten keskuudessa.

Osuustoiminnan merkitys luokkataistelussa

Osuustoiminta on viime vuosina Amerikassa tullut entistä suuremman huomion alaiseksi. Osuusliikkeitä on perustettu suomalaistenkin keskuudessa ympäri maan melkein kaikille paikkakunnille, missä suomalaisia suuremmassa määrin asustaa. Mutta perin harvoja poikkeuksia lukuunottamatta, ei osuusliikkeitä ole perustettu köyhälistön luokkataistelua varten, eikä niitä ole käsitetty luokkataistelujärjestön osiksi. Niitä ovat pitäneet perustajat vain jäsenten itseauttamisvälineinä. Tällaisten käsitysten vallitessa on useimpien osuusliikkeiden toiminta suuntautunut paikallisiin pikku askareihin, jotka eivät ole juuri missään suhteessa eronneet pikkuporvarien naperruksista. Osuustoiminnan ja sosialistisen liikkeen välit ovat pysyneet vieraina. Tosin sosialistinen liike on lausunut myötätuntonsa osuustoiminnalle ja antanut joitakin pieniä tilapäisiä avustuksia, mutta pitemmälle ei ole yhteistoiminnassa päästy. Osuustoimintaväki puolestaan ei ole tehnyt edes näinkään paljoa sosialistiselle liikkeelle, vaan on katsottu kaikinpuolin edullisemmaksi pysyä "kai-kista puolueista erossa".

Tällainen suhde osuustoiminnan ja sosialististen luokkataistelujärjestöjen välillä ei ole omi-

naista yksinomaan Amerikassa, vaan siten on ollut asianlaita työväenliikkeen alkuaikoina kaikissa maissa. Lukuunottamatta Robert Owenin aikoja viime vuosisadan ensimmäisillä kymmenillä Englannissa, on osuustoiminta pysynyt sangen vieraana Englannin sosialistiselle liikkeelle. Eikä Englannin sosialistinen liike ole ollut paljoakaan suosiolisempi osuustoiminnalle. Saksassa viime vuosisadan puolivälin tienoossa Schulze-Delitzschin perustamat osuuskunnat eivät saaneet lasalleilaisilta minkäänlaista tunnustusta, päinvastoin lasallelaiset kaikkiin voiminsa vastustivat ja pilkkasivat koko liikettä. Lasalle kyllä itsekkin ajoi osuustoimintaa, mutta hän kannatti tuotanto-osuustoimintaa, sensijaan kuin ensin mainittu ajoi kulutus- ja luotto-osuuskuntien asiaa. Lasallekin ajama osuustoiminta sai osakseen ankaraa vastustusta Saksan sosialidemokratilelta liikkeeltä. Kun puolue Berliinin kongressissa v. 1892 otti osuustoiminnan keskusteltavakseen, hyväksyi se seuraavan lausunnon:

“Se — Saksan sosialidemokratilinen puolue — voi hyväksyä osuuskuntien perustamisen vain siinä, missä niitten tarkoituksena on hankkia yhteiskunnallisia toimeentulomahdollisuuksia valtiolisessa tai ammatillisessa taistelussa vainotuiksi tuleille tovereille tai missä niitten avulla pyritään helpottamaan agitatsionityötä ja vapauttamaan se kaikista vastustajain ulkopuolisista vaikutuksista. Mutta kaikissa näissä tapauksissa täytyy puolue-toverien asettaa kannatuksensa riippuvaksi siitä, että osuustoiminnallisella yrityksellä on riittävät varat tervcen rahallisen pohjan luomiseksi toiminnalleen ja takeita asianymmärtävästä johdosta ja hallinnosta, ennenkuin osuuskunta herätetään elämään.

“Muussa tapauksessa on puolue-toverien vastustettava osuustoiminnallisen liikkeen perustamista ja joka tapauksessa vastustettava sitä uskoa,

että osuuskunnat kykenevät vaikuttamaan kapitalistisen tuotannon ehtoihin, kohottamaan työläisiä luokkana ja lakkauttamaan tai edes lieventämään luokkataistelua valtiollisella tai ammatillisella alalla.”

Tämäkin lausunto tarkoitti vain tuotanto-osuuskuntia. Kulutus-osuuskunnat katsottiin niin merkityksettömiksi, että niistä ei katsottu tarpeelliseksi lausua mitään.

Ranskan sosiaalistit eivät tehneet alkuaikoina sanottavaa poikkeusta edellisistä, vaan tuomitsivat osuustoiminnan vähintään toisarvoiseksi. Tällä kannalla olivat myös sosialismin parhaat teoretikot, Marx ja Engels. Heikin ensimmäisen Internationalen kokouksissa osottivat osuustoiminnan mitättömyyden, varsinkin kulutusosuuskuntien. Sensijaan annettiin tuotanto-osuuskunnille jonkun aikaa hieman parempaa huomiota ja myötätuntoa, mutta sekin loppui, niiden epäonnistuessa.

Suomessa asetuttiin alkuaikoina osuustoimintaan hyvin kylmälle kannalle. Osuustoimintaan osanottamista ei nyt sentään sanottu puoluerikokseksi, mutta yleensä hyvin epäillen suhtauduttiin kaikkiin niihin tovereihin, jotka olivat mukana osuustoiminnassa. Suomessa omaksuttiin niinä aikoina täydellisesti saksalainen kanta osuustoimintakysymyksessä.

Ainoa maa Euroopassa, jossa alustapitäen on suhtauduttu suosiollisesti osuustoimintaan, on Belgia. Siellä alottivat osuustoiminnallisen liikkeen sosialistit. Heidän vaikutuksestaan muodostuivat sikäläiset osuusliikkeet sellaiselle pohjalle, jolta lähtien ne hyväksyivät luokkataistelun ja selittivät osuustoiminnan osaksi sosialistisesta luokkataistelusta. Siellä muodostui sosialistipuolueen ja osuustoimintaliikkeen välit mitä suopeimmiksi, jopa niin ystävälliseksi, että osuustoiminnasta muodostui sosialistipuolueen ”lypsylehmä”, joka huomattavassa määrin suoritti puolueen varsinaisia menoja.

Belgialaisen osuustoiminnan ansioksi lieneekin osittain laskettava se, että varsinkin viime vuosikymmenellä tuli kaikissa maissa lähemmin keskustelun alaiseksi osuustoiminnan suhde sosialistiseen luokkataisteluun. Toisena aiheena näille keskusteluille lienee ollut se tavaton menestys, jonka osuustoiminta oli saavuttanut kaikissa sivistysmaissa, missä osuusliikkeitä oli olemassa. Näiden keskustelujen tuloksena oli v. 1910 Köpenhaminan kansainvälisessä sosialistikongressissa hyväkkytty launto, josa m. m. sanotaan:

“Siihen nähden, että osuuskaupat eivät ainoastaan voi omille jäsenilleen tarjota välittömiä aineellisia etuja, vaan niiden tehtävänä on myös taloudellisesti vahvistaa työväenluokkaa välikauppan syrjäyttämisen ja järjestettyä kulutusta toimivan itsetuotannon kautta ja parantaa sen elin-
ehtoja ;

“kasvattaa työläisiä omien asiainsa itsenäiseen johtoon ja senkautta auttaa valmistamaan yhteiskunnan kansanvaltaistuttamista ja yhteiskunnallistuttamista,

“selittää kongressi,

“että osuustoimintaliike, vaikkakaan se ei yksinään milloinkaan voi aikaansaada työläisten vapauttamista, voi kuitenkin olla vaikuttava ase luokkataistelussa, jota työväenluokka käy saavuttaakseen horjumattoman päämääränsä — valtiollisen ja taloudellisen vallan valloittamisen tarkoituksella yhteiskunnallistuttaa kaikki tuotannon ja vaihdon välineet —, ja

“että työväenuokalle on mitä tärkeintä käyttää tätä asetta.

“Kongressi kehottaa senvuoksi mitä kiinteimmin kaikkia puoluetovereita ja kaikkia ammatillisesti järjestyneitä työläisiä tulemaan ja jäämään toimiviksi jäseniksi osuuskauppaliikkeessä ja toimimaan osuuskaupoissa sosialistisessa hengessä, estääkseen osuuskauppoja muuttumasta arvok-

kaasta keinosta työväenluokan järjestymistä ja kasvattamista varten keinoksi, jolla heikennetään sosialistista yhteenkuuluvaisuuden henkeä ja kuria.

“Kongressi velvoittaa senvuoksi puoluetovereita vaikuttamaan osuuskaupoissaan siihen suuntaan,

“että voittoa ei käytetä yksinomaan jäsenille jaettaviin voitto-osuuksiin, vaan myös rahastojen muodostamiseksi, jotka tekevät osuuskaupoille mahdolliseksi, joko itse tai liittojensa ja keskusliikkeittensä kautta siirtyä osuustoiminnalliseen tuotantoon ja huolehtia jäsentensä kasvatuksesta ja sivistämisestä samoin kuin niiden avustamisesta;

“että niiden henkilökunnan palkka- ja työolot järjestetään yhteisesti ammattiyhdistysten kanssa;

“että niiden omat liikkeet ovat kaikissa suhteissa mallikelpoisesti järjestettyjä; sekä

“että tavaroita ostettaessa riittävästi otetaan huomioon ne ehdot, joiden alaisina niitä valmistetaan.”

Kansainvälisen sosialidemokratian omaksuttua tällaisen kannan osuustoimintaan nähden, kiiruhitivat sosialistit Saksassa, Suomessa, y. m. maissa hyväksymään samansuuntaisia päätöslauselmia. Näissä lausunnoissa samaten kuin edelläolevassa kansainvälisen kongressin lausunnossakin, tunnustetaan osuustoiminta yhdeksi köyhälistön luokkataistelun aseeksi ja erikoisesti painostetaan sitä, että sosialistien tulee yhtyä oman maansa kulutusosuuskuntiin jäseniksi ja huolehtia siitä, että osuuskunnat omaksuvat sosialistisen hengen. Tällä jo nämä lausunnot perinpohjin poikkeavat aikaisemmin samojen sosialistipuolueiden omaksumasta osuustoimintavastaisesta kannasta.

Köpenhaminan sosialistikongressin lausunnossa on eräs toinenkin merkittävä puoli, se nim., että nyt puhutaan vain osuuskaupoista, s. s. kulutusosuuskunnista, jotavastoin ennemmin oli kohdeltu suopeammin tuotanto-osuuskuntia. Kaikissa

maissa saavutetut kokemukset olivat opettaneet, että pienillä pääomilla, alkeellisilla tiedoilla ja puutteellisilla työnjohtajavoimilla ei voitu menestyksellisesti pitää yllä tuotanto-osuuskuntia, joiden tuotteille oli hankittava markkinat ulkopuolelta osuustoimintaväen, s. o. oli ryhdyttävä kilpailemaan suurien kapitalististen laitoksien kanssa kunkin maan ja kansainvälisilläkin markkinoilla. Sensijaan oli havaittu kulutusosuuskuntien menestyvän juuri senkautta, että osuuskuntien jäsenet käyttävät niitä tavaroita, mitä osuuskunnan myymälöissä on myytävänä. Oli tehty myös se havainto, että kulutusosuuskuntien laajetessa ja niiden liittyessä yhteen, voitiin ryhtyä harjoittamaan menestyksellisesti tuotantotoimintaakin. Tällöin tuottaminen on aivan eri asia kuin edellisessä tapauksessa, sillä tällöin ei tarvita hakea kuluttajia maailman markkinoilta, vaan löydetään ne omista kulutusosuuskunnista. Ja pääomatkin ovat tällöin jo suuremmat, sekä kokemuksetkin kaikissa suhteissa ovat kasvaneet.

Tältä pohjalta lähtien ovat kaikkien Euroopan sivistysmaiden osuusliikkeet viime vuosina huomattavasti edistyneet. Niiden liikevaihto on kasvanut ja jäsenmäärä lisääntynyt, joten niiden merkitys kunkin maan luokkataistelussa on käynyt entistä ilmeisemmäksi.

Parhaan kuvan tästä antaa Belgian osuustoiminta — kysymyksessä on sodan edellinen aika —. Siellä osuuskunnat maksoivat jäsentensä jäsenmaksut puolueelle; antoivat rakennuksissaan — Kansantalot — vapaan toimintamahdollisuuden niin sosialistipuolueelle kuin ammattiyhdistyksillekin; avustivat huomattavilla rahaerillä puolueen sanomalehtiä, jopa toisia niistä kokonaan kustansivat; pitivät vireillä ja kustansivat valistustyötä, joka tuntuvassa määrin helpotti puolueen menoja valistustyössä; jakoivat rahallista avustusta työttömyyden tai sairauden tähden kärsimään joutu-

neille — m. m. Brysselin Kansantalo antoi lääkäri- ja lääkeapua v. 1910 108,081:42 mk.; jakoivat huomattavia eriä leipää ja muita ravintoaineita köyhimmille, — mainitun Kansantalon leipämyymälöistä jaettiin mainittuna vuotena 315,152:55 mk.; j. n. e. Kaikki tämä tuottaa suurta huojennusta niin yksityisille työläisille kuin myös sosialistipuolelle ja ammattiyhdistyksille. Ja että nämä suhteet eivät sodankaan aikana ole huonontuneet, voi sen päättää siitä, kun sodankin jaloissa on Belgian, samoin kuin Ranskan, osuusliikkeet vain laajenneet. Kuinka suurta huojennusta ne ovat sodan jaloissa sorretulle työväenluokalle tuottaneet, ei ole tämän kirjoittajan tiedossa, mutta kuten jo on sanottu, vähäiseksi sitä ei sovi arvostella.

Näin Euroopassa. Mutta Amerikassa on asiat toisin. Täällä ei ole osuustoiminnalla menestymisen mahdollisuuksia. Näin on sanottu ja sanottane vielä edelleenkin. Väitetään, että täällä trustiutunut kapitalismi tukehduuttaa osuustoiminnan alkuunsa. Tämän käsittäen eivät Amerikan työläiset ole perustaneetkaan osuusliikkeitä, väitetään. Jos osuusliikkeelle olisi toivottu jotakin merkitystä, niin olisi pitänyt ryhtyä perustamaan niitä jo puolen vuosisataa sitte, sanotaan. Onkohan täten asian laita?

Jos osuustoiminnalla ei olisi Amerikassa mitään menestymisen mahdollisuutta, niin eiköhän Köpenhaminan sosialistikongressin osuustoimintaa koskevassa lausunnossa olisi sitä sanottu? Kun muissa kysymyksissä on joku maa — esim. Amerika siirtoläiskysymyksessä — ollut poikkeusasemassa, niin on se kongressien lausunnossa aina sanottu. Ja eivätpä ne Englanti, Saksa, Ranska ja Belgiakaan ole olleet kovin paljoa takapajulla kapitalistisessa kehityksessä. Varsinkin Saksassa nykyinen osuustoimintaliike alkoi vasta muutama vuosikymmen sitte, jolloin jo kapitalismi oli varsin pitkälle keskittynyt. Sitäpaitsi näiden väit-

teiden paikkansapitäväisyyttä panee epäilemään se, että kaikista tuomioista huolimatta on osuustoiminta tässäkin maassa edistynyt huomattavasti, vaikka hiljaisin askelin. Asia pikemminkin lienee siten, että kuten jo tämän kirjoituksen alussa on viitattu, on tässäkin maassa käsitetty osuustoiminnan merkitystä luokkataisteluliikkeenä varsin puutteellisesti. Täälläkin on suhtauduttu osuustoimintaan aivan samaten kuin Europassakin alkuaikoina. Vasta sitte kun kansainvälinen sosialistikongressi antoi tunnustuksensa osuustoiminnalle ja tunnusti sen yhdeksi luokkataisteluvälineeksemme, on tämänkin maan sosialistipuolue kiihruhtanut antamaan tunnustuksensa sille.

Samaten on käynyt S. S. Järjestössä. Hibbingin edustajakokouksessa v. 1906 lausuttiin osuustoimintavastainen kanta. Mutta sen jälkeen perustetut osuusliikkeet ovat osottaneet käytännöllisellä toiminnallaan ja menestyksellään mainitun kannan paikkansapitämättömyyden. Siksipä sen jälkeen onkin järjestömme kanta muuttunut, on lausuttu virallinen myötätunto osuustoiminnalle. Mutta siihenpä se onkin loppunut myötämielisyys, joitakin perin pieniä poikkeuksia lukuunottamatta. Edelleenkin on katsottu osuustoimintaa suurella ennakkoluuloisuudella. Voiko täten jatkua edelleenkin? Ei se siltä näytä. Osuustoiminta työntäytyy täälläkin päivän polttavaksi kysymykseksi, jota ei voida sivuuttaa jollakin puheenparrella.

Myönnettäköön kernaasti, että osuustoiminnallisen liikkeen on sitä vaikeampi täällä kehittyä, kuta vankemmin on kapitalistiluokka ehtinyt järjestyä poliittisesti ja keskittyä taloudellisesti trustivallaksi. Mutta samalla ei voi myöntää, että osuustoiminnallisen liikkeen menestyminen ja sen merkitys tämän maan luokkataistelussa olisi menynyttä. On muistettava, että aivan samaten kuin osuustoiminnankin kanssa, pitkälle kehittyneissä kapitalistisissa maissa, on myös muiden työväen-

liikkeen taistelumuotojen kanssa. Kuta pitemmälle työväenluokalta jää taistelukeinoinhinsa tarttuminen, sitä vaikeampaa on taistelun alkaminen. Täten on tosiasiaassa valtiollisen taistelumuodonkin kanssa. Tällä ei suinkaan kukaan sosialisti voine myöntää, että kun sosialistisenliikkeen alkaminen on jäänyt niin myöhään — nykyinen sosialistipuolue perustettiin vasta v. 1901 — niin koko sosialistinenliike on mahdotonta. Kysymyksessä ei kuitenkaan ole maan pitkälle kapitalistiseeraantuminen, vaan se, että työväenliike tarvitsee menestyäkseen, olipa kysymyksessä sitte mikä muoto tahansa, sitä suuremmat voimat. Pääasiallisimpana syynä osuustoiminnan huonoon menestykseen tässä maassa on ollut työväestön harrastuksen puute osuustoimintaan, ei ole sitä ymmärtänyt, eikä niin ollen ole voinut käyttää sitä aseenaan luokkataistelussa. Mutta kun työväestö oppii antamaan sille kannatuksensa ja sosialistinen työväestö antaa sille sosialistisen hengen, niin menestyy täälläkin osuustoiminta, jollei niin hyvin kuin esim. Belgiassa tai jossain muussa Euroopan maassa, niin kuitenkin niin hyvin, että siitä on vastaavaa hyötyä maan luokkataistelussa. Luokkataisteluvälineittemme voima ei riipu pääasiallisesti niiden muodosta, vaan niitä käyttävästä joukkovoimasta. Ja osuustoimintakin on vaan joukko-liikettä, kuten kansainvälinen sosialistikongressi on sen tunnustanut.

Jos osuustoiminta olisi tuomittu täydelliseen häviöön tässä maassa, niin niitäkään vähäisiä osuusliikkeitä ei olisi voinut syntyä, mitä kuitenkin on olemassa meidän suomalaistenkin keskuudessa. Juuri niiden olemassa olo osottaa päinvastaista. Ja uusia liikkeitä syntyy, ei ainoastaan suomalaisten, vaan kaikenkielisten keskuuteen. Ovatpa jo eräät suuret uniojärjestötkin olleet pakotettuja sellaisia perustamaan, havaitessaan lakkotaistelujensa epäonnistuvan osittain siitä syystä,

kun lakkolaiset ovat kaikenkarvaisten välikäsien armoilla. Tämä tultiin kokemaan Kuparisaaren lakkotaistelussa, samaten kuin suurissa kivihiili-kaivajien lakkotaisteluissa. Aikaa myöten tulevat yhä useammat uniot sosialistipuolueen ohella huomaamaan osuusliikkeitten suuren arvon välillisesti lakkotaisteluissa, samaten kuin muissakin luokkataistelun erimuodoissa. Vain pintapuolinen työväenliikkeen kehityksen tarkastelija ei tätä huomaa.

Suurinta ennakkoluuloisuutta osuustoimintaa vastaan synnyttää meidän suomalaisten keskuudessa omat osuusliikkeemme. Ne monivuotisesta toiminnastaan huolimatta kituvat siinä elämän ja kuoleman vaiheella. Niiden toiminta, liikevaihto, on hyvin pientä; ne eivät kykene tarjoamaan kulluttajille enempää kuin jäsenilleenkään juuri minkäänlaisia etuja; niissä useassa tapauksessa on tavara ainakin yhtä kallista kuin pienissä porvarillisissa liikkeissä ja kalliimpaa kuin suurissa ruokatavarakaupoissa; ne eivät osota juuri minkäänlaista suosiollisuutta sosialistiselle toiminnalle; ne eivät tee järjestelmällisesti agitatsioni- ja valistustyötä; ja ne eivät juuri missään määrin korjaa palveluksessaan olevien työläisten työehtoja, vaan koettavat niitä riistää mahdollisimman pitkällä työpäivillä ja alhaisilla palkoilla. Sanalla sanoen, osuusliikkeistämme ei näytä olevan mitään hyötyä. Tästä vedetään se jokapäiväinen johtopäätös, että koska niistä ei ole nykyään mitään hyötyä, niin niistä ei vastaisuudessaakaan sitä tule olemaan.

Mutta eikö samaten ole usein sosialistiosastojenkin kanssa? Eikö niiden toiminta useilla paikkakunnilla supistu yleisön tanssittamiseen, haalin velkojen maksamiseen ja koneellisesti kokouksissa käymiseen ja niissä varsin virallisten asioiden päättämiseen, lähemmin syventymättä itse asioiden ytimeen? Pintapuolinen katselija voi tästä vetää

sen johtopäätöksen, että sosialistiosastoillakaan ei ole mitään merkitystä, niillä ei ole kehittymismahdollisuutta ja niin ollen joutavat ne romkoppaan. Tällaisen johtopäätöksen vetävätkin ne jäsenet, jotka luopuvat osastoista ja jäävät jo "kehittyneinä" sosialisteina odottamaan sosialismin "toteutumista". Ja että tämä ei ole järjestösämme mikään tilapäinen ilmiö, käy selville, jos vaan viitsii tarkastaa järjestömme jäsentilastoa muutaman vuoden ajalta. Se osottaa järjestömme jäsenmäärän vaihtelevan siinä kymmenen tuhannen kahtapuolta, milloin ollen hiukan yli ja taas toisen kerran siitä alle. Ja samaten on asianlaita yksityisissä osastoissakin, kuten esim. järjestömme voimakkaimmat, Fitchburgin ja New Yorkin, osastot osottavat. Tähän kyllä voidaan väittää, että jäsenmäärän kohoamista osastoissa estää jäsenten paikkakunnalta alituinen siirtyminen, mutta samalla ei voitane selittää järjestömme jäsenmäärän suhteellista paikoillaan pysymistä. Sivumennen sanoen, tähän ilmiöön lienee suurimpana syynä sellaisen käytännöllisen toiminnan puute, joka tuottaa välillisiä parannuksia. Jollei niitä saada, niin toimintaan väsyttään, tai joudutaan epätoivoisiin yrityksiin lentämällä milloin syndikalismiin, milloin johonkin muuhun harhaoppiin. Mutta juuripa tältäkin kannalta katsoen olisi sitä suurempi syy kiinnittää huomiota osuustoimintaan, joka oikein ajettuna tuottaa välillisiä parannuksia, jos saa uskoa Köpenhaminan kongressin lausuntoa ja erimaiden osuustoimintaliikkeiden saavuttamia tuloksia.

Missä on vika osuusliikkeittemme huonoon menestykseen? Meissä itsessämme! Se, että ne heiluvat siinä elämän ja kuoleman vaiheella, että niiden liikevaihto on pieni, että ne eivät kykene tarjoamaan kuluttajille eikä jäsenille mitään etuja, että niissä on tavara yhtä kallista jollei kalliimpaakin kuin porvarillisissa liikkeissä, että ne eivät osota minkäänlaista suosiollisuutta sosialistista lii-

kettä kohtaan, että ne evät tee agitatsioni- ja valistustyötä ja että ne eivät korjaa työläistensä oloja, johtuu meistä kaikista sosialisteista yhteisesti.

Me emme ole välittäneet osuusliikkeitemme kehityksestä. Jos me olemme kuuluneet jäseninä osuuskuntiin — jota ei suurin osa sosialisteista kuitenkaan voinut sanoa — niin olemme jättäneet osuuskuntien johdon muiden käsiin, olemme näet pysyneet osuuskuntien kokouksista poissa. Siten on osuuskuntiemme säännöt ja toiminta päässyt muodostumaan ahdasmieliseksi ja pitkälle pikkuporvarillisuuteen. Emme ole muistaneet sitä Köpenhaminan kongressin osuustoimintaa koskevan lausunnon kohtaa, jossa velvoitetaan meidät viemään "osuuskauppoihin sosialistinen henki". Osuusliikkeemme ovat pysyneet niin visusti "puolueettomina", että uscallakaan niistä ei ole mitään erotusta synodalaisen seurain tai osakeyhtiön kanssa. Me emme ole huolehtineet osuuskunnillemme kunnollisten toimitsijoiden valinnasta, emme niiden liikevoiton kunnollisesta käyttämisestä, emme niiden agitatsioni- ja valistustyöntekemisestä, enempää kuin muistakaan osuusliikettä koskevista asioista. Kummako sitte, jos ne osottavat kaikkia niitä puutteita, jotka edellä on lueteltu!

Mutta eihän niiden taloudellinen asema, eikä niiden liikevaihto olisi sen suurempi, vaikka olisimme käyneet kokouksissakin! Olisi. Sosialistien osanotto osuuskuntiemme toimintaan antaa niille elinvoimaisuutta, agitatsionityön kautta hankitaan uusia jäseniä, kunnollisten toimitsijoiden ja niille annettujen evästyksien kautta hankitaan osuusliikkeescemme kunnollista tavaraa, ja tekeillä kaikki ostoksemme omista liikkeistämme kehitämme niiden liikevaihtoa.

Kaiken tämän lisäksi on vielä huomioon otettava se, että vain sosialistien vaikutuksesta voidaan liikkeitämme kehittää eteenpäin. Ja eteen-

päin on kehityttävä, jos mielittää parempia tuloksia. Niinkauan kuin liikkeemme toimivat kukin erikseen, välittämättä toisistaan mitään, ei voida niihin tavaraa ostaa siten, että kykenisimme kilpailemaan porvarillisten kauppojen kanssa. Vain yhteistoiminnan kautta päästään siihen, että tavarat ostetaan suurissa erissä ja silloin, kun niitä saadaan halvimmalla. Yhteisostot kehittämällä mahdollisimman laajalle alueelle, voidaan ostaa tavara suoraan tuotantolaitoksista. Ja yhtymällä toiskielisten osuusliikkeitten ja liittojen kanssa yhteistoimintaan, voidaan ostaa tavaraa vieläkin suuremmissa erissä ja senkautta myös halvemmalla kutakin kauppa kohti. Kun kuluttajakunta saadaan täten riittävän suureksi, voidaan täälläkin ruveta Europan malliin ajattelemaan omien tuotantolaitoksien perustamista, joista tavarat saadaan tuotantokustannuksilla, siten saaden vieläkin halvemmalla tavarat kauppoihimme. Ja kun tätä tietä kuletaan, niin varsin pian kykenemme kilpailemaan porvarillisten kauppojen kanssa tavaroiden hyvyydellä sekä halpuudella; kykenemme tarjoamaan jäsenillemme voittoja edellisten ohella; kykenemme järjestämään liikkeemme ajanmukaiseen kuntoon; kykenemme työläisillemme antamaan unioiden vaatimat työehdot; kykenemme avustamaan niin unioita kuin valtiollistakin toimintaa raha-avustuksilla; kykenemme tekemään voimakasta agitatsioni- ja valistustyötä, jolla me johdatamme yhä suurempia joukkoja niin valtiolliseen kuin ammatilliseenkin liikkeeseen; kykenemme järjestämään avustuskassoja, joiden turvin työläiset vaikeuksien kohdatessa pääsevät eteenpäin, saaden sairaus-, tapaturma-, y. m. avustusta; ja sanalla sanoen, kykenemme hankkimaan erittäin tarpeellisia välillisiä parannuksia työväenluokalle ja senkautta kasvattamaan niiden taistelukuntoisuutta päämäärällistä taisteluamme, yhteiskunnallista vallankumousta varten. Juuri siinä onkin osuustoiminnan oikea merkitys.

Tähän suuntaan ollaan jo kulkemassa. Tämän maan suomalaiset osuusliikkeet ovat ryhtyneet yhdistämään voimiaan, perustamalla viime heinäkuussa A. S. Osuustoimintaliiton. Kun ennakkoluuloistamme vapaudumme ja yhdymme yhteistoimintaan, vie se juuri edellä viitoitettua tietä. Ennenpitkää joudutaan niin läheiseen yhteistoimintaan, että voidaan ryhtyä tekemään yhteisostoja. Siitä johdutaan kehityksen kulettamana yhteistoimintaan toiskielisten osuusliikkeitten kanssa, j. n. e. Onpa jo ryhdytty suunnittelemaan keskinäisen sairaus- ja hautausapuyhdistyksen perustamista osuusliikkeitemme yhteyteen, jolla me turvaamme jäsenemme sairauden varalta. Ja se jo sellaisenaan olisi kunnioitettava välillinen parannus siihen auttamattomaan keräyslistatulvaan, joka pyrkii hukuttamaan osastojemme toiminnan. Mutta kaikki tämä vaatii valistustyötä, mielipiteiden kehittämistä yhteen suuntaan; ja se ottaa oman aikansa.

Tähän samaan suuntaan (kuten jo edellä on huomautettu unioiden toiminnasta) kulkevat toiskieliset työläisetkin olojen pakottamina. Tahtoivatpa he eli ei, on heidän ennenpitkää turvauduttava luokkataistelussa myös osuustoimintaan. Täten kasaantuu yhteen joukkovoima, jolle trustit enempää kuin muutkaan kapitalistiset luokkavoimat eivät mitään mahda. Kuta enemmän tämän maan keskittynyt kapitalismi yrittää tätä joukkovoimaa kuristaa, sitä kiihkeämmäksi käy luokkataistelu, sitä kiinteämmin suuret työväenjoukot ottavat siihen osaa ja sitä runsampia ovat ne tulokset mitä osuustoiminta valtiollisen ja unionistisen liikkeen ohella taistelevalle köyhälistölle tuottaa.

Osuustoiminta on luokkataisteltasemme. Huolehtikaamme sen terävyydestä!

W. B.

Ohjeita puhe- ja esiintymistaidossa sekä kokouksissa

Viime aikoina on jo enemmän annettu puhe- ja esiintymistaidon opetukselle arvoa, siellä missä järjestöt ovat siihen suinkin olleet tilaisuudessa. M. m. S. s. järjestön keskuudessa toimeenpannuilla agitaattorikursseilla on puhe- ja lausunto-opetusta annettu. Mutta kun vain harvat ovat olleet tilaisuudessa näihinkin opetustilaisuuksiin osaa ottamaan, saattaa lyhyt selostus puhe- ja esiintymistaidosta olla jäsenistöllemme ja muillekin asianharrastajille vähäiseksi hyödyksi, sillä vaikka suullisessa esityksessä on kylläkin pää-asia esityksen sisällitys — mitä esitetään, — niin ei paljoa vähemmästä merkityksestä ole esi-

tystapa, — miten esitetään. Hyväkin asia näet saattaa mennä pilalle huonosti esitettyinä.

Puhekoneisto.

Joka-ainoan puhujan, lausujan y. m. suullisen esittäjän on ensisijassa tunnettava sen koneiston toiminta, jonka avulla suullinen esitys, puhuminen, aikaansaadaan. Tietenkin olisi sängen tarpeellista selostaa eri äänielimet yksityiskohtaisesti, mutta kun tällä kirjoituksella ei ole tarkoituksena olla mikään täydellinen puhe- ja esitystaidon opas, vaan pieni ohjaus alkaville, selostettakoon tässä vain lyhyesti, millä tavalla puhekoneistoa olisi käytettävä.

Oikea hengitystapa on kunnollisen suullisen esittäjän ensimmäiseksi opetettava. Useimmat ihmiset käyttävät rintakehä- eli kylkiluuhengitystapaa. Paitsi sitä, että tämä hengitystapa ei kykene tyydyttämään suullisen esittäjän ilmantarvetta riittävässä määrässä, on siitä vähinkoa hengityselimille, se kun rasittaa liaksi keuhkojen yläosaa, aiheuttaapa ääntä pilaavia äännelintautejakin. Suullisen esittäjän on harjaututtava käyttämään pallea eli vastahengitystä, joka suoritetaan pallean (rinta- ja vatsaontelon välillä oleva lihaksinen "välikatto") ja vatsalihasten välityksellä. Tätä hengitystapaa käyttäen saadaan ilmaa riittävästi. Sisäänhengityksen on tapahduttava suun avoimmin ollessa nenän kautta, uloshengityksen suun kautta. Naisten on ehdottomasti hyljättävä kureliivien, miesten suolivyön käyttö, sillä ne estävät palleahengitystä. Tavallisin palleahengityksen harjoitustapa on: Asetutaan selälleen makaavaan asentoon, kädet rinnan yli ristissä, otetaan keuhkot ilmaa täyteen, alotetaan uloshengitys laulamalla kuuluvasti jotakin ääntä ja jatketaan sitä niinkauan kuin vähänkin ilmaa keuhkoissa riittää. Sitteen heti voimakas, syvä sisäänhengitys, jolloin pallea laskeutuu alas ja vatsa laajenee. Harjotettakoon useampia kertoja päivässä, ei hyvin kauan yhteen mittaan, eikä väsymykseen asti. Harjotukset on suoritettava ehdottomasti raittiissa ilmassa. Näin harjotellen muuttuu hengitys vähitellen luonnolliseksi, itsestään suorituvaksi.

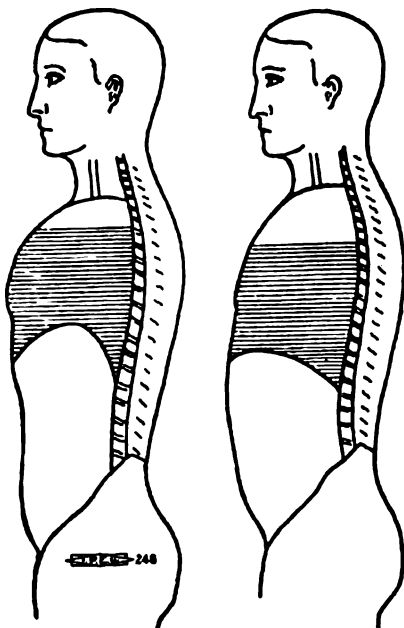
Kaula on pidettävä vapaassa, luonnollisessa asennossa nielun supistumisen välttämiseksi, kita pidettävä avolnna.

Kieli täytyy totuttaa vapaaksi, liikkuvaksi ja varmallikkeiseksi. Sitä on harjotettava työntämällä ulos suusta ja takaisin, ensin hitaasti, sitten nopeammin ja myöskin liikuttaen kieltä suun sisällä kaikella tavalla.

Suun tulee puhuessa olla avoinna niin paljon, että peukalo mahtuu hyvästi etuhampaiden väliin. Kun monellakin on suun niin avolnna pitäminen puhuessa vaikeata, on sitäkin harjoteltava: Suu auki, alaleukaa liikutetaan vaakasuorasti oikeaan ja vasempaan; senjälkeen

pieni kiertoliike, niinkään vaakasuorassa asennossa. Lauletaan vuorotellen E ja I ääntiöitä suu mahdollisimman avoimna.

Huulet on pidettävä avoimna senverran, että etuhampaiden latvat hiukan näkyvät, eikä huulia saa puristaa hampaisiin kiinni, ei myöskään työntää kovin kauas eteenpäin, eikä supistaa toista suupieltä ja toista liiaksi

Näissä kuvissa näkyy palleapalkeen toiminta.

avata. Useilla ovat huulet veltot ja toimeettomat. Harjoituksella on keskitettävä ääni huullin, niin että ne tehokkaasti ottavat osaa äänenmuodostukseen. Alotetaan laulamalla möm-möm-möm keskittämällä ääni huullin ja jatketaan laulamalla y, ö ja o ääntiöitä, siksi, kunnes huulet ovat vapautuneet tenhottomuudestaan.

Oppikirjoista, joita tältä alalta on kunnollisia olemassa, saadaan halutessa lisää hyviä ohjeita.

Kielioppi- ja korostusohjeita.

Yksityisiä änteiden merkitys puhuessa on tärkeä. Puheen selvyys riippuu niiden oikein ja sel-

västi lausumisesta. Kielen äänneet jaetaan kahteen ryhmään: ääntiöihin (suomenkielessä a, e, i, o, u, y, ä, ö), jotka saattavat yksinäänkin muodostaa tavuja ja kerakkeihin, (suomenkielessä d, h, j, k, l, m, n, p, r, s, t, v), jotka ainoastaan ääntiöiden kanssa muodostavat tavuja. Ääntiöt on harjoiteltava lausumaan oikein. Vältettävä sellaisia epämääräisiä vivahtuksia, kuin esim. u:n muuttuminen melkein o:ksi tai a:ksi, e:n muuttuminen ö:ksi tai o:ksi j. n. e. Erikoisella huolella on itsekunkin tarkistettava ääntiöiden lausumisensa ja jos vikaa huomaa, harjoiteltava ne oikein lausumaan. Kerakkeet olisi opeteltava lausumaan kuuluvasti, terävästi ja voimakkaasti; suomenkielessä, joka on ääntiöistä rikas, on erikoinen syy omistaa huomiota kerakkeiden selvälle ja kuuluvalle lausumiselle. Usealle vaikeasti opittavan d kerakkeen lausumisesta mainittakoon, että d:ssä painautuu kielen etupinta pehmeästi hammasvallia vastaan hieman ylempänä kuin t:ssä, jota lausuttaessa kieli toimii voimakkaasti. Muuten on yksityisäänteiden, niin ääntiöiden kuin kerakkeidenkin lausumisessa yleisenä sääntönä, ettei puhuja saa niellä yhtään äännettä, sillä sellainen tapa pilaa puheen selyyden, niin ettei kuulija useinkaan saa selvää puhujan puheesta, vaikka tämä puhuisi kuinkakin jyrisevällä äänellä.

Tav u on — kiellopin mukaisesti — se äännemäärä, joka tuotetaan yhdellä hengähdyspainalluksella.

Sana t muodostuvat tavuista. Sanoja on yksi- ja useampitavuisia. Lausuttaessa eivät kaikki tavut ole painokkuudessa samanjärvoisia. Toiset tavut lausutaan suuremmalla painokkuudella kuin toiset. Mutta suomenkielessä voidaan kuitenkin tarkalleen — erästä harvinaista poikkeusta lukuunottamatta: tapauksissa, jolloin yksi sana muodostaa lauseen — määritellä, että suurin painokkuus, pääkorko, on aina sanan ensimmäisellä tavulla. Samoin saattaa jokseenkin tarkalleen sanoa, että 4-tavuisissa sanoissa on pääkoron jälkeen suurempi painokkuus, n. s. sivukorko 3:lla tavulla, kuin sensijaan 5:si ja useampitavuisissa sanoissa sivukoron paikka on vaihteleva. Kielloppi määrittelee, että sivukorko asettuu niille tavuille, jotka sisältävät tärkeimmät johto- ja taivutus-päätteet. Sivukorko muuttuukin useampitavuisissa sanoissa, riippuen siitä, lausutaanko sana hitaammin tai nopeammin. Esim. sanassa tavallisesti on hitaasti lausuen sivukorko tavallisesti, mutta nopeasti lausuen tavallisesti.

La useeksi sanotaan sanaryhmää, jolla puhuja ilmaisee jonkun ajatusyhteyden. Aivan samoin kuin sanoissa on eri tavuilla erilainen painokkuus, korko, on lauseessa eri sanoilla erilainen painokkuus, arvokorko. Sitä on kolmea eri lajia. Peruskorko on se äänenpaino, jolla

lausutaan sanat irrallisina. **Nousukoroksi** sanotaan sitä suurempaa painokkuutta, joka annetaan tärkeytensä vuoksi huomattavimmille sanoille lauseessa. **Korottomia** ovat sanat, joilla lauseessa ei ole tärkeätä merkitystä. Lauseessa sanotaan tavallisesti joku tekeminen jostakin tekijästä. Sanaa, joka ilmaisee lauseen tekijän sanotaan alukseksi ja sanaa joka ilmaisee aluksen tekemisen, sanotaan maineeksi. Alus, tekijä, on lauseen perusjäsen ja on korostuksenkin perus, jonka tähden se saa lauseessa peruskoron. Maine, tekeminen, toinen lauseen pääjäsenistä, saapi hieman suuremman korostuksen: ensimmäisen asteen nousukoron. Mutta lauseessa on muitakin jäseniä kuin alus ja maine. Niitä sanotaan yhteisellä nimellä määräyksiksi, sillä ne lähemmin määräävät joko ajasta tai mainetta, eli molempia. Korostamisen suhteen on sääntönä, että jokainen määräys saa hiukkasen korkeamman koron kuin se sana, jota se määrää. (Esimerkiksi voisimme merkitä eri sanojen korkearvon selvyuden vuoksi seuraavasti: Hyvä puhuja puhuu kadulla. Tekijä, puhuja, lausutaan tavallisella äänenpainolla, tekeminen, puhuu, hiukan painokkaammin ja samoin tekijän määräys, hyvä, joka ilmaisee millainen puhuja on, mutta tehtävän määräys, missä puhuja puhuu, kadulla, huomattavasti painokkaammin.) Tottumaton korostaja pyrkii painostamaan eroavaisuudet liian voimakkaasti. Selaista tapaa on vältettävä. Painokkuuserotus on vähäinen, eräissä tapauksissa tuskin huomattava. Arvokorke on korostus, jonka sanat saavat tavallisessa käsittelyssä, ilman mitään erikoistarkotusta. Mutta kun jotkut sanat lauseessa syystä tai toisesta joutuvat ikäänkuin vastakkain joidenkuiden muiden sanain kanssa, muuttuu korostus, sillä nämä vastakkain joutuneet sanat ovat korostettavat tavallista painokkaammin. Tätä korostusta sanotaan **vastakkaiskoroksi**. Vastakkaisuudet voivat olla joko samassa lauseessa (esim. Sinä olet rikas, mutta minä köyhä), tai aivan eri lauseissa (esim. Rikkaat viettävät joulunsa ylellisyydessä. Heillähän on siihen riistettyjä rahoja. Mutta köyhät ovat joulunakin puutteessa.) Toiset vastakkaisuudet ovat tärkeämpiä kuin toiset. Meikäläisen tulee useinkin verrata oman aattemme paremmuutta joihinkin toisiin aatteisiin. Silloin on annettava niille sanoille tai lauseille, joilla osotetaan aattemme paremmuus, huomattavasti suurempi painostus. Vastakkaiskoron käyttäminen on puhujalle ja lausujalle vaikuttavan esityksen ensiehtoja. Sitä on siis erikoisesti opittava käyttämään. Tämän yhteydessä vielä huomautetakoon välimerkkien tärkeästä merkityksestä. Ne eivät ole pelkkiä kirjotusmerkkejä, vaan lauseen korostusmerkkejä, jotka vaativat esittäjän erikoista huomiota. Ken osaa ottaa välimerkit hyvin huomioon, osaa hyvin

esittääkin. Pitemmältä niitä selittämättä merkittäköön niiden merkitys pysähdysmerkkeinä. Piste (.): täysi pysähdys, — huudahdusmerkki (!): täysi pysähdys, — kysymysmerkki (?): täysi pysähdys, — puolipiste (;): puoli pysähdystä, — kaksoispiste (:): puoli pysähdystä, — ajatusviiva (—): kolmenjäsenosa pysähdystä valmistavana huomionkiinnityksenä ja yksi neljäsenosa pysähdystä välilauseen erottajana, — pilkku (,): yksineljäsenosa pysähdystä, — sulkumerkki (): yksineljäsenosa pysähdystä. Pysähdysaikojen pituutta ei voida sekunneissa määrittellä. Vilkkaassa esityksessä ovat pysähdykset lyhempiä, hitaassa esityksessä pitempiä. Puhuttaessa siis täysi-, puoli- ja neljännespysähdyksestä tarkotetaan erilaisten pysähdysten pituutta toisiinsa verrattuna. Muistettakoon, että liian pitkät pysähdykset ovat väsyttäviä, liian lyhyet tekevät esityksen vaikeatajuiseksi. Sellaisissa kohdissa, joissa ei ole välimerkkiä, ei saa pysähtyä.—Edelläoleva selostus korostuksesta käsittelee puheen ymmärrettävyyttä. Yhteisellä nimellä kutsutaan sitä **ajatuskorostukseksi**. Sitä väritystä, minkä puhuja tai lausuja antaa esitykselleen, kutsutaan **tunnekorostukseksi**. Ajatuskorostus kylläkin jo antaa esitykselle ymmärrettävyyden, mutta tunnekorostus antaa kullekin sanalle, lauseelle, kappaleelle ja koko esitykselle oikean värityksen, kauneuden. Ne keinot, joita tunnekorostuksen ilmaisuvälineinä etupäässä käytetään, ovat: äänen väritys, esityksen nopeus pysähdyksineen, esityksen yltyminen, sekä esittäjän ryhti, liikkeet ja kasvonilmeet. Äänen väri on äänen suurempaa tai pienempää heleyttä tai tummuutta, korkeutta tai mataluutta, suurempaa tai pienempää voimaa ja pituutta, sisäistä lämpöä tai kylmyyttä, vienoutta tahi kovuutta, vakavuutta tahi hilpeyttä j. n. e. Äänen värejä on lukematon joukko ja äänivärityksen käytäntöala on äärettömän laaja. Kaikki aistimin tajuttavia käsitteitä, luontoa ja sen ilmauksia kuvaavat sanat voidaan äänellä värittää niin sttuvasti, että kuulija tajuaa niiden sisällyksen. (Sellaisia sanoja esim. syväanne, rotko; musta, valkea; kirka, himmeä; suhisee, ritisee; elpyy, kuihtuu j. n. e.) Kaikki henkisen elämän piiriin kuuluvat käsitteet, kaikki tunteita ja mielialoja ilmaisevat sanat voidaan äänivärityksen avulla lausua niin, että kuulija saa niitä vastaavan vaikutuksen. (Esim. hyvyys, pahuus; toivo, epätoivo; rakkaus, viha; siveys, riettaus; nuoruus, vanhuus j. n. e.) Äänen värityskeinona voidaan käyttää keskiääntä, korkeata ja matalaa ääntä. Esityksen ollessa tyyni, rauhallinen ja vakuuttava käytetään keskiääntä; eloisissa ja hilpeissä mielialoissa korkeata ääntä; synkässä ja surullisessa esityksessä matalaa ääntä. Synkkää käsitettä väritettäessä on käytettävä matalinta ääntä. Lämpimissä värityksissä vaihtelee ääni eloisasti, kylmissä on

se yksitoikkoisempi. Puheen nopeudella on tärkeä merkitys. Kalkki alkaa, avaruutta, laajuutta, vankkuutta, liikettä ja toimintaa ilmaisevat käsitteet ovat erikoisesti puheen nopeudella ja hitaudella ilmaistavat. (Siten esim. lausutaan nopeasti sellaiset sanat kuin: silmänräpäys, heti, kiihtyy, rientää; j. n. e., ja hitaasti taasen sanat: ijäisyys, kauan, tyyntyy, j. n. e.) Mainittakoon vielä, että tulinen, lämminluontoinen ihminen puhuu vilkkaammin kuin kylmä ja miettivä; tunteikas nainen nopeammin kuin ajatteleva mies; eloisa nuorukainen vilkkaammin kuin vakaantunut aikuinen; elonvoimuutta uhkuva, terve henkilö eloisammin kuin kivuloinen, sairas j. n. e. Vaikuttava suullisen esityksen korostuskeino on n. s. **yltyminen**, esityksen kohoaminen yhä voimakkaammaksi ja mieltäkiinnittävämmäksi. (Yltyminen voi ilmaantua monella tavalla: luonnonkuvailu voi kohota yhä suuremmosemaksiksi, vastenmielisyys vihaksi, vilkkaus tulisuuksi, tyytyväisyys riemuksi j. n. e.) Yhtäjaksoisessa yltymisessä tapahtuu kohoaminen tasaisesti kunnes huippu on saavutettu. Asteettainen kohoaminen on jaksottaista, toisinaan on eri nousujen välillä tynyempiä lauseita ja säkeitä, joissa ääni levähtää, jatkaakseen taas kohoamista yhä eteenpäin. Yltyminen voi koskea ainoastaan muutamia sanoja lauseessa, kokonaislauseita ja kappaleita, jopa useampia perättäin seuraavia kappaleitakin. Yltyminen on alotettava matalista, helpommista äänistä ja kohoamisen on tapahduttava vähin erin, ettei ääni väsy, tai "lopu kesken".

Runonlausunnossa olisi lausujan tunnettava runousoppia. Hyväksi lausujaksi ei muuten voi tulla. Runousopin selostaminen tässä yhteydessä olisi kuitenkin liiaksi vaikea tehtävä. Siksi vain lyhyesti koskettelemme runonlausunnossa huomioonotettavia seikkoja. Sangen usealla on taipumus "hakkaamiseen", tapa, jossa ei välitetä enempää sana- kuin lausekorostuksestaakaan ja siten tehdään runon sisällys melkein mahdolltomaksi tajuta. Runonlausunnossakin on otettava huomioon edellämainitut korostusohjeet. Säkeittäin lukeminen, s. o. että esittäjä pitää jokaista säettä jonkunlaisena päättyvänä kokonaisuutena ja pysähtyy senvuoksi aina säkeen lopussa, on mitä virheellisintä tapa, sillä runo käy siten lausuen useassa tapauksessa suorastaan käsittämättömäksi. On pidettävä mielessä, että lause on lause, esiintyy se runossa tai suorasanaudessa. Siis ellei ole pysähdysmerkkiä, siirrytään pysähtymättä säkeestä säkeeseen, mutta pysähdytään, jos on pysähdysmerkki. Kuitenkaan ei saa, niinkuin usea tekee, erikoisella vauhdilla kiirehtää säkeestä toiseen. Virheellinen lausuntotapa on myöskin hyvin yleisesti käytetty loppusoinnun (säkeen viimeisen sanan viimeisen) erikoinen korostaminen. Ja yhtä virheellinen on lopputavun

“nieleminen”. Erikoisesti on mieleen painettava, että kun runo on kaksinpuolin valitumpaa, huolellisempaa ja taiteellisempaa rakennetta kuin suorasanainen, ja ajatukset runoissa ovat tiivistetyssä, lyhyessä muodossa, ovat runot esitettävätkin erikoisella huolella ja asian ymmärtämyksellä.

Suullisen esittäjän on edelläolevan lisäksi otettava tarkoin huomioon, mitä laatua esityksensä on, kenen ajatuksia esittää ja missä mielentilassa esitettävä henkilö on ollut. Puhujan ja luennoitsijan esitystapa pääasiassa tulee olla tyyntä, rauhallista, selvää ja arvokasta, milloin on kysymyksessä vakuuttaa kuuliijoille esityksensä tärkeyttä, mutta milloin puhujalla on tarkoitus innostaa kuulijoita, vedota heidän tunteisiinsa, on hänen muutettava esitystapansa eloisammaksi, värikkäämmäksi. Lyhyet tiedonannot on esitettävä rauhallisesti, selvästi, eikä käytettävä lainkaan väritystä. Kertomukset, joissa kerrotut tapahtumat ovat tyyntä, rauhallisia ja yleispiirtein kerrottuja, esitettäköön värittämättä, mutta sellaiset kertomukset, jotka kuvaavat tapahtumia elävästi ja yksityiskohtaisesti, joissa luontoa, henkilöitä ja toimintaa kuvataan kuin edessä olevina, ovat esitettävät vilkkaasti ja eloisasti ja äänenväritystä on niissä taidolla käytettävä. Tunnelmallisessa esityksessä, olko se runoa tai suorasanaista, on esittäjän esittäminen niissä esitetyt tunnelmat ja miellalat ikään kuin ominaan. Niissä siis tunnekorostus, äänenväritys pääasiana. Näytelmälliseen esitykseen emme tässä kajoa, se vaatii erikoista laajempaa selostusta. Huvittavat esitykset (pilapuheet, pilakertomukset, pilarunot) esitetään pirteällä eloisuudella, jäljittelemällä ja lioittelemalla. Kaikki eivät sellaisen esitykseen kykene. Siinä tarvitaan jo luontaista taipumusta. Muunlaisissa esityksissä on lioittelua vältettävä.

Esiintyjän asento, liikkeet ja kasvojenilmeet,

eli toisin sanoen ulkopirteet, tulee olla sopuinnossa suullisen esityksen kanssa. Asento vapaa, luonteva, vartalo suorassa, pää vapaasti koholla, kädet kevyesti riippuen sivulla, jalat joko perusasennossa, tai toinen jalka hieman etuviistossa, ruumiin paino molemmilla jaloilla. Hajasäärin seisominen on rumaa. Jalka-asentoa voidaan silloin tällöin muuttaa sopivassa kohdassa. Sangen tavallinen tapa kävellä pitkin puhujalavaa ei ole kaunis, eikä siis suositeltava. Erikoistapauksissa saattaa esiintyjä vaikutuksen vuoksi ottaa voimakkaan asennonvaihdoksen johonkin suuntaan. Mikään tarpeellinen laitos ei ole pöytäkään esiintyjän edessä olemassa. Usealla on näet paha taipumus nojata siihen ja siten olla virheellisessä, vinossa asennossa, joka ei ole lainkaan kaunista katsella. Kädet ovat hankalimmat jäsenet esiintyjälle. Ne tuppautuvat puhu-

essa kaikkiin mahdollisiin ja mahdottomiin paikkoihin. Silloin kun niillä ei osata tehdä kunnollisia liikkeitä esityksen avuksi, on parhain opetella pitämään ne sivulla vapaana riippumassa, tai toinen käsi povella, toinen riippumassa. Kun esitetään kirjasta tai liuskoista, pidettäköön ne vasemmassa kädessä. Kirjan tai liuskojen yläreunan on oltava leuan kohdalla. Siten ei kasvot kätkeydy kuulijoilta, eikä esiintyjän pää painaudu alas, niin-

kuin käy, jos kirja tai liuskat pidetään ylempänä tai alempana. Kädenliikkeet ovat vaikuttavia, jos niitä ei käytetä liian usein ja jos ne tehdään oikeissa paikoissa esityksen sisällyksen mukaisesti. Kädenliikkeiden luontevuuden perussääntö on, että jokaisen liikkeen, ollakseen kaunis, tulee kulkea aaltomaisessa tai kaarimaisessa viivassa; vain vastenmielisyyttä osottavat liikkeet saavat olla suorita ja jyrkkiä. Kiiwaassa, jyrkässä puheessa ovat liikkeet kiiwaite ja teräviä, voimakas ääni vaatii voimakkaita

liikkeitä, vieno puhe viehkeitä liikkeitä, nopea nopeita, hidas verkkaita j. n. e. Kun esitys on rauhallista, se ei liikkeitä kaipaa. Ennen kulkua on muistettava, että vain tarkoin harkituilla liikkeillä voidaan jotakin vaikuttaa. Kasvonilmeiden oikea käyttäminen on mitä tärkeintä. On opittava hallitsemaan kasvoliikkinsä täysin rauhallisena ja kuvastamaan kasvonilmeillä esityksen sisällystä, elämään esityksen mukana. Kasvonilmeitä on huolellisesti harjoteltava, on saatava kasvoliikokset "tottelevaisiksi", niin että esiintyjän kasvoissa kuvastuu sisäinen sielunelämä.

Muutamia esityksessä huomioonotettavia selkkoja.

Esityksen alottaminen kunnollisesti on esityksen onnistumiselle suuresta merkityksestä. Arvokkaasti, jos esitys on vakava, astuu esiintyjä paikalleen, silmää rauhallisesti yleisöön. Kun hiljaisuus on täydellinen, lausuu hän — jos esitys on runo, kertomus t. m. s. — otsakkeen ja tekijän nimen, pitää pienen pysähdyksen ja sen jälkeen alkaa esityksen. Jos esitys on huvittava, leikkisä, mennään esityspaikalle reippaasti, hymyhuulin. Sekin vaikuttaa. Esityspaikalta ei ole lähdettävä kiireesti. Pikku kumarrus esityksen loputtua ja poistutaan samoin kuin esityspaikalle tultuakin.

Puhujan olisi aina harjoteltava puheensa niin hyvin, ettei tarvitse paperista sitä esittää. Korkein taan voisi pitää kädessään lyhyen jäsennyksen silloin kun ei ole ihan varma esityksestään. Paperista lukeminen ei ole mikään puhe. Runojen ja kertomusten esittäjänä olisi samoin opittava esityksensä ulkoa. Kirja voidaan pitää kädessä vain "kaiken mahdollisuuden varalta".

Hieman kokousneuvoja.

Tämän kirjoituksen yhteydessä sopinee lyhyesti mainita muutamista kokouksenpidossa huomioonotettavista seikoista.

Puheenjohtajan tulee olla puolueeton ja tyyni, nopea käsittämään asioita ja varma. Käsiteltävät asiat täytyy hänellä olla selvillä ja sanottavansa on hänen lausuttava tajuttavasti. Kun kokousta varten on hyväksytty esityslista, työjärjestys, saadaan siitä poiketa vain erikoisesti tehdyllä päätöksellä. Edellisestä kokouksesta lykätystä asiasta on asioiden esittäjän (olkoon se sitte puheenjohtaja tai järjestäjä, organiseeraaja) tehtävä lyhyt selostus ja siinä mainittava, mitä esityksiä kunkin asian johdosta on edellisessä kokouksessa tehty. Puheenvuorojen pyytäjät morkitsee puheenjohtaja paperille ja saa kukin puheenvuoronsa järjestyksessä. Jos puhuja poikkeaa pitkälle asiasta, voi puheenjohtaja siltä huomauttaa ensin napautettuaan pöytänsä. Huomautuksensa on pu-

heenjohtajan paras tehdä puheenvuorojen väliajoilla. — Keskustelun kuluessa tehdyt ehdotukset on puheenjohtajan merkittävä paperille ja merkittävä myös, jos ehdotuksia kannatetaan. Puheenvuoron käyttäjiltä on puheenjohtajan vaadittava selvät ehdotukset. Puheenjohtajan ei yleensä tule ottaa osaa keskusteluun, ainakaan suuremmissa kokouksissa. Kun keskustelu asiasta on päättynyt ja siinä on tehty useampia ehdotuksia, tekee puheenjohtaja äänestusehdotukset. (Jos asia puheenjohtajan mielestä ei keskustelun päätyttyäkään ole vielä "kypsä" päätöksen tekoa varten, sopii hänen esittää päätettäväksi siitä, pannaanko asia pöydälle, tai lykätäänkö se valmistettavaksi johonkin vallokuntaan.) Ehdotuksista äänestetään niin, että asetetaan kaksi vastakkaista ehdotusta toisiaan vastaan ja se, joka näistä voittaa, asetetaan vastaehdotukseksi seuraavalle ehdotukselle, kunnes kalkista on äänestetty. Jos asia on ehdotettu hylättäväksi, äänestetään siitä viimeiseksi. Jos joku ehdotus ei ole vastaehdotus toiselle, äänestetään erikseen sen hyväksymisestä tai hylkäämisestä. Äänestystä ei saa toimittaa ennenkuin selvä äänestusehdotus on hyväksytty. Tavallisimpia äänestystapoja ovat käsiennostoäänestys, nimenhuutoäänestys ja suljettu lippuäänestys. Päätösten jälkeen voidaan ilmottaa vastalauseet. — Puhujain on pyydettävä puheenvuoronsa toisten puheenvuorojen lomassa, puhuttava lyhyesti ja selkeästi. Ei pitäisi toistaa, mitä toiset jo ovat sanoneet, vaan ilmottaa yhtyvänensä niihin. Ehdotus on tehtävä selvästi, ja jos tarvitaan, annettava se kirjalliseen muotoon laadittuna puheenjohtajalle. Puheenvuoroja ei tulisi pyytää usein, korkeintaan kerran vastata vastavälitteisiin tai olkaista vääriä tietoja. Vällhuudahduksia on oikeus tehdä, lyhyitä, mutta niillä ei saa häiritsevästi keskeyttää puheenvuoron käyttäjää. — Kun keskustelu venyy tarpeettomasti, voidaan puheenvuorot rajottaa ja samalla määrätä puheaika lyhyeksi.

Pöytäkirja on tarkoin seurattava asioiden käsittelyä. Vähemmän merkityksellisistä asioista tarvitsee hänen merkitä pöytäkirjaan vain lyhyesti ehdotukset, äänestystulokset (jos asiasta on äänestyksellä päätetty) ja päätöksen. Mutta tärkeistä asioista on hänen asian käsiteltävänä ollessa konseptiin merkittävä huomattavampien puheenvuorojen sisältö ja niistä koottava puhtaaksi kirjoitettuun pöytäkirjaan ymmärrettävä selostus asian käsittelystä — perustelut päätöksen tekoon. Pöytäkirja on laadittava aina huolellisesti, niin että siitä vielä pitemmänkin ajan perästä tarvittaessa saadaan tehdyt päätökset kunnollisesti selville. Pöytäkirjurinkaan ei yleensä tulisi ottaa keskusteluun osaa, sillä se estää häntä huolellisesti asioita seuraamasta.

J. Kotiranta.

Kun jokainen kohdaltaan ponnistaa

Hieman kielljärjestöjemme toiminnasta.

Täällä uudenaikaisessa Baabelissa, lukuisine eri kansallisuuksineen ja vielä lukuisempine harrastuksineen, saattavat saman aatteen kannattajat joutua työskentelemään samalla työmaalla, raataa siinä viikkokausia rinnakkain, ja pysyä tietymättöminä siitä seikasta, että ovat — tovereita sanan täydellisemmässä merkityksessä.

Varsinkin suurkaupungin hikipajoissa, joihin etupäässä värväytyy työläisiksi sellaiset, joiden englanninkielen taito töin tuskin riittää työssä käytetyn välttämättömyksensä sanaston ymmärtämiseen, saattavat yllämainitukselta tapahtumat olla tavallisia. Tämän kirjottaja muistaa vielä elävästi hämmästyksensä, jonka alaiseksi joutui, kun hänen esimiehensä esitti keräyslistan sosialistipuolueen vaalirahaston hyväksi, hikipajassa, jossa siihen aikaan yhdessä työskentelimme. Olin vasta Suomesta tullut ja arvelin viattomassa mielessäni, että työnjohtajan ammattia tämäläisessä paikassa ei varmaankaan kukaan muu kykene hoitamaan kun kapitalistisen järjestyksen hartain kannattaja. Siitä hämmästykseni. Myöhemmin olen saanut, joskus ehkä liiankin elävästi, kokea, että ihmisen kohtaloa tässä maassa eivät johda halut ja mieltymykset vaan ankaran kuiva todellisuus, joka kylläkin saattaa tarjota joitakin ilahuttavia hämmästyksiä joskus ...

Saadakseni eräänä päivänä käsiini muutamia selostuksia kielljärjestöjemme toiminnasta, johtui ylläoleva tapaus uudelleen mieleeni. Ehkä kannattaisi niistä vähän pakista? arvelin. Useimmat vanhemmat toverit kaiketi tuntevat nämä asiat yhtä hyvin, mahdollisesti paremmin, kun minä; mutta voihan kalenterin lukijain joukossa löytyä riittävä määrä sellaisia "viimeisen laivan miehiä", joille allaolevissa laverruksissa saattaa olla jotakin mieleen pantavaa.

Ruotsalaiset

ovat meille vanhasta maasta tuttuja. Tiedämme järjestyksensä heidän keskuudessaan siellä edistyneen hitaasti.

Viime vaaleissa näyttävät osittain kunnostautuneen. Jo oli aikakin; mutta parempi myöhään kuin ei milloinkaan. Tällä mantereella ovat ruotsalaiset sosialistisen liikkeen mukana toimineet niin sanoaksemme ammoisista ajoista alkaen. Vanhassa sosialistisessa työläispuolueessa olivat huomattavana tekijänä. Lienevät sen varmempia kannattajia vielä nykyäänkin. Sosialistipuolueessa muodostavat oman järjestön tanskalaisten ja norjalalaisten kanssa.

"Rockfordiin, Ill. sinun pitäisi mennä, siellä saisit nähdä ruotsalaisia sosialisteja toimessa", sanoi eräs ruotsalainen toveri kerran kun jutustelimme järjestymistyöstä heikäläisten keskuudessa.

Hän oli kieltämättä oikeassa. Rockfordissa on sosialistipuolueen ruotsalaisen järjestön vankin osasto. Siellä muun muassa aljettiin puolulehden "Svenska Socialisten" julkaiseminen jo marraskuussa 1905. Siihen aikaan ei ruotsalaista järjestöä vielä ollut olemassa. Joku yksityinen ruotsalainen osasto lienee liittynyt puolueeseen vuotta aikaisemmin; mutta järjestö perustettiin vasta vuonna 1910.

Lehti syntyi yksityisestä aloitteesta. Sen perusti eräs toveri Peterson. Yksityisenä liikkeenä sitä johdettiin aina vuoteen 1911, jolloin kielijärjestö otti sen haltuunsa. Samana vuonna perustettiin tanskalais-norjalainen lehti "Social-Demokraten" järjestön aloitteesta. Molemmat lehdet painetaan nykyään Chicagossa ja ovat skandinaviaalaiset toverit hommassa perustaa oman painonsa niitä varten.

Järjestön edistymisestä antavat seuraavat numerot hieman selvitystä. Vuoden 1912 alussa kuului järjestöön 20 osastoa ja 784 jäsentä. Tätä nykyä lienee jäsenluku silinä 1,500 vaiheilla, osastoja on järjestössä 65. Valistustyötä varten on maa jaettu 7 piiriin, skandinaaveja kun on vähän kaikkialla. Valistustyön tehokkuutta lienee varojen ja puhujain puute hieman haitannut. Sama vaikeus lienee muuten havaittavissa miltei jokaisessa järjestössä.

Vaikeuksista huolimatta on järjestö, kuten ylläolevat numerot osottavat, hitaasti mutta varmasti mennyt eteenpäin. Sikäli kun rivit taajenevat voimistuu keskinäinen valistustyö ja järjestö, jonka toiminta on hyvällä pohjalla, käynee lupaavaa tulevaisuutta kohti.

Puolalaiset

ovat puolueemme vieraskielisistä aineksista alkaisimmin järjestyneitä. Jo parisenkymmentä vuotta ovat he ylläpitäneet omintakeista valistustyötään. Ovat kymmenisen vuotta olleet järjestyneitä sosialistiseen liittoon, joka kuitenkin ei ole puolueeseen yhtynyt. Yksityisiä puolalaisia osastoja lienee matkan varrella omintakeisesti liittynyt puolueeseen siellä ja täällä ja vuonna 1908 pidetyssä neuvottelukokouksessa järjestyi puolalainen kielijärjestö so-

sialistipuolueen yhteyteen. Oman kansallissihteerinsä sai järjestö vuonna 1911.

Alkuaikoina sai järjestö avustusta järjestämistyössään kansalliskomitealta. Se teki mahdolliseksi suhteellisen hyvän valistustyön harjottamisen, joka vaikutti herättävästi. Järjestön yhtyessä puolueeseen oli sen jäsenluku 400. V. 1913 oli jäsenluku jo kohonnut lähes kahteen tuhanteen ja lienee sen jälestä vieläkin huomattavasti lisääntynyt. Kansalliset kysymykset lienevät tätä nykyä jonkunverran työntyneet etualalle järjestön jäsenistön keskuudessa, Puolan itsenäisyyskysymys kun Europan sodan johdosta on joutunut päiväjärjestykseen.

Järjestö hallitsee neljää sanomalehtä, joista viikkolehti Robotnik Polski on vanhimpia täällä mantereella ilmestyneistä sosialistisista lehdistä. Oli aikoinaan puolalaisen sosialistiliiton äänenkannattaja ennen kielijärjestön perustamista. Toinen viikkolehti Gornik Polski, päivälehti Dziennik Ludowy ja pilalehti Bicz Bozy ovat nuorempia iältään.

Puolalaiset, samoin kuin meikäläiset, rakentavat omia talojaan osatotoimintaa varten, missä se vain on mahdollista. Jäsenistö on miltei järjestään maahan siirtynettä. Maassa syntyneitä on harvassa. Syy lienee siinä, että nuoriso, englanninkielen opittuaan, yhtyy englanninkielisiin osastoihin, tapa, joka muuten ei liene miksikään vahingoksi liikkeelle.

Saksalaiset

ovat, niin omituiselta kun se kuuluneekin, kielijärjestönä vasta kolmisen vuotta sitten puolueeseen yhtyneet. Oltuaan sosialistisen liikkeen alkuunpanijoina maassa ja kaiken aikaa vaikuttavana tekijänä kaikkialla, missä sosialistista järjestämistyötä on harjoitettu, ovat he vasta myöhemmin tulleet ajatelleeksi oman kielijärjestönsä perustamista. Järjestön perustamisen johti havainto, että valistustyö oman kansallisuuden keskuudessa tahtoo jäädä vähän sivuasiaksi kun osastot ilman kielellistä yhtenäisyyttä toimivat englanninkielisten kanssa yleisen järjestämistyön edistämiseksi. New Castlessa pidetyssä konventionissa, johon 32 edustajaa, edustaan 90 saksalaista osastoa, olivat saapuneet osaa ottamaan, kannatettiin yksimielisesti oman kielijärjestön perustamista ja vuonna 1913 alkoi se virallisen toimintansa. Jäseniä järjestössä oli heti alusta alkaen yli 4,000. Valistustyötä tai oikeammin järjestämistyötä on järjestö sittemmin harjoittanut melko hyvällä menestyksellä. Vallistusvälineistä, joita saksalaisilla tovereillamme on käytettävänä, ovat useat hyvin toimitetut sanomalehdet laajemmalti tunnetut. Niitä on järjestön omistamia kolme ja eri yhtiöiden omistamia kaksi sekä yksityisen omistama yksi. Järjestön perustamiseen

lienee pääasiallisesti johtanut havainto, että Saksasta saapuneet toverit täällä uuden maailman grottemylyssä, olivat sitä turvaa vailla, jota osastotoiminta vastasaapuneille antaa. Havainto, joka on ilmaantunut jokaiselle eri kansallisuudelle kohdaltaan.

Böömiläiset,

kielitaistelujen ja joukkourheilun luvatus maan kansalliset, ovat muiden muassa vaikuttavana osana puolueessamme. Ovat edustettuna omalla kielijärjestöllä, jonka jäsenluku toukokuussa 1913 oli 1,400 jaettuna 52 osastoon, joita oli 16 eri valtioissa.

Böömiläisillä on valistustyötä edustamassa viisi lehteä, jotka ovat järjestön valvonnan alaisena. Niistä on yksi päivälehti ja neljä viikkolehteä. Järjestön edistymismahdollisuuksista saa jonkunlaisen käsityksen kun vertaa toisiinsa järjestön jäsenlukua vuosina 1912 ja 1913. Edellisenä vuotena oli jäsenluku 800 ja jälkimmäisenä 1,400. Jos järjestön lujittuminen samalla tavalla jatkuu eteenkinpäin, joutuu järjestö piakkoin etumaisimpien joukkoon.

Juutalaiset

ovat meille vanhasta maasta tuttua kansaa. Ilman senkäänvertaa oikeuksia kun tavallisella muukalaisella yrittivät siellä tulla toimeen kaupustelijoina. Työväenliikkeeseen eivät sanottavasti ottaneet osaa. Täällä ovat he melkoisena tekijänä puoluetoiminnassa. Oman järjestönsä perustivat vuonna 1912. Se alkoi toimintansa virallisesti elokuun ensi päivänä mainittuna vuonna, todellisuudessa lienee se liittynyt puolueeseen järjestönä vasta marraskuussa mainittuna vuonna. Puolueeseen liittyessä oli järjestön jäsenmäärä 900 vaiheilla, jaettuna 24 eri osastoon.

Järjestö vahvistui heti alussa huomattavasti. Huhtikuussa 1913 oli jäsenmäärä kohonnut 2,700, jaettuna 68 eri osastoon 19 eri valtiossa. Viimeisten tiedonantojen mukaan on järjestön jäsenmäärä yli 5,000. Järjestämistyötä ei näinollen ole tehty ilman tuloksia.

Merkittävämpänä saavutuksena järjestön tiliin pitävät järjestön jäsenet kuitenkin sitä, että Yhdysvaltain kongressiin on saatu edustaja, Meyer London, siitä vaalipiiristä, jossa järjestön toiminta on voimakkaain. Mainitsemista ansaitsee myöskin se seikka, että heidän lehdistönsä joukossa on tällä mantereella enin levinnyt sosialistinen päivälehti "Forward", jonka painos on 200,000 kappaletta.

Unkarilaiset

ovat sosialistisen valistustyön valmiolla vanhaa väkeä. Ensimmäinen unkarilainen sosialistiklubi perustettiin New

Yorkiin jo vuonna 1904. Samana vuonna aljettiin Clevelandissa julkaista ensimmäistä sosialistista lehteä Unkarin kielellä. Lehtihomma ei kannattanut ja vasta yhdeksän vuotta myöhemmin ilmestyi elinvoimaisempi unkarinkielinen sosialistilehti näyttämölle, joka joutui S. L. P. puolueen hotelisiin erimielisyyksien ilmaantuessa senaikaisen järjestön riveissä.

Sosialistipuolueeseen yhtyivät unkarilaiset erityisenä järjestönä vuonna 1912. Järjestön jäsenmäärä oli yhtyessä noin 700 va'heilla. Huhtikuussa 1913 oli jäsenmäärä kohonnut 1.100 ja lienee tätä nykyä vähän päälle 1,500, jaettuna 40 osastoon eri osissa maata.

Valistustyön edistämiseksi on maa jaettu neljään eri piiriin. Yhtenä tehoisana välikappaleena valistustyön harjoittamisessa on järjestön omistama päivälehti, joka nykyään levinnee noin 10,000 suuruisena painoksena.

Etelä Slaavilaiset.

Kroatialaiset, sloveenit, bulgarilaiset ja serbialaiset ovat yhdistyneet yllänimiseen järjestöön, joka on liittynyt puolueeseen v. 1911. Tällöin oli järjestön jäsenmäärä 635, jaettuna 36 osastoon. Enimmäistön jäsenistöstä muodostivat kroatialaiset ja sloveenit, serbialaisia oli vain muutama ja bulgarialaisia vieläkin vähemmän. Vuoden 1911 päättyessä oli järjestön jäsenmäärä jo kohonnut 1.266 ja vuonna 1914 oli se 2.600. Myöhemmin lienevät taloudelliset tekijät vaikuttaneet järjestön jäsenmäärän osittaista alentumista. Tätä nykyä lienee se vähän päälle 2.000.

Järjestö kustantaa kolmea viikkolehteä, joiden tilaajamäärä jatkuvasti lisääntyy. Kirjainkustannusliikettä harjoittaa järjestö myöskin joltisellakin menestyksellä. Sotatapahtumat Euroopassa, jotka ovat saattaneet järjestöön kuuluvat kansallisuudet taisteluun toisiaan vastaan, eivät sanottavasti ole järjestön sisäiseen eheyteen vaikuttaneet, vaikkakin isänmaalliset ainekset järjestöön kuuluvien kansallisuuksien keskuudessa ovat parhaansa mukaan ha'annusta yrittäneet aikaansaada.

Italialaiset

ovat sosialistisen lipun alle järjestyneet tässä maassa jo niin varhain kun vuonna 1902. Tällöin perustettiin italialainen sosialistiliitto, joka yhtyi sosialistiseen työläispuolueeseen. Oma sosialistinen lehti oli italialaisilla jo vuodesta 1896 alkaen. Se myöhemmin muuttui syndikalistiseksi ja järjestö, suuntariitojen harjoittamana, erosi työläispuolueesta. Bostonissa pidetyssä neuvottelukokouksessa vuonna 1906 laskivat aikaisemman järjestön sosialistiset ainekset perustuksen sille järjestölle, joka myöhemmin

yhtyi sosialistipuolueeseen vuonna 1910. Järjestön jäsenmäärä lienee tätä nykyä siinä 1,500 vaiheilla. Valistustyötä harjotetaan ahkerasti ja on järjestöllä siinä suurena apuna järjestön valvonnan alaisena toimiva sanomalehti.

Liettualaiset.

Liettualainen sosialistinen liitto perustettiin Yhdysvalloissa jo vuonna 1904. Ensimmäinen liittokokous oli Newarkissa vuonna 1905. Alkuaikoina kasvoi liiton jäsenmäärä huomattavasti. Venäjän hallituksen kostoja pakkoon kun tällöin saapui maahan suuri joukko sikäläisiä liettualaisia tovereita. Liittoon lienee niiden mukana yhtynyt monellaisia aineksia, päättäen siitä, että liitto sai käydä ankaraa suuntariitaa kansallisten ja anarkististen ainesten miellijohteita vastaan. Nykyään ovat sellaiset taistelut liitossa päättyneet ja taistelu kohdistuu kirkkoilaisia ja kansallisia vastustajia vastaan, jotka kaikkiin voimin koettavat liiton toimintaa vaikeuttaa. Vuonna 1914 päätti liitto pienellä enemmistöllä yhyä sosialistipuolueeseen. Tällöin oli liiton jäsenmäärä 3,500 vaiheilla. Yhtymisen jälkeen se väheni, useat kun erosivat jäsenmaksujen kohohtua. Vähennykseen lienee myöskin vaikuttanut työttömyys ja muut taloudelliset tekijät. Nykyään lienee jäsenmäärä siinä 2,200 vaiheilla.

Sanomalehtiä julkaisee liitto yhden viikkolehden ja yhden kuukausijulkaisun, joissa pääasiallisesti käsitellään teoreettisia kysymyksiä. Paitse sitä julkaisevat osastot ja kustannusyhtiöt yhtä päivälehteä, yhtä viikkolehteä ja yhtä kaksi kertaa kuussa ilmestyvää sekä yhtä kuukausijulkaisua.

Slovakit.

Slovakilainen sosialistijärjestö perustettiin jo vuonna 1904. Samana vuonna perustettiin myöskin lehti, Rovnost Ludu, joka vieläkin on järjestön lehtenä. Sosialistipuolueeseen yhtyi järjestö vuonna 1913 599 jäsenellä. Kesäkuussa 1914 oli jäsenmäärä 723 ja nykyään on jäsenmäärä päälle 800, jaettuna 38 osastoon. Paitse ylempänä mainittua lehteä, joka ilmestyy viikottain, julkaisee järjestö erästä kuukausijulkaisua sekä erityisen vuosikalenterin, joka leviää noin 3,000 painoksena.

Ranskalaiset.

Ranskalainen sosialistinen järjestö perustettiin jo vuonna 1912. Sen jäsenmäärä oli tällöin verrattain pieni, ainostaan 67 jäsentä. Siitä lähtien on järjestö hiljalleen, mutta varmasti lisääntynyt. Nykyään lienee jäsenmäärä jonkunverran yli 500.

Järjestöön kuuluu paitsi ranskalaisia, Canadian ranskalaisia ja ranskankielisiä belgialaisia. Järjestön äänenkannattaja ilmestyy Carleroissa, Pa.

Lähtiläiset

ovat sosialistipuolueen mukana toimineet pitemmän aikaa. Olleet varsinkin täällä idän valtioissa toimelijaana osana paikallisissa keskusjärjestöissä. Sisälliset riitaisuudet lienevät viime aikoina melkolalla toimintaa haitanneet. Niinpä kerrotaan, että kun järjestö elokuussa järjestönä liittyi puolueeseen valiten oman kielenkääntäjäsihteerin, niin hankkiutuvat useat osastot eroon järjestöstä, pysyen kuitenkin puoluejäseninä, kuten aikaisemminkin. Jäsenmäärä järjestössä lienee 1,100 vaiheilla.

Paitsi ylempänä mainittuja kielijärjestöjä, joiden hommasta mitä lyhemmin on tullut mainittua ja suomalaisista järjestöä, jonka toiminta on meille tunnettu, ovat venäläiset ja vähävenäläiset järjestäneet keskuudessaan yhteistoimintaa samantapaisella perustalla, molemmilla ryhmillä ollen erityinen järjestönsä. Yleisesti katsoen valitsee yhteistoiminta kaikkien sosialistisesti ajattelevien ja sosialismin eteen työskentelevien kesken, mikäli käytännölliset seikat sen tekevät mahdolliseksi. Järjestyminen, voimainkokoaminen tehokkaaseen järjestettyyn työhön tuottaa vaikeuksia pääasiallisesti siksi, että eri kieliryhmien kuuluvat ovat hajoitettuna "kuin akanat" yli laajan mantereen. Hyvällä tahdolla näytään nämäkin vaikeudet saatavan vaimennettua — kun jokainen kohdaltaan ponnistaa ...

Yhdysvaltain työväenliikkeen aikaisimmat toimenpiteet työpäivän lyhentämiseksi

Miten kurjaa järjestymättömän ja kirjaimellisesti yhteiskunnan ulkopuolella olevan työväestön asema onkaan aikanaan ollut jokaisessa maassa, oli se täällä vertoja hakeva kurjuudessa ja sorrossa viime vuosisadan ensimmäisillä kymmenevuilla. Palkat olivat äärimmäisen alhaiset, tavalliselle työläiselle maksettiin noin 43 senttiä työpäivältä, joka oli vähintään kaksitoistatuntinen ja sitäkin pitempi, milloin vuodenaika sen vain myönsi. Eikä tästä huutavasta kurjuudesta näytännyt olevan mitään ulospääsyn mahdollisuutta. Velkavankilat olivat tulvillaan työläisiä ja työtömyys yleinen.

Mutta niin epätoivoiselta kuin tilanne näyttikin, selvisi työväestölle hiljoilleen mitä tietä pelastus olisi saavutettavissa, käsityöläisten keskuudessa alkoi muodostua järjestöjä, jotka pian antautuivat taisteluun parempien ehtojen saavuttamiseksi jäsenilleen. Ensimmäinen sellainen, josta virallisia tietoja on säilynyt, perustettiin New Yorkin laivanrakennuskisällien keskuuteen huhtikuun 3 p:nä, 1803 (Society of Journeymen Shipwrights) ja muutamia vuosia myöhemmin alkoivat käsityöläiset muillakin aloilla järjestyä. Räättälien keskuudessa syntyi järjestö v. 1806, jolloin useat jo kotimaassaan Englannissa unioon kuuluneet räättälintyöntekijät perustivat järjestön.

Laivanrakennusala oli ensimmäisiä teollisuusaloja, joka kehittyi palkkatyöläisten käyttäjäksi suuremmissa määrässä, sillä laivanrakennusliike vilkastui, joskin rakennettavat laivat yleensä olivat pieniä. Kaksikymmenluvun alussa olivat laivanrakennustyöläiset usealla Atlantin rannikkokaupunkien laivaveistämöillä järjestyneet ja vuonna 1833 perustettiin New Yorkissa ensimmäinen työväenjärjestöjen keskusliitto Amerikassa (Central Trades Union of New York City).

Pyrkimys elinehtojen parantamiseksi johti luonnollisesti pian taisteluun työpäivän lyhentämiseksi, joka kuten sanottu, silloin oli niin pitkä kuin vuodenaika kulloinkin salli. Työläisten keskuudessa herätti katkeruutta se, että työnantajat pyrkivät kaikin tavoin pidentämään työpäivää, huolimatta sen luonnollisista rajoista, joita ulkotyölle asetti pimeys. Se tapahtui siten, että alettiin kieltää tavaksi tulleet lepoajat ennen ja jälkeen puolisen. Niinpä kerrotaan, miten esim. v. 1817 eräs massachusettilainen laivaveistämön omistaja päätti jättää pois tavanmukaiset aamu- ja iltapäivävyöpyt työläisiltään. Vaikkakin toimenpiteen selitettiin johtuvan raittiusharrastuksista, huomasi työväestö kuitenkin pian, että siten säästetty aika olikin se pääasiallinen tekijä, joka pani isännistön liikkeelle, eikä se mikä rommissa säästettiin. Rommi nimittäin kiellettiin vain miehiltä, mutta päällystölle sitä edelleenkin tarjottiin.

Nämä kiristysyritykset olivat luonnollisesti hyvänä kiihoittimena työväestön keskuudessa, joka pian alkoikin suunnitella keinoja kymmentuntisen työpäivän saavuttamiseksi. Elämä sellaisissa oloissa on pakosta raakaa ja tietämättömyys työväestön keskuudessa hirvittävä. Niinpä mainitsee m. m. George E. McNeill teoksessaan *The Labor Movement the Problem of To-day* erään sen aikaisen kirjoittajan muistiinpanoista, joissa selitetään New Yorkin laivanrakennustyöväestön vielä kolmikymmenluvun alkupuolella nauraneen puhujalle,

joka selitti kymmentuntisen työpäivän olevan saavutettavissa ja täytti hänen hattunsa napeilla ja tinankappaleilla kun hän yritti koota kolehtia.

Varsinaisen kymmentuntisen työpäivän saavuttamiseksi suunniteltu taistelu alkoi kaikista päättäen kuitenkin jo kaksikymmenluvun keskipaikoilla, jolloin New Yorkin, Philadelphian ja muiden Atlantin rannikkokaupunkien laivanrakennustyöväestö pani toimeen useita lakkoja sen saavuttamiseksi. Mutta tulokset olivat niukat. Vuonna 1829 perustetun Workingmen's Partyn yhtenä vaatimuksena oli niinikään kymmentuntinen työpäivä. Mutta vaikka puolueen listalla valittiinkin yksi jäsen New Yorkin valtion lainlaatijakuntaan ja saavutettiin useita paikallisia voittoja ja muita parannuksia, ei kymmenen tunnin työpäivälakia kuitenkaan saavutettu, eikä unioitten toimintakaan tuottanut sanottavia tuloksia. Joillakin New Yorkin ja Philadelphian laivaveistämöillä saavutettiin sentään kymmenen tunnin työpäivä vuonna 1832 tai '33, jopa New Yorkissa paikoin yhdeksäntuntinenkin vanhojen laivojen korjauksilla.

Mielenkiintoista on huomata, miten silloinen työväenliike jo pyrki samaan päämäärään sekä unioittensa, että valtiollisen yhteenliittymisen avulla. Eikä ole vähemmän mielenkiintoista sekään, että vaikka tulokset olivatkin niukat, niin liike ei silti laimennut. Epäonnistumisista huolimatta ei taantumus voittanut alaa. Vuoden 1832 maaliskuulla kokoontuneen New England Association of Farmers, Mechanics and Workingmen-nimisen järjestön kokouksessa puhuttiin taas samasta vaatimuksesta — muiden reformien ohella — ja kehoitettiin kaikkia käsityöläisjärjestöjä panemaan toimeen kokouksia, joissa suunniteltaisi toimenpiteitä työajan lyhentämiseksi. Useat järjestöt noudattivatkin kehoitusta ja seuraavien kevätkuukausien ajalla siitä puhuttiin kaikkialla. Syntyi lakkoja ja selkkauksia, joissa kaikissa oli

yhtenä vaatimuksena kymmentuntinen työpäivä, mutta joilla ei kuitenkaan ollut yleensä suurta merkitystä, mikäli saavutukset olivat kysymyksessä. Edellämainitut New Yorkin ja Philadelphian työläisten saavutukset lienevätkin olleet ainoat niinä vuosina.

Mutta kuten tunnettua, synnyttää jokainen pyrkimys työläisten taholta asemansa parantamiseksi, sitä vastustavan pyrkimyksen työnantajien puolella. Niinpä siihenkin aikaan ajoi työläisten liikehtiminen työnantajatkin liikkeelle. Kun silloisten kesäpäivien tilalle olisi asetettu kymmentuntinen työpäivä, olisi se ollut tuntuva lyhenys työajassa, joten työnantajilla oli etujensa kannalta kylläkin syytä herätä.

Ja he heräsivätkin.

Maaliskuulla v. 1832 pitivät työnantajat kokouksen Bostonissa, jossa työväestö niinkään jo osoitti järjestymisen oireita ja vaati työpäivän lyhennystä. Kokouksen osanottajat pitivät yltyöpäisyytenä sellaista vaatimusta, joka tähtäsi heidän riisto-oikeuksiensa rajoittamiseen ja he osasivat silloin jo vedota siihen samaan valttiin, jota amerikalainen riistäjä on niin tehokkaasti käyttänyt aina ja käyttää edelleenkin, he vetosivat — työläisten oikeuksiin. Selittivät miten on sietämätöntä, että "vapaalta amerikalaiselta riistetään oikeus työskennellä niin kauan kuin tykkää", ja selittivät rangaistavaksi rikokseksi yritykset "kiihoittaa työväestöä, jolle maksetaan niin kunnollinen palkka". Kokouksessa oli edustettuna 108 liikettä, ollen ne enimmäkseen kauppiasten omistamia, joiden hallussa silloinen laivanrakennusteollisuuskin oli. Siellä päätettiin asettaa mustalle listalle kaikki ne työläiset, jotka kannattivat kymmenen tunnin työpäiväliikettä, vieläpä ne mestaritkin, jotka sietivät sellaisia työläisiä työssään.

Luonnollisesti synnytti sellainen vaino hetkellisen seisauksen, varsinkin kun työttömyys oli yleinen ja tuomioistuin selitti lakkoutumisen sala-

liittoutumiseksi, kuten nykyisinkin, mutta sekään ei voinut tappa liikettä, jonka perusteet olivat eheät. Kaikesta vainosta huolimatta saavuttivat Bostonin laivanrakentajat vanhojen laivojen korjauksilla kymmentuntisen työpäivän v.v. 1836 ja 1837 ja uusien rakennuksilla v. 1840, jolloin liittohallituksenkin oli myönnettävä työläisilleen kymmentuntinen työpäivä, joskin se jäi useiksi vuosikymmeniksi vain kuolleeksi laiksi.

Vaikkakin laivanrakentajat toimivat ikäänkuin uranuurtajina taistelussa työpäivän lyhentämiseksi, olivat käsityöläiset muillakin aloilla jo järjestyneet ja asettuivat samojen vaatimusten taakse. Niinpä syrtyi Philadelphian työläisten keskuudessa v. 1835 yleinen lakko kymmenen tunnin työpäivän saavuttamiseksi, kuitenkin tuloksitta. Työpäivää tosin hiukan "järjesteltiin", mutta ei kymmentuntiseksi. Seuraavana vuonna lakkoutuivat New Yorkin satamatyöläiset niinkään saadakseen työpäivänsä kymmentuntiseksi, mutta sotaväki oli silloin jo toimessaan nykyiseen tapaan ja lakkolaisten oli pakko palata takaisin työhön entisillä ehdoilla.

Valtiollista toimintaakaan ei unohdettu. Baltimoren työläisten toimesta jätettiin talvella 1836 kongressille vaatimus kymmenen tunnin työpäivälain laatimisesta, mutta kuten luonnollista aikana jolloin työläisillä ei ollut yhtään edustajaa kongressissa, sellaisen vaatimuksen kanssa ei kauan aikaa kulutettu, sille ei annettu huomiota ollenkaan. Kongressinkin oli kuitenkin lopulta taivuttava työläisten sitkeän vaatimuksen edestä ja huhtik. 10 p:nä, 1840 antoi presidentti Van Buren tunnetun julistuksensa kymmenen tunnin työpäivälaista, kuten jo on edellä mainittu.

Isännistön vaino ja vuoden 1837 paniikki olivat suurena esteenä työläisten vaatimusten tiellä ja niiden vaikutuksesta saavutukset olivatkin niin pienet. Kun teollisuusolot jälleen vilkastuivat, sai paikoin kuollut unionistinen liikekin jälleen uutta

voimaa ja rohkeutta. Kun edellämainittu hallituksen julistus oli annettu, syttyi kymmenen tunnin työpäiväliike uudelleen eloon, leviten aina lännelle (joksi siihen aikaan katsottiin Ohio) saakka. Mainita sopii myöskin, että se avustus, jonka silloinen työväenliike sai kommunistisiirtolain kyvykkäiltä johtajilta, ei suinkaan ollut vähäisestä arvosta. Aina siitä saakka kun Robert Owen tuli Amerikkaan v. 1824 kautta koko kommunistisiirtolain ajan, esiintyivät liikkeen johtajat puhujina unioitten kokouksissa ja kirjoittelivat sanomalehdistössä työläisten vaatimuksia puolustavia kirjoituksia.

Bath, Me., oli tunnettu laivanrakennuskaupunki nelikymmenluvulla. Osa sen työläisistä saavutti kymmentuntisen työpäivän v. 1841 ja v. 1844 tuli se melkein yleiseksi koko kaupungin laiva-veistämöillä, jolloin kaikki muut paitsi kaksi veistämöä ottivat sen käytäntöön.

Niin pitkä ja vaiherikas kuin työväestön taistelu olikin kymmentuntisen työpäivän saavuttamiseksi, tuotti se kuitenkin aina hiljoilleen tuloksia, eikä lainlaatijain taholtakaan voitu ajan pitkään olla taipumatta, joskin siellä osattiin aina kiertää tehdyt myönnytykset siten, että niillä todellisuudessa ei ollut suurtakaan käytännöllistä merkitystä. Työpäivä ei ollut pitkä ainoastaan aikuisilla, vaan samaten lapsilla, joita siihen aikaan jo käytettiin tehtaissa ja missä vain suinkin voitiin käyttää. Horace Mann'in ja muiden "ihmisystävien" toimesta meillä selitetään olevan m. m. nykyinen kansakoululaitoksemme ja monta muuta laitosta, joista työväestökin saa etuja, mutta sellaisten selitysten esittäjät eivät koskaan otakaan huomioon sitä yhteiskunnallista voimaa joka pakkottaa riistäjät muuttelemaan aina tuon tuostakin suhteitaan työväestöön, nimittäin työväestöä itseään, joka järjestöjensä avulla taistelee itselleen parannuksen toisensa jälkeen. Ne "inhimillisyyssyistä" annetut parannukset ovat poikkeuk-

setta työväenjärjestöjen pakottamia; siten on meillä kansakoululaitoksemme ja sen saman voiman ansiosta on lakikirjoissamme ensimmäinen lakisäädös, joka millään tavalla rajoittaa yksityisten palveluksessa olevien työläisten työpäivää. Sellainen laadittiin Massachusettsin lainlaatijakunnassa työväestön sitkeän taistelun jälkeen v. 1842, jolloin kiellettiin alle 12-vuotiasten lasten pitäminen tehtaissa työssä enemmän kuin kymmenen tuntia päivässä.

Yhtä merkityksetöntä poikkeusta lukuunottamatta, josta mainitaan jälempänä, olikin tämä lasten työpäivää rajoittava laki ainoa lainlaadinnallinen saavutus tällä alalla työväestön ankarimmistakin ponnistuksista huolimatta aina vuoteen 1874 saakka, jolloin Massachusettsin lainlaatijakunnalta kiristettiin kymmenen tunnin työpäivälaki naisille ja alle 18-vuotiaille nuorukaisille, jotka työskentelivät tehtaissa.

Vuonna 1845 esitettiin Massachusettsin lainlaatijakunnalle vaatimus yleisen yhdentoista tunnin työpäivälain laatimisesta. Vaatimusta ei kuitenkaan otettu huomioon, eikä kummakaan, eihän koko puuvillateollisuudessa ollut olemassa minäänlaista järjestöä. Lainlaatijakunnassa selitettiin sellaisen lain sulkevan jokaisen puuvillatehtaan koko valtiossa, koska muissa valtioissa saatiin teettää pitempiä työpäiviä. Samoin selittivät lainlaatijakunnan jäsenet olevan väärin rajoittaa korporatsioonien palveluksessa olevien työläisten työpäivää, koska ei muka yksityisten palveluksessa oleviin voitaisi sellaista lakia sovellettaa. Vuoteen 1850 ei sen jälkeen tavatakaan mitään yritystä työpäivälain laatimiseksi. Silloin ilmoitti muuan valiokunta, että Lowellin, Mass., myllyissä tehtiin neljätoista tuntia enemmän työtä viikossa kuin Englannin myllyissä. Sen perusteella esittikin valiokunnan vähemmistö yksitoistatuntisen työpäivän säätämistä lailliseksi työajaksi syyskuun alusta v. 1850, heinäkuun alkuun v. 1851, jolloin kym-

mentuntinen työpäivä tulisi lailliseksi. Esitys kuitenkin hylättiin ja samoin tehtiin kaksi vuotta myöhemmin, jolloin oli niinkään esillä esitys kymmentuntisen työpäivälain laatimisesta kaikkia sellaisia tapauksia varten, joissa aikuisten työläisten ja työnantajien välillä ei olisi mitään erikoissopimusta, ja alle 15-vuotisille lapsille kaikkialla.

Samaan aikaan kun yritykset lainlaadinnallisilla toimenpiteillä saavuttaa lyhyempi työpäivä, poikkeuksetta epäonnistuivat, sillä itsenäistä työväenpolitiikkaa ei ollut enää olemassa sitte kun edellämainittu Workingmen's Party lyhyen olemassaolonsa jälkeen kuoli, saavuttivat käsityölläiset tuloksia ammattijärjestöjensä kautta. Maaliskuulla vuonna 1845 perustettu New England Workingmen's Association alkoi yhdessä useitten muitten reformijärjestöjen kanssa voimakkaan taistelun työväestön elinehtoien parantamiseksi. Sen toiminnan tuloksena oli myöhemmin m. m. jonkinlaista osuusliikkeen alkua, joka luonnollisesti sai kiihotusta Englannissa niihin aikoihin alkaneesta osuusliikkeestä, samoin kuin kymmenen tunnin työpäiväliikkeeseenkin vaikutti myöskin Englannin työväestön kymmenen tunnin liike, joka saavuttikin tarkoituksensa vuoden 1847 kymmenen tunnin työpäivälaissa.

Näiden järjestöjen mukana toimivat jo ennen mainitun kommunistiliikkeen esitaistelijat, kuten A. Brisbane, Charles A. Dana, George Ripley ja muut. Kesäk. 16 p:nä v. 1845 pidettiin Pittsburgissa suuri työläisten kokous, jossa kerrotaan olleen läsnä vähintään viisituhatta työläistä ja jossa hyväksyttiin päätöslauselma kymmenen tunnin työpäivän puolesta. Suuri osa kokouksen osanottajista oli naisia, jotka puuvillamylyjen työläisinä olivat mitä kurjimmassa asemassa. Kokoukselle saapui vastaus viideltä puuvillateollisuusfirmalta, jotka jyrkästi kieltäytyivät suostumasta kymmenen tunnin työpäivävaatimukseen, selittäen sellaisen epäkäytännölliseksi ja mahdottomaksi.

Kokousta seurasi neljän tuhannen työläisen lakko, mutta se hävitettiin viiden viikon taistelun jälkeen. Eräs sen aikuinen sanomalehti, pittsburgilainen Spirit of the Times, kirjoittaessaan lakosta selittää, että työnantajat eivät suinkaan enää laskisi työläisiään lakkoon toiseksi viideksi viikoksi niin pienen vaatimuksen takia. Vaatimuksen voittaminen epäonnistui siis vain siksi, että työväestöllä ei ollut kylliksi voimaa seistä niin kauan lakossa, että isännistön olisi ollut pakko taipua.

Kuten edellä jo mainittiin, oli Massachusettsin lainlaatijakunnalle esitetty vaatimus kymmenen tunnin työpäivälain saamiseksi jo v. 1845, kuitenkin tuloksitta. Seuraavana vuonna esitettiin samanlaiset vaatimukset tuhansien työläisten allekirjoituksilla varustettuina, mutta tulokset olivat samat kuin edelliselläkin kerralla. Työnantajien taholta asetettiin rohkeimmat työläiset mustallelistalle ja johtajien mainetta koetettiin kaikin tavoin mustata. Kymmenen tunnin työpäiväliike oli silloin ylimmillään. Kaikkialla Massachusettsissa, Pennsylvaniassa ja New Yorkissa pantiin sen hyväksi toimeen suuria kokouksia. Puhujia kuletettiin paikasta toiseen ja kaikkialla kerättiin varoja kymmenen tunnin työpäivän agitatsionin ylläpitämiseksi.

Tammikuulla v. 1847 jätettiin New Yorkin valtion lainlaatijakunnalle vaatimus oppilasten ja alaikäisten työajan rajoittamisesta lain kautta, sekä vaadittiin komitean asettamista joka tutkisi valtion oikeuksia rajoittaa työläisten työaikaa. Tämä toimenpide näyttääkin olevan ensimmäinen kerta kun virallisesti vaaditaan työn ja pääoman välisen suhteitten tutkimista lainlaatijakunnassa.

Samana vuoden toukokuulla pitivät Bostonin konesepät kokouksen, jossa uhkasivat perustaa oman osuusliikkeen, elleivät saisi työnantajiaan suostumaan kymmenen tunnin työpäivävaatimukseen. New Yorkin konesepillä oli jo siihen aikaan kymmentuntinen työpäivä, ja bostonilaiset, jotka

itse olivat järjestyttömää, myönsivät olevansa siksi pakotettuja tekemään pitempiä työpäiviä, selittäen että jos olisi kolmea vuotta aikaisemmin alettu järjestystoimenpiteisiin, niin kymmenen tunnin työpäivä olisi voimassa Massachusettsin.

Toinen teollisuuskongressi, joka kokoontui New Yorkissa kesäkuulla 1847 niin ikään otti ohjelmaansa kymmenen tunnin työpäivävaatimuksen ja saman vuoden ajalla käytiinkin lukuisia lakko- taisteluja, joissa oli kysymyksessä kymmenen tunnin työpäivän saavuttaminen, samoin kuin palkkojen korottaminenkin. Kun tieto Englannin työväestön saavuttamasta kymmenen tunnin työpäivälaista saapui tänne, synnytti se laajoissa työväestön piireissä uutta innostusta lyhyemmän työpäivän puolesta taistelemaan. Saman vuoden heinäkuulla laadittiin New Hampshiressa laki, joka määräsi kymmentuntisen työpäivän ainoaksi lailliseksi työpäiväksi, ja kirjoittaa McNeill, "vaikka työväestö tiesikin lain jäävän kaikkea käytännöllistä merkitystä vaille, tervehti se sitä sittekin suurella ilolla".

Työnantajat ryhtyivät taas toimenpiteisiin kymmentuntisen työpäiväjärjestelmän kumoamiseksi. Bath'in, Me., laivanrakennuttajat liittyivät yhteen ottaakseen käytäntöön uudelleen entisen tavan teettää työtä kesäkuukausienkin ajalla auringon noususta auringon laskuun. Syntyi lakko, joka seisautti laivanrakennustyöt useiksi viikoiksi, kunnes työnantajien oli annettava perään. Senaikaiset asiakirjat kertovat erään työnantajan pyrkineen käyttämään tilaisuutta hyväkseen; nähdesään että työläiset voittavat lopultakin, kiirehti hän hankkimaan palvelukseensa kaikki parhaat työläiset ja asetti heidät työhön kymmentuntiselle työpäivälle. Luonnollisesti oli se voitto työläisille, toistenkin työnantajien oli silloin taivuttava.

Vuoden 1848 tapahtumat Europassa kiihdytti-

vät edelleen tšekäläisen työväenliikkeen toimintaa. Kaikkialla pidettiin kokouksia, joissa pohdittiin työväen kysymystä ja kaikissa niissä oli vaatimus kymmentuntisesta työpäivästä etualalla. Eräässä sellaisessa kokouksessa kerrotaan erään pittsburghilaisen työnantajan esiintyneen puhujana, selittäneen olevansa ensimmäinen, joka myönsi työläisilleen kymmentuntisen työpäivän, sekä että kymmentuntinenkaan ei tulisi kauan tyydyttämään työväestöä, jonka pyrkimys pian kohdistuisi kahdeksan tunnin päivään, joka voidaankin antaa yhteiskunnan siitä ollenkaan kärsimättä. Kuuluisaksi tulleessa Faneuil-haalissa Bostonissa pidettiin suuri joukkokokous vuoden 1848 toukokuulla, jossa muiden vaatimusten yhteydessä esitettiin vaatimus kymmentuntisesta työpäivästä ja saman kuun 11 p:nä esitettiin vaatimus Massachusettsin lainlaatijakunnalle, jossa sen senaatti kuitenkin hylkäsi.

Sen aikainen työväenliike, selittää George E. McNeill, jonka tiedonantojen perusteella suurin osa tästä kirjoituksesta on laadittu, oli äärimmäisen konservatiivista, vieroiten niitä sosialistisia utopistisia virtauksia, joita samaan aikaan ilmeni. Sen pääpyrkimyksenä oli vain palkkojen korottaminen ja työajan lyhentäminen ja toimi se käsikädessä kaikkien ihmisystävällisten reformistien kanssa. Samaan aikaan sen keskuudessa kuitenkin alkoi syntyä pyrkimys useitten erilaisten unioitten yhdistämiseksi yhteisten vaatimusten puolesta taistelevaksi liitoksi. Kongressille jätettiin vuoden 1848 istuntokaudella anomus kymmentuntisen työpäivälain laatimisesta ja samalla vaadittiin lakia, joka kieltäisi lasten käyttämisen tehdastyössä enemmän kuin kahdeksan tuntia päivässä.

Asutuksen laajetessa laajeni teollisuuskin. Siihen aikaan tavataan jo niin kaukana lännellä kuin Chicagossa ammattiliikkeen toimintaa, mutta sen voimakas pysyi edelleenkin Atlantin ran-

nikkovaltioitten kaupungeissa, joissa teollisuuskin oli vilkkainta. Philadelphiassa oli kymmenen tunnin työpäiväliike kasvanut voimakkaaksi ja samaan aikaan saavuttivat Baltimoren työläiset eräänlaisen kymmentuntisen työpäivälain, joka kuitenkin jäi merkityksettömäksi, sillä laki sääti rajoitetun työpäivän vain siinä tapauksessa että työläisen ja työnantajan välillä ei ollut olemassa mitään erikoissopimusta, sellainen tietysti pakotettiin kaikkialla voimaan ja niin laki sivuutettiin.

Kymmenen tunnin työpäivä oli siihen aikaan jo saavutettu useilla teollisuusaloilla ja työläisten olosuhteet paranivat sen kautta huomattavasti. Kaikki lakkotaistelut eivät kuitenkaan olleet onnistuneita. Niinpä taistelivat Amesburyn ja Salisbury'n kutomotyöläiset ankaran lakon vuonna 1851, jossa kuusikuukautisen taistelun jälkeen hävisivät, suurimmaksi osaksi siitä syystä, että työnantajat saivat runsaasti vasta maahan tullutta siirtolaisväestöä, etupäässä irlantilaisia, ottamaan lakkolaisien paikat. Hävitty lakko ei kuitenkaan masentanut työläisten mieltä, vaan kiihotti heitä päinvastoin uusiin ponnistuksiin, joiden seurauksena Massachusettsin lainlaatijakuntaan valittiin useita työläisten vaatimuksille suosiollisia edustajia sinä ja seuraavana vuonna. Niiden toimesta hyväksyttiinkin lainlaatijakunnan alahuoneessa kymmentuntinen työpäivälaki vuonna 1852, mutta senaattissa se ei läpäissyt.

Useat työnantajat suostuivat myöntämään työläisilleen yhdentoista tunnin työpäivän vuonna 1853, nähtävästi tarkoituksella estää kymmenen tunnin työpäiväliikkeen eteneminen ja seuraus olikin, että ei ainoastaan yksitoistatuntinen, vaan sitäkin pitempi työpäivä säilyi voimassa aina vuoteen 1865, jolloin yksitoistatuntinen työpäivä tuli yleisesti voimaan.

Rinnan kymmentuntisen työpäivävaatimuksen kanssa oli syntynyt vaatimus kahdeksan tunnin työpäivästä, mutta sen ajan työväestön mieltä alkoi

kiinnittää samassa myöskin toinen kysymys, kysymys henkiorjuuden poistamisesta, joka astui päiväjärjestykseen viisikymmenluvun loppupuolella kaikkialla. Useita unioita oli jo liittynyt yhteen lyhyemmän työpäivän saavuttamiseksi, mutta sisällissota astui väliin ikäänkuin varjoten työväenkysymyksen muka suuremman, nimittäin orjainvapautuskysymyksen rinnalla. Pohjoisvaltioitten suurriistäjät alkoivat taistelun etelän henkiorjaparooneja vastaan, teollisuuskapitalismi asettui feodalismia vastaan. Yhteiskunnallinen vallankumous oli käynnissä, palkkaorjuuden täydellinen valta-kausi alkamassa.

Olkoon kuitenkin vielä mainittu eräs seikka, jolla oli suuri merkitys kymmentuntisen työpäivän saavuttamisessa käsityöläisten, varsinkin laivanrakentajain keskuudessa. Nelikymmenluvun loppupuolella sattuneet kultalöydöt Californiassa aiheuttivat vilkastumiskauden laivanrakennusliikkeessä ja synnyttivät valtavan kysynnän sen alan työväestölle. Edullista tilannetta hyväkseen käyttäen saikin osa Californian laivanrakentajista jo v. 1849 kahdeksan tunnin työpäivän ja laski siten perustuksen kahdeksan tunnin työpäiväliikkeelle, joka kuitenkin heräsi eloon vasta sisällissodan jälkeen. Kahdeksan tunnin työpäivä oli siis saavutettu ja osoitettu mahdolliseksi silläkin tuottaa tarpeellinen määrä valmista työtä, jo vuosikymmeniä ennen kuin suuri osa työväestöstä piti mahdollisena tulla toimeen kymmentuntisellakaan työpäivällä.

—o.

— AINOA —

SUOMALAINEN APTEEKKI

— IDÄSSÄ —

Tilatkaa lääkkeenne sekä apteekkitavarat postin kautta meiltä. Kirjeisiin vastataan ja tilaukset lähetetään joutuin ja huolellisesti.

Suomalaiset farmaseutit palvelevat teitä.

Tässä on erikoislääkkeitämme, joista erittäin suosittelemme:

Filicon matolääke	\$1.00 satsi
Filicine kapselit	\$1.00 satsi
Aura matolääke, hinta	1 dollari
Aura hivustonikki, hinta	40 senttiä
Aura yskänlääke, aikuisille, hinta .	40c.
Aura Terveys-suola, hinta	25c.
Aura yskänlääke, lapsille, hinta . .	25c.
S. & H. päänkivistuspulverit, hinta	50c.

Kysykää meidän lääkeluetteloamme, jonka lähetämme vapaasti osotteellanne.

Kunniloittaen

SUOMALAINEN APTEEKKI,

W. M. HEIKKINEN,
Apteekkaril

773 Main St., Fitchburg, Mass.

Waltham koneisto, 17 kivinen, justeerattu hyväksi ajanpitäjäksi. Kultatäytekuoret, taattu 20 vuodeksi ja hyvä ketju mukana, hinta \$13.00, jonka voitte tilata alla olevalla osotteella. Kello on täydellisesti taattu.

C. J. Kauppisen kello- ja juvelikaupasta

saatte parhaimmat kellot ja kulta- ja hopeatavarat myöskin halvimmilla hinnoilla. Täydellinen varasto kihla- ja viikkisormuksia, Waltham, Hamilton ja Illinois-kelloja, jotka ovat parhaimmiksi tunnettuja.

Kellonne voitte myöskin lähettää liikkeeseeni korjattavaksi postin kautta. Teemme taatun työn ja myöskin hal-

vemmalli kuin jossain muualla. — Lähetykselle maksaa teille ainoastaan muutamia senttejä.

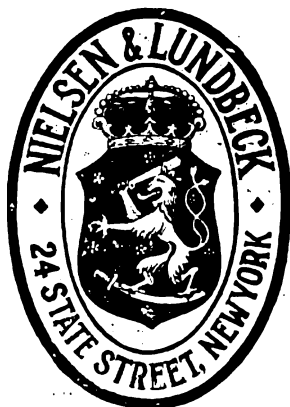
Toveruudella:

**C. J.
Kauppinen,**

769 Main St.,
Fitchburg, Mass.

RAHAA

Suomeen täydellä takuulla

Jos Te aiotte lähettää
rahaa omaisillenne ja
tuttavillenne

SUOMEEN

teette Te viisaasti jos lähetätte rahanne meidän kauttamme, sillä europalainen sota ei vaikuta meidän liik- keeseemme. Kaikki meidän ulosmaksumme Suomessa toimittavat täsmällisesti ja ehdottoman varmasti *meidän takuulamme* hyvin tunnetut pankit.

SUOMEN YDHYSPANKKI,
KANSALLIS-OSAKEPANKKI,
POHJOISM. OSAKEPANKKI,
WAASAN OSAKEPANKKI,

niin että vastaanottajat saa nostaa rahat Suomen markoissa lähimmästä postikonttorista..

PANKKIIRILIKE

NIELSEN & LUNDBECK
24 STATE ST., NEW YORK

Vanhin ja suurin suomalainen pankkiiriliike ja pilettili-
misto Amerikassa. New Yorkin valtion pankki-depart-
mentin kontrollin alla.

50,000 KIRJAA

Vapaasti Miehillle

Tie terveyteen, voimaan ja miehuuteen

Jos kärsitte jostakin miehille omituisista taudista, me neuvomme Teitä kirjottamaan tämän ihmeellisen vapaan kirjan perään. Se kertoo Teille selvällä, yksinkertaisella kielellä, kuinka miehet kärsien senlaisista sairauksista kuin Syphillis eli Verenmyrkytys, Gonorrhoea eli Tippuri, Jälkitippuri, Miehuuden heikkous, Hermoston heikkous, Kykenemättömyys, Siemenvuoto, Tarttuvat taudit ja taudit siltin- sekä virtsaelimissä; myöskin Hengenahdistus, Heikko runansulatus, Umpitauti, Katarri, Peräpukamat, Reumatismi, Vatsa-, Maksa-, Munnais- ja Virtsarakon sairaudet, voivat menestyksellä tulla hoidetuksi, kotinne yksinäisyydessä, hyvin vähäisestä maksusta. Jos olette epätoivoinen ja väsynyt maksamaan rahaa ilman että olette saaneet apua, tämä Vapaa Kirja Miehillle voi mahdollisesti olla suuresta arvosta Teille. Se opettaa, neuvoo ja antaa rehellisiä, aikaisia ohjeita. Tämä Arvokas Opas Terveyteen on tietojen aitta ja mahdollisesti voi olla välikappaleena Teidän terveyteen, voimaan ja miehuuteen palautumiseen. Huomatkaa, että se lähetetään aivan vapaasti, postimaksulista vapaana.

Lähetäkää vapaa kirjakupongi tänään.

DR. J. RUSSELL PRICE CO.,

F. 1106, 208 N. Fifth Ave., Chicago, Ill.

Herrat: —

Hyväntahtoisesti lähetäkää minulle yksi Vapaa Kirja
hoiti.

Nimi

Osote

Pannu 60-53 B.

Ruotsalaisia Kupari- tavaroita

samallaista kuin näissä kuvissa esitetään, ja sadottain muita kuparitavaroita saatavana kaikista Suomalaisen Sosiaalisen Kustannusyhdistyksen konttoista sekä allekirjoittaneilta.

ESKILSTUNAN PUUKKOJA, linkkuveitsiä ja partaveitsiä. Ruotsalaisia porsellinitavaroita ja lasitavaroita, kauniita kukkivaaseja, ruotsalaisia veistotöitä ja kallellaisia hyödyllisiä ja käytännöllisiä esineitä. Kaikkeilaisia myyjäisiin sopivia esineitä. Lähemmin kuvitetussa hintaluettelossa.

HÖYRYLAIVA- ja PILETTIKONTTORI. Pilettiä kaikille linjoille. Yli 25 v. kokemus.

Expressiajaja ja säilytyshuone. Meidän kuorma-automme kulkee New Yorkin kaupungin läpi, asunnollemme, laivalaiturille ja asemalle. Säilytyshuone Suur-New Yorkissa. Arkkuja säilytetään 25c. kuukausmaksulla.

CARL DAHLEN, 629 THIRD AVE., New York, N. Y.

40 ja 41 kadun välissä.

SKANDINAAVIALAINEN
KIRJA- JA
PAPERIKAUPPA

Kahviservitit No. 46.

Sampo Osuuskaupan

Monessenissa, Pa.

Edistystä viimeisen kolmen vuoden aikana näyttää seuraava tilasto:

V. 1913 olivat liikkeen omat varat 3,817.45. Keskimääräinen kuukauden kauppa oli 3,500.00.

V. 1916 on liikkeen omat varat 18,926.69 ja keskimääräinen kuukauden kauppa 7,000.00.

Voittoa se on tuottanut samalla ajalla 11,205.68, josta ostovoitoina on jaettu 9,106.25.

Tästä näette että liike on luotettava.

Monessen työläiset, yhtykää kaikki kannattamaan omaa liikettämme.

SAMPO CO-OPERATIVE ASS'N
500—6th St., Monessen, Pa.

Käyttäkää Pohjoismaista Liikettä

Kirjotuspapereita suomalaisilla värskyillä ja ilman. Katkellaisia maiseumakortteja. Erinomaisia parta- ja taskuveitsiä sekä saksia.

Matkatavarakauppa

Meillä on aina hyvin lajiteltu varasto lujia ja halpoja arkkuja. Me myymme myös käsillaukkuja (Dress-suit Cases) 89c—\$8.00 asti.

Rahaa välitetään Suomeen edullisella kurssilla.

Ekspressi- ja Talletusliike

Muutamme arkkuja sekä huonekaluja varovaisesti ja halvalla.

Talletamme arkkuja 25c kpl. kuussa.

PILETTIÄ SUOMEEN JA PÄINVASTOIN.

NELSON & CO.,
855—3 Ave., New York, N. Y.

51 ja 52 KATUJEN VÄLILLÄ. — Tel. Plaza 5159.

KIRJOTTAKAA MEILLE

Jos haluatte laillisesti vapautua jonkun muun maan alammaisuudesta ja hakea itsenne Canadian kansalaiseksi.

Jos tarvitsette apua laki-, maa-, perintö-, kaivanto- tai muissa asioissa.

Jos tarvitsette laillisia valta- ja muita asiakirjoja sekä täällä että Suomessa käytettäväiksi.

Jos tarvitsette käännöksiä Suomen, Venäjän, Ruotsin, Ranskan tai Englannin kielistä.

ERICKSON AGENCY COMPANY,

“Suomalaiset asioitsijat”.

BOX 1181,

SUDBURY, ONT., CAN.

SÖDERGREN'IN

Suomal. Ulkolähetys Apteekki

MINNEAPOLIS, MINN.

pitää täydellisen valikoiman **SUOMEN KOTILÄÄKKEITÄ**, jotka ovat Suomessa tutkinnon suorittaneen apteekkarin valmistamia.

Yleisesti tunnetuista lääkkeistämme on myytävänä myös **asiamiehillemme** suomalaisilla paikkakunnilla, joten heiltä ostaessa säästättä rahaa ja aikaa. Kun ostate lääkkeitä, niin tarkastakaa että niissä on **nimileimamme**.

Läakeluettelomme selvityksineen saatte **vapaasti** asiamiehiltämme tai heiltä pyydettäessä.

Mitä lääkkeitä hyvänsä tarvitsette, niin tilatkaa meiltä; lähettämme **joutuin** ja kirjeisiin **vastataan heti**.

Kuulusaksi tullutta lapamatolääkettä **“ANTENIA”**, joka varmasti ajaa ulos lapa- eli pinettimadon, valmistetaan ainoastaan meillä. Hinta \$1.00 vapaasti lähetettynä.

SÖDERGREN & CO.

(Suomal. apteekkarit)

Postiosotteemme on:

18 Western Ave., MINNEAPOLIS, MINN.

MILLOIN?

Standard pukuko Teillä on Mestare
Tekotapa, kuosi sen jo kieltää
Annatteko yhä ostopukujen määrät
Noin pahoin oman ulkoasunne? Syyt
Dollarinne siihen ei, vaan se väärä
Ajatus, että mitään väliä ei oo otoll
Rumalta yhä näytän. Mutta viisaasti
Dollarinne sijoittamalla TE ainiaan

PUVUN TILAASTE

**STANDARD
UNION TAILORING
COMPANY**

**186 No. La SALLE ST.,
CHICAGO, ILL.**

Silloin on ulkoasunne siisti ja

Silloin vasta Teillä on oikea puku.

The Sunset Dry Goods Store

(omistaja Hanna Kokkonen)

Suuri valikoima naisten vaatetustarpeita, kuten valmiita leninkejä, leninkikankaita, ensiluokkainen varasto naisten korutavaraa.

Miesten ja naisten alusvaatteita, villatakkeja y. m. — Miesten hattuja, lakkeja ja kaulustavaraa. Poikasten ja tyttösten vaatetustarpeita.

Ensiluokkainen malli- ja käsityövarasto. Tilaukset ulkopuolelta kaupungin toimitetaan huolellisesti sekä nopeaan, joko postin tai expressin välityksellä.

Käykää ensin meillä ennenkuin menette muualle ostamaan.

The Sunset Dry Goods Store

8 Ave. ja 40 kadun kulmassa,
Brooklyn, N. Y.

Tilatkaa ja levittääkää kaikkia puoluelehtiä!

RAIVAAJA, idän valtioiden päivälehti. Raivaaja ei mene Suomeen. Tilaushinta \$3.75 vuosik., \$2.00 puolivuosik., \$1.25 3 kk., 50 senttiä 1 kuukausi.

SAKENIÄ. Ainoa suomenkielillä ilmestynvä työväen aikakauslehti, ilmestyy kerran kuukaudessa 48-sivuisena, kuvitettuna. Tilaushinta \$1.25 vuosik., 75 senttiä puolivuosik. Yhdysvaltoihin ja Canadaan; \$1.50 vuosik. Suomeen.

TYÖMIES, keskivaltioiden päivälehti. Tilaushinta \$3.75 vuosik., \$2.00 puoliv., \$1.25 3 kuukautta.

TOVERI, lännen valtioiden päivälehti. Tilaushinta \$3.50 vuosik., \$1.75 puolivuosik., \$1.00 3 kuukautta.

TOVERITAR, naistyöläisten lehti, ilmestyy kerran viikossa. Tilaushinta \$1.00 vuosik., puolivuosik. 60c. Canadaan \$1.25.

LAPATOSSU, kahdesti kuussa ilmestynvä työväen pilalehti. Tilaushinta \$1.25 vuosik., puolivuosik. 65c. Suomeen ja tähän maahan.

PELTO JA KOTI, maanviljelys- ja osuustolmintalehti, ilmestyy kerran kuukaudessa 32-sivuisena. Tilaushinta \$1.00 vuosik. Canadaan ja Suomeen \$1.25 vuosik.

Raivaajan, Työmiehen ja Toverin yhteinen Kirjakauppa

on suurin suomalainen kirjakauppa Amerikassa.

Kaikenlaista kirjallisuutta aina saatavana. Hauskoja, jännittäviä romaaneja, kaunokirjallisia, yhteiskunnallisia, sosialistista, tieteellistä, näytelmiä, urhellukirjallisuutta, ym.

Työläisten Luottoyhdistys,

on jo kaikin puolin suurin Amerikan suomalaisista liikkeistä.

Vuoden 1916 lopulla oli liikevaihto kaikkiaan kohonnut

\$300,000.00.

Liikkeen varat ja velat olivat silloin vähää vaille

\$200,000.00.

Puhdasta rahaa oli käsillä yll

\$30,000.00.

Jäsenmäärä oli silloin 925. Vararahasto jo \$2,000.

Vaikkakin liikkeemme menestyminen vuonna 1915 oli yll kaikkien toivelden, niin seuraavana vuotena, eli vuonna 1916 oli liikevaihtomme taaskin kasvanut enemmän kuin kaksi kertaa suuremmaksi. Tämä todistaa liikkeemme suurta menestymismahdollisuutta.

Talletuksia otetaan rajattomasti vastaan. Korkoa makamme 4 pros. Talletukset maksetaan ulos vaadittaessa. Siirtäkää entisetkin talletuksenne toisista pankeista. Lainoja annetaan etupäässä yhteisille liikkeillemme, kuten osastoille, osuusliikkeille, y. m.

Työläisten Luottoyhdistys, 48 Wallace Ave., Fitchburg, Mass.

Suomalainen Lääkäri

T:ri Johannes Hoving

125 West 122 St., Lenox ja 7 Ave. välillä,

NEW YORK CITY.

Vastaanottoajat: 10—12 a.p. ja 6—8 j.p.p. Sunnuntaisin 10—12
ainoastaan: Puhelin Morningside 113.

J. H. LINDROOS,

Suomalainen naisten ja miesten vaatetavarakauppa

tarjoo aina hyvän valkokolman naisten lenkkikankaita, sametteja, valmiita lenkkejä, korsetteja, sekä kankaista korutavaraa. Miesten paitoja, hattuja ja alusvaatteita. Naisten ja miesten villatakkeja, matka-arkkuja ja jaukkuja. Kotimaisia veralle piirrettyjä käsittöitä myydään ja lähetetään niihin tahansa tilaajissa joko kaupassa tai kirjeellisesti osoitettuna allaolevalla osoitteella. — Sulkeutuen suosioon.

4124—8th Ave.,

J. H. LINDROOS,

Brooklyn, N. Y.

Mrs. Victoria Löfman'in Paikanvälitystoimisto

Hyviä palkkoja maalla ja kaupungissa. Siisti asunto tytöille palkkaa odottaessa. Miina Wallin keittokirjaa myytävänä.

4220—8 ave., 42 ja 43 kadun välillä, Puhelin 5089, **Brooklyn, N. Y.**

Brooklynin OSUUSRUOKALA

775—40 KATU, lähellä 8 Ave., **BROOKLYN, N. Y.**

Ruokaa viikottain ja aterioittain.

Työläiset kannattakaa omaa liikettänne.

NEW YORKIN VANHIN SUOMALAINEN

KULTA- JA KELLOSEPPÄLIKE

Timantti-, viikimä- ja muistosormuksia. Kelloja, kellonperiä sekä kankaista kulta- ja hopeatavaraa saatte aina meitä halvimmillä hinnoilla.

Tilaukset postin kautta suoritamme nopeasti. Kelloille 10 päivän vapaa koetusaika. — Silmälasia sovitamme. Lääkärin tarkastus vapaa. Toveruudella,

JOHNSON & HEINO,

4014—8th AVE.,

BROOKLYN, N. Y.

Tel. Morningside 813

New Yorkin Suom. Naisten

OSUUSKOTI

PAIKANVÄLITYSTOIMISTO

241 Lenox Ave., 122 kadun kulmassa

OSUUSKOTI on ehdottomasti parhain asuntopaikka vapaa-
cloajalla.

Se on monivuotisella toiminta-ajallaan saavuttanut yleisen kan-
natuksen paikkojen välittäjänä, joten New Yorkiin saapuville on
ehdottomasti parhain kääntyä ensiksi NAISTEN OSUUSKODIN
PUOLEEN.

Naisten Osuuskoti tarjoo parhaita ruokaa aterioittain ja vii-
kottain, miehille ja naisille.

Lukusali ja kirjasto aina avoinna kodin asukkaalle. Auttakaa
itseänne kannattamalla osuustoimintaa!

MUELLER -- -

Valokuvaaja

2196—3 Ave., lähellä 120 katua,

Makelauskaupan vieressä,

New York, N. Y.

Ensiluokan työ ja kohtuushinnat

ERIKOISALENNUS JOKAISELLE, joka tuo Raivaajassa ole-
van ilmoituksemme, maksaessaan kuviaan.

Mrs. Ester Jørgensen'in

Paikanvälitys-
toimisto

Brooklyn'issä
3906-8th Ave.

Telefooni 5654 Sunset

*Parhaita paikkoja tytöille kaupungissa ja
maalla. Siisti asunto tytöille odottaissa. Suo-
men, Ruotsin ja Englanninkieltä puhutaan.*

J. Alfred Anderson ja Fred A. Anderson

Suomalaiset Lakimiehet

209 WASHINGTON ST., ROOM 47, BOSTON, MASS.

Tel. Fort Hill 2912.

Torstai-iltasin Quincyssa 65 Arthur St. Asunto 96 Monroe Road
Quincy: Tel. Quincy 1023-W. — Haarak. 775 Main St., Fitchburg.
Tel. 1767

Tohtori H. KOLJONEN,

Canadian suomalainen lääkäri

Osote: Box 672, SUDBURY, ONT., CANADA

Kirjevalhdon kautta toimitan lääkkeitä ja annan neuvoja kun
raha seuraa kirjeessä. Leikkaukset toimitan Sudbury'n yleisessä
sairaalassa, jossa pitkämatkaisetkin saa oitis tilan.

Työläinen! --

Jos tahdot että liikkeesi menestyvät, niin tee
ostoksesi aina niistä ja käteisellä rahalla. Si-
ten hyödytät itseäsi ja lasket pysyvän perus-
tuksen omille liikkeillesi.

Turva Co-operative Store,

Ruoka- ja sekatarvikauppa

Quincy, Mass.

32 Copeland St.

Norwood, Mass.

47 Savin Ave.

LAIVAPILETTIÄ SUOMEEN JA SUOMESTA TANNE.

S. Redfield —————

VALOKUVAAJA

112 EAST 125 ST., NEW YORK CITY

Lexington ja Park Ave. väliä.

Puhelin Harlem 2361.

KUVIA JA SUURENNUKSIA.

Kuvaamo avoinna 9:stä a.p.—9:sään illalla. Avoinna sunnuntaisin ja juhlapäivinä. Tervetuloa!

Räätäli-liikkeessäni

valmistetaan kuosikkaita ja kestäviä pukuja.

O. SEPPELIN,

465 Motheral Ave.,

MONESSEN, PA.

Union liike.

—————
Suomalainen
—————

Kenkä- ja vaatetustavarakauppa

F. W. NAHI

508—6th St.,

MONESSEN; PA.

Ehdottomasti on edullisin ostopaikka.

Hammaslääkäri --

Arthur A. Kungle,

Jones rakennuksessa, toisella lattialla

Sixth St. ja Donner Ave. kulmassa, MONESSEN, PA.

SUURIN SUOMALAINEN
RUOKA- JA SEKATAVARA-OSUUSKAUPPA
IDÄN VALTIOISSA

INTO GROCERY CO., (CO-OP.)

FITCHBURG, MASS.

7-9 Rollstone St.
Tel. 1459

161 Ashburnham St.
Tel. 1558

79½ Mechanic St.
Tel. 1694

Tohtori R. V. WESTLIN,

Lääkäri Helsingin yliopistosta, ottaa vastaan sairailta konttorissaan

759 Main St., Fitchburg, Mass.

Tunnit: 10—11 e.p.p., 1—3 ja 7—8 j.p.p., keskiviikkosin 10—11
ja 1—3. Sunnuntaisin ei oteta vastaan. — Puhelin 1747.

Neuvoja annetaan kirjellisesti mikäli mahdollista.

Gardner'in Työväen Osuuskauppa

välittää ensiluokkaista

*Koti- ja ulkomaan
Ruoka -ja sekatavaraa*

Worker's Co-operative Co., Inc.

19-23 Ash St.,

Gardner, Mass.

S. Aalto
37-39 MAIDEN LANE
New York

Suomalaisten luotettavin ja ehdottomasti suurin välitysilike ensiluokan kulta- ja hopea- ynnä kaikelle juvelitavaraalle.

Lähetämme suomenkielisen hintaluettelon vapaasti vaadittaessa.

S. Aalto,
37-39 Maiden Lane,
New York, N. Y.

TOHTORIT L. & I. HERMANN
Hammaslääkärit

4721—12th AVE., BROOKLYN-ISSÄ, N. Y.

Tekevät kaikkea hammaslääkärin työhön kuuluvaa työtä. Työ täydellisesti taataan.

Vastaanottotunnit: 9:stä aamulla 1:teen päivällä, 3—9 jpp. Sunnuntaisin 9—1. — Telefooni 3737 Sunset.

John Mynttisen suomalainen

Paikanvälitystoimisto

2017—5 Ave., 124 ja 125 kadun välillä, N. Y.

Parhaat paikat ja parhaat palkat pienissä perheissä, Ruokaa ja asunto saatavana. Tulkaa katsomaan eli kysykää kirjeillä, jotka ensttilassa vastataan. Tel. 1005 Harlem

Ruotsalainen Hammaslääkäri
Dr. SWEN GERTZON,

1958 Madison Ave., 125 ja 126 katujen välillä,

NEW YORK, N. Y.

Ensiluokan työ. Hinnat kohtuulliset.

Tel. 4423 Harlem

Kun haluatte soittoa kotiinne

niin sitä voitte saada
helpoimmin ostamalla
itsellenne

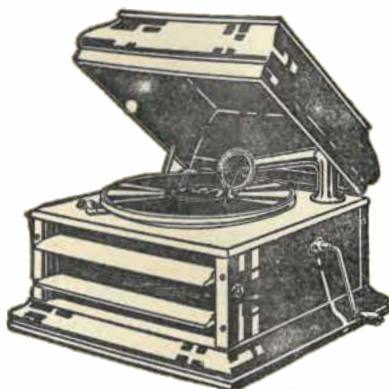
Grammophonin

joka on suomalaisten
ammattimiesten
tekemä.

o o

Pyytäkää
hintaluetteloa

!!!

NURMI & RAHIKAINEN,

773-40 St.,

Brooklyn, N. Y.

~~~~~ **F. HERTTUA,** ~~~~~
Suomalainen Kelloseppä

1959 Madison Ave., 125 ja 126 katujen välillä. NEW YORK CITY

Tekee kaikkia ammattiin kuuluvia korjaustöitä, erityisellä ammattitaidolla ja halvimmalla.

Myy **Kihla- ja vihkisormuksia**, kelloja, ketjuja, y. m. kulta- ja hopeatavaroita ehdottomasti halvimmalla.

Huom! Kaikenlaisia tilauksia ja korjaustöitä toimitetaan postin kautta huolellisesti ja pian.

Ostakaa piletinne ja tehkää aina rahalähetyksenne Suomeen omien liikkeittenne välityksellä.

Me maksamme korkeimman kurssin, takaamme nopeimman välityksen ja varmuuden ennen kaikkea.

Kulut lähetyksenkustannuksista y. m. ovat seuraavat ja tulee ne lisätä jokaiseen lähetettävään rahasummaan:

Summista \$10 eli vähemmän on lähetyks.	15 senttiä
Yli \$10 aina \$20 asti	20 senttiä
Yli \$20 aina \$30 asti	30 senttiä
Yli \$30 aina \$40 asti	40 senttiä
Yli \$40 aina \$50 asti	50 senttiä
Yli \$50 aina \$60 asti	60 senttiä
Yli \$60 aina \$100 asti	75 senttiä
Yli \$100 samassa suhteessa.	

Suomalainen Sos. Kustannusyhtiö

Box 468, Fitchburg, Mass.

HAARAKONTTORIT:

1943 Madison Ave., New York, N. Y.

4013—8th Ave., Brooklyn, N. Y.

9 Copeland St., Quincy, Mass.

502—8th St., Monessen, Pa.

Box 69, Sudbury, Ont., Can.

Työmies Kustannusyhtiö

Box 553, Superior, Wis.

HAARAKONTT.: 107 Lake Ave. So., Duluth, Minn.

Toveri Kustannusyhtiö

Box 99, Astoria, Oregon.

HAARAKONTT.: 116—4th Ave. So., Seattle, Wash.